ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ • ΑΘΗΝΑΙ 1969

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

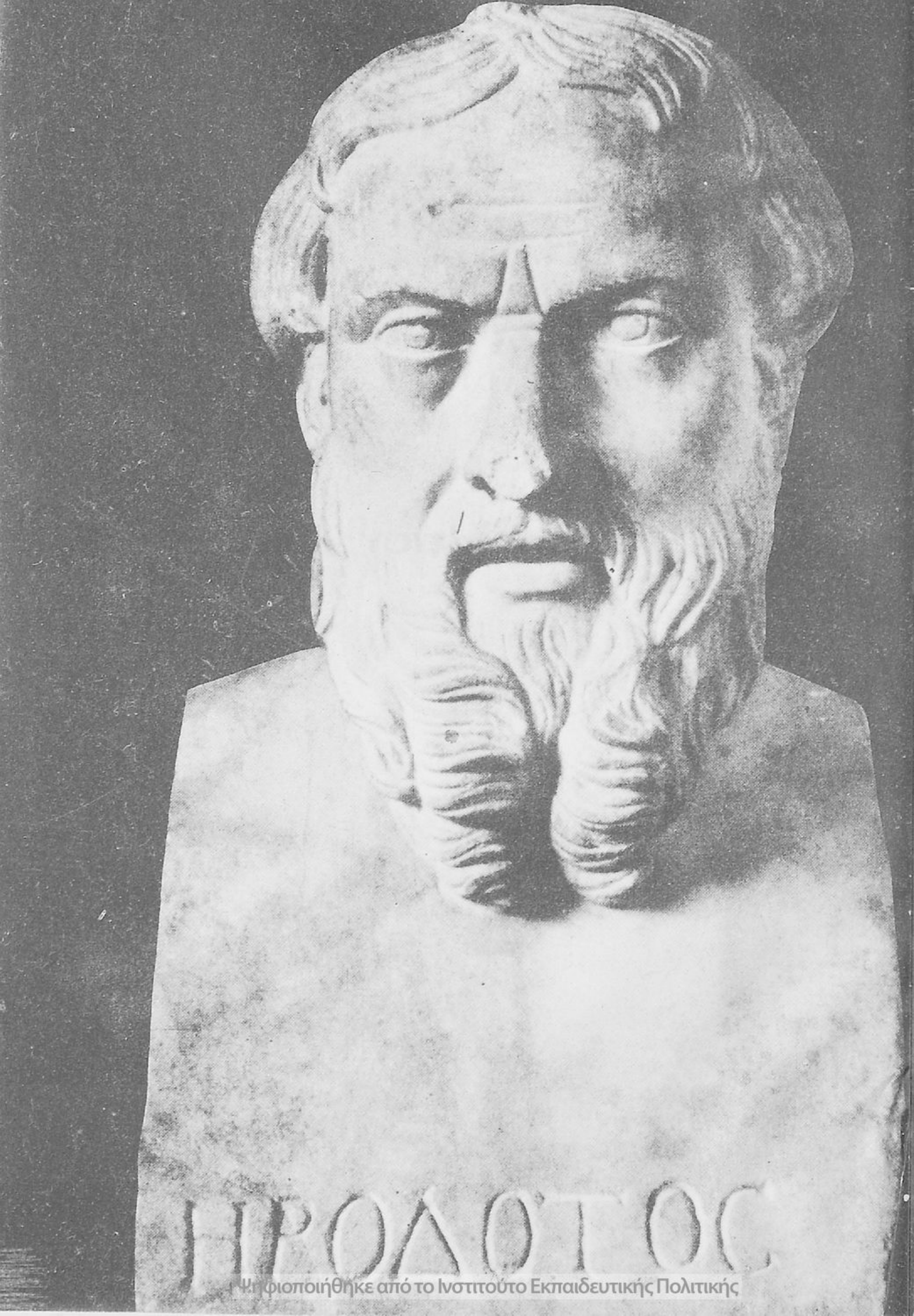

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

42285

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΛΛΑΣ

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1969

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος τοῦ Ἡροδότου.

Ὁ Ἡρόδοτος, υἱὸς τοῦ Λύξου καὶ τῆς Δρυοῦς, ἐγεννήθη περὶ τὸ 484 π.Χ. ἐν τῇ Ἁλικαρνασσῷ τῆς Καρίας, ἡ ὁποία ἦτο δωρικὴ ἀποικία. Κατήγετο ἐξ ἐπιφανοῦς καὶ εὐπόρου οἰκογενείας.

Ὁ Ἡρόδοτος ἔτυχε λαμπρᾶς ἐκπαιδεύσεως. Ἔχων ὡς διδάσκαλον τὸν θεῖόν του ποιητὴν Πανύασιν, ἐδιδάχθη τὸν Ὅμηρον καὶ ἐμελέτησε τὰ ἔργα τῶν πρώτων Ἑλλήνων ἱστοριογράφων, τῶν καλουμένων λ ο γ ο γ ρ ά φ ω ν, οἱ ὁποῖοι συνέγραφον γεωγραφικὰς περιηγήσεις ἢ ἱστορίας πόλεων ἢ γενῶν κατὰ τοὺς μύθους καὶ τὰς παραδόσεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ἐν τῇ Ἁλικαρνασσῷ τύραννος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ὁ Λύγδαμις, ἔγγονος τῆς βασιλίσσης Ἀρτεμισίας, ἡ ὁποία συνεπολέμησε μετὰ τοῦ Ξέρξου ἐν Σαλαμῖνι. Κατὰ τοῦ τυράννου τούτου ἐγένετο στάσις, τῆς ὁποίας μετέσχε καὶ ὁ Ἡρόδοτος· ἀλλ' ἡ στάσις ἀπέτυχε καὶ ὁ Ἡρόδοτος ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν τότε ἀκμάζουσαν νῆσον Σάμον. Βραδύτερον, πιθανῶς τὸ 454, ἐπανελθὼν εἰς τὴν Ἁλικαρνασσὸν κατώρθωσε μὲν νὰ ἐκδιώξῃ τὸν τύραννον Λύγδαμιν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐξερράγησαν νέαι στάσεις, ἐγκατέλιπε διὰ παντὸς τὴν πατρίδα του.

Ποῦ μετὰ τὴν ἀποδημίαν του ἀπῆλθεν ὁ Ἡρόδοτος δὲν γνωρίζομεν· εὑρίσκομεν ὅμως αὐτὸν τὸ 445 ἐν Ἀθήναις, ὅπου ἀνέγνωσε μέρος τῆς ἱστορίας του, διὰ τοῦ ὁποίου τοσοῦτον συνεκίνησε καὶ ἔτερψε τοὺς Ἀθηναίους, ὥστε ἔδωκαν εἰς αὐτὸν λαμπρὰν δωρεάν, 10 τάλαντα. Ἐν Ἀθήναις συνεδέθη διὰ φιλίας μετὰ τοῦ Περικλέους καὶ ἄλλων σπουδαίων ἀνδρῶν.

Ὅτε δὲ τὸ 444 οἱ Ἀθηναῖοι ἀπῴκισαν ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ τὴν πόλιν Θουρίους, μετέβη καὶ ὁ Ἡρόδοτος εἰς αὐτὴν καὶ ἐγκατεστάθη ἐκεῖ καὶ ἐγένετο ἡ πόλις αὕτη δευτέρα πατρίς του· διὰ τοῦτο καὶ Θούριος ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐκαλεῖτο.

Ὁ Ἡρόδοτος ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἱστοριῶν τῶν λογογράφων

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἠσθάνθη τοσοῦτον ἐνθουσιασμόν, ὥστε ἀπεφάσισε καὶ αὐτὸς νὰ συγγράψῃ τὴν ἱστορίαν τῶν πολέμων, τοὺς ὁποίους διεξήγαγον οἱ Ἕλληνες κατὰ τῶν Περσῶν. Θέλων δὲ νὰ γνωρίσῃ ἐξ ἰδίας αὐτοψίας τὰ πράγματα ἐπεχείρησε μακρὰς περιηγήσεις εἰς διαφόρους μεμακρυσμένας χώρας. Ἡ συγκοινωνία τότε ἦτο ἀτελεστάτη καὶ λίαν ἐπικίνδυνος· ἐν τούτοις μὲ μεγάλους κόπους καὶ κινδύνους ἐπεσκέφθη τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον μέχρι τῆς Ἐλεφαντίνης πόλεως· τὴν Λιβύην, τὴν Φοινίκην, τὴν Βαβυλωνίαν, τὴν Περσίαν καὶ τὰς ἑλληνικὰς ἀποικίας τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου· τὴν γειτονικὴν μὲ αὐτὰς Σκυθίαν καὶ τὴν Κολχίδα. Περιῆλθε πρὸς τούτοις ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ διέτριψεν εἰς πολλὰς αὐτῆς πόλεις καθὼς καὶ τῆς κάτω Ἰταλίας καὶ Σικελίας.

Ποῦ καὶ πότε ἀπέθανεν ὁ Ἡρόδοτος εἶναι ἄγνωστον· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπέθανε τὸ 424 ἐν Θουρίοις.

2. Τὸ ἱστορικὸν ἔργον τοῦ Ἡροδότου.

Τὸ ἱστορικὸν ἔργον τοῦ Ἡροδότου, τὸ ὁποῖον ἐπόρισεν εἰς αὐτὸν τὸν τιμητικὸν τίτλον τοῦ πατρὸς τῆς ἱστορίας, διῃρέθη ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων εἰς ἐννέα βιβλία, ἕκαστον τῶν ὁποίων ὠνομάσθη μὲ τὸ ὄνομα μιᾶς τῶν ἐννέα Μουσῶν. Ἐν αὐτῷ περιέχεται πλοῦτος γνώσεων ἱστορικῶν, γεωγραφικῶν, φυσικῶν, ἀρχαιολογικῶν κλπ., ἀλλ᾽ ἡ κυρία ἰδέα, περὶ τὴν ὁποίαν πλέκονται πᾶσαι αἱ ἄλλαι γνώσεις, εἶναι οἱ πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων.

Τοῦ ἔργου του προτάσσει ὁ Ἡρόδοτος βραχεῖαν εἰσαγωγὴν (κεφ. 1 - 5), ἐν τῇ ὁποίᾳ δηλοῖ τὸν σκοπὸν τῆς ὑπ᾽ αὐτοῦ συγγραφῆς τοῦ ἱστορικοῦ του ἔργου καθὼς καὶ τὰ αἴτια τῆς μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων ἔχθρας· ταῦτα ἂν καὶ ἀνάγει μέχρι τῶν μυθικῶν χρόνων, ἐν τούτοις ἀναφέρει, ὅτι πρώτη καὶ κυρία ἱστορικὴ ἀφορμὴ τῆς ἔχθρας ὑπῆρξεν ἡ ὑποταγὴ τῶν ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ ἑλληνικῶν πόλεων ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Λυδίας Κροίσου. Ἐκ τούτου λαβὼν ἀφορμὴν διηγεῖται ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ περὶ τῶν βασιλέων τῆς Λυδίας καὶ ἰδίως περὶ τοῦ Κροίσου, τὸν ὁποῖον ὑπέταξεν ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Κῦρος. Κατόπιν ἱστορεῖ, πῶς τὸ περσικὸν κράτος προῆλθεν ἐκ τοῦ μηδικοῦ καὶ πῶς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὁ Κῦρος βαθμηδὸν ηὔξησεν αὐτὸ μὲ τὴν ὑποδούλωσιν τῶν λαῶν τῆς Μ. Ἀσίας, ἔπειτα δὲ καὶ τοῦ μεγάλου καὶ πλουσίου κράτους Βαβυλωνίων. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ καὶ ἐφ' ὅσον οἱ Πέρσαι ἔρχονται εἰς ἐπικοινωνίαν μὲ κάθε ἄλλο ἔθνος, γράφει τὰ τῆς ἱστορίας, τὰ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων αὐτοῦ.

Μετὰ τὸν Κῦρον μεταβαίνει εἰς τὸν υἱὸν καὶ διάδοχον αὐτοῦ Καμβύσην. Ἡ ἐκστρατεία τοῦ Καμβύσου κατὰ τῆς Αἰγύπτου δίδει ἀφορμὴν εἰς τὸν Ἡρόδοτον νὰ περιγράψῃ ἐκτενῶς ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ τὴν χώραν ταύτην καὶ τοὺς κατοίκους αὐτῆς μὲ τὰ ἤθη, τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰ μνημεῖα αὐτῶν.

Ἐν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ ἐπανέρχεται εἰς τὴν περσικὴν ἱστορίαν. Διηγεῖται ἐν αὐτῷ τὴν ὑποταγὴν τῆς Αἰγύπτου, Λιβύης, Κυρήνης, τὸν θάνατον τοῦ Καμβύσου, τὴν κυριαρχίαν τοῦ Ψευδοσμέρδιος, τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασιν τοῦ Δαρείου, τὴν ὑπὸ τούτου κοπιώδη ὀργάνωσιν τοῦ κράτους, καὶ ἐνδιατρίβει ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ τυράννου τῆς Σάμου Πολυκράτους.

Ἐν τῷ τετάρτῳ βιβλίῳ πραγματεύεται τὰ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Δαρείου ἐναντίον τῶν Σκυθῶν. Ἱστορῶν δὲ τὰ τῆς Σκυθίας παρενθέτει κατόπιν τὰ τῆς ἐκστρατείας τῶν Περσῶν εἰς τὴν Κυρηναϊκὴν χερσόνησον ἐν Ἀφρικῇ καὶ περιγράφει τὰ εἰς αὐτὸν γνωστὰ ἔθνη τῆς Λιβύης.

Ἀρχίζων ἔπειτα τὸ πέμπτον βιβλίον διηγεῖται τὰς κατακτήσεις τῶν Περσῶν εἰς τὴν Εὐρώπην (Θρᾴκης Μακεδονίας) καὶ τὴν μεγάλην ἐπανάστασιν τῶν Ἰώνων. Τὴν ἐπανάστασιν αὐτὴν παρουσιάζει ὡς εἰσαγωγὴν καὶ ὡς ἀφετηρίαν τοῦ μεγάλου ἀγῶνος τῶν Περσῶν ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν τῷ ἕκτῳ βιβλίῳ περιγράφει τὴν καταστολὴν τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Ἰώνων, τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐκστρατείας τοῦ Μαρδονίου κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἧτταν τοῦ Δάτιδος καὶ Ἀρταφέρνους ἐν Μαραθῶνι.

Ἐν τοῖς λοιποῖς βιβλίοις (ἑβδόμῳ ὀγδόῳ καὶ ἐνάτῳ) ἱστορεῖ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ξέρξου κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τῷ ἑβδόμῳ βιβλίῳ περιγράφει κατὰ πρῶτον τὰ πρὸς τὸν πόλεμον συμβούλια καὶ τὰς μεγάλας προπαρασκευὰς τοῦ Ξέρξου· κατόπιν τὰ διάφορα ἔθνη, τὰ ὁποῖα συνῆθλον διὰ τὴν ἐκστρατείαν, τὴν καταγωγήν τῶν καὶ τοὺς ὁπλισμούς των· τελευταῖον τὴν διὰ τῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μ. Ἀσίας, Θρᾴκης, Μακεδονίας καὶ Θεσσαλίας πορείαν τοῦ περσικοῦ στρατοῦ καὶ τὴν ἐν Θερμοπύλαις μάχην.

Ἐν τῷ ὀ γ δ ό ῳ βιβλίῳ ἀρχίζει ἀπὸ τὰς ναυμαχίας τοῦ Ἀρτεμισίου. Ἔπειτα διηγεῖται τὰς ἐν Ἑλλάδι δῃώσεις τῶν Περσῶν, τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν καὶ τὴν φυγὴν τοῦ Ξέρξου.

Τέλος ἐν τῷ ἐ ν ά τ ῳ βιβλίῳ περιγράφει τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην, τὴν ἐν Μυκάλῃ καὶ ὅλα τὰ ἄλλα κατορθώματα τῶν Ἑλλήνων μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς Σηστοῦ (478).

Τοιοῦτο εἶναι περιληπτικῶς τὸ περιεχόμενον τοῦ ἱστορικοῦ ἔργου τοῦ Ἡροδότου.

Ὁ Ἡρόδοτος, ἂν καὶ Δωριεύς, ἔγραψε τὸ ἔργον του εἰς τὴν Ἰωνικὴν διάλεκτον καὶ ὄχι εἰς τὴν Δωρικήν· εἰς τοῦτο ἠναγκάσθη, διότι οἱ πρὸ αὐτοῦ λογογράφοι, πάντες σχεδὸν Ἴωνες, εἶχον μεταχειρισθῆ τὴν ἰωνικὴν διάλεκτον ὡς γλῶσσαν τῶν συγγραφῶν των.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΛΕΙΩ

1. Εἰσαγωγή: Σκοπὸς τῆς ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου συγγραφῆς τοῦ ἱστορικοῦ του ἔργου.— Πρῶται ἀφορμαὶ τῆς μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων ἔχθρας.

(Κεφ. 1-5)

Ἡροδότου Ἁλικαρνησσέος ἱστορίης ἀπόδεξις ἥδε, ὡς μήτε τὰ γενόμενα ἐξ ἀνθρώπων τῷ χρόνῳ ἐξίτηλα γένηται, μήτε ἔργα μεγάλα τε καὶ θωμαστά, τὰ μὲν Ἕλλησι, τὰ δὲ βαρβάροισι ἀποδεχθέντα, ἀκλεᾶ γένηται, τά τε ἄλλα καὶ δι' ἣν αἰτίην ἐπολέμησαν ἀλλήλοισι. 1

Περσέων μὲν νυν οἱ λόγιοι Φοίνικας αἰτίους φασὶ γενέσθαι τῆς διαφορῆς· τούτους γὰρ ἀπὸ τῆς Ἐρυθρῆς καλεομένης θαλάσσης ἀπικομένους ἐπὶ τήνδε τὴν θάλασσαν καὶ οἰκήσαντας τοῦτον τὸν χῶρον, τὸν καὶ νῦν οἰκέουσι, αὐτίκα ναυτιλίῃσι μακρῇσι ἐπιθέσθαι, ἀπαγινέοντας δὲ φορτία Αἰγύπτιά τε καὶ Ἀσσύρια τῇ τε ἄλλῃ ἐσαπικνέεσθαι καὶ δὴ καὶ ἐς Ἄργος· τὸ δὲ Ἄργος τοῦτον τὸν χρόνον προεῖχε ἅπασι τῶν πολίων τῶν ἐν τῇ νῦν Ἑλλάδι καλεομένῃ.

Ἀπικομένους δὲ τοὺς Φοίνικας ἐς δὴ τὸ Ἄργος τοῦτο διατίθεσθαι τὸν φόρτον. Πέμπτῃ δὲ ἢ ἕκτῃ ἡμέρῃ, ἀπ' ἧς ἀπίκοντο, ἐξεμπολημένων σφι σχεδὸν πάντων ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν θάλασσαν γυναῖκας ἄλλας τε πολλὰς καὶ δὴ καὶ τοῦ βασιλέος θυγατέρα· τὸ δὲ οἱ οὔνομα εἶναι Ἰοῦν τὴν Ἰνάχου. Ταύτας στάσας κατὰ πρύμνην τῆς νεὸς ὠνέεσθαι τῶν φορτίων, τῶν σφι ἦν θυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μὸς μάλιστα, καὶ τοὺς Φοίνικας διακελευσαμένους ὁρμῆσαι ἐπ' αὐτάς. Τὰς μὲν δὴ πλεῦνας τῶν γυναικῶν ἀποφυγεῖν, τὴν δὲ Ἰοῦν σὺν ἄλλῃσι ἁρπασθῆναι· ἐσβαλομένους δὲ ἐς τὴν νέα οἴχεσθαι ἀποπλέοντας ἐπ' Αἰγύπτου.

2 Οὕτω μὲν ἐς Αἴγυπτον ἀπικέσθαι λέγουσι Πέρσαι καὶ τῶν ἀδικημάτων πρῶτον τοῦτο ἄρξαι· μετὰ δὲ ταῦτα Ἑλλήνων τινὰς (οὐ γὰρ ἔχουσι τοὔνομα ἀπηγήσασθαι) φασὶ τῆς Φοινίκης ἐς Τύρον προσσχόντας ἁρπάσαι τοῦ βασιλέος τὴν θυγατέρα Εὐρώπην· εἴησαν δ' ἂν οὗτοι Κρῆτες. Ταῦτα μὲν δὴ ἴσα πρὸς ἴσα σφι γενέσθαι· μετὰ δὲ ταῦτα Ἕλληνας αἰτίους τῆς δευτέρης ἀδικίης γενέσθαι. Καταπλώσαντας γὰρ μακρῇ νηῒ ἐς Αἶάν τε, τὴν Κολχίδα, καὶ ἐπὶ Φᾶσιν ποταμόν, ἐνθεῦτεν διαπρηξαμένους καὶ τἆλλα, τῶν εἵνεκεν ἀπίκατο, ἁρπάσαι τοῦ βασιλέος τὴν θυγατέρα Μηδείην. Πέμψαντα δὲ τὸν Κόλχων βασιλέα ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυκα αἰτέειν τε δίκας τῆς ἁρπαγῆς καὶ ἀπαιτέειν τὴν θυγατέρα· τοὺς δὲ ὑποκρίνασθαι, ὡς οὐδὲ ἐκεῖνοι Ἰοῦς τῆς Ἀργείης ἔδοσάν σφι δίκας τῆς ἁρπαγῆς· οὐδὲ ὦν αὐτοὶ δώσειν ἐκείνοισι.

3 Δευτέρῃ δὲ λέγουσι γενεῇ μετὰ ταῦτα Ἀλέξανδρον, τὸν Πριάμου, ἀκηκοότα ταῦτα ἐθελῆσαί οἱ ἐκ τῆς Ἑλλάδος δι' ἁρπαγῆς γενέσθαι γυναῖκα, ἐπιστάμενον πάντως, ὅτι οὐ δώσει δίκας· οὐδὲ γὰρ ἐκείνους διδόναι. Οὕτω δὴ ἁρπάσαντος αὐτοῦ Ἑλένην τοῖσι Ἕλλησι δόξαι πρῶτον πέμψαντας ἀγγέλους ἀπαιτέειν τε Ἑλένην καὶ δίκας τῆς ἁρπαγῆς αἰτέειν. Τοὺς δέ, προϊσχομένων ταῦτα, προφέρειν σφι Μηδείης τὴν ἁρπαγήν, ὡς οὐ δόντες αὐτοὶ δίκας οὐδὲ ἐκδόντες ἀπαιτεόντων βουλοίατό σφι παρ' ἄλλων δίκας γίνεσθαι.

4 Μέχρι μὲν ὦν τούτου ἁρπαγὰς μούνας εἶναι παρ' ἀλλήλων, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου Ἕλληνας δὴ μεγάλως αἰτίους γενέσθαι· προτέρους γὰρ ἄρξαι στρατεύεσθαι ἐς τὴν Ἀσίην ἢ σφέας ἐς τὴν Εὐρώπην.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Οὕτω μὲν Πέρσαι λέγουσι γενέσθαι, καὶ διὰ τὴν Ἰλίου 5
ἅλωσιν εὑρίσκουσι σφίσι ἐοῦσαν τὴν ἀρχὴν τῆς ἔχθρης τῆς
ἐς τοὺς Ἕλληνας. Ἐγὼ δὲ περὶ μὲν τούτων οὐκ ἔρχομαι ἐρέων,
ὡς οὕτω ἢ ἄλλως κως ταῦτα ἐγένετο, τὸν δὲ οἶδα αὐτὸς πρῶ-
τον ὑπάρξαντα ἀδίκων ἔργων ἐς τοὺς Ἕλληνας, τοῦτον σημή-
νας προβήσομαι ἐς τὸ πρόσω τοῦ λόγου ὁμοίως σμικρὰ καὶ
μεγάλα ἄστεα ἀνθρώπων ἐπεξιών. Τὰ γὰρ τὸ πάλαι μεγάλα
ἦν, τὰ πολλὰ αὐτῶν σμικρὰ γέγονε· τὰ δὲ ἐπ᾽ ἐμεῦ ἦν μεγά-
λα, πρότερον ἦν σμικρά. Τὴν ἀνθρωπηίην ὦν ἐπιστάμενος
εὐδαιμονίην οὐδαμὰ ἐν τωὐτῷ μένουσαν ἐπιμνήσομαι ἀμφο-
τέρων ὁμοίως.

2. Κροῖσος καὶ Σόλων.

(Κεφ. 6, 28 - 33)

Κροῖσος ἦν Λυδὸς μὲν γένος, παῖς δὲ Ἀλυάττεω, τύραν- 6
νος δὲ ἐθνέων τῶν ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ, ὃς ῥέων ἀπὸ μεσαμ-
βρίης μεταξὺ Συρίων τε καὶ Παφλαγόνων ἐξιεῖ πρὸς βορέην
ἄνεμον ἐς τὸν Εὔξεινον καλεόμενον πόντον. Οὗτος ὁ Κροῖσος
βαρβάρων πρῶτος, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, τοὺς μὲν κατεστρέ-
ψατο Ἑλλήνων ἐς φόρου ἀπαγωγήν, τοὺς δὲ φίλους προσ-
εποιήσατο. Κατεστρέψατο μὲν Ἴωνάς τε καὶ Αἰολέας καὶ
Δωριέας τοὺς ἐν τῇ Ἀσίῃ, φίλους δὲ προσεποιήσατο Λακε-
δαιμονίους. Πρὸ δὲ τῆς Κροίσου ἀρχῆς πάντες Ἕλληνες ἦσαν
ἐλεύθεροι.

Χρόνου δὲ ἐπιγινομένου καὶ κατεστραμμένων σχεδὸν πάν- 28
των τῶν ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ οἰκημένων (πλὴν γὰρ Κιλί-
κων καὶ Λυκίων τοὺς ἄλλους πάντας ὑπ᾽ ἑωυτῷ εἶχε κατα-
στρεψάμενος ὁ Κροῖσος), ἀπικνέονται ἐς Σάρδις ἀκμαζού- 29
σας πλούτῳ ἄλλοι τε οἱ πάντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος σοφισταί,
οἳ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτύγχανον ἐόντες, ὡς ἕκαστος αὐτῶν
ἀπικνέοιτο, καὶ δὴ καὶ Σόλων ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃς Ἀθηναί-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οισι νόμους καλεύσασι ποιήσας ἀπεδήμησε ἔτεα δέκα κατὰ θεωρίης πρόφασιν ἐκπλώσας, ἵνα δὴ μή τινα τῶν νόμων ἀναγκασθῇ λῦσαι, τῶν ἔθετο. Αὐτοὶ γὰρ οὐκ οἷοί τε ἦσαν αὐτὸ ποιῆσαι Ἀθηναῖοι· ὁρκίοισι γὰρ μεγάλοισι κατείχοντο δέκα ἔτεα χρήσεσθαι νόμοισι, τοὺς ἂν σφι Σόλων θῆται.

30 Αὐτῶν δὴ ὦν τούτων καὶ τῆς θεωρίης ἐκδημήσας ὁ Σόλων εἵνεκεν ἐς Αἴγυπτον ἀπίκετο παρ' Ἄμασιν καὶ δὴ καὶ ἐς Σάρδις παρὰ Κροῖσον. Ἀπικόμενος δὲ ἐξεινίζετο ἐν τοῖσι βασιληίοισι ὑπὸ τοῦ Κροίσου· μετὰ δὲ ἡμέρῃ τρίτῃ ἢ τετάρτῃ κελεύσαντος Κροίσου τὸν Σόλωνα θεράποντες περιῆγον κατὰ τοὺς θησαυρούς, καὶ ἐπεδείκνυσαν πάντα ἐόντα μεγάλα τε καὶ ὄλβια. Θεησάμενον δέ μιν τὰ πάντα καὶ σκεψάμενον, ὥς οἱ κατὰ καιρὸν ἦν, εἴρετο ὁ Κροῖσος τάδε· «Ξεῖνε Ἀθηναῖε, παρ' ἡμέας περὶ σέο λόγος ἀπῖκται πολλὸς καὶ σοφίης εἵνεκεν τῆς σῆς καὶ πλάνης, ὡς φιλοσοφέων γῆν πολλὴν θεωρίης εἵνεκεν ἐπελήλυθας· νῦν ὦν ἵμερος ἐπειρέσθαι μοι ἐπῆλθε, εἴ τινα ἤδη πάντων εἶδες ὀλβιώτατον». Ὁ μὲν ἐλπίζων εἶναι ἀνθρώπων ὀλβιώτατος ταῦτα ἐπειρώτα.

Σόλων δὲ οὐδὲν ὑποθωπεύσας, ἀλλὰ τῷ ἐόντι χρησάμενος λέγει· «Ὦ βασιλεῦ, Τέλλον Ἀθηναῖον». Ἀποθωμάσας δὲ Κροῖσος τὸ λεχθὲν εἴρετο ἐπιστρεφέως· «Κοίῃ δὴ κρίνεις Τέλλον εἶναι ὀλβιώτατον;» Ὁ δὲ εἶπε· «Τέλλῳ τοῦτο μὲν τῆς πόλιος εὖ ἡκούσης παῖδες ἦσαν καλοί τε κἀγαθοί, καὶ σφι εἶδε ἅπασι τέκνα ἐκγενόμενα καὶ πάντα παραμείναντα· τοῦτο δὲ τοῦ βίου εὖ ἥκοντι, ὡς τὰ παρ' ἡμῖν, τελευτὴ τοῦ βίου λαμπροτάτη ἐπεγένετο· γενομένης γὰρ Ἀθηναίοισι μάχης πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας ἐν Ἐλευσῖνι βωθήσας καὶ τροπὴν ποιήσας τῶν πολεμίων ἀπέθανε κάλλιστα, καί μιν Ἀθηναῖοι δημοσίῃ τε ἔθαψαν αὐτοῦ, τῇ περ ἔπεσε, καὶ ἐτίμησαν μεγάλως».

31 Ὡς δὲ Σόλων τὰ κατὰ τὸν Τέλλον, πολλά τε καὶ ὄλ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βια, εἴπας προετρέψατο τὸν Κροῖσον, ἐπειρώτα, τίνα δεύτερον μετ' ἐκεῖνον ἴδοι, δοκέων πάγχυ δευτερεῖα γῶν οἴσεσθαι.

Ὁ δὲ εἶπε· «Κλέοβίν τε καὶ Βίτωνα. Τούτοισι γὰρ ἐοῦσι γένος Ἀργείοισι βίος τε ἀρκέων ὑπῆν καὶ πρὸς τούτῳ ῥώμη σώματος τοιήδε· ἀεθλοφόροι τε ἀμφότεροι ὁμοίως ἦσαν, καὶ δὴ καὶ λέγεται ὅδε ὁ λόγος· ἐούσης ὁρτῆς τῇ Ἥρῃ τοῖσι Ἀργείοισι ἔδεε πάντως τὴν μητέρα αὐτῶν ζεύγεϊ κομισθῆναι ἐς τὸ ἱρόν, οἱ δέ σφι βόες ἐκ τοῦ ἀγροῦ οὐ παρεγίνοντο ἐν ὥρῃ· ἐκκληιόμενοι δὲ τῇ ὥρῃ οἱ νεηνίαι ὑποδύντες αὐτοὶ ὑπὸ τὴν ζεύγλην εἷλκον τὴν ἅμαξαν, ἐπὶ τῆς ἁμάξης δὲ σφι ὠχέετο ἡ μήτηρ, σταδίους δὲ πέντε καὶ τεσσεράκοντα διακομίσαντες ἀπίκοντο ἐς τὸ ἱρόν.

»Ταῦτα δὲ σφι ποιήσασι καὶ ὀφθεῖσι ὑπὸ τῆς πανηγύριος τελευτὴ τοῦ βίου ἀρίστη ἐπεγένετο, διέδεξέ τε ἐν τούτοισι ὁ θεός, ὡς ἄμεινον εἴη ἀνθρώπῳ τεθνάναι μᾶλλον ἢ ζώειν. Ἀργεῖοι μὲν γὰρ περιστάντες ἐμακάριζον τῶν νεηνιέων τὴν ῥώμην, αἱ δὲ Ἀργεῖαι τὴν μητέρα αὐτῶν, οἵων τέκνων ἐκύρησε. Ἡ δὲ μήτηρ περιχαρὴς ἐοῦσα τῷ τε ἔργῳ καὶ τῇ φήμῃ, στᾶσα ἀντίον τοῦ ἀγάλματος εὔχετο Κλεόβι τε καὶ Βίτωνι τοῖσι ἑωυτῆς τέκνοισι, οἵ μιν ἐτίμησαν μεγάλως, τὴν θεὸν δοῦναι, τὸ ἀνθρώπῳ τυχεῖν ἄριστόν ἐστι. Μετὰ ταύτην δὲ τὴν εὐχὴν ὡς ἔθυσάν τε καὶ εὐωχήθησαν, κατακοιμηθέντες ἐν αὐτῷ τῷ ἱερῷ οἱ νεηνίαι οὐκέτι ἀνέστησαν, ἀλλ' ἐν τέλεϊ τούτῳ ἔσχοντο. Ἀργεῖοι δὲ σφέων εἰκόνας ποιησάμενοι ἀνέθεσαν ἐς Δελφοὺς ὡς ἀνδρῶν ἀρίστων γενομένων».

Σόλων μὲν δὴ εὐδαιμονίης δευτερεῖα ἔνεμε τούτοισι, Κροῖ- 32
σος δὲ σπερχθεὶς εἶπε· «Ὦ ξεῖνε Ἀθηναῖε, ἡ δὲ ἡμέτερη εὐδαιμονίη οὕτω τοι ἀπέρριπται ἐς τὸ μηδέν, ὥστε οὐδὲ ἰδιωτέων ἀνδρῶν ἀξίους ἡμέας ἐποίησας;» Ὁ δὲ εἶπε· «Ὦ Κροῖσε, ἐπιστάμενόν με τὸ θεῖον πᾶν ἐὸν φθονερόν τε καὶ ταραχῶδες ἐπειρωτᾷς ἀνθρωπηίων πρηγμάτων πέρι. Ἐν γὰρ τῷ μακρῷ χρόνῳ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πολλὰ μὲν ἔστι ἰδεῖν, τὰ μή τις ἐθέλει, πολλὰ δὲ καὶ παθεῖν. Ἐς γὰρ ἑβδομήκοντα ἔτεα οὖρον τῆς ζόης ἀνθρώπῳ προτίθημι. Ἁπασέων δὲ τῶν ἡμερέων τῶν ἐς τὰ ἑβδομήκοντα ἔτεα ἡ ἑτέρη τῇ ἑτέρῃ ἡμέρῃ τὸ παράπαν οὐδὲν ὅμοιον προσάγει πρῆγμα.

» Οὕτω ὦν, ὦ Κροῖσε, πᾶν ἐστι ἄνθρωπος συμφορή. Ἐμοὶ δὲ σὺ καὶ πλουτέειν μέγα φαίνεαι καὶ βασιλεὺς εἶναι πολλῶν ἀνθρώπων· ἐκεῖνο δέ, τὸ εἴρεό με, οὔ κώ σε ἐγὼ λέγω, πρὶν ἂν τελευτήσαντα καλῶς τὸν αἰῶνα πύθωμαι. Οὐ γάρ τι ὁ μέγα πλούσιος μᾶλλον τοῦ ἐπ' ἡμέρην ἔχοντος ὀλβιώτερός ἐστι, εἰ μὴ οἱ τύχη ἐπίσποιτο πάντα καλὰ ἔχοντα τελευτῆσαι εὖ τὸν βίον. Σκοπέειν ὦν χρὴ παντὸς χρήματος τὴν τελευτήν, κῇ ἀποβήσεται· πολλοῖσι γὰρ δὴ ὑποδέξας ὄλβον ὁ θεὸς προρρίζους ἀνέτρεψε».

33 Ταῦτα λέγων τῷ Κροίσῳ οὔ κως ἐχαρίζετο· ὁ δὲ λόγου μιν ποιησάμενος οὐδενὸς ἀποπέμπεται, κάρτα δόξας ἀμαθέα εἶναι, ὃς τὰ παρέοντα ἀγαθὰ μετεὶς τὴν τελευτὴν παντὸς χρήματος ὁρᾶν ἐκέλευε.

[Ὁ Κροῖσος διαβὰς τὸν Ἅλυν εἰσβάλλει εἰς τὴν Καππαδοκίαν, ἡ ὁποία ἀνῆκεν εἰς τοὺς Πέρσας. Τοῦτο μαθὼν ὁ Κῦρος, ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν, ἐπέρχεται κατὰ τοῦ Κροίσου· μετὰ πεισματώδη δὲ μάχην τῶν δύο ἀντιπάλων στρατευμάτων ἀναγκάζεται ὁ Κροῖσος νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὰς Σάρδεις.]

3. Κῦρος καὶ Κροῖσος.

(Κεφ. 86 - 88)

86 Οἱ δὲ Πέρσαι τάς τε Σάρδις ἔσχον καὶ αὐτὸν Κροῖσον ἐζώγρησαν, ἄρξαντα ἔτεα τεσσερεσκαίδεκα καὶ τεσσερεσκαίδεκα ἡμέρας πολιορκηθέντα, κατὰ τὸ χρηστήριόν τε καταπαύσαντα τὴν ἑωυτοῦ μεγάλην ἀρχήν. Λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ Πέρσαι ἤγαγον παρὰ Κῦρον. Ὁ δὲ συννήσας πυρὴν μεγάλην

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀνεβίβασε ἐπ' αὐτὴν τὸν Κροῖσον τε ἐν πέδησι δεδεμένον καὶ δὶς ἑπτὰ Λυδῶν παρ' αὐτὸν παῖδας, εἴτε δὴ ἐν νόῳ ἔχων ἀκροθίνια ταῦτα καταγιεῖν θεῶν ὅτεῳ δή, εἴτε καὶ εὐχὴν ἐπιτελέσαι θέλων, εἴτε καί, πυθόμενος τὸν Κροῖσον εἶναι θεοσεβέα, τοῦδε εἵνεκεν ἀνεβίβασε ἐπὶ τὴν πυρὴν βουλόμενος εἰδέναι, εἴ τίς μιν δαιμόνων ῥύσεται τοῦ μὴ ζῶντα κατακαυθῆναι.

Τὸν μὲν δὴ ποιέειν ταῦτα· τῷ δὲ Κροίσῳ ἑστεῶτι ἐπὶ τῆς πυρῆς ἐσελθεῖν, καίπερ ἐν κακῷ ἐόντι τοσούτῳ, τὸ τοῦ Σόλωνος, ὥς οἱ εἴη σὺν θεῷ εἰρημένον, τὸ «μηδένα εἶναι τῶν ζωόντων ὄλβιον». Ὡς δὲ ἄρα μιν προστῆναι τοῦτο, ἀνενεικάμενόν τε καὶ ἀναστενάξαντα ἐκ πολλῆς ἡσυχίης ἐς τρὶς οὐνομάσαι «Σόλων». Καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα κελεῦσαι τοὺς ἑρμηνέας ἐπειρέσθαι τὸν Κροῖσον, τίνα τοῦτον ἐπικαλέοιτο, καὶ τοὺς προσελθόντας ἐπειρωτᾶν. Κροῖσον δὲ τέως μὲν σιγὴν ἔχειν εἰρωτώμενον, μετὰ δέ, ὡς ἠναγκάζετο, εἰπεῖν· «Τὸν ἂν ἐγὼ πᾶσι τυράννοισι προετίμησα μεγάλων χρημάτων ἐς λόγους ἐλθεῖν». Ὡς δὲ σφι ἄσημα ἔφραζε, πάλιν ἐπειρώτων τὰ λεγόμενα. Λιπαρεόντων δὲ αὐτῶν καὶ ὄχλον παρεχόντων ἔλεγε δή, ὡς ἦλθε ἀρχὴν ὁ Σόλων ἐὼν Ἀθηναῖος, καὶ θεησάμενος πάντα τὸν ἑωυτοῦ ὄλβον ἀποφλαυρίσειε, οἷα δὴ εἴπας, ὥς τε αὐτῷ πάντα ἀποβεβήκοι, τῇ περ ἐκεῖνος εἶπε, οὐδὲν τι μᾶλλον ἐς ἑωυτὸν λέγων ἢ ἐς ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον καὶ μάλιστα τοὺς παρὰ σφίσι αὐτοῖσι ὀλβίους δοκέοντας εἶναι.

Τὸν μὲν Κροῖσον ταῦτα ἀπηγέεσθαι, τῆς δὲ πυρῆς ἤδη ἁμμένης καίεσθαι τὰ περιέσχατα. Καὶ τὸν Κῦρον ἀκούσαντα τῶν ἑρμηνέων, τὰ εἶπε Κροῖσος, μεταγνόντα τε καὶ ἐννώσαντα, ὅτι καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐὼν ἄλλον ἄνθρωπον, γενόμενον ἑωυτοῦ εὐδαιμονίῃ οὐκ ἐλάσσω, ζῶντα πυρὶ διδοίη, πρός τε τούτοισι δείσαντα τὴν τίσιν καὶ ἐπιλεξάμενον, ὡς οὐδὲν εἴη τῶν ἐν ἀνθρώποισι ἀσφαλέως ἔχον, κελεύειν σβεννύναι τὴν ταχίστην τὸ καιόμενον πῦρ καὶ καταβιβάζειν Κροῖσόν τε καὶ τοὺς μετὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κροίσου. Καὶ τοὺς πειρωμένους οὐ δύνασθαι ἔτι τοῦ πυρὸς ἐπικρατῆσαι.

87 Ἐνθαῦτα λέγεται ὑπὸ Λυδῶν Κροῖσον μαθόντα τὴν Κύρου μετάγνωσιν, ὡς ὥρα πάντα μὲν ἄνδρα σβεννύντα τὸ πῦρ, δυναμένους δὲ οὐκέτι καταλαβεῖν, ἐπιβώσασθαι τὸν Ἀπόλλωνα ἐπικαλεόμενον, εἴ τί οἱ κεχαρισμένον ἐξ αὐτοῦ ἐδωρήθη, παραστῆναι καὶ ῥύσασθαί μιν ἐκ τοῦ παρεόντος κακοῦ. Τὸν μὲν δακρύοντα ἐπικαλέεσθαι τὸν θεόν, ἐκ δὲ αἰθρίης τε καὶ νηνεμίης συνδραμεῖν ἐξαπίνης νέφεα καὶ χειμῶνά τε καταρραγῆναι καὶ ὗσαι ὕδατι λαβροτάτῳ κατασβεσθῆναί τε τὴν πυρήν. Οὕτω δὴ μαθόντα τὸν Κῦρον, ὡς εἴη ὁ Κροῖσος καὶ θεοφιλὴς καὶ ἀνὴρ ἀγαθός, καταβιβάσαντα αὐτὸν ἀπὸ τῆς πυρῆς εἰρέσθαι τάδε· «Κροῖσε, τίς σε ἀνθρώπων ἀνέγνωσε ἐπὶ γῆν τὴν ἐμὴν στρατευσάμενον πολέμιον ἀντὶ φίλου ἐμοὶ καταστῆναι;» Ὁ δὲ εἶπε· «Ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ ταῦτα ἔπρηξα τῇ σῇ μὲν εὐδαιμονίῃ, τῇ ἐμεωυτοῦ δὲ κακοδαιμονίῃ· αἴτιος δὲ τούτων ἐγένετο ὁ Ἑλλήνων θεὸς ἐπαείρας ἐμὲ στρατεύεσθαι. Οὐδεὶς γὰρ οὕτω ἀνόητός ἐστι, ὅστις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἱρέεται· ἐν μὲν γὰρ τῇ οἱ παῖδες τοὺς πατέρας θάπτουσι, ἐν δὲ τῷ οἱ πατέρες τοὺς παῖδας. Ἀλλὰ ταῦτα δαίμονί κου φίλον ἦν οὕτω γενέσθαι».

88 Ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε, Κῦρος δὲ αὐτὸν λύσας κάτισέ τε ἐγγὺς ἑωυτοῦ καὶ κάρτα ἐν πολλῇ προμηθίῃ εἶχε, ἀπεθώμαζέ τε ὁρέων καὶ αὐτὸς καὶ οἱ περὶ ἐκεῖνον ἐόντες πάντες.

4. Λυδικὰ ἔθιμα — Ἵδρυσις ἀποικίας ὑπὸ τῶν Λυδῶν εἰς τὴν Τυρρηνίαν (Ἐτρουρίαν).

(Κεφ. 93 - 94)

93 Θώματα ἡ Λυδίη ἐς συγγραφὴν οὐ μάλα ἔχει, οἷά γε καὶ ἄλλη χώρη, πάρεξ τοῦ ἐκ τοῦ Τμώλου καταφερομένου ψήγματος. Ἓν δὲ ἔργον πολλὸν μέγιστον παρέχεται χωρὶς τῶν τε Αἰγυπτίων ἔργων καὶ τῶν Βαβυλωνίων· ἔστι αὐτόθι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

᾿Αλυάττεω τοῦ Κροίσου πατρὸς σῆμα, τοῦ ἡ κρηπὶς μὲν ἐστι λίθων μεγάλων, τὸ δὲ ἄλλο χῶμα γῆς. 94

Λυδοὶ δὲ νόμοισι μὲν τοῖσι αὐτοῖσι χρέωνται, τοῖσι καὶ Ἕλληνες, πρῶτοι δὲ ἀνθρώπων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, νόμισμα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου κοψάμενοι ἐχρήσαντο, πρῶτοι δὲ καὶ κάπηλοι ἐγένοντο. Φασὶ δὲ αὐτοὶ Λυδοὶ καὶ τὰς παιγνίας τὰς νῦν σφίσι τε καὶ Ἕλλησι κατεστεώσας ἑωυτῶν ἐξεύρημα γενέσθαι. Ἅμα δὲ ταύτας τε ἐξευρεθῆναι παρὰ σφίσι λέγουσι καὶ Τυρσηνίην ἀποικίσαι, ὧδε αὐτῶν λέγοντες.

᾿Επὶ βασιλέος Ἄτυος τοῦ Μάνεω σιτοδείην ἰσχυρὴν ἀνὰ τὴν Λυδίην πᾶσαν γενέσθαι· καὶ τοὺς Λυδοὺς τέως μὲν διάγειν λιπαρέοντας, μετὰ δέ, ὡς οὐ παύεσθαι, ἄκεα δίζησθαι, ἄλλον δὲ ἄλλο ἐπιμηχανᾶσθαι αὐτῶν. ᾿Εξευρεθῆναι δὴ ὦν τότε καὶ τῶν κύβων καὶ τῶν ἀστραγάλων καὶ τῆς σφαίρης τὰς παιγνίας καὶ τῶν ἄλλων πασέων παιγνίων τὰ εἴδεα πλὴν πεσσῶν· τούτων γὰρ ὦν τὴν ἐξεύρεσιν οὐκ οἰκηιεῦνται Λυδοί. Ποιέειν δὲ ὧδε πρὸς τὸν λιμὸν ἐξευρόντας· τὴν μὲν ἑτέρην τῶν ἡμερέων παίζειν πᾶσαν, ἵνα δὴ μὴ ζητέοιεν σιτία, τὴν δὲ ἑτέρην σιτέεσθαι παυομένους τῶν παιγνιέων. Τοιούτῳ τρόπῳ διάγειν ἐπ᾽ ἔτεα δυῶν δέοντα εἴκοσι.

᾿Επείτε δὲ οὐκ ἀνιέναι τὸ κακόν, ἀλλ᾽ ἔτι ἐπὶ μᾶλλον βιάζεσθαι, οὕτω δὴ τὸν βασιλέα αὐτῶν δύο μοίρας διελόντα Λυδῶν πάντων κληρῶσαι τὴν μὲν ἐπὶ μονῇ, τὴν δ᾽ ἐπὶ ἐξόδῳ ἐκ τῆς χώρης, καὶ ἐπὶ μὲν τῇ μένειν αὐτοῦ λαγχανούσῃ τῶν μοιρέων ἑωυτὸν τὸν βασιλέα προστάσσειν, ἐπὶ δὲ τῇ ἀπαλλασσομένῃ τὸν ἑωυτοῦ παῖδα, τῷ οὔνομα εἶναι Τυρσηνόν. Λαχόντας δὲ αὐτῶν τοὺς ἑτέρους ἐξιέναι ἐκ τῆς χώρης καταβῆναι ἐς Σμύρνην καὶ μηχανήσασθαι πλοῖα, ἐς τὰ ἐσθεμένους τὰ πάντα, ὅσα σφι ἦν χρηστὰ ἔπιπλα, ἀποπλέειν κατὰ βίου τε καὶ γῆς ζήτησιν, ἐς ὃ ἔθνεα πολλὰ παραμειψαμένους ἀπικέσθαι ἐς ᾿Ομβρικούς, ἔνθα σφέας ἐνιδρύσασθαι πόλιας καὶ οἰκέειν τὸ μέχρι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῦδε. Ἀντὶ δὲ Λυδῶν μετονομασθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ βασιλέος τοῦ παιδός, ὅς σφεας ἀνήγαγε· ἐπὶ τούτου τὴν ἐπωνυμίην ποιευμένους ὀνομασθῆναι Τυρσηνούς.

5. Περσικὰ ἔθιμα.

(Κεφ. 131 - 138, 140)

1 Πέρσας δὲ οἶδα νόμοισι τοῖσδε χρεωμένους· ἀγάλματα μὲν καὶ νηοὺς καὶ βωμοὺς οὐκ ἐν νόμῳ ποιευμένους ἱδρύεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖσι ποιεῦσι μωρίην ἐπιφέροντας, ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, ὅτι οὐκ ἀνθρωποφυέας ἐνόμισαν τοὺς Θεούς, κατά περ οἱ Ἕλληνες, εἶναι. Οἱ δὲ νομίζουσι Διὶ μὲν ἐπὶ τὰ ὑψηλότατα τῶν οὐρέων ἀναβαίνοντες θυσίας ἔρδειν, τὸν κύκλον πάντα τοῦ οὐρανοῦ Δία καλέοντες. Θύουσι δὲ ἡλίῳ τε καὶ σελήνῃ καὶ γῇ καὶ πυρὶ καὶ ὕδατι καὶ ἀνέμοισι. Τούτοισι μὲν δὴ θύουσι μούνοισι ἀρχῆθεν, ἐπιμεμαθήκασι δὲ καὶ τῇ Οὐρανίῃ θύειν, παρά τε Ἀσσυρίων μαθόντες καὶ Ἀραβίων.

2 Θυσίη δὲ τοῖσι Πέρσῃσι περὶ τοὺς εἰρημένους θεοὺς ἥδε κατέστηκε. Οὔτε βωμοὺς ποιεῦνται οὔτε πῦρ ἀνακαίουσι μέλλοντες θύειν· οὐ σπονδῇ χρέωνται, οὐκὶ αὐλῷ, οὐ στέμμασι, οὐκὶ οὐλῇσι. Τῶν δὲ ὡς ἂν ἑκάστῳ τις θύειν θέλῃ, ἐς χῶρον καθαρὸν ἀγαγὼν τὸ κτῆνος καλέει τὸν θεόν, ἐστεφανωμένος τὸν τιήρην μυρσίνῃ μάλιστα. Ἑωυτῷ μὲν δὴ τῷ θύοντι ἰδίῃ μούνῳ οὔ οἱ ἐγγίνεται ἀρᾶσθαι ἀγαθά, ὁ δὲ τοῖσι πᾶσι Πέρσῃσι κατεύχεται εὖ γίνεσθαι καὶ τῷ βασιλέϊ· ἐν γὰρ δὴ τοῖσι ἅπασι Πέρσῃσι καὶ αὐτὸς γίνεται. Ἐπεὰν δὲ διαμιστύλας κατὰ μέρεα τὸν ἱρήιον ἑψήσῃ τὰ κρέα, ὑποπάσας ποίην ὡς ἁπαλωτάτην, μάλιστα δὲ τὸ τρίφυλλον, ἐπὶ ταύτης ἔθηκε ὦν πάντα τὰ κρέα. Διαθέντος δὲ αὐτοῦ, μάγος ἀνὴρ παρεστεὼς ἐπαείδει θεογονίην, οἵην δὲ ἐκεῖνοι λέγουσι εἶναι τὴν ἐπαοιδήν. ἄνευ γὰρ δὴ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μάγου οὔ σφι νόμος ἐστὶ θυσίας ποιέεσθαι. Ἐπισχὼν δὲ ὀλίγον χρόνον ἀποφέρεται ὁ θύσας τὰ κρέα καὶ χρᾶται, ὅ τι μιν λόγος αἱρέει. 133

Ἡμέρην δὲ ἁπασέων μάλιστα ἐκείνην τιμᾶν νομίζουσι, τῇ ἕκαστος ἐγένετο. Ἐν ταύτῃ δὲ πλέω δαῖτα τῶν ἄλλων δικαιεῦσι προτίθεσθαι. ἐν τῇ οἱ εὐδαίμονες αὐτῶν βοῦν καὶ ἵππον καὶ κάμηλον καὶ ὄνον προτιθέαται ὅλους ὀπτοὺς ἐν καμίνοισι, οἱ δὲ πένητες αὐτῶν τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων προτιθέαται. Σίτοισι δὲ ὀλίγοισι χρέωνται, ἐπιφορήμασι δὲ πολλοῖσι καὶ οὐκ ἁλέσι. καὶ διὰ τοῦτό φασι Πέρσαι τοὺς Ἕλληνας σιτεομένους πεινῶντας παύεσθαι, ὅτι σφι ἀπὸ δείπνου παραφορέεται οὐδὲν λόγου ἄξιον, εἰ δέ τι παραφέροιτο ἐσθίοντας ἂν οὐ παύεσθαι. Οἴνῳ δὲ κάρτα προσκέαται, μεθυσκόμενοι δὲ ἐώθασι βουλεύεσθαι τὰ σπουδαιέστατα τῶν πρηγμάτων. Τὸ δ' ἂν ἅδῃ σφι βουλευομένοισι, τοῦτο τῇ ὑστεραίῃ νήφουσι προτιθεῖ ὁ στέγαρχος, ἐν τοῦ ἂν ἐόντες βουλεύωνται. καὶ ἢν μὲν ἅδῃ καὶ νήφουσι, χρέωνται αὐτῷ, ἢν δὲ μὴ ἅδῃ, μετιεῖσι. τὰ δ' ἂν νήφοντες προβουλεύσωνται, μεθυσκόμενοι ἐπιδιαγιγνώσκουσι.

Ἐντυγχάνοντες δ' ἀλλήλοισι ἐν τῇσι ὁδοῖσι, τῷδε ἄν τις 134
διαγνοίη, εἰ ὅμοιοί εἰσι οἱ συντυγχάνοντες. ἀντὶ γὰρ τοῦ προσαγορεύειν ἀλλήλους φιλέουσι τοῖσι στόμασι. Ἢν δὲ ᾖ οὔτερος ὑποδεέστερος ὀλίγῳ, τὰς παρειὰς φιλέονται. Ἢν δὲ πολλῷ ᾖ οὔτερος ἀγεννέστερος, προσπίπτων προσκυνέει τὸν ἕτερον.

Τιμῶσι δὲ ἐκ πάντων τοὺς ἄγχιστα ἑωυτῶν οἰκέοντας 135
μετά γε ἑωυτούς, δεύτερα δὲ τοὺς δευτέρους, μετὰ δὲ κατὰ λόγον προβαίνοντες τιμῶσι. ἥκιστα δὲ τοὺς ἑωυτῶν ἑκαστάτω οἰκημένους ἐν τιμῇ ἄγονται, νομίζοντες ἑωυτοὺς εἶναι ἀνθρώπων μακρῷ τὰ πάντα ἀρίστους, τοὺς δὲ ἄλλους κατὰ λόγον τὸν λεγόμενον τῆς ἀρετῆς ἀντέχεσθαι, τοὺς δὲ ἑκαστάτω

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οἰκέοντας ἀπὸ ἑωυτῶν κακίστους εἶναι. Ξεινικὰ δὲ νόμαια Πέρσαι προσίενται ἀνδρῶν μάλιστα. Καὶ γὰρ δὴ τὴν Μηδικὴν ἐσθῆτα νομίσαντες τῆς ἑωυτῶν εἶναι καλλίω φορέουσι καὶ ἐς τοὺς πολέμους τοὺς Αἰγυπτίους θώρηκας.

136 Παιδεύουσι δὲ τοὺς παῖδας ἀπὸ πενταέτεος ἀρξάμενοι μέχρι εἰκοσαέτεος τρία μοῦνα, ἱππεύειν καὶ τοξεύειν καὶ ἀληθίζεσθαι. Πρὶν δὲ ἢ πενταέτης γένηται, οὐκ ἀπικνέεται ἐς ὄψιν τῷ πατρί, ἀλλὰ παρὰ τῇσι γυναιξὶ δίαιταν ἔχει· τοῦδε δὲ εἵνεκα τοῦτο οὕτω ποιέεται, ἵνα, ἢν ἀποθάνῃ τρεφόμενος, μηδε-
137 μίαν ἄσην τῷ πατρὶ προσβάλῃ. Αἰνέω μὲν νῦν τοῦτον τὸν νόμον, αἰνέω δὲ καὶ τόνδε, τὸ μὴ μιῆς αἰτίης εἵνεκα μηδὲ αὐτὸν τὸν βασιλέα μηδένα ἀνήκεστον πάθος ἔρδειν· ἀλλὰ λογισάμενος, ἢν εὑρίσκῃ πλέω τε καὶ μέζω τὰ ἀδικήματα ἐόντα τῶν ὑπουργημάτων, οὕτω τῷ θυμῷ χρᾶται.

138 Ἄσσα δέ σφι ποιέειν οὐκ ἔξεστι, ταῦτα οὐδὲ λέγειν ἔξεστι. Αἴσχιστον δὲ αὐτοῖσι τὸ ψεύδεσθαι νενόμισται, δεύτερα δὲ τὸ ὀφείλειν χρέος, πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων εἵνεκα, μάλιστα δὲ ἀναγκαίην φασὶ εἶναι τὸν ὀφείλοντα καί τι ψεῦδος λέγειν. Ἐς ποταμὸν δὲ οὔτε ἐμπτύουσι οὔτε χεῖρας ἐναπονίζονται οὐδὲ ἄλλον οὐδένα περιορῶσι, ἀλλὰ σέβονται τοὺς ποταμοὺς μάλιστα.

140 Ταῦτα μὲν ἀτρεκέως ἔχω περὶ αὐτῶν εἰδὼς εἰπεῖν. Τάδε μέντοι ὡς κρυπτόμενα λέγεται καὶ οὐ σαφηνέως περὶ τοῦ ἀποθανόντος ὡς οὐ πρότερον θάπτεται ἀνδρὸς Πέρσεω ὁ νέκυς, πρὶν ἂν ὑπ᾽ ὄρνιθος ἢ κυνὸς ἑλκυσθῇ. Μάγους μὲν γὰρ ἀτρεκέως οἶδα ταῦτα ποιέοντας. ἐμφανέως γὰρ δὴ ποιεῦσι. Κατακηρώσαντες δὲ ὦν τὸν νέκυν Πέρσαι γῇ κρύπτουσι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΥΤΕΡΠΗ

1. Ἐκστρατεία τοῦ Καμβύσου κατὰ τῆς Αἰγύπτου. — Ἀπόπειρα τοῦ Ψαμμητίχου, ὅπως ἐξακριβώσῃ, τίνες οἱ πρῶτοι τῶν ἀνθρώπων.

(Κεφ. 1-2)

1 Τελευτήσαντος δὲ Κύρου παρέλαβε τὴν βασιληίην Καμβύσης, Κύρου ἐὼν παῖς καὶ Κασσανδάνης τῆς Φαρνάσπεω θυγατρός, τῆς προαποθανούσης Κῦρος αὐτός δε μέγα πένθος ἐποιήσατο καὶ τοῖσι ἄλλοισι προεῖπε πᾶσι, τῶν ἦρχε, πένθος ποιέεσθαι. Ταύτης δὴ τῆς γυναικὸς ἐὼν παῖς καὶ Κύρου Καμβύσης Ἴωνας μὲν καὶ Αἰολέας ὡς δούλους πατρωίους ἐνόμιζε, ἐπὶ δὲ Αἴγυπτον ἐποιέετο στρατηλασίην, ἄλλους τε παραλαβών, τῶν ἦρχε, καὶ δὴ καὶ Ἑλλήνων, τῶν ἐπεκράτεε.

2 Οἱ δ' Αἰγύπτιοι, πρὶν μὲν ἢ Ψαμμήτιχον σφέων βασιλεῦσαι, ἐνόμιζον ἑωυτοὺς πρώτους γενέσθαι πάντων ἀνθρώπων. Ἐπειδὴ δὲ Ψαμμήτιχος βασιλεύσας ἠθέλησε εἰδέναι, οἵτινες γενοίατο πρῶτοι, ἀπὸ τούτου νομίζουσι Φρύγας προτέρους γενέσθαι ἑωυτῶν, τῶν δὲ ἄλλων ἑωυτούς. Ψαμμήτιχος δέ, ὡς οὐκ ἐδύνατο πυνθανόμενος πόρον οὐδένα τούτου ἀνευρεῖν, ἐπιτεχνᾶται τοιόνδε. παιδία δύο νεογνὰ ἀνθρώπων τῶν ἐπιτυχόντων διδοῖ ποιμένι τρέφειν ἐς τὰ ποίμνια ἐντειλάμενος μηδένα ἀντίον αὐτῶν μηδεμίαν φωνὴν ἱέναι, ἐν στέγῃ δὲ ἐρήμῃ ἐπ' ἑωυτῶν κέεσθαι αὐτὰ καὶ τὴν ὥρην ἐπαγινέειν σφι αἶγας, πλήσαντα δὲ τοῦ γάλακτος τἆλλα διαπρήσσεσθαι. Ταῦτα δὲ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐποίεέ τε καὶ ἐνετέλλετο ὁ Ψαμμήτιχος θέλων ἀκοῦσαι τῶν παιδίων, ἀπαλλαχθέντων τῶν ἀσήμων κνυζημάτων, ἥντινα φωνὴν ῥήξουσι πρώτην. Τά περ ὧν καὶ ἐγένετο.

Ὡς γὰρ διέτης χρόνος ἐγεγόνεε ταῦτα τῷ ποιμένι πρήσσοντι, ἀνοίγοντι τὴν θύρην καὶ ἐσιόντι τὰ παιδία ἀμφότερα προσπίπτοντα βεκὸς ἐφώνεον ὀρέγοντα τὰς χεῖρας. Τὰ μὲν δὴ πρῶτα ἀκούσας ἥσυχος ἦν ὁ ποιμήν, ὡς δὲ πολλάκις φοιτέοντι καὶ ἐπιμελομένῳ πολλὸν ἦν τοῦτο τὸ ἔπος, οὕτω δὴ σημήνας τῷ δεσπότῃ ἤγαγε κελεύσαντος ἐς ὄψιν τὴν ἐκείνου. Ἀκούσας δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ψαμμήτιχος ἐπυνθάνετο, οἵτινες ἀνθρώπων βεκός τι καλέουσι, πυνθανόμενος δὲ εὕρισκε Φρύγας καλέοντας τὸν ἄρτον. Οὕτω καὶ τοιούτῳ πρήγματι σταθμησάμενοι Αἰγύπτιοι συνεχώρησαν τοὺς Φρύγας πρεσβυτέρους εἶναι ἑωυτῶν. Οὕτω μὲν γενέσθαι τῶν ἱερέων τοῦ Ἡφαίστου τοῦ ἐν Μέμφι ἤκουον. Ἕλληνες δὲ λέγουσι ἄλλα τε μάταια πολλὰ καὶ ὡς γυναικῶν τὰς γλώσσας ὁ Ψαμμήτιχος ἐκταμὼν τὴν δίαιταν οὕτω ἐποιήσατο τῶν παιδίων παρὰ ταύτῃσι τῇσι γυναιξί.

2. Φύσις τοῦ ἐδάφους τῆς Αἰγύπτου.—Ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν Αἰγυπτίων.

(Κεφ. 4-5, 10-12, 35-36, 78, 80)

4 Βασιλεῦσαι δὲ πρῶτον Αἰγύπτου ἄνθρωπον ἔλεγεν Μῖνα.
Ἐπὶ τούτου, πλὴν τοῦ Θηβαϊκοῦ νόμου, πᾶσαν Αἴγυπτον εἶ-
ναι ἕλος, καὶ αὐτῆς εἶναι οὐδὲν ὑπερέχον τῶν νῦν ἔνερθε λί-
μνης τῆς Μοίριος ἐόντων, ἐς τὴν ἀνάπλοος ἀπὸ θαλάσσης
5 ἑπτὰ ἡμερέων ἐστὶ ἀνὰ τὸν ποταμόν. Καὶ εὖ μοι ἐδόκεον λέ-
γειν περὶ τῆς χώρης. Δῆλα γάρ τινι καὶ μὴ προακούσαντι,
ἰδόντι δέ, ὅστις γε σύνεσιν ἔχει, ὅτι Αἴγυπτος, ἐς τὴν Ἕλ-
ληνες ναυτίλλονται, ἐστὶ Αἰγυπτίοισι ἐπίκτητός τε γῆ καὶ
δῶρον τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὰ κατύπερθε ἔτι τῆς λίμνης ταύ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

της μέχρι τριῶν ἡμερέων πλόου ἔστι ἕτερον τοιοῦτο. Αἰγύπτου γὰρ φύσις ἐστὶ τῆς χώρας τοιήδε. προσπλέων, ἔτι καὶ ἡμέρης δρόμον ἀπέχων ἀπὸ γῆς, κατεὶς καταπειρητηρίην πηλόν τε ἀνοίσεις καὶ ἐν ἕνδεκα ὀργυιῇσι ἔσεαι. Τοῦτο ἐπὶ τοσοῦτο δηλοῖ πρόχυσιν τῆς γῆς ἐοῦσαν.

Ταύτης ὦν τῆς χώρης ἡ πολλή, κατά περ οἱ ἱρέες ἔλε- 10
γον, ἐδόκεε καὶ αὐτῷ μοι εἶναι ἐπίκτητος Αἰγυπτίοισι. Τῶν γὰρ οὐρέων τῶν ὑπὲρ Μέμφιν πόλιν κειμένων τὸ μεταξὺ ἐφαίνετό μοι εἶναί κοτε κόλπος θαλάσσης, ὥσπερ τά τε περὶ Ἴλιον καὶ Τευθρανίην καὶ Ἔφεσόν τε καὶ Μαιάνδρου πεδίον, ὥς γε εἶναι σμικρὰ ταῦτα μεγάλοισι συμβαλεῖν. Τῶν γὰρ ταῦτα τὰ χωρία προσχωσάντων ποταμῶν ἑνὶ τῶν στομάτων τοῦ Νείλου, ἐόντος πενταστόμου, οὐδεὶς πλήθεος πέρι ἄξιος συμβληθῆναί ἐστι.

Ἔστι δὲ τῆς Ἀραβίης χώρης, Αἰγύπτου δὲ οὐ πρόσω, 11
κόλπος θαλάσσης ἐσέχων ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς καλεομένης θαλάσσης. Ἕτερον τοιοῦτον κόλπον καὶ τὴν Αἴγυπτον δοκέω γενέσθαι κου· καὶ ὁ μὲν ἐκ τῆς βορηίης θαλάσσης ἐσεῖχε ἐπ' Αἰθιοπίης, ὁ δὲ Ἀράβιος ἐκ τῆς νοτίης ἔφερε ἐπὶ Συρίης. Εἰ ὦν ἐθελήσει ἐκτρέψαι τὸ ῥέεθρον ὁ Νεῖλος ἐς τοῦτον τὸν Ἀράβιον κόλπον, τί μιν κωλύει ῥέοντος τούτου ἐκχωσθῆναι ἐντὸς γε δισμυρίων ἐτέων ; Ἐγὼ μὲν γὰρ ἔλπομαί γε καὶ μυρίων ἐντὸς χωσθῆναι ἄν. Κοῦ γε δὴ ἐν τῷ προαναισιμωμένῳ χρόνῳ πρότερον ἢ ἐμὲ γενέσθαι οὐκ ἂν χωσθείη κόλπος καὶ πολλῷ μέζων ἔτι τούτου ὑπὸ τοσούτου τε ποταμοῦ καὶ οὕτω ἐργατικοῦ ;

Τὰ περὶ Αἴγυπτον ὦν καὶ τοῖσι λέγουσι αὐτὰ πείθομαι 12
καὶ αὐτὸς οὕτω κάρτα δοκέω εἶναι, ἰδὼν τήν τε Αἴγυπτον προκειμένην τῆς ἐχομένης γῆς κογχύλιά τε φαινόμενα ἐπὶ τοῖσι οὔρεσι καὶ ἅλμην ἐπανθέουσαν, ὥστε καὶ πυραμίδας δηλέεσθαι, καὶ ψάμμον μοῦνον Αἰγύπτου οὖρος τοῦτο τὸ ὑπὲρ Μέμ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φιος ἔχον, πρὸς δὲ τῇ χώρῃ οὔτε τῇ Ἀραβίῃ προσούρῳ ἐούσῃ τὴν Αἴγυπτον προσεικέλην οὔτε τῇ Λιβύῃ, οὐ μὲν οὐδὲ τῇ Συρίῃ (τῆς γὰρ Ἀραβίης τὰ παρὰ θάλασσαν Σύριοι νέμονται), ἀλλὰ μελάγγαιόν τε καὶ καταρρηγνυμένην ὥστε ἐοῦσαν ἰλύν τε καὶ πρόχυσιν ἐξ Αἰθιοπίης κατενηνειγμένην ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ. Τὴν δὲ Λιβύην ἴδμεν ἐρυθροτέρην τε γῆν καὶ ὑποψαμμοτέρην, τὴν δὲ Ἀραβίην τε καὶ Συρίην ἀργιλωδεστέρην τε καὶ ὑπόπετρον ἐοῦσαν.

35 Ἔρχομαι δὲ περὶ Αἰγύπτου μηκυνέων τὸν λόγον, ὅτι πλεῖστα θωμάσια ἔχει καὶ ἔργα λόγου μέζω παρέχεται πρὸς πᾶσαν χώρην. τούτων εἵνεκα πλέω περὶ αὐτῆς εἰρήσεται. Αἰγύπτιοι ἅμα τῷ οὐρανῷ τῷ κατὰ σφέας ἐόντι ἑτεροίῳ καὶ τῷ ποταμῷ φύσιν ἀλλοίην παρεχομένῳ ἢ οἱ ἄλλοι ποταμοί, τὰ πολλὰ πάντα ἔμπαλιν τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι ἐστήσαντο ἤθεά τε καὶ νόμους. Ἐν τοῖσι αἱ μὲν γυναῖκες ἀγοράζουσι καὶ καπηλεύουσι, οἱ δὲ ἄνδρες κατ' οἴκους ἐόντες ὑφαίνουσι. ὑφαίνουσι δὲ οἱ μὲν ἄλλοι ἄνω τὴν κρόκην ὠθέοντες, Αἰγύπτιοι δὲ κάτω. Τὰ ἄχθεα οἱ μὲν ἄνδρες ἐπὶ τῶν κεφαλέων φορέουσι, αἱ δὲ γυναῖκες ἐπὶ τῶν ὤμων.

36 Οἱ ἱρέες τῶν θεῶν τῇ μὲν ἄλλῃ κομῶσι, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ ξυρέονται. Τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι μόνος ἅμα κήδεϊ κεκάρθαι τὰς κεφαλάς, ἐς τοὺς μάλιστα ἱκνέεται, Αἰγύπτιοι δὲ ὑπὸ τοὺς θανάτους ἀνιεῖσι τὰς τρίχας αὔξεσθαι τάς τε ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ τῷ γενείῳ, τέως ἐξυρημένοι. Τοῖσι μὲν ἄλλοισι ἀνθρώποισι χωρὶς θηρίων ἡ δίαιτα ἀποκέκριται, Αἰγυπτίοισι δὲ ὁμοῦ θηρίοισι ἡ δίαιτά ἐστι. Ἀπὸ πυρῶν καὶ κριθέων ὦλλοι ζώουσι, Αἰγυπτίων δὲ τῷ ποιευμένῳ ἀπὸ τούτων τὴν ζόην ὄνειδος μεγιστόν ἐστι, ἀλλὰ ἀπὸ ὀλυρέων ποιεῦνται σιτία, τὰς ζειὰς μετεξέτεροι καλέουσι. Φυρῶσι τὸ μὲν σταῖς τοῖσι ποσί, τὸν δὲ πηλὸν τῇσι χερσί. Εἵματα τῶν μὲν ἀνδρῶν ἕκαστος ἔχει δύο, τῶν δὲ γυναικῶν ἓν ἑκάστη. Τῶν ἱστίων τοὺς κρίκους

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ τοὺς κάλους οἱ μὲν ἄλλοι ἔξωθεν προσδέουσι, Αἰγύπτιοι δὲ ἔσωθεν. Γράμματα γράφουσι καὶ λογίζονται ψήφοισι Ἕλληνες μὲν ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ἐπὶ τὰ δεξιὰ φέροντες τὴν χεῖρα, Αἰγύπτιοι δὲ ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερά· καὶ ποιεῦντες ταῦτα αὐτοὶ μέν φασι ἐπὶ δεξιὰ ποιέειν, Ἕλληνας δὲ ἐπ' ἀριστερά. Διφασίοισι δὲ γράμμασι χρέωνται καὶ τὰ μὲν αὐτῶν ἱρά, τὰ δὲ δημοτικὰ καλέεται.

78 Ἐν δὲ τῇσι συνουσίῃσι τοῖσι εὐδαίμοσι αὐτῶν, ἐπεὰν ἀπὸ δείπνου γένωνται, περιφέρει ἀνὴρ νεκρὸν ἐν σορῷ ξύλινον, μεμιμημένον ἐς τὰ μάλιστα καὶ γραφῇ καὶ ἔργῳ, μέγαθος ὅσον τε πηχυαῖον ἢ δίπηχυν. δεικνὺς δὲ ἑκάστῳ τῶν συμποτέων λέγει. «Ἐς τοῦτον ὁρέων πῖνέ τε καὶ τέρπευ. ἔσεαι γὰρ ἀποθανὼν τοιοῦτος».

80 Πατρίοισι δὲ χρεώμενοι νόμοισι ἄλλον οὐδένα ἐπικτῶνται. Συμφέρονται δὲ τόδε Ἑλλήνων μούνοισι Λακεδαιμονίοισι· οἱ νεώτεροι αὐτῶν τοῖσι πρεσβυτέροισι συντυγχάνοντες εἴκουσι τῆς ὁδοῦ καὶ ἐκτράπονται· καὶ ἐπιοῦσι ἐξ ἕδρης ὑπανιστέαται. Τόδε μέντοι ἄλλοισι οὐδαμοῖσι συμφέρονται. ἀντὶ τοῦ προσαγορεύειν ἀλλήλους ἐν τῇσι ὁδοῖσι προσκυνέουσι κατιέντες μέχρι τοῦ γούνατος τὴν χεῖρα.

3. Ἄμασις
(Κεφ. 177 - 179)

177 Ἐπ' Ἀμάσιος βασιλέος λέγεται Αἴγυπτος μάλιστα δὴ τότε εὐδαιμονῆσαι καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῇ χώρῃ γινόμενα καὶ τὰ ἀπὸ τῆς χώρης τοῖσι ἀνθρώποισι, καὶ πόλις ἐν αὐτῇ γενέσθαι τὰς ἁπάσας τότε δισμυρίας τὰς οἰκεομένας. Νόμον τε Αἰγυπτίοισι τόνδε Ἄμασίς ἐστι ὁ καταστήσας, ἀποδεικνύναι ἔτεος ἑκάστου τῷ νομάρχῃ πάντα τινὰ Αἰγυπτίων, ὅθεν βιοῦται· μὴ δὲ ποιεῦντα ταῦτα μηδὲ ἀποφαίνοντα δικαίην ζόην

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἰθύνεσθαι θανάτῳ. Σόλων δὲ ὁ Ἀθηναῖος λαβὼν ἐξ Αἰγύπτου τοῦτον τὸν νόμον Ἀθηναίοισι ἔθετο· τῷ ἐκεῖνοι ἐς ἀεὶ χρέωνται, ἐόντι ἀμώμῳ νόμῳ.

178 Φιλέλλην δὲ γενόμενος ὁ Ἄμασις ἄλλα τε ἐς Ἑλλήνων μετεξετέρους ἀπεδέξατο, καὶ δὴ καὶ τοῖσι ἀπικνεομένοισι ἐς Αἴγυπτον ἔδωκε Ναύκρατιν πόλιν ἐνοικῆσαι. τοῖσι δὲ μὴ βουλομένοισι αὐτῶν οἰκέειν, αὐτοῦ δὲ ναυτιλλομένοισι ἔδωκε χώρους ἐνιδρύσασθαι βωμοὺς καὶ τεμένεα θεοῖσι. Τὸ μὲν νυν μέγιστον αὐτῶν τέμενος καὶ οὐνομαστότατον ἐὸν καὶ χρησιμώτατον, καλεόμενον δὲ Ἑλλήνιον, αἵδε πόλιές εἰσι αἱ ἱδρυμέναι κοινῇ, Ἰώνων μὲν Χίος καὶ Τέως καὶ Φώκαια καὶ Κλάζομεναί, Δωριέων δὲ Ῥόδος καὶ Κνίδος καὶ Ἁλικαρνησσὸς καὶ Φάσηλις, Αἰολέων δὲ ἡ Μυτιληναίων μούνη. Τούτων μὲν ἐστι τοῦτο τὸ τέμενος, καὶ προστάτας τοῦ ἐμπορίου αὗται αἱ πόλιές εἰσι αἱ παρέχουσαι· ὅσαι δὲ ἄλλαι πόλιες μεταποιεῦνται, οὐδέν σφι μετεὸν μεταποιεῦνται. Χωρὶς δὲ Αἰγινῆται ἐπὶ ἑωυτῶν ἱδρύσαντο τέμενος Διός, καὶ ἄλλο Σάμιοι Ἥρης καὶ Μιλήσιοι Ἀπόλλωνος.

179 Ἦν δὲ τὸ παλαιὸν μούνη ἡ Ναύκρατις ἐμπόριον καὶ ἄλλο οὐδὲν Αἰγύπτου. Εἰ δέ τις ἐς τῶν τι ἄλλο στομάτων τοῦ Νείλου ἀπίκοιτο, χρῆν ὀμόσαι μὴ μὲν ἑκόντα ἐλθεῖν, ἀπομόσαντα δὲ τῇ νηὶ αὐτῇ πλέειν ἐς τὸ Κανωβικόν. ἢ εἰ μή γε οἷά τε εἴη πρὸς ἀνέμους ἀντίους πλέειν, τὰ φορτία ἔδεε περιάγειν ἐν βάρισι περὶ τὸ Δέλτα, μέχρι οὗ ἀπίκοιτο ἐς Ναύκρατιν. Οὕτω μὲν δὴ Ναύκρατις ἐτετίμητο. Κυρηναίοισι δὲ Ἄμασις φιλότητά τε καὶ συμμαχίην συνεθήκατο. Ἀνέθηκε δὲ καὶ ἀναθήματα ὁ Ἄμασις ἐς τὴν Ἑλλάδα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Θ Α Λ Ε Ι Α

[Ὁ Καμβύσης νικᾷ τὸν υἱὸν καὶ διάδοχον τοῦ Ἀμάσιος Ψαμμήνιτον παρὰ τὸ Πηλούσιον—πόλιν τῆς Αἰγύπτου ἐν τῷ Δέλτα — καὶ ἀναγκάζει αὐτὸν ν' ἀποσυρθῇ μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὴν Μέμφιν· πολιορκήσας δὲ αὐτὴν καὶ κυριεύσας συλλαμβάνει τὸν Ψαμμήνιτον αἰχμάλωτον.]

1. Καμβύσης καὶ Ψαμμήνιτος.

(Κεφ. 14-15)

Ἡμέρῃ δὲ δεκάτῃ, ἀπ' ἧς παρέλαβε τὸ τεῖχος τὸ ἐν Μέμφι 14
Καμβύσης, κατίσας ἐς τὸ προάστειον τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων Ψαμμήνιτον, βασιλεύσαντα μῆνας ἕξ, τοῦτον κατίσας σὺν ἄλλοισι Αἰγυπτίοισι διεπειρᾶτο αὐτοῦ τῆς ψυχῆς ποιέων τοιάδε. στείλας αὐτοῦ τὴν θυγατέρα ἐσθῆτι δουληίῃ ἐξέπεμπε ἐπ' ὕδωρ ἔχουσαν ὑδρήιον, συνέπεμπε δὲ καὶ ἄλλας παρθένους ἀπολέξας ἀνδρῶν τῶν πρώτων, ὁμοίως ἐσταλμένας τῇ τοῦ βασιλέος. Ὡς δὲ βοῇ τε καὶ κλαυθμῷ παρῄισαν αἱ παρθένοι παρὰ τοὺς πατέρας, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἀνεβόων τε καὶ ἀντέκλαιον ὁρέοντες τὰ τέκνα κεκακωμένα, ὁ δὲ Ψαμμήνιτος προϊδὼν καὶ μαθὼν ἔκυψε ἐς τὴν γῆν.

Παρελθουσέων δὲ τῶν ὑδροφόρων, δεύτερα αὐτοῦ τὸν παῖδα ἔπεμπε μετ' ἄλλων Αἰγυπτίων δισχιλίων τὴν αὐτὴν ἡλικίην ἐχόντων, τούς τε αὐχένας κάλῳ δεδεμένους καὶ τὰ στόματα ἐγκεχαλινωμένους. Ἤγοντο δὲ ποινὴν τείσοντες Μυτιληναίων τοῖσι ἐν Μέμφι ἀπολομένοισι σὺν τῇ νηί· ταῦτα γὰρ ἐδίκασαν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οἱ βασιλήιοι δικασταί, ὑπὲρ ἀνδρὸς ἑκάστου δέκα Αἰγυπτίων τῶν πρώτων ἀνταπόλλυσθαι. Ὁ δὲ ἰδὼν παρεξιόντας καὶ μαθὼν τὸν παῖδα ἀγόμενον ἐπὶ θάνατον, τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων τῶν περικατημένων αὐτὸν κλαιόντων καὶ δεινὰ ποιεύντων, τωὐτὸ ἐποίησε, τὸ ἐπὶ τῇ θυγατρί.

Παρελθόντων δὲ καὶ τούτων, συνήνεικε ὥστε τῶν συμποτέων αὐτοῦ ἄνδρα ἀπηλικέστερον, ἐκπεπτωκότα ἐκ τῶν ἐόντων ἔχοντά τε οὐδέν, εἰ μὴ ὅσα πτωχός, καὶ προσαιτέοντα τὴν στρατιήν, παριέναι Ψαμμήνιτόν τε τὸν Ἀμάσιος καὶ τοὺς ἐν τῷ προαστείῳ κατημένους τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ δὲ Ψαμμήνιτος ὡς εἶδε, ἀνακλαύσας μέγα καὶ καλέσας ὀνομαστὶ τὸν ἑταῖρον ἐπλήξατο τὴν κεφαλήν. Ἦσαν δ' ἄρα αὐτοῦ φύλακοι, οἳ τὸ ποιεύμενον πᾶν ἐξ ἐκείνου ἐπ' ἑκάστῃ ἐξόδῳ Καμβύσῃ ἐσήμαινον.

Θωμάσας δὲ ὁ Καμβύσης τὰ ποιεύμενα πέμψας ἄγγελον εἰρώτα αὐτὸν λέγων τάδε. «Δεσπότης σε Καμβύσης, Ψαμμήνιτε, εἰρωτᾷ, διότι δὴ τὴν μὲν θυγατέρα ὁρέων κεκακωμένην καὶ τὸν παῖδα ἐπὶ θάνατον στείχοντα οὔτε ἀνέβωσας οὔτε ἀπέκλαυσας, τὸν δὲ πτωχὸν οὐδέν σοι προσήκοντα, ὡς ἄλλων πυνθάνεται, ἐτίμησας ;» Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἐπειρώτα, ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσδε. «Ὦ παῖ Κύρου, τὰ μὲν οἰκήια ἦν μέζω κακὰ ἢ ὥστε ἀνακλαίειν, τὸ δὲ τοῦ ἑταίρου πένθος ἄξιον ἦν δακρύων, ὃς ἐκ πολλῶν τε καὶ εὐδαιμόνων ἐκπεσὼν ἐς πτωχηίην ἀπῖκται ἐπὶ γήραος οὐδῷ».Καὶ ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ὑπὸ τούτου ἤκουσε, εὖ δοκέειν οἱ εἰρῆσθαι. Λέγεται δὲ ὑπ' Αἰγυπτίων δακρύειν μὲν Κροῖσον (ἐτετεύχεε γὰρ καὶ οὗτος ἐπισπόμενος Καμβύσῃ ἐπ' Αἴγυπτον), δακρύειν δὲ Περσέων τοὺς παρεόντας, αὐτῷ τε Καμβύσῃ ἐσελθεῖν οἶκτόν τινα καὶ αὐτίκα κελεύειν τόν τε αὐτοῦ παῖδα ἐκ τῶν ἀπολλυμένων σῴζειν καὶ αὐτὸν ἐκ τοῦ προαστείου ἀναστήσαντας ἄγειν παρ' ἑωυτόν.

Τὸν μὲν δὴ παῖδα εὗρον οἱ μετιόντες οὐκέτι περιεόντα ἀλ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λὰ πρῶτον κατακοπέντα, αὐτὸν δὲν Ψαμμήνιτον ἀναστήσαντες ἦγον παρὰ Καμβύσεα. ἔνθα τοῦ λοιποῦ διαιτᾶτο ἔχων οὐδὲν βίαιον.

2. Ὁ δακτύλιος τοῦ Πολυκράτους.

(Κεφ. 39 - 43.)

Καμβύσεω δὲ ἐπ' Αἴγυπτον στρατευομένου ἐποιήσαντο 39
καὶ Λακεδαιμόνιοι στρατηίην ἐπὶ Σάμον τε καὶ Πολυκράτεα τὸν Αἰάκεος, ὃς ἔσχε Σάμον ἐπαναστάς. Ἴσχων δὲ ξεινίην Ἀμάσι, τῷ Αἰγύπτου βασιλέϊ, συνεθήκατο πέμπων τε δῶρα καὶ δεκόμενος ἄλλα παρ' ἐκείνου. Ἐν χρόνῳ δὲ ὀλίγῳ αὐτίκα τοῦ Πολυκράτεος τὰ πρήγματα ηὔξετο καὶ ἦν βεβωμένα ἀνά τε τὴν Ἰωνίην καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα· ὅκου γὰρ ἰθύσειε στρατεύεσθαι, πάντα οἱ ἐχώρεε εὐτυχέως. Ἔκτητο δὲ πεντηκοντέρους τε ἑκατὸν καὶ χιλίους τοξότας. Ἔφερε δὲ καὶ ἦγε πάντας, διακρίνων δὲ οὐδένα· τῷ γὰρ φίλῳ ἔφη χαριεῖσθαι μᾶλλον ἀποδιδούς, τὰ ἔλαβε, ἢ ἀρχὴν μηδὲ λαβών. Συχνὰς μὲν δὴ τῶν νήσων ἀραιρήκεε, πολλὰ δὲ καὶ τῆς ἠπείρου ἄστεα. Ἐν δὲ δὴ καὶ Λεσβίους πανστρατιῇ βωθέοντας Μιλησίοισι ναυμαχίῃ κρατήσας εἷλε, οἳ τὴν τάφρον περὶ τὸ τεῖχος τὸ ἐν Σάμῳ πᾶσαν δεδεμένοι ὤρυξαν.

Καί κως τὸν Ἄμασιν εὐτυχέων μεγάλως ὁ Πολυκράτης 40
οὐκ ἐλάνθανε, ἀλλά οἱ τοῦτ' ἦν ἐπιμελές. Πολλῷ δὲ ἔτι πλεῦνός οἱ εὐτυχίης γινομένης γράψας ἐς βιβλίον τάδε ἐπέστειλε ἐς Σάμον. «Ἄμασις Πολυκράτεϊ ὧδε λέγει. Ἡδὺ μὲν πυνθάνεσθαι ἄνδρα φίλον καὶ ξεῖνον εὖ πρήσσοντα· ἐμοὶ δὲ αἱ σαὶ μεγάλαι εὐτυχίαι οὐκ ἀρέσκουσι, ἐπισταμένῳ τὸ θεῖον ὡς ἔστι φθονερόν. Καί κως βούλομαι καὶ αὐτὸς καί, τῶν ἂν κήδωμαι, τὸ μέν τι εὐτυχέειν τῶν πρηγμάτων, τὸ δὲ προσπταίειν, καὶ οὕτω διαφέρειν τὸν αἰῶνα ἐναλλὰξ πρήσσων ἢ εὐτυχέειν τὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πάντα. Οὐδένα γάρ κω λόγῳ οἶδα ἀκούσας, ὅστις ἐς τέλος οὐ κακῶς ἐτελεύτησε πρόρριζος, εὐτυχέων τὰ πάντα. Σὺ ὦν νῦν ἐμοὶ πειθόμενος ποίησον πρὸς τὰς εὐτυχίας τοιάδε. φροντίσας, τὸ ἂν εὕρῃς ἐόν τοι πλείστου ἄξιον καὶ ἐπ' ᾧ σὺ ἀπολομένῳ μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀλγήσεις, τοῦτο ἀπόβαλε οὕτω, ὅκως μηκέτι ἥξει ἐς ἀνθρώπους. Ἤν τε μὴ ἐναλλὰξ ἤδη τὠπὸ τούτου αἱ εὐτυχίαι τοι τῇσι πάθῃσι προσπίπτωσι, τρόπῳ τῷ ἐξ ἐμεῦ ὑποκειμένῳ ἀκέο ».

41 Ταῦτα ἐπιλεξάμενος ὁ Πολυκράτης καὶ νόῳ λαβών, ὥς οἱ εὖ ὑπετίθετο Ἄμασις, ἐδίζητο, ἐπ' ᾧ ἂν μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀσηθείη ἀπολομένῳ τῶν κειμηλίων, διζημένος δ' εὕρισκε τόδε. ἦν οἱ σφρηγίς, τὴν ἐφόρεε, χρυσόδετος, σμαράγδου μὲν λίθου ἐοῦσα, ἔργον δὲ Θεοδώρου τοῦ Τηλεκλέος Σαμίου. Ἐπεὶ ὦν ταύτην οἱ ἐδόκεε ἀποβαλεῖν, ἐποίεε τοιάδε. πεντηκόντερον πληρώσας ἀνδρῶν ἐσέβη ἐς αὐτήν, μετὰ δὲ ἀναγαγεῖν ἐκέλευσε ἐς τὸ πέλαγος. ὡς δὲ ἀπὸ τῆς νήσου ἑκὰς ἐγένετο, περιελόμενος τὴν σφρηγῖδα πάντων ὁρεόντων τῶν συμπλόων ῥίπτει ἐς τὸ πέλαγος. Τοῦτο δὲ ποιήσας ἀπέπλεε, ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰ οἰκία συμφορῇ ἐχρᾶτο.

42 Πέμπτῃ δὲ ἢ ἕκτῃ ἡμέρῃ ἀπὸ τούτων τάδε οἱ συνήνεικε γενέσθαι· ἀνὴρ ἁλιεὺς λαβὼν ἰχθὺν μέγαν τε καὶ καλὸν ἠξίου μιν Πολυκράτεϊ δῶρον δοθῆναι· φέρων δὴ ἐπὶ τὰς θύρας Πολυκράτεϊ ἔφη ἐθέλειν ἐλθεῖν ἐς ὄψιν, χωρήσαντος δέ οἱ τούτου ἔλεγε διδοὺς τὸν ἰχθύν· «Ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ τόνδε ἑλὼν οὐκ ἐδικαίωσα φέρειν ἐς ἀγορήν, καίπερ γε ἐὼν ἀποχειροβίοτος, ἀλλά μοι ἐδόκεε σεῦ τε εἶναι ἄξιος καὶ τῆς σῆς ἀρχῆς· σοὶ δή μιν φέρων δίδωμι». Ὁ δὲ ἡσθεὶς τοῖσι ἔπεσι ἀμείβεται τοῖσδε· «Κάρτα τε εὖ ἐποίησας, καὶ χάρις διπλόη τῶν τε λόγων καὶ τοῦ δώρου· καί σε ἐπὶ δεῖπνον καλέομεν». Ὁ μὲν δὴ ἁλιεὺς μέγα ποιεύμενος ταῦτα ἤιε ἐς τὰ οἰκία, τὸν δὲ ἰχθὺν τάμνοντες οἱ θεράποντες εὑρίσκουσι ἐν τῇ νηδύι αὐτοῦ ἐνεοῦσαν τὴν Πολυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κράτεος σφρηγῖδα. Ὡς δὲ εἶδόν τε καὶ ἔλαβον τάχιστα, ἔφερον κεχαρηκότες παρὰ τὸν Πολυκράτεα, διδόντες δέ οἱ τὴν σφρηγῖδα ἔλεγον, ὅτεῳ τρόπῳ εὑρέθη. Τὸν δὲ ὡς ἐσῆλθε θεῖον εἶναι τὸ πρῆγμα, γράφει ἐς βιβλίον πάντα, τὰ ἐποίησε, καὶ οἷά μιν καταλελαβήκεε, γράψας δὲ ἐς Αἴγυπτον ἐπέστειλε.

Ἐπιλεξάμενος δὲ ὁ Ἄμασις τὸ βιβλίον τὸ παρὰ τοῦ Πολυ- 43
κράτεος ἧκον ἔμαθε, ὅτι ἐκκομίσαι τε ἀδύνατον εἴη ἀνθρώπῳ ἄνθρωπον ἐκ τοῦ μέλλοντος γίνεσθαι πρήγματος καὶ ὅτι οὐκ εὖ τελευτήσειν μέλλοι Πολυκράτης εὐτυχέων τὰ πάντα, ὃς καί, τὰ ἀποβάλλει, εὑρίσκει. Πέμψας δέ οἱ κήρυκα ἐς Σάμον διαλύεσθαι ἔφη τὴν ξεινίην. Τοῦδε δὲ εἵνεκεν ταῦτα ἐποίεε, ἵνα μὴ συντυχίης δεινῆς τε καὶ μεγάλης Πολυκράτεα καταλαβούσης αὐτὸς ἀλγήσειε τὴν ψυχὴν ὡς περὶ ξείνου ἀνδρός.

[Τὸ ἀπαίσιον προαίσθημα τοῦ Ἀμάσιος ἐξεπληρώθη. Ὁ Πολυκράτης βραδύτερον -- τὸ 522 — ὑπέστη σκληρὸν θάνατον· συλληφθεὶς δολίως ὑπὸ τοῦ Πέρσου σατράπου Ὀροίτου ἐφονεύθη ἀνακρεμασθεὶς ἐπὶ σταυροῦ.]

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΤΕΡΨΙΧΟΡΗ

[Ὁ Ἀρισταγόρας, ὁ τύραννος τῆς Μιλήτου, παρακινηθεὶς ἀπὸ τὸν πενθερόν του Ἱστιαῖον ἐξεγείρει τὰς Ἰωνικὰς πόλεις εἰς ἐπανάστασιν κατὰ τῶν Περσῶν. Συγχρόνως δ' ἔρχεται εἰς τὴν Σπάρτην, διὰ νὰ ζητήσῃ βοήθειαν.]

1. Ὁ Ἀρισταγόρας εἰς τὴν Σπάρτην.

(Κεφ. 49 - 51)

49 Ἀπικνέεται ὦν ὁ Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου τύραννος ἐς τὴν Σπάρτην Κλεομένεος ἔχοντος τὴν ἀρχήν· τῷ δὴ ἐς λόγους ἤιε, ὡς Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, ἔχων χάλκεον πίνακα ἐν τῷ γῆς ἁπάσης περίοδος ἐνετέτμητο καὶ θάλασσά τε πᾶσα καὶ ποταμοὶ πάντες. Ἀπικνεόμενος δὲ ἐς λόγους ὁ Ἀρισταγόρης ἔλεγε πρὸς αὐτὸν τάδε·

«Κλεόμενες, σπουδὴν μὲν τὴν ἐμὴν μὴ θωμάσῃς τῆς ἐνταῦθα ἀπίξιος· τὰ γὰρ κατήκοντά ἐστι τοιαῦτα· Ἰώνων παῖδας δούλους εἶναι ἀντ' ἐλευθέρων ὄνειδος καὶ ἄλγος μέγιστον μὲν αὐτοῖσι ἡμῖν, ἔτι δὲ τῶν λοιπῶν ὑμῖν, ὅσῳ προέστατε τῆς Ἑλλάδος. Νῦν ὦν πρὸς θεῶν τῶν Ἑλληνίων ῥύσασθε Ἴωνας ἐκ δουλοσύνης, ἄνδρας ὁμαίμονας. Εὐπετέως δὲ ὑμῖν ταῦτα οἷά τε χωρέειν ἐστί· οὔτε γὰρ οἱ βάρβαροι ἄλκιμοί εἰσι, ὑμεῖς τε τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκετε ἀρετῆς πέρι. Ἥ τε μάχη αὐτῶν ἐστι τοιήδε, τόξα καὶ αἰχμὴ βραχέα· ἀναξυρίδας δὲ ἔχοντες ἔρχονται ἐς τὰς μάχας καὶ κυρβασίας ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι· οὕτω εὐπετέες χειρωθῆναί εἰσι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

»Ἔστι δὲ καὶ ἀγαθὰ τοῖσι τὴν ἤπειρον ἐκείνην νεμομένοισι ὅσα οὐδὲ τοῖσι συνάπασι ἄλλοισι, πρῶτον μὲν χρυσόν, ἔπειτα δὲ ἄργυρος καὶ χαλκὸς καὶ ἐσθὴς ποικίλη καὶ ὑποζύγιά τε καὶ ἀνδράποδα· τὰ θυμῷ βουλόμενοι αὐτοὶ ἂν ἔχοιτε. Κατοίκηνται δὲ ἀλλήλων ἐχόμενοι, ὡς ἐγὼ φράσω, Ἰώνων μὲν τῶνδε οἵδε Λυδοί, οἰκέοντές τε χώρην ἀγαθὴν καὶ πολυαργυρώτατοι ἐόντες». Δεικνὺς δὲ ἔλεγε ταῦτα ἐς τῆς γῆς τὴν περίοδον, τὴν ἐφέρετο ἐν τῷ πίνακι ἐντετμημένην. «Λυδῶν δέ», ἔφη λέγων ὁ Ἀριστογόρης, «οἵδε ἔχονται Φρύγες οἱ πρὸς τὴν ἠῶ, πολυπροβατώτατοί τε ἐόντες πάντων, τῶν ἐγὼ οἶδα, καὶ πολυκαρπότατοι. Φρυγῶν δὲ ἔχονται Καππαδόκαι, τοὺς ἡμεῖς Συρίους καλέομεν· τούτοισι δὲ πρόσουροι Κίλικες, κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν τήνδε, ἐν τῇ ἥδε Κύπρος νῆσος κέεται· οἳ πεντακόσια τάλαντα βασιλέϊ τὸν ἐπέτειον φόρον ἐπιτελέουσι. Κιλίκων δὲ τῶνδε ἔχονται Ἀρμένιοι οἵδε, καὶ οὗτοι ἐόντες πολυπρόβατοι, Ἀρμενίων δὲ Ματιηνοὶ χώρην τήνδε ἔχοντες. Ἔχεται δὲ τούτων γῆ ἥδε Κισσίη, ἐν τῇ δὴ παρὰ ποταμὸν τόνδε Χοάσπην κείμενά ἐστι τὰ Σοῦσα ταῦτα, ἔνθα βασιλεύς τε μέγας δίαιταν ποιέεται, καὶ τῶν χρημάτων οἱ θησαυροὶ ἐνθαῦτά εἰσι· ἑλόντες δὲ ταύτην τὴν πόλιν θαρσέοντες ἤδη τῷ Διὶ πλούτου πέρι ἐρίζετε.

»Ἀλλὰ περὶ μὲν χώρης ἄρα οὐ πολλῆς οὐδὲ οὕτω χρηστῆς καὶ οὔρων σμικρῶν χρεόν ἐστι ὑμέας μάχας ἀναβάλλεσθαι πρός τε Μεσσηνίους ἐόντας ἰσοπαλέας καὶ Ἀρκάδας τε καὶ Ἀργείους, τοῖσι οὔτε χρυσοῦ ἐχόμενόν ἐστι οὐδὲν οὔτε ἀργύρου, τῶν πέρι καί τινα ἐνάγει προθυμίη μαχόμενον ἀποθνήσκειν· παρέχον δὲ τῆς Ἀσίης πάσης ἄρχειν εὐπετέως, ἄλλο τι αἱρήσεσθε;»

Ἀρισταγόρης μὲν ταῦτα ἔλεξε, Κλεομένης δὲ ἀμείβετο 50
τοῖσδε· «Ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀναβάλλομαί τοι ἐς τρίτην ἡμέραν ὑποκρινέεσθαι». Τότε μὲν ἐς τοσοῦτο ἤλασαν· ἐπείτε δὲ ἡ κυρίη ἡμέρη ἐγένετο τῆς ὑποκρίσιος καὶ ἦλθον ἐς τὸ συγκείμενον,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἴρετο ὁ Κλεομένης τὸν Ἀρισταγόρην, ὁκόσων ἡμερέων ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἰώνων ὁδὸς εἴη παρὰ βασιλέα. Ὁ δὲ Ἀρισταγόρης, τὰ ἄλλα ἐὼν σοφὸς καὶ διαβάλλων ἐκεῖνον εὖ, ἐν τούτῳ ἐσφάλη· χρεὸν γάρ μιν μὴ λέγειν τὸ ἐόν, βουλόμενόν γε Σπαρτιήτας ἐξαγαγεῖν ἐς τὴν Ἀσίην, λέγει δ' ὦν τριῶν μηνῶν φὰς εἶναι τὴν ἄνοδον. Ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον, τὸν ὁ Ἀρισταγόρης ὥρμητο λέγειν περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπε· «Ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀπαλλάσσεο ἐκ Σπάρτης πρὸ δύντος ἡλίου· οὐδένα γὰρ λόγον εὐεπέα λέγεις Λακεδαιμονίοισι, ἐθέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης τριῶν μηνῶν ὁδὸν ἀγαγεῖν».

51 Ὁ μὲν δὴ Κλεομένης ταῦτα εἴπας ἤιε ἐς τὰ οἰκία· ὁ δὲ Ἀρισταγόρης λαβὼν ἱκετηρίην ἤιε ἐς τοῦ Κλεομένεος, ἐσελθὼν δὲ ἔσω ἅτε ἱκετεύων ἐπακοῦσαι ἐκέλευε τὸν Κλεομένεα ἀποπέμψαντα τὸ παιδίον. προσεστήκεε γὰρ δὴ τῷ Κλεομένεϊ ἡ θυγάτηρ, τῇ οὔνομα ἦν Γοργώ· τοῦτο δέ οἱ καὶ μοῦνον τέκνον ἐτύγχανε ἐὸν ἐτέων ὀκτὼ ἢ ἐννέα ἡλικίην. Κλεομένης δὲ λέγειν μιν ἐκέλευε, τὰ βούλεται, μηδὲ ἐπισχεῖν τοῦ παιδίου εἵνεκα. Ἐνταῦθα δὲ ὁ Ἀρισταγόρης ἤρχετο ἐκ δέκα ταλάντων ὑπισχνεόμενος, ἤν οἱ ἐπιτελέσῃ, τῶν ἐδέετο. Ἀνανεύοντος δὲ τοῦ Κλεομένεος προέβαινε τοῖσι χρήμασι ὑπερβάλλων ὁ Ἀρισταγόρης, ἐς ὃ πεντήκοντά τε τάλαντα ὑπεδέδεκτο καὶ τὸ παιδίον ηὐδάξατο· «Πάτερ, διαφθερέει σε ὁ ξεῖνος, ἢν μὴ ἀποστὰς ἴῃς». Ὅ τε δὴ Κλεομένης ἡσθεὶς τοῦ παιδίου τῇ παραινέσι ἤιε ἐς ἕτερον οἴκημα, καὶ ὁ Ἀρισταγόρης ἀπαλλάσσετο τὸ παράπαν ἐκ τῆς Σπάρτης, οὐδὲ οἱ ἐξεγένετο ἐπὶ πλέον ἔτι σημῆναι περὶ τῆς ἀνόδου τῆς παρὰ βασιλέα.

2. Ὁ Ἀρισταγόρας εἰς τὰς Ἀθήνας.—Ἐκστρατεία τῶν Ἰώνων κατὰ τῶν Σάρδεων καὶ πυρπόλησις αὐτῶν.

(Κεφ. 97, 99-103, 105)

97 Ἀπελαυνόμενος δὲ ὁ Ἀρισταγόρης ἐκ τῆς Σπάρτης ἤιε ἐς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὰς Ἀθήνας· αὕτη γὰρ ἡ πόλις τῶν λοιπέων ἐδυνάστευε μέγιστον. Ἐπελθὼν δὲ ἐπὶ τὸν δῆμον ὁ Ἀρισταγόρης ταὐτὰ ἔλεγε, τὰ καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ περὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ καὶ τοῦ πολέμου τοῦ Περσικοῦ, ὡς οὔτε ἀσπίδα οὔτε δόρυ νομίζουσι εὐπετέες τε χειρωθῆναι εἴησαν. Ταῦτά τε δὴ ἔλεγε, καὶ πρὸς τοῖσι τάδε, ὡς οἱ Μιλήσιοι τῶν Ἀθηναίων εἰσὶ ἄποικοι, καὶ οἰκός σφεας εἴη ῥύεσθαι δυναμένους μέγα. Καὶ οὐδέν, ὅ τι οὐκ ὑπίσχετο οἷα κάρτα δεόμενος, ἐς ὃ ἀνέπεισέ σφεας. Πολλοὺς γὰρ οἶκε εἶναι εὐπετέστερον διαβάλλειν ἢ ἕνα, εἰ Κλεομένεα μὲν τὸν Λακεδαιμόνιον μοῦνον οὐκ οἷός τε ἐγένετο διαβάλλειν, τρεῖς δὲ μυριάδας Ἀθηναίων ἐποίησε τοῦτο. Ἀθηναῖοι μὲν δὴ ἀναπεισθέντες ἐψηφίσαντο εἴκοσι νέας ἀποστεῖλαι βοηθοὺς Ἴωσι, στρατηγὸν ἀποδέξαντες αὐτῶν εἶναι Μελάνθιον, ἄνδρα τῶν ἀστῶν ἐόντα τὰ πάντα δόκιμον. Αὗται δὲ αἱ νέες ἀρχὴ κακῶν ἐγένοντο Ἕλλησί τε καὶ βαρβάροισι.

Ἀρισταγόρης δέ, ἐπειδὴ οἵ τε Ἀθηναῖοι ἀπίκοντο εἴκοσι 99
νηυσί, ἅμα ἀγόμενοι Ἐρετριέων πέντε τριήρεας, καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι παρῆσαν, ἐποιέετο στρατηίην ὁ Ἀριστογόρης ἐς Σάρδις. Αὐτὸς μὲν δὴ οὐκ ἐστρατεύετο, ἀλλ' ἔμενε ἐν Μιλήτῳ, στρατηγοὺς δὲ ἄλλους ἀπέδεξε Μιλησίων εἶναι, τὸν ἑωυτοῦ τε ἀδελφεὸν Χαροπῖνον καὶ τῶν ἄλλων ἀστῶν Ἑρμόφαντον.

Ἀπικόμενοι δὲ τῷ στόλῳ τούτῳ Ἴωνες ἐς Ἔφεσον πλοῖα 100
μὲν κατέλιπον ἐν Κορησσῷ τῆς Ἐφεσίης, αὐτοὶ δὲ ἀνέβαινον χειρὶ πολλῇ, ποιεύμενοι Ἐφεσίους ἡγεμόνας. Πορευόμενοι δὲ παρὰ ποταμὸν Καΰστριον, ἐνθεῦτεν ἐπείτε ὑπερβάντες τὸν Τμῶλον ἀπίκοντο, αἱρέουσι Σάρδις οὐδενός σφι ἀντιωθέντος, αἱρέουσι δὲ χωρὶς τῆς ἀκροπόλιος τἆλλα πάντα· τὴν δὲ ἀκρόπολιν ἐρρύετο αὐτὸς Ἀρταφέρνης ἔχων δύναμιν ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγην.

Τὸ δὲ μὴ λεηλατῆσαι ἑλόντας σφέας τὴν πόλιν ἔσχε τόδε. 101
Ἦσαν ἐν τῇσι Σάρδισι οἰκίαι αἱ μὲν πλεῦνες καλάμιναι, ὅσαι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δ' αὐτέων καὶ πλίνθιναι ἦσαν, καλάμου εἶχον τὰς ὀροφάς. Τούτων δὴ μίαν τῶν τις στρατιωτέων ὡς ἐνέπρησε, αὐτίκα ἀπ' οἰκίης ἐς οἰκίην ἰὸν τὸ πῦρ ἐπενέμενο τὸ ἄστυ πᾶν. Καιομένου δὲ τοῦ ἄστεος οἱ Λυδοί τε καὶ ὅσοι Περσέων ἐνῆσαν ἐν τῇ πόλι, ἀπολαμφθέντες πάντοθεν, ὥστε τὰ περιέσχατα νεμομένου τοῦ πυρός, καὶ οὐκ ἔχοντες ἐξήλυσιν ἐκ τοῦ ἄστεος, συνέρρεον ἔς τε τὴν ἀγορὴν καὶ ἐπὶ τὸν Πακτωλὸν ποταμόν, ὅς σφι ψῆγμα χρυσοῦ καταφορέων ἐκ τοῦ Τμώλου διὰ μέσης τῆς ἀγορῆς ῥέει καὶ ἔπειτα ἐς τὸν Ἕρμον ποταμὸν ἐκδιδοῖ, ὁ δὲ ἐς θάλασσαν· ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Πακτωλὸν καὶ ἐς τὴν ἀγορὴν ἀθροιζόμενοι οἵ τε Λυδοὶ καὶ οἱ Πέρσαι ἠναγκάζοντο ἀμύνεσθαι. Οἱ δὲ Ἴωνες ὁρέοντες τοὺς μὲν τῶν πολεμίων ἀμυνομένους, τοὺς δὲ σὺν πλήθεϊ πολλῷ προσφερομένους, ἐξανεχώρησαν δείσαντες πρὸς τὸ οὖρος τὸ Τμῶλον καλεόμενον, ἐνθεῦτεν δὲ ὑπὸ νύκτα ἀπαλλάσσοντο ἐπὶ τὰς νέας.

102 Καὶ Σάρδιες μὲν ἐνεπρήσθησαν, ἐν δὲ αὐτῇσι καὶ ἱρὸν ἐπιχωρίης θεοῦ Κυβήβης, τὸ σκηπτόμενοι Πέρσαι ὕστερον ἀντενεπίμπρασαν τὰ ἐν Ἕλλησι ἱρά. Τότε δὲ οἱ Πέρσαι οἱ ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ νομοὺς ἔχοντες, προπυνθανόμενοι ταῦτα συνηλίζοντο καὶ ἐβώθεον τοῖσι Λυδοῖσι. Καί κως ἐν μὲν Σάρδισι οὐκέτι ἐόντας τοὺς Ἴωνας εὑρίσκουσι, ἑπόμενοι δὲ κατὰ στίβον αἱρέουσι αὐτοὺς ἐν Ἐφέσῳ. Καὶ ἀντετάχθησαν μὲν οἱ Ἴωνες, συμβαλόντες δὲ πολλὸν ἑσσώθησαν. Καὶ πολλοὺς αὐτῶν οἱ Πέρσαι φονεύουσι ἄλλους τε οὐνομαστούς, ἐν δὲ δὴ καὶ Εὐαλκίδεα στρατηγέοντα Ἐρετριέων, στεφανηφόρους τε ἀγῶνας ἀναραιρηκότα καὶ ὑπὸ Σιμωνίδεω τοῦ Κηίου πολλὰ αἰνεθέντα. Οἳ δὲ αὐτῶν ἀπέφυγον τὴν μάχην, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ τὰς πόλις

103 Τότε μὲν δὴ οὕτω ἠγωνίσαντο· μετὰ δὲ Ἀθηναῖοι μὲν τὸ παράπαν ἀπολιπόντες τοὺς Ἴωνας ἐπικαλεομένου σφέας πολλὰ δι' ἀγγέλων Ἀρισταγόρεω οὐκ ἔφασαν τιμωρήσειν σφι. Ἴωνες δὲ τῆς Ἀθηναίων συμμαχίης στερηθέντες, οὕτω γάρ σφι ὑπῆρ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χε πεποιημένα ἐς Δαρεῖον, οὐδὲν δὴ ἕσσον τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον ἐσκευάζοντο. Πλώσαντες δὲ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον Βυζάντιόν τε καὶ τὰς ἄλλας πόλις πάσας τὰς ταύτῃ ὑπ' ἑωυτοῖσι ἐποιήσαντο, ἐκπλώσαντές τε ἔξω τὸν Ἑλλήσποντον Καρίης τὴν πολλὴν προσεκτήσαντο σφίσι σύμμαχον εἶναι· καὶ γὰρ ἡ Καῦνος πρότερον οὐ βουλομένη συμμαχεῖν, ὡς ἐνέπρησαν τὰς Σάρδις, τότε σφι καὶ αὕτη προσεγένετο. Κύπριοι δὲ ἐθελονταί σφι πάντες προσεγένοντο πλὴν Ἀμαθουσίων.

Βασιλέϊ δὲ Δαρείῳ ὡς ἐξηγγέλθη Σάρδις ἁλούσας ἐμπε- 105
πρῆσθαι ὑπό τε Ἀθηναίων καὶ Ἰώνων, τὸν δὲ ἡγεμόνα γενέσθαι τῆς συλλογῆς, ὥστε ταῦτα συνυφανθῆναι, τὸν Μιλήσιον Ἀρισταγόρην, πρῶτα μὲν λέγεται αὐτόν, ὡς ἐπύθετο ταῦτα, Ἰώνων οὐδένα λόγον ποιησάμενον, εὖ εἰδότα, ὡς οὗτοί γε οὐ καταπροΐξονται ἀποστάντες, εἰρέσθαι, οἵτινες εἶεν οἱ Ἀθηναῖοι· μετὰ δὲ πυθόμενον αἰτῆσαι τὸ τόξον, λαβόντα δὲ καὶ ἐπιθέντα ὀϊστὸν ἄνω πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀπεῖναι, καί μιν ἐς τὸν ἠέρα βάλλοντα εἰπεῖν· «Ὦ Ζεῦ, ἐκγενέσθαι μοι Ἀθηναίους τείσασθαι»· εἴπαντα δὲ ταῦτα προστάξαι ἑνὶ τῶν θεραπόντων δείπνου προκειμένου αὐτῷ ἐς τρὶς ἑκάστοτε εἰπεῖν· «Δέσποτα, μέμνεο τῶν Ἀθηναίων».

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΕΡΑΤΩ

---

1. Ἅλωσις τῆς Μιλήτου καὶ τῶν ἄλλων Ἰωνικῶν πόλεων.— Τέλος τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Ἰώνων.

(Κεφ. 6-7, 18, 20-21, 31-33, 42)

6 Συστραφέντες οἱ στρατηγοὶ τῶν Περσέων καὶ ἓν ποιήσαντες στρατόπεδον ἤλαυνον ἐπὶ τὴν Μίλητον, τἆλλα πολίσματα
7 περὶ ἐλάσσονος ποιησάμενοι. Ἴωσι δὲ πυνθανομένοισι ταῦτα ἔδοξε πεζὸν μὲν στρατὸν μὴ συλλέγειν ἀντίξοον Πέρσῃσι, ἀλλὰ τὰ τείχεα ῥύεσθαι αὐτοὺς Μιλησίους, τὸ δὲ ναυτικὸν πληροῦν ὑπολειπομένους μηδεμίαν τῶν νεῶν, πληρώσαντας δὲ συλλέγεσθαι τὴν ταχίστην ἐς Λάδην προναυμαχήσοντας Μιλήτου· ἡ δὲ Λάδη ἐστὶ νῆσος σμικρὴ ἐπὶ τῇ πόλι τῇ Μιλησίων κειμένη.

18 Οἱ δὲ Πέρσαι ἐπείτε τῇ ναυμαχίῃ ἐνίκων τοὺς Ἴωνας, τὴν Μίλητον πολιορκέοντες ἐκ γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ ὑπορύσσοντες τὰ τείχεα καὶ παντοίας μηχανὰς προσφέροντες, αἱρέουσι κατ᾽ ἄκρης ἕκτῳ ἔτεϊ ἀπὸ τῆς ἀποστάσιος τῆς Ἀρισταγόρεω·
20 καὶ ἠνδραποδίσαντο τὴν πόλιν. Ἐνθεῦτεν οἱ ζωγρηθέντες τῶν Μιλησίων ἤγοντο ἐς Σοῦσα. Βασιλεὺς δὲ σφεας Δαρεῖος κακὸν οὐδὲν ἄλλο ποιήσας κατοίκισε ἐπὶ τῇ Ἐρυθρῇ καλεομένῃ θαλάσσῃ, ἐν Ἄμπῃ πόλι, παρ᾽ ἣν Τίγρης ποταμὸς παραρρέων ἐς
21 θάλασσαν ἐξιεῖ. Ἀθηναῖοι δὲ δῆλον ἐποίησαν ὑπεραχθεσθέντες τῇ Μιλήτου ἁλώσι τῇ τε ἄλλῃ πολλαχῇ, καὶ δὴ καὶ ποιήσαντι Φρυνίχῳ δρᾶμα Μιλήτου ἅλωσιν καὶ διδάξαντι ἐς δάκρυά τε ἔπεσε τὸ θέητρον, καὶ ἐζημίωσάν μιν ὡς ἀναμνήσαντα οἰκήια

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κακὰ χιλίῃσι δραχμῇσι, καὶ ἐπέταξαν μηκέτι μηδένα χρᾶσθαι τούτῳ τῷ δράματι.

Ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὁ Περσέων χειμερίσας περὶ Μίλη- 31
τον, τῷ δευτέρῳ ἔτεϊ ὡς ἀνέπλωσε, αἱρέει εὐπετέως τὰς νήσους τὰς πρὸς τῇ ἠπείρῳ κειμένας, Χίον καὶ Λέσβον καὶ Τένεδον. Αἵρεον δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ ἠπείρῳ πόλιας τὰς Ἰάδας. Ταῦτά τε δὴ 32
ἐποίευν καὶ τὰς πόλιας ἐνεπίμπρασαν αὐτοῖσι τοῖσι ἱροῖσι. Οὕτω δὴ τὸ τρίτον Ἴωνες κατεδουλώθησαν, πρῶτον μὲν ὑπὸ Λυδῶν, δὶς δὲ ἐπεξῆς τότε ὑπὸ Περσέων.

Ἀπὸ δὲ Ἰωνίης ἀπαλλασσόμενος ὁ ναυτικὸς στρατὸς τὰ 33
ἐπ' ἀριστερὰ ἐσπλέοντι τοῦ Ἑλλησπόντου αἵρεε πάντα· τὰ γὰρ ἐπὶ δεξιὰ αὐτοῖσι τοῖσι Πέρσῃσι ὑποχείρια ἦν γεγονότα κατ' ἤπειρον. Εἰσὶ δὲ αἱ ἐν τῇ Εὐρώπῃ χῶραι τοῦ Ἑλλησπόντου, αἵδε, Χερσόνησός τε, ἐν τῇ πόλιες συχναὶ ἔνεισι, καὶ Πέρινθος καὶ τὰ τείχεα τὰ ἐπὶ Θρηίκης καὶ Σηλυμβρίη τε καὶ Βυζάντιον.

Μετὰ δὲ Ἀρταφέρνης, ὁ Σαρδίων ὕπαρχος, μεταπεμψάμε 42
νος ἀγγέλους ἐκ τῶν πολίων συνθήκας σφίσι αὐτοῖσι τοὺς Ἴωνας ἠνάγκασε ποιέεσθαι, ἵνα δωσίδικοι εἶεν καὶ μὴ ἀλλήλους φέροιέν τε καὶ ἄγοιεν. Ταῦτά τε ἠνάγκασε ποιέειν καὶ τὰς χώρας σφέων μετρήσας κατὰ παρασάγγας, τοὺς καλέουσι οἱ Πέρσαι τὰ τριήκοντα στάδια, κατὰ δὴ τούτους μετρήσας φόρους ἔταξε ἑκάστοισι, οἳ κατὰ χώρην διατελέουσι ἔχοντες ἐκ τούτου τοῦ χρόνου αἰεὶ ἔτι καὶ ἐς ἐμέ, ὡς ἐτάχθησαν ἐξ Ἀρταφέρνεος· ἐτάχθησαν δὲ σχεδὸν κατὰ ταὐτά, τὰ καὶ πρότερον εἶχον. Καί σφι ταῦτα μὲν εἰρηναῖα ἦν.

2. Ἐκστρατεία τοῦ Μαρδονίου κατὰ τῆς Ἑλλάδος (492). (Κεφ. 43-45)

Ἅμα δὲ τῷ ἔαρι, τῶν ἄλλων καταλελυμένων στρατηγῶν, 43
ἐκ βασιλέος, Μαρδόνιος ὁ Γωβρύεω κατέβαινε ἐπὶ θάλασσαν, στρατὸν πολλὸν μὲν κάρτα πεζὸν ἅμα ἀγόμενος, πολλὸν δὲ ναυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τικόν. Ἄγων δὲ τὸν στρατὸν τοῦτον ὁ Μαρδόνιος, ἐπείτε ἐγένετο ἐν τῇ Κιλικίῃ, αὐτὸς μὲν ἐπιβὰς ἐπὶ νεὸς ἐκομίζετο ἅμα τῇσι ἄλλῃσι νηυσί, στρατιὴν δὲ τὴν πεζὴν ἄλλοι ἡγεμόνες ἦγον ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. Ὡς δὲ παραπλέων τὴν Ἀσίην ἀπίκετο ὁ Μαρδόνιος ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐνθαῦτα τοὺς τυράννους τῶν Ἰώνων καταπαύσας πάντας δημοκρατίας κατίστη ἐς τὰς πόλις. Ταῦτα δὲ ποιήσας ἠπείγετο ἐς τὸν Ἑλλήσποντον. Ὡς δὲ συνελέχθη μὲν χρῆμα πολλὸν νεῶν, συνελέχθη δὲ καὶ πεζὸς στρατὸς πολλός, διαβάντες τῇσι νηυσὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐπορεύοντο διὰ τῆς Εὐρώπης, ἐπορεύοντο δὲ ἐπί τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας.

44 Αὗται μὲν ὦν σφι πρόσχημα ἦσαν τοῦ στόλου· ἀτὰρ ἐν νόῳ ἔχοντες ὅσας ἂν πλείστας δύναιντο καταστρέφεσθαι τῶν Ἑλληνίδων πολίων, τοῦτο μὲν δὴ τῇσι νηυσὶ Θασίους οὐδὲ χεῖρας ἀνταειραμένους κατεστρέψαντο, τοῦτο δὲ τῷ πεζῷ Μακεδόνας πρὸς τοῖσι ὑπάρχουσι δούλους προσεκτήσαντο· τὰ γὰρ ἐντὸς Μακεδόνων ἔθνεα πάντα σφι ἤδη ἦν ὑποχείρια γεγονότα. Ἐκ μὲν δὴ Θάσου διαβαλόντες πέρην ὑπὸ τὴν ἤπειρον ἐκομίζοντο μέχρι Ἀκάνθου, ἐκ δὲ Ἀκάνθου ὁρμώμενοι τὸν Ἄθων περιέβαλλον. Ἐπιπεσὼν δέ σφι περιπλέουσι βορέης ἄνεμος μέγας τε καὶ ἄπορος κάρτα τρηχέως περιέσπε πλήθεϊ πολλὰς τῶν νεῶν ἐκβάλλων πρὸς τὸν Ἄθων. Λέγεται γὰρ κατὰ τριηκοσίας μὲν τῶν νεῶν τὰς διαφθαρείσας εἶναι, ὑπὲρ δὲ δύο μυριάδας ἀνθρώπων· ὥστε γὰρ θηριωδεστάτης ἐούσης τῆς θαλάσσης ταύτης τῆς περὶ τὸν Ἄθων, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων διεφθείροντο ἁρπαζόμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὰς πέτρας ἀρασσόμενοι· οἵ δὲ αὐτῶν νέειν οὐκ ἠπιστέατο, καὶ κατὰ τοῦτο διεφθείροντο, οἱ δὲ ῥίγεϊ.

45 Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς οὕτω ἔπρησσε, Μαρδονίῳ δὲ καὶ τῷ πεζῷ στρατοπεδευομένῳ ἐν Μακεδονίῃ νυκτὸς Βρύγοι Θρήικες ἐπεχείρησαν· καὶ σφεων πολλοὺς φονεύουσι οἱ Βρύγοι Μαρδόνιον δὲ αὐτὸν τρωματίζουσι. Οὐ μέντοι οὐδὲ αὐτοὶ δου-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λοσύνην διέφυγον πρὸς Περσέων· οὐ γὰρ δὴ πρότερον ἀπανέστη ἐκ τῶν χωρέων τούτων Μαρδόνιος, πρὶν ἢ σφεας ὑποχειρίους ἐποιήσατο. Τούτους μέντοι καταστρεψάμενος ἀπῆγε τὴν στρατιὴν ὀπίσω, ἅτε τῷ πεζῷ τε προσπταίσας πρὸς τοὺς Βρύγους καὶ τῷ ναυτικῷ μεγάλως περὶ τὸν Ἄθων. Οὗτος μέν νυν ὁ στόλος αἰσχρῶς ἀγωνισάμενος ἀπαλλάχθη ἐς τὴν Ἀσίην.

3. Ἐκστρατεία τοῦ Δάτιδος καὶ Ἀρταφέρνους κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

(Κεφ. 94-97, 100-103, 105-117, 119-120)

α΄) Πλοῦς τοῦ περσικοῦ στόλου διὰ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους.— Ἅλωσις τῆς Ἐρετρίας.

(Κεφ. 94-97, 100-101)

Δευτέρῳ δὲ ἔτεϊ τούτων ὁ Δαρεῖος Μαρδόνιον μὲν φλαύρως πρήξαντα τῷ στόλῳ παραλύει τῆς στρατηγίης, ἄλλους δὲ στρατηγοὺς ἀποδέξας ἀπέστειλε ἐπί τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας, Δᾶτίν τε, ἐόντα Μῆδον γένος, καὶ Ἀρταφέρνεα, τὸν Ἀρταφέρνεος παῖδα, ἀδελφιδέον ἑωυτοῦ· ἐντειλάμενος δὲ ἀπέπεμπε ἐξανδραποδίσαντας Ἀθήνας καὶ Ἐρέτριαν ἀγαγεῖν ἑωυτῷ ἐς ὄψιν τὰ ἀνδράποδα. 94

Ὡς δὲ οἱ στρατηγοὶ οὗτοι οἱ ἀποδεχθέντες πορευόμενοι 95
παρὰ βασιλέος ἀπίκοντο τῆς Κιλικίης ἐς τὸ Ἀλήιον πεδίον, ἅμα ἀγόμενοι πεζὸν στρατὸν πολλόν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένον, ἐνθαῦτα στρατοπεδευομένοισι ἐπῆλθε μὲν ὁ ναυτικὸς πᾶς στρατὸς ὁ ἐπιταχθεὶς ἑκάστοισι, παρεγένοντο δὲ καὶ αἱ ἱππαγωγοὶ νέες, τὰς τῷ προτέρῳ ἔτεϊ προεῖπε τοῖσι ἑωυτοῦ δασμοφόροισι Δαρεῖος ἑτοιμάζειν. Ἐσβαλόμενοι δὲ τοὺς ἵππους ἐς ταύτας καὶ τὸν πεζὸν στρατὸν ἐσβιβάσαντες ἐς τὰς νέας, ἔπλεον ἑξακοσίῃσι τριήρεσι ἐς τὴν Ἰωνίην. Ἐνθεῦτεν δὲ οὐ παρὰ τὴν ἤπειρον εἶχον τὰς νέας ἰθὺ τοῦ τε Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Θρηίκης,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀλλ' ἐκ Σάμου ὁρμώμενοι παρά τε Ἴκαρον καὶ διὰ νήσων τὸν πλόον ἐποιεῦντο, ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, δείσαντες μάλιστα τὸν περίπλοον τοῦ Ἄθω, ὅτι τρίτῳ πρότερον ἔτεϊ ποιεύμενοι ταύτῃ τὴν κομιδὴν μεγάλως προσέπταισαν· πρὸς δὲ καὶ ἡ Νάξος σφέας ἠνάγκαζε πρότερον οὐκ ἁλοῦσα.

96 Ἐπεὶ δὲ ἐκ τοῦ Ἰκαρίου πελάγεος προσφερόμενοι προσέμειξαν τῇ Νάξῳ (ἐπὶ ταύτην γὰρ δὴ πρώτην ἐπεῖχον στρατεύεσθαι οἱ Πέρσαι μεμνημένοι τῶν πρότερον), οἱ Νάξιοι πρὸς τὰ οὔρεα οἴχοντο φεύγοντες οὐδὲ ὑπέμειναν. Οἱ δὲ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι, τοὺς κατέλαβον αὐτῶν, ἐνέπρησαν καὶ τὰ ἱρὰ καὶ τὴν πόλιν. Ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους ἀνήγοντο.

97 Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ταῦτα ἐποίευν, οἱ Δήλιοι ἐκλιπόντες καὶ αὐτοὶ τὴν Δῆλον οἴχοντο φεύγοντες ἐς Τῆνον. Τῆς δὲ στρατιῆς καταπλεούσης ὁ Δᾶτις προπλώσας οὐκ ἔα τὰς νέας πρὸς τὴν νῆσον προσορμίζεσθαι, ἀλλὰ πέρην ἐν τῇ Ῥηναίῃ· αὐτὸς δὲ πυθόμενος, ἵνα ἦσαν οἱ Δήλιοι, πέμπων κήρυκα ἠγόρευέ σφι τάδε· «Ἄνδρες ἱροί, τί φεύγοντες οἴχεσθε οὐκ ἐπιτήδεα καταγνόντες κατ' ἐμεῦ; Ἐγὼ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοσοῦτό γε φρονέω καί μοι ἐκ βασιλέος ὧδε ἐπέσταλται, ἐν τῇ χώρῃ οἱ δύο θεοὶ ἐγένοντο, ταύτην μηδὲν σίνεσθαι, μήτε αὐτὴν τὴν χώρην μήτε τοὺς οἰκήτορας αὐτῆς. Νῦν ὦν καὶ ἄπιτε ἐπὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν καὶ τὴν νῆσον νέμεσθε». Ταῦτα μὲν ἐπεκηρυκεύσατο τοῖσι Δηλίοισι, μετὰ δὲ λιβανωτοῦ τριηκόσια τάλαντα κατανήσας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἐθυμίησε.

100 Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ποιήσας ἔπλεε ἅμα τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ἐρέτριαν πρῶτα, ἅμα ἀγόμενος καὶ Ἴωνας καὶ Αἰολέας. Ἐρετριέες δὲ πυνθανόμενοι τὴν στρατιὴν τὴν Περσικὴν ἐπὶ σφέας ἐπιπλέουσαν Ἀθηναίων ἐδεήθησαν σφίσι βοηθοὺς γενέσθαι. Ἀθηναῖοι δὲ οὐκ ἀπείπαντο τὴν ἐπικουρίην, ἀλλὰ τοὺς τετρασχιλίους τοὺς κληρουχέοντας τῶν ἱπποβοτέων Χαλκιδέων τὴν χώρην, τούτους σφι διδοῦσι τιμωρούς. Τῶν δὲ Ἐρε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τριέων ἦν ἄρα οὐδὲν ὑγιὲς βούλευμα, οἵ μετεπέμποντο μὲν Ἀθηναίους, ἐφρόνεον δὲ διφασίας ἰδέας· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐβουλεύοντο ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν ἐς τὰ ἄκρα τῆς Εὐβοίης, ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἴδια κέρδεα προσδεκόμενοι παρὰ τοῦ Πέρσεω οἴσεσθαι προδοσίην ἐσκευάζοντο. Μαθὼν δὲ τούτων ἑκάτερα, ὡς εἶχε, Αἰσχίνης ὁ Νόθωνος, ἐὼν τῶν Ἐρετριέων τὰ πρῶτα, φράζει τοῖσι ἥκουσι τῶν Ἀθηναίων πάντα τὰ παρεόντα σφι πρήγματα, προσεδέετό τε ἀπαλλάσσεσθαί σφεας ἐς τὴν σφετέρην, ἵνα μὴ προσαπόλωνται. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῦτα Αἰσχίνῃ συμβουλεύσαντι πείθονται.

Καὶ οὗτοι μὲν διαβάντες ἐς Ὠρωπὸν ἔσωζον σφέας αὐτούς· 101
οἱ δὲ Πέρσαι πλέοντες κατέσχον τὰς νέας τῆς Ἐρετρικῆς χώρης κατὰ Ταμύνας καὶ Χοιρέας καὶ Αἰγίλια, κατασχόντες δὲ ἐς ταῦτα τὰ χωρία αὐτίκα ἵππους τε ἐξεβάλλοντο καὶ παρεσκευάζοντο ὡς προσοισόμενοι τοῖσι ἐχθροῖσι. Οἱ δὲ Ἐρετριέες ἐπεξελθεῖν μὲν καὶ μαχέσασθαι οὐκ ἐποιεῦντο βουλήν· εἴ κως δὲ διαφυλάξειαν τὰ τείχεα, τούτου σφι πέρι ἔμελε, ἐπείτε ἐνίκα μὴ ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. Προσβολῆς δὲ γινομένης καρτερῆς πρὸς τὸ τεῖχος ἐπὶ ἓξ μὲν ἡμέρας ἔπιπτον πολλοὶ ἀμφοτέρων· τῇ δὲ ἑβδόμῃ Εὔφορβός τε ὁ Ἀλκιμάχου καὶ Φύλαγρος ὁ Κυνέω, ἄνδρες τῶν ἀστῶν δόκιμοι, προδιδοῦσι τοῖσι Πέρσῃσι. Οἱ δὲ ἐσελθόντες ἐς τὴν πόλιν τοῦτο μὲν τὰ ἱρὰ συλήσαντες ἐνέπρησαν, ἀποτινύμενοι τῶν ἐν Σάρδισι κατακαυθέντων ἱρῶν, τοῦτο δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἠνδραποδίσαντο κατὰ τὰς Δαρείου ἐντολάς.

β΄) Ἀπόβασις τῶν Περσῶν εἰς τὴν Ἀττικήν.— Προπαρασκευαὶ τῶν Ἀθηναίων πρὸς μαχην.— Μιλτιάδης

(Κεφ. 102 - 103 105 - 109)

Χειρωσάμενοι δὲ τὴν Ἐρέτριαν καὶ ἐπισχόντες ὀλίγας 102
ἡμέρας ἔπλεον ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν κατεπείγοντές τε πολλὸν καὶ δοκέοντες ταὐτὰ τοὺς Ἀθηναίους ποιήσειν, τὰ καὶ τοὺς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἐρετριέας ἐποίησαν. Καὶ ἦν γὰρ ὁ Μαραθὼν ἐπιτηδεότατον χωρίον τῆς Ἀττικῆς ἐνιππεῦσαι καὶ ἀγχοτάτω τῆς Ἐρετρίης,
103 ἐς τοῦτό σφι κατηγέετο Ἱππίης ὁ Πεισιστράτου. Ἀθηναῖοι δέ, ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβώθεον καὶ αὐτοὶ ἐς τὸν Μαραθῶνα. Ἦγον δέ σφεας στρατηγοὶ δέκα, τῶν ὁ δέκατος ἦν Μιλτιάδης, τοῦ τὸν πατέρα Κίμωνα τὸν Στησαγόρεω κατέλαβε φυγεῖν ἐξ Ἀθηνέων Πεισίστρατον τὸν Ἱπποκράτεος. Οὗτος δὴ ὁ Μιλτιάδης ἥκων ἐκ τῆς Χερσονήσου ἐστρατήγεε Ἀθηναίων.

105 Καὶ πρῶτα μὲν ἐόντες ἔτι ἐν τῷ ἄστεϊ οἱ στρατηγοὶ ἀποπέμπουσι ἐς Σπάρτην κήρυκα Φειδιππίδην, Ἀθηναῖον μὲν ἄνδρα, ἄλλως δὲ ἡμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετῶντα. Τότε δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ Φειδιππίδης οὗτος δευτεραῖος ἐκ τοῦ Ἀθηναίων ἄστεος ἦν ἐν Σπάρτῃ, ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἔλεγε· «Ὦ Λακεδαιμόνιοι, Ἀθηναῖοι ὑμέων δέονται σφίσι βωθῆσαι καὶ μὴ περιιδεῖν πόλιν ἀρχαιοτάτην ἐν τοῖσι Ἕλλησι δουλοσύνῃ περιπεσοῦσαν πρὸς ἀνδρῶν βαρβάρων· καὶ γὰρ νῦν Ἐρέτριά τε ἠνδραπόδισται καὶ πόλι λογίμῳ ἡ Ἑλλὰς γέγονε ἀσθενεστέρη».

106 Ὁ μὲν δή σφι τὰ ἐντεταλμένα ἀπήγγελλε, τοῖσι δὲ ἕαδε μὲν βωθέειν Ἀθηναίοισι, ἀδύνατα δέ σφι ἦν τὸ παραυτίκα ποιέειν ταῦτα οὐ βουλομένοισι λύειν τὸν νόμον· ἦν γὰρ ἱσταμένου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτῃ δὲ οὐκ ἐξελεύσεσθαι ἔφασαν μὴ
107 οὐ πλήρεος ἐόντος τοῦ κύκλου. Οὗτοι μέν νυν τὴν πανσέληνον ἔμενον, τοῖσι δὲ βαρβάροισι κατηγέετο Ἱππίης ὁ Πεισιστράτου ἐς τὸν Μαραθῶνα. Ἀθηναίοισι δὲ τεταγμένοισι ἐν τεμένεϊ Ἡρακλέος ἐπῆλθον βωθέοντες Πλαταιέες πανδημεί· καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι Ἀθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ πόνους ὑπὲρ αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι συχνοὺς ἤδη ἀναραιρέατο.

108 Τοῖσι δὲ Ἀθηναίων στρατηγοῖσι ἐγίνοντο δίχα αἱ γνῶμαι τῶν μὲν οὐκ ἐώντων συμβαλεῖν (ὀλίγους γὰρ εἶναι) στρατιῇ τῇ Μήδων, τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κελευόντων. Ὡς δὲ δίχα τε ἐγί-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νοντο καὶ ἐνίκα ἡ χείρων τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα, ἦν γὰρ ἑνδέκατος ψηφιδοφόρος ὁ τῷ κυάμῳ λαχὼν Ἀθηναίων πολεμαρχέειν (τὸ παλαιὸν γὰρ Ἀθηναῖοι ὁμόψηφον τὸν πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι στρατηγοῖσι) — ἦν δὲ τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος Ἀφιδναῖος —, πρὸς τοῦτον ἐλθὼν Μιλτιάδης ἔλεγε τάδε·

«Ἐν σοὶ νῦν, Καλλίμαχε, ἐστὶ ἢ καταδουλῶσαι Ἀθήνας ἢ 109
ἐλευθέρας ποιήσαντα μνημόσυνον λιπέσθαι ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον, οἷον οὐδὲ Ἁρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων. Νῦν γὰρ δή, ἐξ οὗ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι, ἐς κίνδυνον ἥκουσι μέγιστον, καὶ ἢν μέν γε ὑποκύψωσι τοῖσι Μήδοισι, δέδεκται, τὰ πείσονται παραδεδομένοι Ἱππίῃ, ἢν δὲ περιγένηται αὕτη ἡ πόλις, οἵη τέ ἐστι πρώτη τῶν Ἑλληνίδων πολίων γενέσθαι. Κῶς ὦν δὴ ταῦτα οἷά τέ ἐστι γενέσθαι, καὶ κῶς ἐς σέ τοι τούτων ἀνήκει τῶν πρηγμάτων τὸ κῦρος ἔχειν, νῦν ἔρχομαι φράσων. Ἡμέων τῶν στρατηγῶν ἐόντων δέκα δίχα γίνονται αἱ γνῶμαι, τῶν μὲν κελευόντων συμβάλλειν, τῶν δὲ οὔ. Ἢν μέν νυν μὴ συμβάλωμεν, ἔλπομαί τινα στάσιν μεγάλην διασείσειν ἐμπεσοῦσαν τὰ Ἀθηναίων φρονήματα, ὥστε μηδίσαι· ἢν δὲ συμβάλωμεν, πρίν τι καὶ σαθρὸν Ἀθηναίων μετεξετέροισι ἐγγενέσθαι, θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων οἷοί τέ εἰμεν περιγενέσθαι τῇ συμβολῇ. Ταῦτα ὦν πάντα ἐς σὲ νῦν τείνει καὶ ἐκ σέο ἤρτηται· ἢν γὰρ σὺ γνώμῃ τῇ ἐμῇ προσθῇ, ἔστι τοι πατρίς τε ἐλευθέρη καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι· ἢν δὲ τὴν τῶν ἀποσπευδόντων τὴν συμβολὴν ἕλῃ, ὑπάρξει τοι, τῶν ἐγὼ κατέλεξα ἀγαθῶν, τὰ ἐναντία».

Ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης προσκτᾶται τὸν Καλλίμαχον· προσγενομένης δὲ τοῦ πολεμάρχου τῆς γνώμης ἐκεκύρωτο συμβάλλειν.

γ') Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη (490)
(Κεφ. 110 - 117, 119 - 120)

Μετὰ δὲ οἱ στρατηγοί, τῶν ἡ γνώμη ἔφερε συμβάλλειν, ὡς 110

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἑκάστου αὐτῶν ἐγίνετο πρυτανηίη τῆς ἡμέρης, Μιλτιάδῃ παρεδίδοσαν· ὁ δὲ δεκόμενος οὔτι κω συμβολὴν ἐποιέετο, πρίν γε δὴ
111 αὐτοῦ πρυτανηίη ἐγένετο. Ὡς δὲ ἐς ἐκεῖνον περιῆλθε, ἐνθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο ὧδε οἱ Ἀθηναῖοι ὡς συμβαλέοντες· τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρεος ἡγέετο ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος· ὁ γὰρ νόμος τότε εἶχε οὕτω τοῖσι Ἀθηναίοισι, τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν. Ἡγεομένου δὲ τούτου ἐξεδέκοντο, ὡς ἠριθμέοντο, αἱ φυλαὶ ἐχόμεναι ἀλλήλων· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο ἔχοντες τὸ εὐώνυμον κέρας Πλαταιέες. Ἀπὸ ταύτης δὲ τῆς μάχης, θυσίας Ἀθηναίων ἀναγόντων ἐς τὰς πανηγύριας τὰς ἐν τῇσι πεντετηρίσι γινομένας, κατεύχεται ὁ κῆρυξ ὁ Ἀθηναῖος ἅμα τε Ἀθηναίοισι λέγων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταεῦσι. Τότε δὲ τασσομένων τῶν Ἀθηναίων ἐν Μαραθῶνι ἐγίνετο τοιόνδε τι· τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ στρατοπέδῳ, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγίνετο ἐπὶ τάξις ὀλίγας, καὶ ταύτῃ ἦν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδον, τὸ δὲ κέρας ἑκάτερον ἔρρωτο πλήθεϊ.

112 Ὡς δέ σφι διετέτακτο καὶ τὰ σφάγια ἐγίνετο καλά, ἐνθαῦτα, ὡς ἀπείθησαν οἱ Ἀθηναῖοι, δρόμῳ ἵεντο ἐς τοὺς βαρβάρους. Ἦσαν δὲ στάδιοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίχμιον αὐτῶν ἢ ὀκτώ. Οἱ δὲ Πέρσαι ὁρέοντες δρόμῳ ἐπιόντας παρεσκευάζοντο ὡς δεξόμενοι, μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπέφερον καὶ πάγχυ ὀλεθρίην, ὁρέοντες αὐτοὺς ὀλίγους, καὶ τούτους δρόμῳ ἐπειγομένους οὔτε ἵππου ὑπαρχούσης σφι οὔτε τοξευμάτων. Ταῦτα μέν νυν οἱ βάρβαροι κατείκαζον· Ἀθηναῖοι δέ, ἐπείτε ἀθρόοι προσέμειξαν τοῖσι βαρβάροισι, ἐμάχοντο ἀξίως λόγου. Πρῶτοι μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, δρόμῳ ἐς πολεμίους ἐχρήσαντο, πρῶτοι δὲ ἀνέσχοντο ἐσθῆτά τε Μηδικὴν ὁρέοντες καὶ ἄνδρας τοὺς ταύτην ἐσθημένους· τέως δὲ ἦν τοῖσι Ἕλλησι καὶ τὸ οὔνομα τὸ Μήδων φόβος ἀκοῦσαι.

113 Μαχομένων δὲ ἐν τῷ Μαραθῶνι χρόνος ἐγίνετο πολλός. Καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τῇ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι ἐτετάχατο· κατὰ τοῦτο μὲν δὴ ἐνίκων οἱ βάρβαροι καὶ ῥήξαντες ἐδίωκον ἐς τὴν μεσόγαιαν, τὸ δὲ κέρας ἑκάτερον ἐνίκων Ἀθηναῖοί τε καὶ Πλαταιέες. Νικῶντες δὲ τὸ μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔων, τοῖσι δὲ τὸ μέσον ῥήξασι αὐτῶν συναγαγόντες τὰ κέρεα ἐμάχοντο, καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. Φεύγουσι δὲ τοῖσι Πέρσῃσι εἵποντο κόπτοντες ἐς ὃ ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἀπίκοντο· ἀπικόμενοι δὲ πῦρ τε αἴτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νέων. Καὶ τοῦτο μὲν ἐν τούτῳ τῷ πό- 114
νῳ ὁ πολέμαρχος διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμενος ἀγαθός, ἀπὸ δ' ἔθανε τῶν στρατηγῶν Στησίλεως ὁ Θρασύλεω· τοῦτο δὲ Κυνέγειρος ὁ Εὐφορίωνος ἐνθαῦτα ἐπιλαβόμενος τῶν ἀφλάστων νεός, τὴν χεῖρα ἀποκοπεὶς πελέκεϊ πίπτει, τοῦτο δὲ ἄλλοι Ἀθηναίων πολλοί τε καὶ οὐνομαστοί.

Ἑπτὰ μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐπεκράτησαν τρόπῳ τοιούτῳ Ἀθη- 115
ναῖοι· τῇσι δὲ λοιπῇσι οἱ βάρβαροι ἐξανακρουσάμενοι καὶ ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νήσου, ἐν τῇ ἔλιπον τὰ ἐξ Ἐρετρίης ἀνδράποδα, περιέπλεον Σούνιον, βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ. Αἰτίη δὲ ἔσχε ἐν Ἀθηναίοισι ἐξ Ἀλκμεωνιδέων μηχανῆς αὐτοὺς ταῦτα ἐπινοηθῆναι· τούτους γὰρ συνθεμένους τοῖσι Πέρσῃσι ἀναδέξαι ἀσπίδα ἐοῦσι ἤδη ἐν τῇσι νηυσί. Οὗτοι μὲν δὴ περιέπλεον Σούνιον· Ἀθηναῖοι δέ, ὡς πο- 116
δῶν εἶχον, ἐβώθεον ἐς τὸ ἄστυ, καὶ ἔφθησάν τε ἀπικόμενοι, πρὶν ἢ τοὺς βαρβάρους ἥκειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν ἄλλῳ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Κυνοσάργεϊ. Οἱ δὲ βάρβαροι τῇσι νηυσὶ ὑπεραιωρηθέντες Φαλήρου (τοῦτο γὰρ ἦν ἐπίνειον τότε τῶν Ἀθηναίων) ὑπὲρ τούτου ἀνακωχεύσαντες τὰς νέας ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην. Ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπέθανον τῶν βαρ- 117
βάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας, Ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν καὶ ἐνενήκοντα καὶ δύο.

Τοὺς δὲ τῶν Ἐρετριέων ἠνδραποδισμένους Δᾶτίς τε καὶ 119

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἀρταφέρνης, ὡς προσέσχον ἐς τὴν Ἀσίην πλέοντες, ἀνήγαγον ἐς Σοῦσα. Βασιλεὺς δὲ Δαρεῖος, πρὶν μὲν αἰχμαλώτους γενέσθαι τοὺς Ἐρετριέας ἐνεῖχέ σφι δεινὸν χόλον, οἷα ἀρξάντων ἀδικίης προτέρων τῶν Ἐρετριέων· ἐπείτε δὲ εἶδέ σφεας ἀπαχθέντας παρ' ἑωυτὸν καὶ ὑποχειρίους ἑωυτῷ ἐόντας, ἐποίησε κακὸν ἄλλο οὐδέν, ἀλλὰ σφεας τῆς Κισσίης χώρης κατοίκισε ἐν σταθμῷ ἑωυτοῦ, τῷ οὔνομά ἐστι Ἀρδέρικκα, ἀπὸ Σούσων δέκα καὶ διηκοσίους σταδίους ἀπέχοντι. Ἔνθαῦτα τοὺς Ἐρετριέας κατοίκισε βασιλεύς, οἳ καὶ μέχρι ἐμέο εἶχον τὴν χώρην ταύτην, φυλάσσοντες τὴν ἀρχαίην γλῶσσαν. Τὰ μὲν δὴ περὶ Ἐρετριέας ἔσχε οὕτω.

120 Λακεδαιμονίων δὲ ἧκον ἐς τὰς Ἀθήνας δισχίλιοι μετὰ τὴν πανσέληνον, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβεῖν οὕτω, ὥστε τριταῖοι ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ. Ὕστεροι δὲ ἀπικόμενοι τῆς συμβολῆς ἱμείροντο ὅμως θεήσασθαι τοὺς Μήδους· ἐλθόντες δὲ ἐς τὸν Μαραθῶνα ἐθεήσαντο. Μετὰ δὲ αἰνέοντες Ἀθηναίους καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΠΟΛΥΜΝΙΑ

[Ὁ Δαρεῖος μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην ἤρχισε νὰ παρασκευάζεται εἰς νέαν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἀπέθανε καὶ διεδέχθη αὐτὸν ὁ υἱός του Ξέρξης. Οὗτος ἀποφασίζει αὐτοπροσώπως νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν τρίτην κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκστρατείαν. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπὶ τέσσαρα ἔτη προητοιμάσθη, ἀνεχώρησε τὸ 480 ἀπὸ τὰς Σάρδεις μὲ ὅλον τὸν στρατόν του διευθυνόμενος πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον, ὅπου εἶχε συναθροισθῆ καὶ ὅλος ὁ στόλος.

Ὁ περσικὸς στρατὸς διαβὰς τὸν Ἑλλήσποντον μετὰ πορείαν ὀλίγων ἡμερῶν συνηθροίσθη εἰς τὸν Δορίσκον, μεγάλην παραθαλάσσιον πεδιάδα τῆς Θράκης, ὅπου πλεύσας ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου εἶχε φθάσει καὶ ὁ στόλος. Ἐδῶ ὁ Ξέρξης παρατάσσει καὶ ἀριθμεῖ τὸν στρατόν του· καὶ τὸ μὲν πλῆθος τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ εὑρέθη ἓν ἑκατομμύριον ἑπτακόσιαι χιλιάδες, καὶ τοῦ ἱππικοῦ ὀγδοήκοντα χιλιάδες, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν πολεμικῶν πλοίων ἔφθασεν εἰς χίλια διακόσια ἑπτά, καὶ τῶν φορτηγῶν καὶ ἱππαγωγῶν εἰς τρεῖς χιλιάδας.]

1. Ὁ Ξέρξης ἐπιθεωρεῖ ἐν Δορίσκῳ τὸν πεζικὸν καὶ ναυτικὸν στρατόν.—Διάλογος Ξέρξου καὶ Δημαράτου.

(Κεφ. 100 - 105)

Ξέρξης δέ, ἐπεὶ ἠριθμήθη τε καὶ διετάχθη ὁ στρατός, ἐπε- 100
θύμησε αὐτὸς σφεας διεξελάσας θεήσασθαι. Μετὰ δὲ ἐποίεε
τοῦτο, καὶ διεξελαύνων ἐπὶ ἅρματος παρὰ ἔθνος ἓν ἕκαστον
ἐπυνθάνετο. καὶ ἀπέγραφον οἱ γραμματισταί, ἕως ἐξ ἐσχάτων
ἐς ἔσχατα ἀπίκετο καὶ τῆς ἵππου καὶ τοῦ πεζοῦ. Ὡς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, τῶν νεῶν κατελκυσθεισέων ἐς θάλασσαν, ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης μετεκβὰς ἐκ τοῦ ἅρματος ἐς νέαν Σιδωνίην

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἵζετο ὑπὸ σκηνῇ χρυσέῃ καὶ παρέπλεε παρὰ τὰς πρῴρας τῶν νεῶν, ἐπειρωτῶν τε ἑκάστας ὁμοίως καὶ τὸν πεζὸν καὶ ἀπογραφόμενος. Τὰς δὲ νέας οἱ ναύαρχοι ἀναγαγόντες ὅσον τε τέσσερα πλέθρα ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀνεκώχευον, τὰς πρῴρας ἐς γῆν τρέψαντες πάντες μετωπηδὸν καὶ ἐξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὡς ἐς πόλεμον. Ὁ δ' ἐντὸς τῶν πρῳρέων πλέων ἐθηέετο καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ.

101 Ὡς δὲ καὶ ταύτας διεξέπλωσε καὶ ἐξέβη ἐκ τῆς νεός, μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος συστρατευόμενον αὐτῷ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καλέσας δ' αὐτὸν εἴρετο τάδε· «Δημάρητε, νῦν μοί σε ἡδύ ἐστι εἰρέσθαι, τὰ θέλω. Σὺ εἶς Ἕλλην τε καί, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι σεῦ τε καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τῶν ἐμοὶ ἐς λόγους ἀπικνεομένων, πόλιος οὔτ' ἐλαχίστης οὔτ' ἀσθενεστάτης. Νῦν ὦν μοι τόδε φράσον, εἰ Ἕλληνες ὑπομενέουσι χεῖρας ἐμοὶ ἀνταειρόμενοι. Οὐ γάρ, ὡς ἐγὼ δοκέω, οὐδ, εἰ πάντες Ἕλληνες καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς ἑσπέρης οἰκέοντος ἄνθρωποι συλλεχθείησαν, οὐκ ἀξιόμαχοί εἰσι ἐμὲ ἐπιόντα ὑπομεῖναι, μὴ ἐόντες ἄρθμιοι. Θέλω μέντοι καὶ τὸ ἀπὸ σεῦ, ὁκοιόν τι λέγεις περὶ αὐτῶν, πυθέσθαι». Ὁ μὲν ταῦτα εἰρώτα, ὁ δὲ ὑπολαβὼν ἔφη· «Βασιλεῦ, κότερα ἀληθείῃ χρήσωμαι πρὸς σὲ ἢ ἡδονῇ;». Ὁ δέ μιν ἀληθείῃ χρήσασθαι ἐκέλευε, φὰς οὐδὲν οἱ ἀηδέστερον ἔσεσθαι ἢ πρότερον ἦν.

102 Ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσε Δημάρητος, ἔλεγε τάδε· «Βασιλεῦ, ἐπειδὴ ἀληθείῃ χρήσασθαι πάντως με κελεύεις ταῦτα λέγοντα, τὰ μὴ ψευδόμενός τις ὕστερον ὑπὸ σεῦ ἁλώσεται, ἴσθι, ὅτι τῇ Ἑλλάδι πενίη μὲν αἰεί κοτε σύντροφός ἐστι, ἀρετὴ δὲ ἔπακτός ἐστι, ἀπό τε σοφίης κατεργασμένη καὶ νόμου ἰσχυροῦ· τῇ διαχρεωμένη ἡ Ἑλλὰς τήν τε πενίην ἀπαμύνεται καὶ τὴν δεσποσύνην. Αἰνέω μέν νυν πάντας Ἕλληνας τοὺς περὶ ἐκείνους τοὺς Δωρικοὺς χώρους οἰκημένους, ἔρχομαι δὲ λέξων οὐ περὶ πάντων τούσδε τοὺς λόγους, ἀλλὰ περὶ Λακεδαιμονίων μούνων,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πρῶτα μὲν ὅτι οὐκ ἔστι ὅκως κοτὲ σοὺς δέξονται λόγους δουλοσύνην φέροντας τῇ Ἑλλάδι, αὖτις δὲ ὡς ἀντιώσονταί τοι ἐς μάχην, καὶ ἢν οἱ ἄλλοι Ἕλληνες πάντες τὰ σὰ φρονέωσι. Ἀριθμοῦ δὲ πέρι μὴ πύθῃ, ὅσοι τινὲς ἐόντες ταῦτα ποιέειν οἷοί τέ εἰσι· ἤν τε γὰρ τύχωσι ἐξεστρατευμένοι χίλιοι, οὗτοι μαχήσονταί τοι, ἤν τε ἐλάσσονες τούτων, ἤν τε καὶ πλεῦνες».

Ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης γελάσας ἔφη· «Δημάρητε, οἷον 103
ἐφθέγξαο ἔπος, ἄνδρας χιλίους στρατιῇ τοσῇδε μαχήσεσθαι. Κῶς ἂν δυναίατο χίλιοι ἢ καὶ μύριοι ἢ καὶ πεντακισμύριοι, ἐόντες γε ἐλεύθεροι πάντες ὁμοίως καὶ μὴ ὑπ᾽ ἑνὸς ἀρχόμενοι, στρατῷ τοσῷδε ἀντιστῆναι; Ἐπεί τοι πλεῦνες περὶ ἕνα ἕκαστον γινόμεθα ἢ χίλιοι, ἐόντων ἐκείνων πέντε χιλιάδων. Ὑπὸ μὲν γὰρ ἑνὸς ἀρχόμενοι κατὰ τρόπον τὸν ἡμέτερον γενοίατ᾽ ἄν, δειμαίνοντες τοῦτον, καὶ παρὰ τὴν ἑωυτῶν φύσιν ἀμείνονες, καὶ ἴοιεν ἀναγκαζόμενοι μάστιγι ἐς πλεῦνας ἐλάσσονες ἐόντες· ἀνειμένοι δὲ ἐς τὸ ἐλεύθερον οὐκ ἂν ποιέοιεν τούτων οὐδέτερα. Δοκέω δὲ ἔγωγε καὶ ἀνισωθέντας πλήθεϊ χαλεπῶς ἂν Ἕλληνας Πέρσῃσι μούνοισι μάχεσθαι».

Πρὸς ταῦτα Δημάρητος λέγει· «Ὦ βασιλεῦ, ἀρχῆθεν ἠπι- 104
στάμην, ὅτι ἀληθείῃ χρώμενος οὐ φίλα τοι ἐρέω. Σὺ δὲ ἐπεὶ ἠνάγκασας λέγειν τῶν λόγων τοὺς ἀληθεστάτους, ἔλεγον τὰ κατήκοντα Σπαρτιήτῃσι. Καίτοι ὡς ἐγὼ τυγχάνω τὰ νῦν τάδε ἐστοργὼς ἐκείνους, αὐτὸς μάλιστα ἐξεπίστεαι, οἵ με τιμήν τε καὶ γέρεα ἀπελόμενοι πατρώια ἄπολίν τε καὶ φυγάδα πεποιήκασι, πατὴρ δὲ σὸς ὑποδεξάμενος βίον τέ μοι καὶ οἶκον ἔδωκε. Οὐκ ὦν οἰκός ἐστι ἄνδρα τὸν σώφρονα εὔνοιαν φαινομένην διωθέεσθαι, ἀλλὰ στέργειν μάλιστα. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι κατὰ μὲν ἕνα μαχόμενοι οὐδαμῶν εἰσι κακίονες ἀνδρῶν, ἁλέες δὲ ἄριστοι ἀνδρῶν ἁπάντων. Ἐλεύθεροι γὰρ ἐόντες οὐ πάντα ἐλεύθεροί εἰσι· ἔπεστι γάρ σφι δεσπότης νόμος, τὸν ὑποδειμαίνουσι πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἢ οἱ σοὶ σέ. Ποιεῦσι γῶν, τὰ ἂν ἐκεῖνος ἀνώγῃ·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀνώγει δὲ τωὐτὸ αἰεί, οὐκ ἐῶν φεύγειν οὐδὲν πλῆθος ἀνθρώπων ἐκ μάχης, ἀλλὰ μένοντας ἐν τῇ τάξι ἐπικρατέειν ἢ ἀπόλλυσθαι. Σοὶ δὲ εἰ φαίνομαι ταῦτα λέγων φλυηρέειν, τἆλλα σιγᾶν θέλω τὸ λοιπόν· νῦν δὲ ἀναγκασθεὶς ἔλεξα. Γένοιτο μέντοι κατὰ νόον τοι, βασιλεῦ».

105 Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἀμείψατο, Ξέρξης δὲ ἐς γέλωτά τε ἔτρεψε καὶ οὐκ ἐποιήσατο ὀργὴν οὐδεμίαν, ἀλλ' ἠπίως αὐτὸν ἀπεπέμψατο.

[Ἀπὸ τὸν Δορίσκον ὁ Ξέρξης ἐξακολουθεῖ τὴν διὰ τῆς Θρᾴκης πρὸς τὴν Μακεδονίαν πορείαν. Οἱ Ἕλληνες κατανοήσαντες τὸν ἐπικρεμάμενον κατὰ τῆς Ἑλλάδος κίνδυνον συνῆλθον εἰς σύνοδον ἐν τῷ Ἰσθμῷ τῆς Κορίνθου· ἐδῶ ἀποφασίζεται 1) νὰ καταληφθῇ διὰ στρατοῦ τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν, ἵνα ἐμποδισθῇ ἡ πρὸς τὰ πρόσω πορεία τοῦ Ξέρξου, ὁ ὁποῖος ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν εἰσβάλει διὰ τῆς Θεσσαλίας εἰς τὴν Μαλίδα χώραν, καὶ 2) νὰ πλεύσῃ ὅλος ὁ ἑλληνικὸς στόλος εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον, ἵνα ἀντιταχθῇ κατὰ τοῦ περσικοῦ.]

2. Ἡ ἐν Θερμοπύλαις μάχη (480).

(Κεφ. 201 - 213, 215 - 228)

α') Τὰ πρὸ τῆς μάχης.

(Κεφ. 201 - 209)

201 Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἐστρατοπεδεύετο τῆς Μηλίδος ἐν τῇ Τρηχινίῃ, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐν τῇ διόδῳ· καλέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν πλεόνων Ἑλλήνων Θερμοπύλαι, ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων Πύλαι. Ἐστρατοπεύοντο μέν νυν ἑκάτεροι ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι, ἐπεκράτεε δὲ ὁ μὲν τῶν πρὸς βορέην ἄνεμον ἐχόντων πάντων μέχρι Τρηχῖνος, οἱ δὲ τῶν πρὸς νότον καὶ μεσαμβρίην φερόντων ἐπὶ ταύτης τῆς ἠπείρου.

202 Ἦσαν δὲ οἵδε Ἑλλήνων οἱ ὑπομένοντες τὸν Πέρσην ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ· Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι ὁπλῖται καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

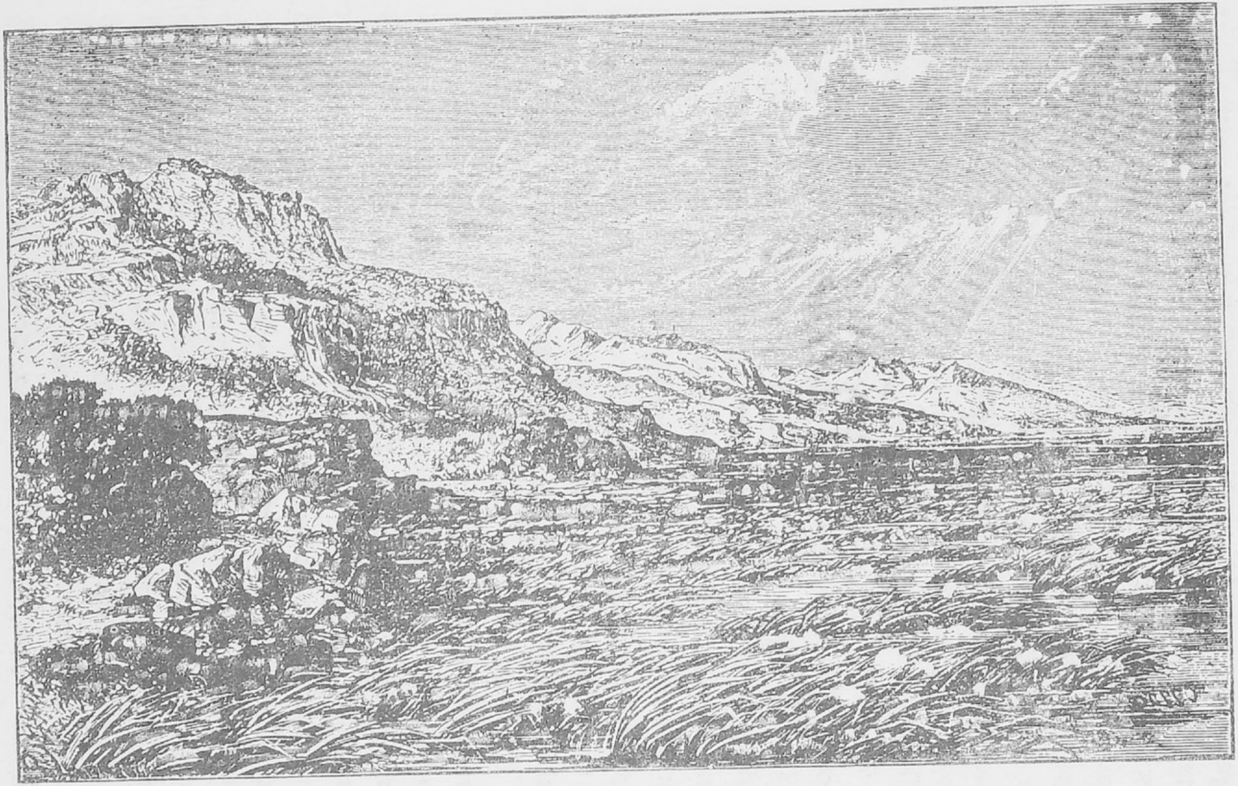

Θερμοπύλαι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τεγεητέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες ἑκατέρων, ἐξ Ὀρχομενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίης εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἀρκαδίης χίλιοι· τοσοῦτοι μὲν Ἀρκάδων, ἀπὸ δὲ Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλειοῦντος διηκόσιοι καὶ Μυκηναίων ὀγδώκοντα. Οὗτοι μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου παρῆσαν, ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν Θεσπιέων τε ἑπτακόσιοι καὶ Θηβαίων τε-
203 τρακόσιοι. Πρὸς τούτοισι ἐπίκλητοι ἐγένοντο Λοκροί τε οἱ Ὀπούντιοι πανστρατιῇ καὶ Φωκέων χίλιοι. Αὐτοὶ γάρ σφεας οἱ Ἕλληνες ἐπεκαλέσαντο λέγοντες δι' ἀγγέλων, ὡς αὐτοὶ μὲν ἥκοιεν πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων προσδόκιμοι πᾶσαν εἶεν ἡμέρην, ἡ θάλασσά τε σφι εἴη ἐν φυλακῇ ὑπ' Ἀθηναίων τε φρουρεομένη καὶ Αἰγινητέων καὶ τῶν ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντων, καί σφι εἴη δεινὸν οὐδέν· οὐ γὰρ θεὸν εἶναι τὸ ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἄνθρωπον· εἶναι δὲ θνητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσεσθαι, τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γινομένῳ οὐ συνεμείχθη, τοῖσι δὲ μεγίστοισι αὐτῶν μέγιστα· ὀφείλειν ὦν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὡς ἐόντα θνητόν, ἀπὸ τῆς δόξης πεσεῖν. Οἱ δὲ ταῦτα πυνθανόμενοι ἐβώθεον ἐς τὴν Τρηχῖνα.

204 Τούτοισι ἦσαν μέν νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλις ἑκάστων, ὁ δὲ θωμαζόμενος μάλιστα καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος ἡγεόμενος Λακεδαιμόνιος ἦν Λεωνίδης ὁ Ἀναξανδρίδεω
205 κτησάμενος τὴν βασιληίην ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀπροσδοκήτου. Οὗτος ὁ Λεωνίδης τότε ἤιε ἐς Θερμοπύλας ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε τοὺς κατεστεῶτας τριηκοσίους καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παῖδες ἐόντες. Παραλαβὼν δὲ ἀπίκετο καὶ Θηβαίων, τοὺς ἐς τὸν ἀριθμὸν λογισάμενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγεε Λεοντιάδης ὁ Εὐρυμάχου. Τοῦδε δὲ εἵνεκεν τούτους σπουδὴν ἐποιήσατο Λεωνίδης μούνους Ἑλλήνων παραλαβεῖν, ὅτι σφέων μεγάλως κατηγόρητο μηδίζειν· παρεκάλεε ὦν ἐς τὸν πόλεμον θέλων εἰδέναι, εἴτε συμπέμψουσι εἴτε καὶ ἀπερέουσι ἐκ τοῦ ἐμφανέος τὴν Ἑλλήνων συμμαχίην. Οἱ δὲ ἄλλα φρονέοντες ἔπεμπον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τούτους μὲν τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην πρώτους ἀπέπεμψαν 206
Σπαρτιῆται, ἵνα τούτους ὁρέοντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι στρατεύωνται μηδὲ καὶ οὗτοι μηδίσωσι, ἢν αὐτοὺς πυνθάνωνται ὑπερβαλλομένους· μετὰ δέ, Κάρνεια γάρ σφι ἦν ἐμποδών, ἔμελλον ὁρτάσαντες καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ κατὰ τάχος βωθέειν πανδημεί. Ὣς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων ἐνένωντο καὶ αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιήσειν· ἦν γὰρ κατὰ τωὐτὸ Ὀλυμπιὰς τούτοισι τοῖσι πρήγμασι συμπεσοῦσα· οὐκ ὦν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθήσεσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλῃσι πόλεμον ἔπεμπον τοὺς προδρόμους.

Οὗτοι μὲν δὴ οὕτω διενένωντο ποιήσειν· οἱ δὲ ἐν Θερμο- 207
πύλῃσι Ἕλληνες, ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς ἐσβολῆς ὁ Πέρσης, καταρρωδέοντες ἐβουλεύοντο περὶ ἀπαλλαγῆς. Τοῖσι μέν νυν ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἐδόκεε ἐλθοῦσι ἐς Πελοπόννησον τὸν Ἰσθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ· Λεωνίδης δέ, Φωκέων καὶ Λοκρῶν περισπερχθέντων τῇ γνώμῃ ταύτῃ, αὐτοῦ τε μένειν ἐψηφίζετο πέμπειν τε ἀγγέλους ἐς τὰς πόλις κελεύοντάς σφι ἐπιβωθέειν, ὡς ἐόντων αὐτῶν ὀλίγων στρατὸν τὸν Μήδων ἀλέξασθαι.

Ταῦτα βουλευομένων σφέων ἔπεμπε Ξέρξης κατάσκο- 208
πον ἱππέα ἰδέσθαι, ὁκόσοι εἰσὶ καὶ ὅ τι ποιέοιεν· ἀκηκόεε γὰρ ἔτι ἐὼν ἐν Θεσσαλίῃ, ὡς ἁλισμένη εἴη ταύτῃ στρατιὴ ὀλίγη, καὶ τοὺς ἡγεμόνας, ὡς εἴησαν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Λεωνίδης, ἐὼν γένος Ἡρακλείδης. Ὡς δὲ προσήλασε ὁ ἱππεὺς πρὸς τὸ στρατόπεδον, ἐθηεῖτό τε καὶ κατώρα πᾶν μὲν οὒ τὸ στρατόπεδον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἷά τε ἦν κατιδέσθαι· ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ τείχεος τὰ ὅπλα ἐκέετο. Ἔτυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι. Τοὺς μὲν δὴ ὥρα γυμναζομένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενιζομένους. Ταῦτα δὴ θηεύμενος ἐθώμαζε καὶ τὸ πλῆθος ἐ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μάνθανε. Μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως ἀπήλαυνε ὀπίσω κατ' ἡσυχίην· οὔτε γάρ τις ἐδίωκε ἀλογίης τε ἐκύρησε πολλῆς· ἀπελθών τε ἔλεγε πρὸς Ξέρξην, τά περ ὀπώπεε πάντα.

209 Ἀκούων δὲ Ξέρξης οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἐόν, ὅτι παρεσκευάζοντο ὡς ἀπολεόμενοί τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ δύναμιν· ἀλλ' αὐτῷ γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιέειν, μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ. Ἀπικόμενον δέ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἕκαστα τούτων, θέλων μαθεῖν τὸ ποιεύμενον πρὸς τῶν Λακεδαιμονίων. Ὁ δὲ εἶπε· «Ἤκουσας μὲν μευ καὶ πρότερον, εὖτε ὡρμέομεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων· ἀκούσας δὲ γέλωτά με ἔθευ λέγοντα, τῇ περ ὥρων ἐκβησόμενα τὰ πρήγματα ταῦτα· ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀληθείην ἀσκέειν ἀντία σεῦ, ὦ βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι. Ἄκουσον δὲ καὶ νῦν. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπίκαται μαχησόμενοι ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. Νόμος γάρ σφι οὕτω ἔχων ἐστί· ἐπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμέονται. Ἐπίστασο δὲ ὅτι, εἰ τούτους τε καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτῃ καταστρέψεαι, ἔστι οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων, τό σέ, βασιλεῦ, ὑπομενέει χεῖρας ἀνταειρόμενον· νῦν γὰρ πρὸς βασιληίην τε καὶ πόλιν καλλίστην τῶν ἐν Ἕλλησι προσφέρεαι και ἄνδρας ἀρίστους». Κάρτα τε δὴ ἄπιστα Ξέρξῃ ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα εἶναι καὶ δεύτερα ἐπειρώτα, ὅντινα τρόπον τοσοῦτοι ἐόντες τῇ ἑωυτοῦ στρατιῇ μαχήσονται. Ὁ δὲ εἶπε· «Ὦ βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ὡς ἀνδρὶ ψεύστῃ, ἢν μὴ ταῦτά τοι ταύτῃ ἐκβῇ, τῇ ἐγὼ λέγω». Ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Ξέρξην.

β') Διήμερος μάχη ἐν τῷ στενῷ.

(Κεφ. 210 - 212)

210 Ξέρξης τέσσερας μὲν δὴ παρεξῆκε ἡμέρας, ἐλπίζων αἰεὶ σφεας ἀποδρήσεσθαι· πέμπτῃ δέ, ὡς οὐκ ἀπαλλάσσοντο,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀλλὰ οἱ ἐφαίνοντο ἀναιδείῃ τε καὶ ἀβουλίῃ διαχρεώμενοι μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε καὶ Κισσίους θυμωθείς, ἐντειλάμενός σφεας ζωγρήσαντας ἄγειν ἐς ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ. Ὡς δ' ἐσέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς Ἕλληνας οἱ Μῆδοι, ἔπιπτον πολλοί, ἄλλοι δ' ἐπεσήισαν, καὶ οὐκ ἀπήλαυνον καίπερ μεγάλως προσπταίοντες. Δῆλον δ' ἐποίευν παντὶ τεῳ καὶ οὐκ ἥκιστα αὐτῷ βασιλέϊ, ὅτι πολλοὶ μὲν ἄνθρωποι εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες. Ἐγίνετο δὲ ἡ συμβολὴ δι' ἡμέρης.

Ἐπείτε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιείποντο, ἐνθαῦτα οὗτοι 211 μὲν ὑπεξήισαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήισαν, τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεύς, τῶν ἦρχε Ὑδάρνης, ὡς δὴ οὗτοί γε εὐπετέως κατεργασόμενοι. Ὡς δὲ καὶ οὗτοι συνέμισγον τοῖσι Ἕλλησι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς, ἀλλὰ τὰ αὐτά, ἅτε ἐν στεινοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι καὶ δούρασι βραχυτέροισιν χρεώμενοι ἤπερ οἱ Ἕλληνες, καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθεϊ χρήσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγου, ἄλλα τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι ἐξεπιστάμενοι καί, ὅκως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα, ἁλέες φεύγεσκον δῆθεν· οἱ δὲ βάρβαροι ὁρέοντες φεύγοντας βοῇ τε καὶ πατάγῳ ἐπήισαν· οἱ δ' ἂν καταλαμβανόμενοι ὑπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροισι, μεταστρεφόμενοι δὲ κατέβαλλον πλήθεϊ ἀναριθμήτους τῶν Περσέων· ἔπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα ὀλίγοι. Ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνέατο παραλαβεῖν οἱ Πέρσαι τῆς ἐσόδου πειρώμενοι καὶ κατὰ τέλεα καὶ παντοίως προσβάλλοντες, ἀπήλαυνον ὀπίσω.

Ἐν ταύτῃσι τῇσι προσόδοισι τῆς μάχης λέγεται βασιλέα 212 θηεύμενον τρὶς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δείσαντα περὶ τῇ στρατιῇ. Τότε μὲν οὕτω ἠγωνίσαντο, τῇ δὲ ὑστεραίῃ οἱ βάρβαροι οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον· ἅτε γὰρ ὀλίγων ἐόντων, ἐλπίσαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ οὐκ οἵους τε ἔσεσθαι ἔτι χεῖρας ἀνταείρασθαι συνέβαλλον. Οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τάξις τε καὶ κατὰ ἔθνεα κεκοσμημένοι ἦσαν, καὶ ἐν μέρεϊ ἕκαστοι ἐμάχοντο πλὴν Φωκέων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ οὖρος ἐτάχθησαν φυλάξοντες τὴν ἀτραπόν. Ὡς δὲ οὐδὲν εὕρισκον ἀλλοιότερον οἱ Πέρσαι, ἢ τῇ προτεραίῃ ἐνώρων, ἀπήλαυνον.

γ') Προδοσία τοῦ Ἐφιάλτου.

(Κεφ. 213,215 - 218)

213 Ἀπορέοντος δὲ βασιλέος, ὅ τι χρήσηται τῷ παρέοντι πρήγματι, Ἐπιάλτης ὁ Εὐρυδήμου, ἀνὴρ Μηλιεύς, ἦλθέ οἱ ἐς λόγους· ὃς μέγα τι παρὰ βασιλέος δοκέων οἴσεσθαι ἔφρασέ τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ οὔρεος φέρουσαν ἐς Θερμοπύλας καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτῃ ὑπομείναντας Ἑλλήνων. Ὕστερον δὲ δείσας Λακεδαιμονίους ἔφυγε ἐς Θεσσαλίην, καὶ οἱ φυγόντι ὑπὸ τῶν Πυλαγόρων τῶν ἐς τὴν Πυλαίην συλλεγομένων ἀργύριον ἐπεκηρύχθη. Χρόνῳ δὲ ὕστερον (κατῆλθε γὰρ ἐς Ἀντικύρην) ἀπέθανε ὑπὸ Ἀθηνάδεω, ἀνδρὸς Τρηχινίου.

215 Ξέρξης δέ, ἐπεὶ οἱ ἤρεσε, τὰ ὑπέσχετο Ἐπιάλτης κατεργάσεσθαι, αὐτίκα περιχαρὴς γενόμενος ἔπεμπε Ὑδάρνεα καὶ τῶν ἐστρατήγεε Ὑδάρνης· ὡρμέατο δὲ περὶ λύχνων ἁφὰς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. Τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεῦρον μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιέες, ἐξευρόντες δὲ Θεσσαλοῖσι κατηγήσαντο ἐπὶ Φωκέας τότε, ὅτε οἱ Φωκέες φράξαντες τείχεϊ τὴν ἐσβολὴν ἦσαν ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου· ἐκ τόσου δὴ κατεδέδεκτο ἐοῦσα οὐδὲν χρηστὴ Μηλιεῦσι.

216 Ἔχει δὲ ἡ ἀτραπὸς αὕτη· ἄρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τῆς διασφάγος ῥέοντος, οὔνομα δὲ τῷ οὔρεϊ τούτῳ καὶ τῇ ἀτραπῷ τὠυτὸ κέεται, Ἀνόπαια· τείνει δὲ ἡ Ἀνόπαια αὕτη κατὰ ῥάχιν τοῦ οὔρεος, λήγει δὲ κατὰ Ἀλπηνὸν πόλιν, πρώτην ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων πρὸς τῶν Μηλι-
217 έων. Κατὰ ταύτην δὴ τὴν ἀτραπὸν οἱ Πέρσαι, τὸν Ἀσωπὸν διαβάντες ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν νύκτα, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχον-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τες οὔρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δὲ τὰ Τρηχινίων. Ἠώς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἵ ἐγένοντο ἐπ' ἀκρωτηρίῳ τοῦ οὔρεος. Κατὰ δὲ τοῦτο τοῦ οὔρεος ἐφύλασσον, ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται, Φωκέων χίλιοι ὁπλῖται, ῥυόμενοί τε τὴν σφετέρην χώρην καὶ φρουρέοντες τὴν ἀτραπόν. Ἡ μὲν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπὸ τῶν εἴρηται· τὴν δὲ διὰ τοῦ οὔρεος ἀτραπὸν ἐθελονταὶ Φωκέες ὑποδεξάμενοι Λεωνίδῃ ἐφύλασσον.

Ἔμαθον δὲ σφεας οἱ Φωκέες ὧδε ἀναβεβηκότας· ἀναβαί- 218
νοντες γὰρ ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ οὖρος πᾶν ἐὸν δρυῶν ἐπίπλεον. Ἦν μὲν δὴ νηνεμίη, ψόφου δὲ γινομένου πολλοῦ, ὡς οἰκὸς ἦν φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσί, ἀνά τε ἔδραμον οἱ Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὅπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρῆσαν. Ὡς δὲ εἶδον ἄνδρας ἐνδυομένους ὅπλα, ἐν θώματι ἐγένοντο· ἐλπόμενοι γὰρ οὐδὲν σφι φανήσεσθαι ἀντίξοον ἐνεκύρησαν στρατῷ. Ἐνθαῦτα Ὑδάρνης καταρρωδήσας, μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι, εἴρετο Ἐπιάλτην, ὁποδαπὸς εἴη ὁ στρατός· πυθόμενος δὲ ἀτρεκέως διέτασσε τοὺς Πέρσας ὡς ἐς μάχην. Οἱ δὲ Φωκέες, ὡς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσί τε καὶ πυκνοῖσι, οἴχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ οὔρεος τὸν κόρυμβον ἐπιστάμενοι, ὡς ἐπὶ σφέας ὡρμήθησαν ἀρχήν, καὶ παρεσκευάδατο ὡς ἀπολεόμενοι. Οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οἱ δὲ ἀμφὶ Ἐπιάλτην καὶ Ὑδάρνεα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ οὖρος κατὰ τάχος.

δ') Ἡ ὑπὸ τοῦ Λεωνίδου ἀποπομπὴ τῶν συμμάχων.

(Κεφ. 219 - 222)

Τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι Ἑλλήνων πρῶτον μὲν ὁ 219
μάντις Μεγιστίης ἐσιδὼν ἐς τὰ ἱρὰ ἔφρασε τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι ἅμα ἠοῖ σφι θάνατον. Ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦσαν οἱ ἐξ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀγγείλαντες τῶν Περσέων τὴν περίοδον. Οὗτοι μὲν ἔτι νυκτὸς ἐσήμηναν, τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκόποι καταδραμόντες ἀπὸ τῶν ἄκρων ἤδη διαφαινούσης ἡμέρης. Ἐνθαῦτα ἐβουλεύοντο οἱ Ἕλληνες καὶ σφέων ἐσχίζοντο αἱ γνῶμαι· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτεινον. Μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλις ἕκαστοι ἐτράποντο, οἱ δὲ αὐτῶν ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοῦ παρεσκευάδατο.

220 Λέγεται δὲ καί, ὡς αὐτός σφεας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ ἀπόλωνται, κηδόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοῖσι παρεοῦσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν, ἐς τὴν ἦλθον φυλάξοντες ἀρχήν. Ταύτῃ καὶ μᾶλλον τῇ γνώμῃ πλεῖστός εἰμι, Λεωνίδην, ἐπείτε ἤσθετο τοὺς συμμάχους ἐόντας ἀπροθύμους καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κελεῦσαί σφεας ἀπαλλάσσεσθαι, αὐτῷ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς ἔχειν. Μένοντι δὲ αὐτοῦ κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίη οὐκ ἐξηλείφετο. Ἐκέχρηστο γὰρ ὑπὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρτιήτῃσι χρεωμένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου αὐτίκα κατ᾽ ἀρχὰς ἐγειρομένου, ἢ Λακεδαίμονα ἀνάστατον γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἢ τὸν βασιλέα σφέων ἀπολέσθαι. Ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μούνων Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι τοὺς συμμάχους δοκέω μᾶλλον ἢ γνώμῃ διενειχθέντας οὕτω ἀκόσμως οἴχεσθαι τοὺς οἰχομένους.

221 Μαρτύριον δέ μοι καὶ τόδε οὐκ ἐλάχιστον τούτου πέρι γέγονε, ὅτι καὶ τὸν μάντιν, ὃς εἵπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστίην τὸν Ἀκαρνῆνα, λεγόμενον εἶναι τὰ ἀνέκαθεν ἀπὸ Μελάμποδος, τοῦτον τὸν εἴπαντα ἐκ τῶν ἱρῶν τὰ μέλλοντά σφι ἐκβαίνειν, φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμπτων, ἵνα μὴ συναπόληταί σφι. Ὁ δὲ ἀποπεμπόμενος αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λιπε, τὸν δὲ παῖδα συστρατευόμενον, ἐόντα οἷ μουνογενέα, ἀπέπεμψε.

Οἱ μὲν νυν σύμμαχοι ἀποπεμπόμενοι οἴχοντό τε ἀπιόν- 222
τες καὶ ἐπείθοντο Λεωνίδῃ, Θεσπιέες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μοῦνοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. Τούτων δὲ Θηβαῖοι μὲν ἀέκοντες ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι (κατεῖχε γὰρ σφεας Λεωνίδης ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιεύμενος), Θεσπιέες δὲ ἑκόντες μάλιστα, οἵ οὐκ ἔφασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες συναπέθανον. Ἐστρατήγεε δὲ αὐτῶν Δημόφιλος Διαδρόμεω.

ε') Ὁ ὕστατος ἀγών. — Τιμητικὰ ἐπιγράμματα εἰς τοὺς πεσόντας. (Κεφ. 223 - 228)

Ξέρξης δέ, ἐπεὶ ἡλίου ἀνατείλαντος σπονδὰς ἐποιήσατο, 223
ἐπισχὼν χρόνον ἐς ἀγορῆς κου μάλιστα πληθώρην πρόσοδον ἐποιέετο· καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλτεω οὕτω· ἀπὸ γὰρ τοῦ οὔρεος ἡ κατάβασις συντομωτέρη τέ ἐστι καὶ βραχύτερος ὁ χῶρος πολλόν, ἤπερ ἡ περίοδός τε καὶ ἀνάβασις. Οἵ τε δὴ βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρξην προσήισαν, καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην Ἕλληνες, ὡς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιεύμενοι, ἤδη πολλῷ μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπεξήισαν ἐς τὸ εὐρύτερον τοῦ αὐχένος. Τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ τείχεος φυλάσσοντες ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας ὑπεξιόντες ἐς τὰ στεινόπορα ἐμάχοντο. Τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στεινῶν ἔπιπτον πλήθεϊ πολλοὶ τῶν βαρβάρων· ὄπισθε γὰρ οἱ ἡγεμόνες τῶν τελέων ἔχοντες μάστιγας ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. Πολλοὶ μὲν δὴ ἐσέπιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν καὶ διεφθείροντο, πολλῷ δ' ἔτι πλεῦνες κατεπατέοντο ζωοὶ ὑπ' ἀλλήλων· ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἅτε ἐπιστάμενοι τὸν μέλλοντα σφίσι ἔσεσθαι θάνατον ἐκ τῶν περιιόντων τὸ οὖρος, ἀπεδείκνυντο, ῥώμης ὅσον εἶχον μέγι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στον, ἐς τοὺς βαρβάρους παραχρεώμενοί τε καὶ ἀτέοντες. Δούρατα μὲν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτῶν τηνικαῦτα ἤδη ἐτύγχανε κατεηγότα, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι διεργάζοντο τοὺς Πέρσας.

224 Καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτει ἀνὴρ γενόμενος ἄριστος, καὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ οὐνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν ἐγὼ ὡς ἀνδρῶν ἀξίων γενομένων ἐπυθόμην τὰ οὐνόματα, ἐπυθόμην δὲ καὶ ἁπάντων τῶν τριηκοσίων. Καὶ δὴ καὶ Περσέων πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ οὐνομαστοί, ἐν δὲ δὴ καὶ Δαρείου δύο παῖδες, Ἀβροκόμης τε καὶ Ὑπεράνθης.

225 Ξέρξεώ τε δὴ δύο ἀδελφοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχόμενοι καὶ ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὠθισμὸς ἐγίνετο πολλός, ἐς ὃ τοῦτον τε ἀρετῇ οἱ Ἕλληνες ὑπεξείρυσαν καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. Τοῦτο δὲ συνεστήκεε, μέχρι οὗ οἱ σὺν Ἐπιάλτῃ παρεγένοντο. Ὡς δὲ τούτους ἥκειν ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες, ἐνθεῦτεν ἤδη ἑτεροιοῦτο τὸ νεῖκος· ἔς τε γὰρ τὸ στεινὸν τῆς ὁδοῦ ἀνεχώρεον ὀπίσω, καὶ παραμειψάμενοι τὸ τεῖχος ἐλθόντες ἵζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἁλέες οἱ ἄλλοι πλὴν Θηβαίων. Ὁ δὲ κολωνός ἐστι ἐν τῇ ἐσόδῳ, ὅκου νῦν ὁ λίθινος λέων ἕστηκε ἐπὶ Λεωνίδῃ. Ἐν τούτῳ σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρῃσι τοῖσι αὐτῶν ἐτύγχανον ἔτι περιεοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίης ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος συγχώσαντες, οἱ δὲ περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν.

226 Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενομένων, ὅμως λέγεται ἄριστος ἀνὴρ γενέσθαι Σπαρτιήτης Διηνέκης· τὸν τόδε φασὶ εἶπαι τὸ ἔπος, πρὶν ἢ συμμεῖξαί σφεας τοῖσι Μήδοισι, πυθόμενον πρός τευ τῶν Τρηχινίων, ὡς, ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπιέωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθεος τῶν ὀϊστῶν ἀποκρύπτουσι· τοσοῦτο πλῆθος αὐτῶν εἶναι· τὸν δέ, οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοισι, εἶπαι, ἐν ἀλογίῃ ποιεύμενον τὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μήδων πλῆθος, ὡς πάντα σφι ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξεῖνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τὸν ἥλιον ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ. Ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιουτότροπα ἔπεά φασι Διηνέκεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα. Μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεῦσαι λέγονται 227
Λακεδαιμόνιοι δύο ἀδελφεοί, Ἀλφεός τε καὶ Μάρων, Ὀρσιφάντου παῖδες. Θεσπιέων δὲ εὐδοκίμεε μάλιστα, τῷ οὔνομα ἦν Διθύραμβος Ἁρματίδεω.

Θαφθεῖσι δὲ σφι αὐτοῦ ταύτῃ, τῇ περ ἔπεσον, καὶ τοῖσι 228
πρότερον τελευτήσασι, ἢ τοὺς ὑπὸ Λεωνίδεω ἀπομφθέντας οἴχεσθαι, ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε·

Μυριάσιν ποτὲ τῇδε τριηκοσίαις ἐμάχοντο
ἐκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.

Ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρτιήτῃσι ἰδίῃ·

Ὦ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῇδε
κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τόδε·

Μνῆμα τόδε κλεινοῖο Μεγιστία, ὅν ποτε Μῆδοι
Σπερχειὸν ποταμὸν κτεῖναν ἀμειψάμενοι,
μάντιος, ὃς τότε κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδὼς
οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπεῖν.

Ἐπιγράμμασι μὲν νυν καὶ στήλῃσι, ἔξω ἢ τὸ τοῦ μάντιος ἐπίγραμμα, Ἀμφικτύονές εἰσί σφεας οἱ ἐπικοσμήσαντες· τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίεω Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπεός ἐστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράψας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΒΙΒΛΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

ΟΥΡΑΝΙΑ

(Μετὰ τὴν μάχην τῶν Θερμοπυλῶν ὁ πεζὸς στρατὸς τῶν Περσῶν ἐκχυθεὶς εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα ἐρημώνει τὴν Φωκίδα, καίει τὰς Θεσπιὰς καὶ Πλαταιὰς καὶ προχωρεῖ εἰς τὴν Ἀττικήν)

1. Κατάπλους τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου εἰς τὴν Σαλαμῖνα. — Ἐκκένωσις τῶν Ἀθηνῶν.

(Κεφ. 41 - 42)

40 Ὁ δὲ Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου Ἀθηναίων δεηθέντων ἐς Σαλαμῖνα κατίσχει τὰς νέας. Τῶνδε δὲ εἵνεκεν προσεδεήθησαν αὐτῶν σχεῖν πρὸς Σαλαμῖνα Ἀθηναῖοι, ἵνα αὐτοὶ παῖδάς τε καὶ γυναῖκας ὑπεξαγάγωνται ἐκ τῆς Ἀττικῆς, πρὸς δὲ καὶ βουλεύσωνται, τὸ ποιητέον αὐτοῖσι ἔσται. Ἐπὶ γὰρ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι βουλὴν ἔμελλον ποιήσεσθαι ὡς ἐψευσμένοι γνώμης. Δοκέοντος γὰρ εὑρήσειν Πελοποννησίους πανδημεὶ ἐν τῇ Βοιωτίῃ ὑποκατημένους τὸν βάρβαρον, τῶν μὲν εὗρον οὐδὲν ἐόν, οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο τὸν Ἰσθμὸν αὐτοὺς τειχέοντας, τὴν Πελοπόννησον περὶ πλείστου τε ποιευμένους περιεῖναι καὶ ταύτην ἔχοντας ἐν φυλακῇ, τὰ ἄλλα δὲ ἀπιέναι. Ταῦτα πυνθανόμενοι οὕτω δὴ προσεδεήθησάν σφεων σχεῖν πρὸς τὴν Σαλαμῖνα.

41 Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατέσχον ἐς τὴν Σαλαμῖνα, Ἀθηναῖοι δὲ ἐς τὴν ἑωυτῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἄπιξιν κήρυγμα ἐποιήσαντο, Ἀθηναίων τῇ τις δύναται σώζειν τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. Ἐνθαῦτα οἱ μὲν πλεῖστοι ἐς Τροιζῆνα ἀπέστειλαν, οἱ δὲ ἐς Αἴγιναν, οἱ δὲ ἐς Σαλαμῖνα. Ἔσπευσαν δὲ ταῦτα ὑπεκθέ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σθαι, τῷ χρηστηρίῳ τε βουλόμενοι ὑπηρετέειν καὶ δὴ καὶ τοῦδε εἵνεκεν οὐκ ἥκιστα· λέγουσι Ἀθηναῖοι ὄφιν μέγαν φύλακα τῆς ἀκροπόλιος ἐνδιαιτᾶσθαι ἐν τῷ ἱρῷ. Λέγουσί τε ταῦτα καὶ δὴ καὶ ὡς ἐόντι ἐπιμήνια ἐπιτελέουσι προτιθέντες· τὰ δ' ἐπιμήνια μελιτόεσσά ἐστι. Αὕτη δ' ἡ μελιτόεσσα ἐν τῷ πρόσθε αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμουμένη τότε ἦν ἄψαυστος. Σημηνάσης δὲ ταῦτα τῆς ἱρείης μᾶλλόν τι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ προθυμότερον ἐξέλιπον τὴν πόλιν ὡς καὶ τῆς θεοῦ ἀπολελοιπυίης τὴν ἀκρόπολιν. Ὡς δέ σφι πάντα ὑπεξεκέετο, ἔπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον.

Ἐπεὶ δὲ οἱ ἀπ' Ἀρτεμισίου ἐς Σαλαμῖνα κατέσχον τὰς 42
νέας, συνέρρεε καὶ ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ὁ τῶν Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἐκ Τροιζῆνος· ἐς γὰρ Πώγωνα, τὸν Τροιζηνίων λιμένα, προείρητο συλλέγεσθαι. Ναύαρχος μὲν νυν ἐπῆν ὡυτός, ὅσπερ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Εὐρυβιάδης Εὐρυκλείδεω, ἀνὴρ Σπαρτιήτης, οὐ μέντοι γένεός γε τοῦ βασιληίου ἐών. Νέας δὲ πολλῷ πλείστας τε καὶ ἄριστα πλεούσας παρείχοντο Ἀθηναῖοι ὀγδώκοντα καὶ ἑκατόν. Ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, τριηκόσιαι καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτώ.

2. Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Ἑλλήνων. — Οἱ Πέρσαι εἰς τὴν Ἀττικήν.—Ἅλωσις τῶν Ἀθηνῶν καὶ πυρπόλησις τῆς Ἀκροπόλεως αὐτῶν.

(Κεφ. 49-55)

Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμῖνα συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ ἀπὸ τῶν 49
πολίων, ἐβουλεύοντο προθέντος Εὐρυβιάδεω γνώμην ἀποφαίνεσθαι τὸν βουλόμενον, ὅκου δοκέοι ἐπιτηδεότατον εἶναι ναυμαχίην ποιέεσθαι, τῶν αὐτοὶ χωρέων ἐγκρατέες εἰσί· ἡ γὰρ Ἀττικὴ ἀπεῖτο ἤδη, τῶν δὲ λοιπέων πέρι προετίθεε. Αἱ γνώ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μαι δὲ τῶν λεγόντων αἱ πλεῖσται συνεξέπιπτον πρὸς τὸν Ἰσθμὸν πλώσαντας ναυμαχέειν πρὸ τῆς Πελοποννήσου, ἐπιλέγοντες τὸν λόγον τόνδε, ὡς, ἢν νικηθέωσι τῇ ναυμαχίῃ, ἐν Σαλαμῖνι μὲν ἐόντες πολιορκήσονται ἐν νήσῳ, ἵνα σφι τιμωρίη οὐδεμία ἐπιφανήσεται, πρὸς δὲ τῷ Ἰσθμῷ ἐς τοὺς ἑωυτῶν ἐξοίσονται.

50 Ταῦτα τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατηγῶν ἐπιλεγομένων ἐληλύθεε ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἀγγέλλων ἥκειν τὸν βάρβαρον ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ πᾶσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. Ὁ γὰρ διὰ Βοιωτῶν τραπόμενος στρατὸς ἅμα Ξέρξῃ, ἐμπρήσας Θεσπιέων τὴν πόλιν, αὐτῶν ἐκλελοιπότων ἐς Πελοπόννησον, καὶ τὴν Πλαταιέων ὡσαύτως, ἧκέ τε ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ πάντα ἐκεῖνα ἐδηίου. Ἐνέπρησε δὲ Θέσπειάν τε καὶ Πλάταιαν πυθόμενος Θηβαίων, ὅτι οὐκ ἐμήδιζον. Ἀπὸ δὲ τῆς διαβάσιος τοῦ Ἑλλησπόντου, ἔνθεν πορεύεσθαι ἤρξαντο οἱ βάρβαροι, ἕνα αὐτοῦ διατρίψαντες μῆνα, ἐν τῷ διέβαινον ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐν τρισὶ ἑτέροισι μησὶ ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ, Καλλιάδεω ἄρχοντος Ἀθηναίοισι.

51 Καὶ αἱρέουσι ἔρημον τὸ ἄστυ, καί τινας ὀλίγους εὑρίσκουσι τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ ἱρῷ ἐόντας, ταμίας τε τοῦ ἱροῦ καὶ πένητας ἀνθρώπους, οἵ φραξάμενοι τὴν ἀκρόπολιν θύρῃσί τε καὶ ξύλοισι ἠμύνοντο τοὺς ἐπιόντας, ἅμα μὲν ὑπ' ἀσθενείης βίου οὐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σαλαμῖνα, πρὸς δὲ αὐτοὶ δοκέοντες ἐξευρηκέναι τὸ μαντήιον, τὸ ἡ Πυθίη σφι ἔχρησε, τὸ ξύλινον τεῖχος ἀνάλωτον ἔσεσθαι· αὐτὸ δὴ τοῦτο εἶναι τὸ κρησφύγετον κατὰ τὸ μαντήιον καὶ οὐ τὰς νέας.

52 Οἱ Πέρσαι ἱζόμενοι ἐπὶ τὸν καταντίον τῆς ἀκροπόλιος ὄχθον, τὸν Ἀθηναῖοι καλέουσι Ἀρήιον πάγον, ἐπολιόρκεον τρόπον τοιόνδε· ὅκως στυππεῖον περὶ τοὺς ὀϊστοὺς περιθέντες ἅψειαν, ἐτόξευον ἐς τὸ φράγμα. Ἐνθαῦτα Ἀθηναίων οἱ πολιορκεόμενοι ὅμως ἠμύνοντο, καίπερ ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀπιγμένοι καὶ τοῦ φράγματος προδεδωκότος. Οὐδὲ λόγους τῶν Πεισιστρατιδέων προσφερόντων περὶ ὁμολογίης ἐνεδέκοντο, ἀμυνόμενοι δὲ ἄλλα τε ἀντεμηχανῶντο καὶ δὴ καὶ προσιόντων τῶν βαρβάρων πρὸς τὰς πύλας ὀλοιτρόχους ἀπίεσαν, ὥστε ξέρξην ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἀπορίῃσι ἐνέχεσθαι οὐ δυνάμενόν σφεας ἑλεῖν.

Χρόνῳ δ' ἐκ τῶν ἀπόρων ἐφάνη δή τις ἔξοδος τοῖσι βαρ- 53
βάροισι· ἔδεε γὰρ κατὰ τὸ θεοπρόπιον πᾶσαν τὴν Ἀττικὴν τὴν ἐν τῇ ἠπείρῳ γενέσθαι ὑπὸ Πέρσῃσι. Ἔμπροσθε ὦν πρὸ τῆς ἀκροπόλιος, ὄπισθε δὲ τῶν πυλέων καὶ τῆς ἀνόδου, τῇ δὴ οὔτε τις ἐφύλασσε οὔτ' ἂν ἤλπισε, μή κοτέ τις κατὰ ταῦτα ἀναβαίη ἀνθρώπων, ταύτῃ ἀνέβησάν τινες κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Κέκροπος θυγατρὸς Ἀγλαύρου, καίπερ ἀποκρήμνου ἐόντος τοῦ χώρου. Ὡς δὲ εἶδον αὐτοὺς ἀναβεβηκότας οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, οἱ μὲν ἔρριπτον ἑωυτοὺς κατὰ τοῦ τείχεος κάτω καὶ διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγον. Τῶν δὲ Περσέων οἱ ἀναβεβηκότες πρῶτον μὲν ἐτράποντο πρὸς τὰς πύλας, ταύτας δὲ ἀνοίξαντες τοὺς ἱκέτας ἐφόνευον· ἐπεὶ δέ σφι πάντες κατέστρωντο, τὸ ἱρὸν συλήσαντες ἐνέπρησαν πᾶσαν τὴν ἀκρόπολιν.

Σχὼν δὲ παντελέως τὰς Ἀθήνας Ξέρξης ἀπέπεμψε ἐς 54
Σοῦσα ἄγγελον ἱππέα Ἀρταβάνῳ ἀγγελέοντα τὴν παρεοῦσάν σφι εὐπρηξίην. Ἀπὸ δὲ τῆς πέμψιος τοῦ κήρυκος δευτέρῃ ἡμέρῃ συγκαλέσας Ἀθηναίων τοὺς φυγάδας, ἑωυτῷ δὲ ἑπομένους, ἐκέλευε τρόπῳ τῷ σφετέρῳ θῦσαι τὰ ἱρὰ ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν, εἴτε δὴ ὦν ὄψιν τινὰ ἰδὼν ἐνυπνίου ἐνετέλλετο ταῦτα, εἴτε καὶ ἐνθύμιόν οἱ ἐγένετο ἐμπρήσαντι τὸ ἱρόν. Οἱ δὲ φυγάδες τῶν Ἀθηναίων ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα.

Τοῦ δὲ εἵνεκεν τούτων ἐπεμνήσθην, φράσω. Ἔστι ἐν τῇ 55
ἀκροπόλι ταύτῃ Ἐρεχθέος τοῦ γηγενέος λεγομένου εἶναι νηός, ἐν τῷ ἐλαίη τε καὶ θάλασσα ἔνι, τὰ λόγος παρ' Ἀθηναίων

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ποσειδέωνά τε καὶ Ἀθηναίην ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρης μαρτύρια θέσθαι. Ταύτην ὦν τὴν ἐλαίην ἅμα τῷ ἄλλῳ ἱρῷ κατέλαβε ἐμπρησθῆναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων· δευτέρῃ δὲ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς ἐμπρήσιος Ἀθηναίων οἱ θύειν ὑπὸ βασιλέος κελευόμενοι ὡς ἀνέβησαν ἐς τὸ ἱρόν, ὥρων βλαστὸν ἐκ τοῦ στελέχεος ὅσον τε πηχυαῖον ἀναδεδραμηκότα. Οὗτοι μὲν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

3. Νέον πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Ἑλλήνων.

(Κεφ. 56 - 64)

56 Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες ὡς σφι ἐξηγγέλθη, ὡς ἔσχε τὰ περὶ τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν, ἐς τοσοῦτον θόρυβον ἀπίκοντο, ὥστε ἔνιοι τῶν στρατηγῶν οὐδὲ κυρωθῆναι ἔμενον τὸ προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ᾽ ἔς τε τὰς νέας ἐσέπιπτον καὶ ἱστία ἀείροντο ὡς ἀποθευσόμενοι· τοῖσί τε ὑπολειπομένοισι αὐτῶν ἐκυρώθη πρὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ναυμαχέειν. Νύξ τε ἐγίνετο, καὶ οἵ διαλυθέντες ἐκ τοῦ συνεδρίου ἐσέβαινον ἐς τὰς νέας.

57 Ἐνταῦθα δὴ Θεμιστοκλέα ἀπικόμενον ἐπὶ τὴν νέα εἴρετο Μνησίφιλος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὅ τι σφι εἴη βεβουλευμένον. Πυθόμενος δὲ πρὸς αὐτοῦ, ὡς εἴη δεδογμένον ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμὸν καὶ πρὸ τῆς Πελοποννήσου ναυμαχέειν, εἶπε· «Οὔ τοι ἄρα, ἢν ἀπαείρωσι τὰς νέας ἀπὸ Σαλαμῖνος, περὶ οὐδεμιῆς ἔτι πατρίδος ναυμαχήσεις· κατὰ γὰρ πόλις ἕκαστοι τρέψονται, καὶ οὔτε σφέας Εὐρυβιάδης κατέχειν δυνήσεται οὔτε τις ἀνθρώπων ἄλλος, ὥστε μὴ οὐ διασκεδασθῆναι τὴν στρατιήν· ἀπολέεταί τε ἡ Ἑλλὰς ἀβουλίῃσι. Ἀλλ᾽ εἴ τις ἐστι μηχανή, ἴθι καὶ πειρῶ διαχέαι τὰ βεβουλευμένα, ἤν κως δύνῃ ἀναγνῶσαι Εὐρυβιάδην μεταβουλεύσασθαι, ὥστε αὐτοῦ μένειν».

58 Κάρτα τε τῷ Θεμιστοκλέϊ ἤρεσε ἡ ὑποθήκη, καὶ οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος ἤιε ἐπὶ τὴν νέα τὴν Εὐρυβιάδεω. Ἀ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πικόμενος δὲ ἔφη ἐθέλειν οἱ κοινόν τι πρῆγμα συμμεῖξαι. Ὁ δ' αὐτὸν ἐς τὴν νέα ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν, εἴ τι θέλει. Ἐνθαῦτα ὁ Θεμιστοκλέης παριζόμενός οἱ καταλέγει ἐκεῖνά τε πάντα, τὰ ἤκουσε Μνησιφίλου, ἑωυτοῦ ποιεύμενος, καὶ ἄλλα πολλὰ προστιθείς, ἐς ὃ ἀνέγνωσε χρηίζων ἔκ τε τῆς νεὸς ἐκβῆναι συλλέξαι τε τοὺς στρατηγοὺς ἐς τὸ συνέδριον.

Ὡς δὲ ἄρα συνελέχθησαν, πρὶν ἢ τὸν Εὐρυβιάδην προθεῖ- 59
ναι τὸν λόγον, τῶν εἵνεκεν συνήγαγε τοὺς στρατηγούς, πολλὸς ἦν ὁ Θεμιστοκλέης ἐν τοῖσι λόγοισι οἷα κάρτα δεόμενος. Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς Ἀδείμαντος ὁ Ὠκύτου εἶπε· «Ὦ Θεμιστόκλεες, ἐν τοῖσι ἀγῶσι οἱ προεξανιστάμενοι ῥαπίζονται». Ὁ δὲ ἀπολυόμενος ἔφη· «Οἱ δέ γε ἐγκαταλειπόμενοι οὐ στεφανοῦνται».

Τότε μὲν ἠπίως πρὸς τὸν Κορίνθιον ἀμείψατο, πρὸς δὲ 60
τὸν Εὐρυβιάδην ἔλεγε ἐκείνων μὲν οὐκέτι οὐδὲν τῶν πρότερον λεχθέντων, ὡς ,ἐπεὰν ἀπαείρωσι ἀπὸ Σαλαμῖνος, διαδρήσονται· παρεόντων γὰρ τῶν συμμάχων οὐκ ἔφερέ οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορέειν· ὁ δὲ ἄλλου λόγου εἴχετο, λέγων τάδε

α) «Ἐν σοὶ νῦν ἐστὶ σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, ἢν ἐμοὶ πείθῃ ναυμαχίην αὐτοῦ μένων ποιέεσθαι, μηδὲ πειθόμενος τούτων τοῖσι λόγοισι ἀναζεύξῃς πρὸς τὸν Ἰσθμὸν τὰς νέας. Ἀντίθες γὰρ ἑκάτερον ἀκούσας. Πρὸς μὲν τῷ Ἰσθμῷ συμβάλλων ἐν πελάγεϊ ἀναπεπταμένῳ ναυμαχήσεις, τὸ ἥκιστα ἡμῖν σύμφορόν ἐστι νέας ἔχουσι βαρυτέρας καὶ ἀριθμὸν ἐλάσσονας· τοῦτο δὲ ἀπολέεις Σαλαμῖνά τε καὶ Μέγαρα καὶ Αἴγιναν, ἤνπερ καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. Ἅμα γὰρ τῷ ναυτικῷ αὐτῶν ἕψεται καὶ ὁ πεζὸς στρατός, καὶ οὕτω σφέας αὐτὸς ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον, κινδυνεύσεις τε ἁπάσῃ τῇ Ἑλλάδι.

β) »Ἢν δέ, τὰ ἐγὼ λέγω, ποιήσῃς, τοσάδε ἐν αὐτοῖσι χρηστὰ εὑρήσεις· πρῶτα μὲν ἐν στεινῷ συμβάλλοντες νηυσὶ ὀλίγῃσι πρὸς πολλάς, ἢν τὰ οἰκότα ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνῃ,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πολλὸν κρατήσομεν· τὸ γὰρ ἐν στεινῷ ναυμαχέειν πρὸς ἡμέων ἐστί, ἐν εὐρυχωρίῃ δὲ πρὸς ἐκείνων. Αὖτις δὲ Σαλαμὶς περιγίνεται, ἐς τὴν ἡμῖν ὑπεκκέεται τέκνα τε καὶ γυναῖκες. Καὶ μὲν καὶ τόδε ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι, τοῦ καὶ περιέχεσθε μάλιστα· ὁμοίως αὐτοῦ τε μένων προναυμαχήσεις Πελοποννήσου καὶ πρὸς τῷ Ἰσθμῷ, οὐδέ σφεας, εἴπερ εὖ φρονέεις, ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον.

γ) »Ἢν δέ γε καί, τὰ ἐγὼ ἐλπίζω, γένηται καὶ νικήσωμεν τῇσι νηυσί, οὔτε ὑμῖν ἐς τὸν Ἰσθμὸν παρέσονται οἱ βάρβαροι οὔτε προβήσονται ἑκαστέρω τῆς Ἀττικῆς, ἀπίασί τε οὐδενὶ κόσμῳ, Μεγάροισί τε κερδανέομεν περιεοῦσι καὶ Αἰγίνῃ καὶ Σαλαμῖνι, ἐν τῇ ἡμῖν καὶ λόγιόν ἐστι τῶν ἐχθρῶν κατύπερθε γενέσθαι. Οἰκότα μὲν νυν βουλευομένοισι ἀνθρώποισι ὡς τὸ ἐπίπαν ἐθέλει εὖ γίνεσθαι· μὴ δὲ οἰκότα βουλευομένοισι οὐκ ἐθέλει οὐδὲ ὁ θεὸς προσχωρέειν πρὸς τὰς ἀνθρωπηίας γνώμας ».

61 Ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέος αὖτις ὁ Κορίνθιος Ἀδείμαντος ἐπεφέρετο, σιγᾶν τε κελεύων, τῷ μὴ ἔστι πατρίς, καὶ Εὐρυβιάδην οὐκ ἐῶν ἐπιψηφίζειν ἀπόλι ἀνδρί· πόλιν γὰρ τὸν Θεμιστοκλέα παρεχόμενον οὕτω ἐκέλευε γνώμας συμβάλλεσθαι. Ταῦτα δὲ οἱ προέφερε, ὅτι ἡλώκεσάν τε καὶ κατείχοντο Ἀθῆναι. Τότε δὴ ὁ Θεμιστοκλέης κεῖνόν τε καὶ τοὺς Κορινθίους πολλά τε καὶ κακὰ ἔλεγε, ἑωυτοῖσί τε ἐδήλου λόγῳ, ὡς εἴη καὶ πόλις καὶ γῆ μέζων ἤπερ ἐκείνοισι, ἔστ' ἂν διηκόσιαι νέες σφι ἔωσι πεπληρωμέναι· οὐδαμοὺς γὰρ Ἑλλήνων αὐτοὺς ἐπιόντας ἀποκρούσεσθαι.

62 Σημαίνων δὲ ταῦτα τῷ λόγῳ διέβαινε ἐς Εὐρυβιάδην, λέγων μᾶλλον ἐπεστραμμένα· « Σὺ εἰ μενέεις αὐτοῦ καὶ μένων ἔσεαι ἀνὴρ ἀγαθός, καλῶς ἔχει· εἰ δὲ μή, ἀνατρέψεις τὴν Ἑλλάδα· τὸ πᾶν γὰρ ἡμῖν τοῦ πολέμου φέρουσι αἱ νέες. Ἀλλ' ἐμοὶ πείθεο. Εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσεις, ἡμεῖς μέν, ὡς ἔχομεν,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀναλαβόντες τοὺς οἰκέτας κομιεύμεθα ἐς Σῖριν τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἥπερ ἡμετέρη τέ ἐστι ἐκ τοῦ παλαιοῦ ἔτι, καὶ τὰ λόγια λέγει ὑπ' ἡμέων αὐτὴν δεῖν κτισθῆναι· ὑμεῖς δὲ συμμάχων τοιῶνδε μουνωθέντες μεμνήσεσθε τῶν ἐμῶν λόγων».

Ταῦτα δὲ Θεμιστοκλέος λέγοντος ἀνεδιδάσκετο Εὐρυβιά- 63
δης· δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδήσας μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἀνεδιδάσκετο, μὴ σφέας ἀπολίπωσι, ἢν πρὸς τὸν Ἰσθμὸν ἀνάγῃ τὰς νέας· ἀπολιπόντων γὰρ Ἀθηναίων οὐκέτι ἐγίνοντο ἀξιόμαχοι οἱ λοιποί. Ταύτην δὴ αἱρέεται τὴν γνώμην, αὐτοῦ μένοντας διαναυμαχέειν. Οὕτω μὲν οἱ περὶ Σαλαμῖνα ἔπεσι 64
ἀκροβολισάμενοι, ἐπείτε Εὐρυβιάδῃ ἔδοξε, αὐτοῦ παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες. Ἡμέρη τε ἐγίνετο καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένετο ἔν τε τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ. Ἔδοξε δὲ σφι εὔξασθαι τοῖσι θεοῖσι καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰακίδας συμμάχους. Ὡς δέ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίευν ταῦτα· εὐξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμῖνος Αἴαντά τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακίδας νέα ἀπέστελλον ἐς Αἴγιναν.

[Ὁ περσικὸς στόλος ἀκολουθῶν τὰ ἴχνη τοῦ ἑλληνικοῦ φθάνει εἰς τὴν παραλίαν τῆς Ἀττικῆς καὶ ἀγκυροβολεῖ εἰς Φάληρον· ἐκεῖ καταβαίνει ὁ Ξέρξης καὶ συγκαλέσας εἰς συνέδριον τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ στόλου ἐρωτᾷ αὐτοὺς διὰ τοῦ Μαρδονίου ἂν ἐγκρίνουν τὴν συγκρότησιν ναυμαχίας. Ὁ Ξέρξης ἀκολουθῶν τὴν γνώμην τῶν περισσοτέρων ἀποφασίζει νὰ ναυμαχήσῃ].

4. Ὁ περσικὸς στόλος πλέει εἰς τὴν Σαλαμῖνα, ὁ δὲ πεζὸς στρατὸς πορεύεται κατὰ τῆς Πελοποννήσου.— Ὀχύρωσις τοῦ Ἰσθμοῦ.

(Κεφ. 70 - 72)

Ἐπειδὴ δὲ παρήγγελλε ἀναπλέειν, ἀνῆγον τὰς νέας ἐπὶ 70
τὴν Σαλαμῖνα, καὶ παρεκρίθησαν διαταχθέντες κατ' ἡσυ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χίην. Τότε μὲν νυν οὐκ ἐξέχρησέ σφι ἡ ἡμέρη ναυμαχίην ποιήσασθαι (νὺξ γὰρ ἐπεγένετο), οἱ δὲ παρεσκευάζοντο ἐς τὴν ὑστεραίην. Τοὺς δὲ Ἕλληνας εἶχε δέος τε καὶ ἀρρωδίη, οὐκ ἥκιστα δὲ τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου. Ἀρρώδεον δέ, ὅτι οἱ αὐτοὶ μὲν ἐν Σαλαμῖνι κατήμενοι ὑπὲρ γῆς τῆς Ἀθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν, νικηθέντες τε ἐν νήσῳ ἀπολαμφθέντες πολιορκήσονται, ἀπέντες τὴν ἑωυτῶν ἀφύλακτον.

71 Τῶν δὲ βαρβάρων ὁ πεζὸς ὑπὸ τὴν παρεοῦσαν νύκτα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμηχάνητο, ὅκως κατ' ἤπειρον μὴ ἐσβάλοιεν οἱ βάρβαροι. Ὡς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευτηκέναι, συνδραμόντες ἐκ τῶν πολίων ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἵζοντο, καὶ σφι ἐπῆν στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ Ἀναξανδρίδεω, Λεωνίδεω δὲ ἀδελφεός. Ἱζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἰσθμῷ καὶ συγχώσαντες τὴν Σκειρωνίδα ὁδόν, μετὰ τοῦτο, ὥς σφι ἔδοξε βουλευομένοισι, οἰκοδόμεον διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τεῖχος. Ἅτε δὴ ἐουσέων μυριάδων πολλέων καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου ἤνετο τὸ ἔργον· καὶ γὰρ λίθοι καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ φορμοὶ ψάμμου πλήρεες ἐσεφορέοντο, καὶ ἐλίνυον οὐδένα χρόνον οἱ βωθήσαντες ἐργαζόμενοι, οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρης.

72 Οἱ δὲ βωθήσαντες ἐς τὸν Ἰσθμὸν πανδημεὶ οἵδε ἦσαν Ἑλλήνων· Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Ἀρκάδες πάντες καὶ Ἠλεῖοι καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Ἐπιδαύριοι καὶ Φλειάσιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Ἑρμιονέες. Οὗτοι μὲν ἦσαν οἱ βωθήσαντες καὶ ὑπεραρρωδέοντες τῇ Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ· τοῖσι δὲ ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἔμελε οὐδέν. Ὀλύμπια δὲ καὶ Κάρνεια παροιχώκεε ἤδη.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

5. Ὁ Θεμιστοκλῆς διὰ τεχνάσματος ἀναγκάζει τοὺς Ἕλληνας νὰ ναυμαχήσουν ἐν Σαλαμῖνι.

Οἱ μὲν δὴ ἐν τῷ Ἰσθμῷ τοιούτῳ πόνῳ συνέστασαν, ἅτε 74
τὸν περὶ τοῦ παντὸς ἤδη δρόμον θέοντες καὶ τῇσι νηυσὶ οὐκ ἐλπίζοντες ἐλλάμψεσθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι ὅμως ταῦτα πυνθανόμενοι ἀρρώδεον, οὐκ οὕτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες, ὡς περὶ τῇ Πελοποννήσῳ. Τέως μὲν δὴ αὐτῶν ἀνὴρ ἀνδρὶ παραστὰς σιγῇ λόγον ἐποιέετο, θῶμα ποιεύμενοι τὴν Εὐρυβιάδεω ἀβουλίην· τέλος δὲ ἐξερράγη ἐς τὸ μέσον. Σύλλογός τε δὴ ἐγίνετο, καὶ πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν αὐτῶν, οἱ μέν, ὡς ἐς τὴν Πελοπόννησον χρεὸν εἴη ἀποπλέειν καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν, μηδὲ πρὸ χώρης δοριαλώτου μένοντας μάχεσθαι, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Αἰγινῆται καὶ Μεγαρέες αὐτοῦ μένοντας ἀμύνεσθαι.

Ἐνταῦθα Θεμιστοκλέης, ὡς ἑσσοῦτο τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν 75
Πελοποννησίων, λαθὼν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ συνεδρίου, ἐξελθὼν δὲ πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μήδων ἄνδρα πλοίῳ ἐντειλάμενος, τὰ λέγειν χρεόν, τῷ οὔνομα μὲν ἦν Σίκιννος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἦν τῶν Θεμιστοκλέος παίδων· τὸν δὴ ὕστερον τούτων τῶν πρηγμάτων Θεμιστοκλέης Θεσπιέα τε ἐποίησε, ὡς ἐπεδέκοντο οἱ Θεσπιέες πολιήτας, καὶ χρήμασι ὄλβιον. Ὃς τότε πλοίῳ ἀπικόμενος ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν βαρβάρων τάδε· «Ἔπεμψέ με στρατηγὸς ὁ Ἀθηναίων λάθρῃ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων (τυγχάνει γὰρ φρονέων τὰ βασιλέος καὶ βουλόμενος μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κατύπερθε γίνεσθαι ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα) φράσοντα, ὅτι οἱ Ἕλληνες δρησμὸν βουλεύονται καταρρωδηκότες, καὶ νῦν παρέχει κάλλιστον ὑμέας ἔργον ἁπάντων ἐξεργάσασθαι, ἢν μὴ περιίδητε διαδράντας αὐτούς. Οὔτε γὰρ ἀλλήλοισι ὁμοφρονέουσι οὔτ' ἔτι ἀντιστήσονται ὑμῖν, πρὸς ἑωυτούς τε σφέας ὄψεσθε ναυμαχέοντας τοὺς τὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὑμέτερα φρονέοντας καὶ τοὺς μή». Ὁ μὲν ταῦτά σφι σημήνας ἐμποδὼν ἀπαλλάσσετο.

76 Τοῖσι δὲ πιστὰ ἐγίνετο τὰ ἀγγελθέντα, τοῦτο μὲν ἐς τὴν νησῖδα τὴν Ψυττάλειαν, μεταξὺ Σαλαμῖνός τε κειμένην καὶ τῆς ἠπείρου, πολλοὺς τῶν Περσέων ἀπεβίβασαν· τοῦτο δέ, ἐπειδὴ ἐγίνοντο μέσαι νύκτες, ἀνῆγον μὲν τὸ ἀπ' ἑσπέρης κέρας κυκλούμενοι πρὸς τὴν Σαλαμῖνα, ἀνῆγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον τε καὶ τὴν Κυνόσουραν τεταγμένοι, κατεῖχόν τε μέχρι Μουνιχίης πάντα τὸν πορθμὸν τῇσι νηυσί. Τῶνδε δὲ εἵνεκεν ἀνῆγον τὰς νέας, ἵνα δὴ τοῖσι Ἕλλησι μηδὲ φυγεῖν ἐξῇ, ἀλλ' ἀπολαμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι δοῖεν τίσιν τῶν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἀγωνισμάτων. Ἐς δὲ τὴν νησῖδα τὴν Ψυτταλείαν καλεομένην ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων τῶν δε εἵνεκεν, ὡς, ἐπέαν γίνηται ναυμαχίη, ἐνταῦθα μάλιστα ἐξοισομένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυηγίων (ἐν γὰρ δὴ πόρῳ τῆς ναυμαχίης τῆς μελλούσης ἔσεσθαι ἐκέετο ἡ νῆσος), ἵνα τοὺς μὲν περιποιέωσι, τοὺς δὲ διαφθείρωσι. Ἐποίευν δὲ σιγῇ ταῦτα, ὡς μὴ πυνθανοίατο οἱ ἐναντίοι. Οἱ μὲν δὴ ταῦτα τῆς νυκτὸς οὐδὲν ἀποκοιμηθέντες παραρτέοντο.

78 Τῶν δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐγίνετο ὠθισμὸς λόγων πολλός. Ἤδεσαν δὲ οὔκω, ὅτι σφέας περιεκυκλοῦντο τῇσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι, ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὥρων αὐτοὺς τετα-
79 γμένους, ἐδόκεον κατὰ χώρην εἶναι. Συνεστηκότων δὲ τῶν στρατηγῶν ἐξ Αἰγίνης διέβη Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος μέν, ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου, τὸν ἐγὼ νενόμικα πυνθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν Ἀθήνῃσι καὶ δικαιότατον. Οὗτος ὡνὴρ στὰς ἐπὶ τὸ συνέδριον ἐξεκαλέετο Θεμιστοκλέα, ἐόντα μὲν ἑωυτῷ οὐ φίλον, ἐχθρὸν δὲ τὰ μάλιστα· ὑπὸ δὲ μεγάθεος τῶν παρεόντων κακῶν λήθην ἐκείνων ποιεύμενος ἐξεκαλέετο, θέλων αὐτῷ συμμεῖξαι. Προακηκόεε δέ, ὅτι σπεύδοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμόν. Ὡς δὲ ἐξῆλθέ οἱ Θεμι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στοκλέης, ἔλεγε Ἀριστείδης τάδε. «Ἡμέας στασιάζειν χρεόν ἐστι ἔν τε τῷ ἄλλῳ καιρῷ καὶ δὴ καὶ ἐν τῷδε περὶ τοῦ ὁκότερος ἡμέων πλέω ἀγαθὰ τὴν πατρίδα ἐργάσεται. Λέγω δέ τοι, ὅτι ἴσον ἐστὶ πολλά τε καὶ ὀλίγα λέγειν περὶ ἀποπλόου τοῦ ἐνθεῦτεν Πελοποννησίοισι. Ἐγὼ γὰρ αὐτόπτης τοι λέγω γενόμενος, ὅτι νῦν οὐδ', ἢν θέλωσι, Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Εὐρυβιάδης οἷοί τε ἔσονται ἐκπλῶσαι· περιεχόμεθα γὰρ ὑπὸ τῶν πολεμίων κύκλῳ. Ἀλλ' ἐσελθὼν σφι ταῦτα σήμηνον».

Ὁ δ' ἀμείβετο τοῖσδε. «Κάρτα τε χρηστὰ διακελεύεαι καὶ 80
εὖ ἤγγειλας. τὰ γὰρ ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος ἥκεις. Ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο τὰ ποιεύμενα ὑπὸ Μήδων. Ἔδεε γάρ, ὅτε οὐκ ἑκόντες ἤθελον ἐς μάχην κατίστασθαι οἱ Ἕλληνες, ἀέκοντας παραστήσασθαι. Σύ δέ, ἐπείπερ ἥκεις χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτός σφι ἄγγειλον. Ἢν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν καὶ οὐ πείσω ὡς οὐ ποιεύντων τῶν βαρβάρων ταῦτα. Ἀλλά σφι σήμηνον αὐτὸς παρελθών, ὡς ἔχει. Ἐπεὰν δὲ σημήνῃς, ἢν μὲν πείθωνται, ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα· ἢν δὲ αὐτοῖσι μὴ πιστὰ γένηται, ὅμοιον ἡμῖν ἔσται· οὐ γὰρ ἔτι διαδρήσονται, εἴπερ περιεχόμεθα πανταχόθεν, ὡς σὺ λέγεις». Ταῦτα ἔλεγε παρελθὼν ὁ Ἀριστείδης, φάμενος ἐξ 81
Αἰγίνης τε ἥκειν καὶ μόγις ἐκπλῶσαι λαθὼν τοὺς ἐπορμέοντας· περιέχεσθαι γὰρ πᾶν τὸ στρατόπεδον τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ τῶν νεῶν τῶν Ξέρξεω· παραρτέεσθαί τε συνεβούλευε ὡς ἀλεξησομένους. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἴπας μετεστήκεε, τῶν δὲ αὖτις ἐγίνετο λόγων ἀμφισβασίη· οἱ γὰρ πλεῦνες τῶν στρατηγῶν οὐκ ἐπείθοντο τὰ ἐσαγγελθέντα.

Ἀπιστεόντων δὲ τούτων ἧκε τριήρης ἀνδρῶν Τηνίων αὐ- 82
τομολέουσα, τῆς ἦρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένεος, ἥπερ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθείην πᾶσαν. Διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρίποδα ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον κατελοῦσι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία (480).

(Κεφ. 83-93, 95-96)

83 Τοῖσι δὲ Ἕλλησι ὡς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν Τηνίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες. Ἠώς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἵ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησάμενοι, προηγόρευε εὖ ἔχοντα μὲν ἐκ πάντων Θεμιστοκλέης. Τὰ δὲ ἔπεα ἦν πάντα τὰ κρέσσω τοῖσι ἕσσοσι ἀντιτιθέμενα, ὅσα δὴ ἐν ἀνθρώπου φύσι καὶ καταστάσι ἐγγίνεται· παραινέσας δὲ τούτων τὰ κρέσσω αἱρέεσθαι καὶ καταπλέξας τὴν ῥῆσιν, ἐσβαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νέας. Καὶ οὗτοι μὲν δὴ ἐσέβαινον, καὶ ἧκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἣ κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀπεδήμησε.

84 Ἐνθαῦτα ἀνῆγον τὰς νέας ἁπάσας οἱ Ἕλληνες. Ἀναγομένοισι δέ σφι αὐτίκα ἐπεκέατο οἱ βάρβαροι. Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Ἕλληνες πρύμνην ἀνεκρούοντο καὶ ὤκελλον τὰς νέας, Ἀμεινίης δὲ Παλληνεύς, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ἐξαναχθεὶς νηὶ ἐμβάλλει. Συμπλακείσης δὲ τῆς νεὸς καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι, οὕτω δὴ οἱ ἄλλοι Ἀμεινίῃ βωθέοντες συνέμισγον. Ἀθηναῖοι μὲν οὕτω λέγουσι τῆς ναυμαχίης γενέσθαι τὴν ἀρχήν, Αἰγινῆται δὲ τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἴγιναν, ταύτην εἶναι τὴν ἄρξασαν. Λέγεται δὲ καὶ τάδε, ὡς σφι φάσμα γυναικὸς ἐφάνη, φανεῖσαν δὲ διακελεύσασθαι, ὥστε καὶ ἅπαν ἀκοῦσαι τὸ τῶν Ἑλλήνων στρατόπεδον, ὀνειδίσασαν πρότερον τάδε· «Ὦ δαιμόνιοι, μέχρι κόσου ἔτι πρύμνην ἀνακρούσεσθε;»

85 Κατὰ μὲν δὴ Ἀθηναίους ἐτετάχατο Φοίνικες (οὗτοι γὰρ εἶχον τὸ πρὸς Ἐλευσῖνός τε καὶ ἑσπέρης κέρας), κατὰ δὲ Λακεδαιμονίους Ἴωνες· οὗτοι δ' εἶχον τὸ πρὸς τὴν ἠῶ τε καὶ τὸν Πειραιέα. Ἐθελοκάκεον μέντοι αὐτῶν κατὰ τὰς Θεμιστοκλέος ἐντολὰς ὀλίγοι, οἱ δὲ πλεῦνες οὔ. Ἔχω μὲν νυν συχνῶν οὐνόματα τριηράρχων καταλέξαι τῶν νέας Ἑλληνίδας ἑλόντων, χρήσομαι δὲ αὐτοῖσι οὐδὲν πλὴν Θεομήστορός τε τοῦ Ἀνδρο-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δάμαντος καὶ Φυλάκου τοῦ Ἱστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων. Τοῦδε δὲ εἵνεκεν μέμνημαι τούτων μούνων, ὅτι Θεομήστωρ μὲν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Σάμου ἐτυράννευσε καταστησάντων τῶν Περσέων, Φύλακος δὲ εὐεργέτης βασιλέος ἀνεγράφη καὶ χώρη οἱ ἐδωρήθη πολλή.

Περί μέν νυν τούτους οὕτω εἶχε· τὸ δὲ πλῆθος τῶν νεῶν 86
ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἐκεραΐζετο, αἱ μὲν ὑπ' Ἀθηναίων διαφθειρόμεναι, αἱ δὲ ὑπ' Αἰγινητέων. Ἅτε γὰρ τῶν μὲν Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων κατὰ τάξιν, τῶν δὲ βαρβάρων οὔτε τεταγμένων ἔτι οὔτε σὺν νόῳ ποιεόντων οὐδέν, ἔμελλε τοιοῦτό σφι συνοίσεσθαι, οἷόν περ ἀπέβη. Καίτοι ἦσάν γε καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην μακρῷ ἀμείνονες αὐτοὶ ἑωυτῶν, πᾶς τις προθυμεόμενος καὶ δειμαίνων Ξέρξην, ἐδόκεέ τε ἕκαστος ἑωυτὸν θεήσασθαι βασιλέα.

Κατὰ μὲν δὴ τοὺς ἄλλους οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἀτρεκέως, ὡς 87
ἕκαστοι τῶν βαρβάρων ἢ τῶν Ἑλλήνων ἠγωνίζοντο· κατὰ δὲ Ἀρτεμισίην τάδε ἐγένετο, ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον ἔτι παρὰ βασιλέϊ. Ἐπειδὴ γὰρ ἐς θόρυβον πολλὸν ἀπίκετο τὰ βασιλέος πρήγματα, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἡ νηῦς ἡ Ἀρτεμισίης ἐδιώκετο ὑπὸ νεὸς Ἀττικῆς· καὶ ἣ οὐκ ἔχουσα διαφυγεῖν (ἔμπροσθε γὰρ αὐτῆς ἦσαν ἄλλαι νέες φίλιαι, ἡ δὲ αὐτῆς πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα ἐτύγχανε ἐοῦσα) ἐβουλεύσατο τόδε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνεικε ποιησάσῃ· διωκομένη γὰρ ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς φέρουσα ἐνέβαλε νηὶ φιλίῃ ἀνδρῶν τε Καλυνδέων καὶ αὐτοῦ ἐπιπλέοντος τοῦ Καλυνδέων βασιλέος Δαμασιθύμου. Εἰ μὲν καί τι νεῖκος πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι περὶ Ἑλλήσποντον ἐόντων, οὐ μέντοι ἔγωγε ἔχω εἰπεῖν, οὔτε εἰ ἐκ προνοίης αὐτὰ ἐποίησε, οὔτε εἰ συνεκύρησε ἡ τῶν Καλυνδέων κατὰ τύχην παραπεσοῦσα νηῦς. Ὡς δὲ ἐνέβαλέ τε καὶ κατέδυσε, εὐτυχίῃ χρησαμένη διπλόα ἑωυτὴν ἀγαθὰ ἐργάσατο· ὅ τε γὰρ τῆς Ἀττικῆς νεὸς τριήραρχος, ὡς εἶδέ μιν ἐμβάλλουσαν νηὶ ἀνδρῶν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βαρβάρων, νομίσας τὴν νέα τὴν Ἀρτεμισίης ἢ Ἑλληνίδα εἶναι ἢ αὐτομολέειν ἐκ τῶν βαρβάρων καὶ αὐτοῖσι ἀμύνειν, ἀποστρέψας πρὸς ἄλλας ἐτράπετο.

88 Τοῦτο μὲν τοιοῦτο αὐτῇ συνήκειχε γενέσθαι, διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπολέσθαι· τοῦτο δὲ συνέβη, ὥστε κακὸν ἐργασαμένην ἀπὸ τούτου αὐτὴν μάλιστα εὐδοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξῃ. Λέγεται γὰρ βασιλέα θηεύμενον μαθεῖν τὴν νέα ἐμβαλοῦσαν καὶ δή τινα εἶπαι τῶν παρεόντων· «Δέσποτα, ὁρᾷς Ἀρτεμισίην, ὡς εὖ ἀγωνίζεται καὶ νέα τῶν πολεμίων κατέδυσε ;» καὶ τὸν ἐπειρέσθαι, εἰ ἀληθέως ἐστὶ Ἀρτεμισίης τὸ ἔργον, καὶ τοὺς φάναι, σαφέως τὸ ἐπίσημον τῆς νεὸς ἐπισταμένους· τὴν δὲ διαφθαρεῖσαν ἠπιστέατο εἶναι πολεμίην. Τά τε γὰρ ἄλλα, ὡς εἴρηται, αὐτῇ συνήκειχε ἐς εὐτυχίην γενόμενα καὶ τὸ τῶν ἐν τῇ Καλυνδικῇ νηὶ μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξην δὲ εἶπαι λέγεται πρὸς τὰ φραζόμενα· «Οἱ μὲν ἄνδρες γεγόνασί μοι γυναῖκες, αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες». Ταῦτα μὲν Ξέρξην φασὶ εἶπαι.

89 Ἐν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Ἀριαβίγνης ὁ Δαρείου, Ξέρξεω ἐὼν ἀδελφεός, ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοί τε καὶ οὐνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, ὀλίγοι δέ τινες καὶ Ἑλλήνων· ἅτε γὰρ νέειν ἐπιστάμενοι, τοῖσι αἱ νέες διεφθείροντο, καὶ οἳ μὴ ἐν χειρῶν νόμῳ ἀπώλλυντο, ἐς τὴν Σαλαμῖνα διένεον. Τῶν δὲ βαρβάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπιστάμενοι. Ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτράποντο, ἐνθαῦτα αἱ πλεῖσται διεφθείροντο. Οἱ γὰρ ὄπισθε τεταγμένοι, ἐς τὸ πρόσθε τῇσι νηυσὶ παριέναι πειρώμενοι ὡς ἀποδεξόμενοί τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλέϊ, τῇσι σφετέρῃσι νηυσὶ φευγούσῃσι περιέπιπτον.

90 Ἐγένετο δὲ καὶ τόδε ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ· τῶν τινες Φοινίκων, τῶν αἱ νέες διεφθάρατο, ἐλθόντες παρὰ βασιλέα διέβαλλον τοὺς Ἴωνας, ὡς δι' ἐκείνους ἀπολοίατο αἱ νέες, ὡς προδόν-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

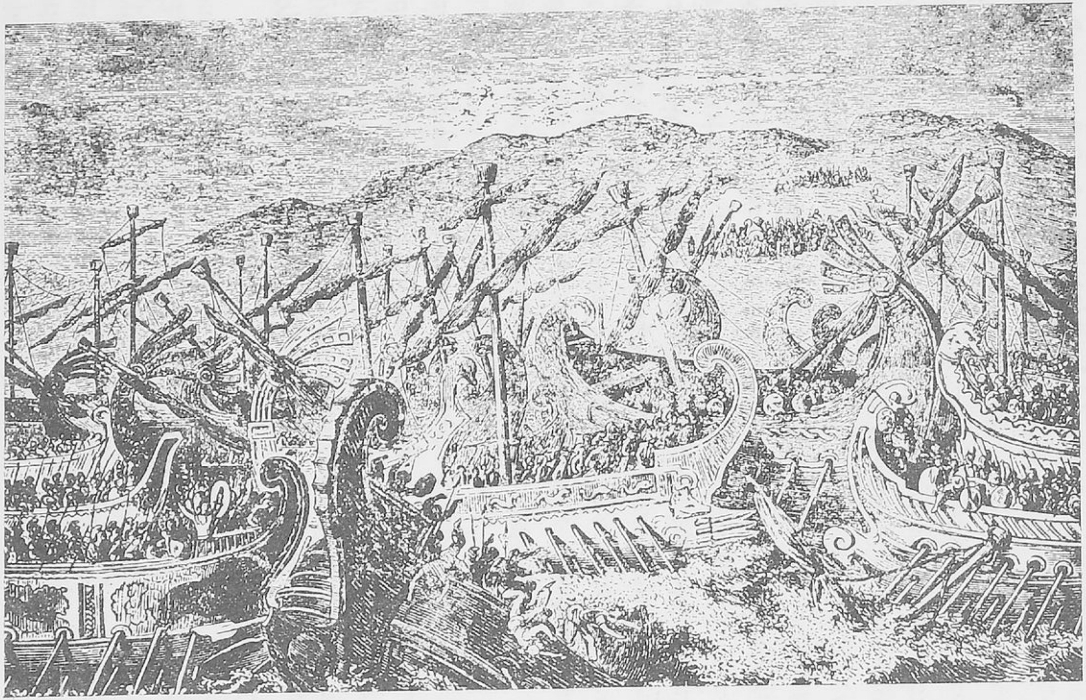

Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

των. Συνήνεικε ὦν οὕτω, ὥστε Ἰώνων τε τοὺς στρατηγοὺς μὴ ἀπολέσθαι, Φοινίκων τε τοὺς διαβάλλοντας λαβεῖν τοιόνδε μισθόν· ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νηὶ Ἀττικῇ Σαμοθρηικίη νηῦς. Ἥ τε δὴ Ἀττικὴ κατεδύετο, καὶ ἐπιφερομένη Αἰγιναίη νηῦς κατέδυσε τῶν Σαμοθρηίκων τὴν νέα. Ἅτε δὲ ἐόντες ἀκοντισταὶ οἱ Σαμοθρήικες τοὺς ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν καὶ ἐπέβησάν τε καὶ ἔσχον αὐτήν. Ταῦτα γενόμενα τοὺς Ἴωνας ἐρρύσατο· ὡς γὰρ εἶδέ σφεας Ξέρξης ἔργον μέγα ἐργασαμένους, ἐτράπετο πρὸς τοὺς Φοίνικας οἷα ὑπερλυπεόμενός τε καὶ πάντας αἰτιώμενος, καὶ σφεων ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι τοὺς ἀμείνονας διαβάλλωσι. Ὅκως γάρ τινα ἴδοι Ξέρξης τῶν ἑωυτοῦ ἔργον τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατήμενος ὑπὸ τῷ οὔρεϊ τῷ ἀντίον Σαλαμῖνος, τὸ καλέεται Αἰγάλεως, ἀνεπυνθάνετο τὸν ποιήσαντα, καὶ οἱ γραμματισταὶ ἀνέγραφον πατρόθεν τὸν τριήραρχον καὶ τὴν πόλιν.

91 Τῶν δὲ βαρβάρων ἐς φυγὴν τραπομένων καὶ ἐκπλεόντων πρὸς τὸ Φάληρον Αἰγινῆται ὑποστάντες ἐν τῷ πορθμῷ ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου ἄξια. Οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ θορύβῳ ἐκεράϊζον τάς τε ἀντισταμένας καὶ τὰς φευγούσας τῶν νεῶν, οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκπλεούσας· ὅκως δέ τινες τοὺς Ἀθηναίους διαφύγοιεν, φερόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Αἰγινήτας.

92 Ἐνθαῦτα συνεκύρεον νέες ἥ τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νέα καὶ ἡ Πολυκρίτου τοῦ Κριοῦ, ἀνδρὸς Αἰγινήτεω, νηὶ ἐμβαλοῦσα Σιδωνίῃ. Ὡς δὲ ἐσεῖδε τὴν νέα τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολύκριτος, ἔγνω τὸ σημήιον ἰδὼν τῆς στρατηγίδος, καὶ βώσας τὸν Θεμιστοκλέα ἐπεκερτόμησε ἐς τῶν Αἰγινητέων τὸν μηδισμὸν ὀνειδίζων. Ταῦτα μὲν νυν τῇ νηὶ ἐμβαλὼν ὁ Πολύκριτος ἀπέρριψε ἐς Θεμιστοκλέα· οἱ δὲ βάρβαροι, τῶν αἱ νέες περιεγένοντο, φεύγοντες ἀπίκοντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατόν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἐν δὲ τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα Αἰγι- 93
νῆται, ἐπὶ δὲ Ἀθηναῖοι, ἀνδρῶν δὲ Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινήτης
καὶ Ἀθηναῖοι Εὐμένης τε ὁ Ἀναγυράσιος καὶ Ἀμεινίης Παλ-
ληνεύς, ὃς καὶ Ἀρτεμισίην ἐπεδίωξε. Εἰ μέν νυν ἔμαθε, ὅτι ἐν
ταύτῃ πλέοι Ἀρτεμισίη, οὐκ ἂν ἐπαύσατο πρότερον, ἢ εἷλέ μιν
ἢ καὶ αὐτὸς ἥλω. Τοῖσι γὰρ Ἀθηναίων τριηράρχοισι παρεκε-
κέλευστο, πρὸς δὲ καὶ ἄεθλον ἐκέετο μύριαι δραχμαί, ὃς ἄν μιν
ζωὴν ἕλῃ· δεινὸν γάρ τι ἐποιεῦντο γυναῖκα ἐπὶ τὰς Ἀθήνας
στρατεύεσθαι. Αὕτη μὲν δή, ὡς πρότερον εἴρηται, διέφυγε·
ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι, τῶν αἱ νέες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῷ Φα-
λήρῳ.

Ἀριστείδης δὲ ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τοῦ καὶ ὀλί- 95
γῳ τι πρότερον τούτων ἐπεμνήσθην ὡς ἀνδρὸς ἀρίστου, οὗτος
ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμῖνι γενομένῳ τάδε ἐποίεε·
παραλαβὼν πολλοὺς τῶν ὁπλιτέων, οἵ παρετετάχατο παρὰ τὴν
ἀκτὴν τῆς Σαλαμινίης χώρης, γένος ἐόντες Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν
Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων, οἵ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῇ
νησῖδι ταύτῃ κατεφόνευσαν πάντας. Ὡς δὲ ἡ ναυμαχίη διελέ- 96
λυτο, κατειρύσαντες ἐς τὴν Σαλαμῖνα οἱ Ἕλληνες τῶν ναυηγί-
ων, ὅσα ταύτῃ ἐτύγχανε ἔτι ἐόντα, ἕτοιμοι ἦσαν ἐς ἄλλην ναυ-
μαχίην, ἐλπίζοντες τῇσι περιεούσῃσι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι
βασιλέα.

[Ὁ Ξέρξης μετὰ τὴν ἧτταν τοῦ στόλου του ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἀσίαν· ἀφήνει ὅμως εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν γαμβρόν του Μαρδόνιον μὲ ἰσχυρὸν στρατόν, διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμον. Ὁ Μαρδόνιος ἐπέρασε τὸν χειμῶνα εἰς τὴν Θεσσαλίαν· ἀπὸ ἐκεῖ, πρὶν ἀρχίσῃ τὰς ἐχθροπραξίας, στέλλει εἰς τὰς Ἀθήνας τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Ἀλέξανδρον, διὰ νὰ πείσῃ τοὺς Ἀθηναίους νὰ συμμαχήσουν μὲ τοὺς Πέρσας].

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

7. Ὁ Ἀλέξανδρος καὶ Λακεδαιμόνιοι πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας.— Λόγοι τούτων καὶ ἀπαντήσεις τῶν Ἀθηναίων.

(Κεφ. 140 - 144)

140 Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀπίκετο ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθεὶς ὑπὸ Μαρδονίου, ἔλεγε τάδε.

α) «Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Μαρδόνιος τάδε λέγει· ἐμοὶ ἀγγελίη ἥκει παρὰ βασιλέος λέγουσα οὕτω· Ἀθηναίοισι τὰς ἁμαρτάδας τὰς ἐξ ἐκείνων ἐς ἐμὲ γενομένας πάσας μετίημι. Νῦν τε ὧδε, Μαρδόνιε, ποίεε. Τοῦτο μὲν τὴν γῆν σφι ἀπόδος, τοῦτο δὲ ἄλλην πρὸς ταύτῃ ἑλέσθων αὐτοί, ἥντινα ἂν ἐθέλωσι, ἐόντες αὐτόνομοι. Ἱρά τε πάντα σφι, ἢν δὴ βούλωνταί γε ἐμοὶ ὁμολογέειν, ἀνόρθωσον, ὅσα ἐγὼ ἐνέπρησα.

»Τούτων δὲ ἀπιγμένων ἀναγκαίως ἔχει μοι ποέειν ταῦτα, ἢν μὴ τὸ ὑμέτερον ἀντίον γένηται. Λέγω δὲ ὑμῖν τάδε νῦν· τί μαίνεσθε πόλεμον βασιλέϊ ἀνταειρόμενοι ; Οὔτε γὰρ ἂν ὑπερβάλοισθε, οὔτε οἷοί τέ ἐστε ἀντέχειν τὸν πάντα χρόνον. Εἴδετε μὲν γὰρ τῆς Ξέρξεω στρατηλασίης τὸ πλῆθος καὶ τὰ ἔργα, πυνθάνεσθε δὲ καὶ τὴν νῦν παρ' ἐμοὶ ἐοῦσαν δύναμιν, ὥστε καὶ ἢν ἡμέας ὑπερβάλησθε καὶ νικήσητε, τοῦπερ ὑμῖν οὐδεμία ἐλπίς, εἴπερ εὖ φρονέετε, ἄλλη παρέσται πολλαπλησίη. Μὴ ὦν βούλεσθε παρισούμενοι βασιλέϊ στέρεσθαι μὲν τῆς χώρης, θέειν δὲ ἀεὶ περὶ ὑμέων αὐτῶν, ἀλλὰ καταλύσασθε. Παρέχει δὲ ὑμῖν κάλλιστα καταλύσασθαι, βασιλέος ταύτῃ ὡρμημένου. Ἔστε ἐλεύθεροι, ἡμῖν ὁμαιχμίην συνθέμενοι ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης.

β) »Μαρδόνιος μὲν ταῦτα, ὦ Ἀθηναῖοι, ἐνετείλατό μοι εἰπεῖν πρὸς ὑμέας. Ἐγὼ δὲ περὶ μὲν εὐνοίης τῆς πρὸς ὑμέας ἐούσης ἐξ ἐμεῦ οὐδὲν λέξω (οὐ γὰρ ἂν νῦν πρῶτον ἐκμάθοιτε), προσχρηΐζω δὲ ὑμέων πείθεσθαι Μαρδονίῳ. Ἐνορέω γὰρ ὑμῖν οὐκ οἵοισί τε ἐσομένοισι τὸν πάντα χρόνον πολεμέειν Ξέρξῃ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εἰ γὰρ ἐνώρων τοῦτο ἐν ὑμῖν, οὐκ ἄν κοτε ἐς ὑμέας ἦλθον ἔχων λόγους τούσδε· καὶ γὰρ δύναμιν ὑπὲρ ἄνθρωπον ἡ βασιλέος ἐστὶ καὶ χεὶρ ὑπερμήκης. Ἢν ὦν μὴ αὐτίκα ὁμολογήσητε μεγάλα προτεινόντων, ἐπ' οἷσι ὁμολογέειν ἐθέλουσι, δειμαίνω ὑπὲρ ὑμέων ἐν τρίβῳ τε μάλιστα οἰκημένων τῶν συμμάχων πάντων, αἰεί τε φθειρομένων μούνων, ἐξαίρετόν τι μεταίχμιον τὴν γῆν ἐκτημένων. Ἀλλὰ πείθεσθε· πολλοῦ γὰρ ὑμῖν ἄξια ταῦτα, εἰ βασιλεύς γε ὁ μέγας μούνοισι ὑμῖν Ἑλλήνων τὰς ἁμαρτάδας ἀπιεὶς ἐθέλει φίλος γενέσθαι». Ἀλέξανδρος μὲν ταῦτα ἔλεξε.

Λακεδαιμόνιοι δὲ πυθόμενοι ἥκειν Ἀλέξανδρος ἐς Ἀθή- 141
νας ἐς ὁμολογίην ἄξοντα τῷ βαρβάρῳ Ἀθηναίους, ἀναμνησθέντες τῶν λογίων, ὥς σφεας χρεόν ἐστι ἅμα τοῖσι ἄλλοισι Δωριεῦσι ἐκπίπτειν ἐκ Πελοποννήσου ὑπὸ Μήδων τε καὶ Ἀθηναίων, κάρτα τε ἔδεισαν, μὴ ὁμολογήσωσι τῷ Πέρσῃ Ἀθηναῖοι, αὐτίκα τέ σφι ἔδοξε πέμπειν ἀγγέλους. Καὶ δὴ συνέπιπτε, ὥστε ὁμοῦ σφέων γίνεσθαι τὴν κατάστασιν. Ἐπανέμειναν γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι διατρίβοντες, εὖ ἐπιστάμενοι, ὅτι ἔμελλον Λακεδαιμόνιοι πεύσεσθαι ἥκοντα παρὰ τοῦ βαρβάρου ἄγγελον ἐπ' ὁμολογίῃ, πυθόμενοί τε πέμψειν κατὰ τάχος ἀγγέλους. Ἐπίτηδες ὦν ἐποίευν, ἐνδεικνύμενοι τοῖσι Λακεδαιμονίοισι τὴν ἑωυτῶν γνώμην.

Ὡς δὲ ἐπαύσατο λέγων Ἀλέξανδρος, διαδεξάμενοι ἔλεγον 142
οἱ ἀπὸ Σπάρτης ἄγγελοι. «Ἡμέας δὲ ἔπεμψαν Λακεδαιμόνιοι δεησομένους ὑμέων μήτε νεώτερον ποιέειν μηδὲν κατὰ τὴν Ἑλλάδα μήτε λόγους ἐνδέκεσθαι παρὰ τοῦ βαρβάρου. Οὔτε γὰρ δίκαιον οὐδαμῶς, οὔτε κόσμον φέρον οὔτε γε ἄλλοισι Ἑλλήνων οὐδαμοῖσι, ὑμῖν δὲ δὴ καὶ διὰ πάντων ἥκιστα πολλῶν εἵνεκεν· ἠγείρατε γὰρ τόνδε τὸν πόλεμον ὑμεῖς οὐδὲν ἡμέων βουλομένων, καὶ περὶ τῆς ὑμετέρης ἀρχῆς ὁ ἀγὼν ἐγένετο· νῦν δὲ φέρει καὶ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. Ἄλλως τε τούτων ἀπάν-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

των αἰτίους γενέσθαι δουλοσύνης τοῖσι Ἕλλησι Ἀθηναίους οὐδαμῶς ἀνασχετόν, οἵτινες αἰεὶ καὶ τὸ πάλαι φαίνεσθε πολλοὺς ἐλευθερώσαντες ἀνθρώπων.

» Πιεζομένοισι μέντοι ὑμῖν συναχθόμεθα, καὶ ὅτι καρπῶν ἐστερήθητε διξῶν ἤδη, καὶ ὅτι οἰκοφθόρησθε χρόνον ἤδη πολλόν. Ἀντὶ τούτων δὲ ὑμῖν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ οἱ σύμμαχοι ἐπαγγέλλονται γυναῖκάς τε καὶ τὰ ἐς πόλεμον ἄχρηστα οἰκετέων ἐχόμενα πάντα ἐπιθρέψειν, ἔστ' ἂν ὁ πόλεμος ὅδε συνεστήκῃ. Μηδὲ ὑμέας Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἀναγνώσῃ, λεήνας τὸν Μαρδονίου λόγον. Τούτῳ μὲν γὰρ ταῦτα ποιητέα ἐστί· τύραννος γὰρ ἐὼν τυράννῳ συγκατεργάζεται· ὑμῖν δὲ γε οὐ ποιητέα, εἴπερ εὖ τυγχάνετε φρονέοντες, ἐπισταμένοισι, ὡς βαρβάροισί ἐστι οὔτε πιστὸν οὔτε ἀληθὲς οὐδέν ». Ταῦτα ἔλεξαν οἱ ἄγγελοι.

143 Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον ὑπεκρίναντο τάδε· « Καὶ αὐτοὶ τοῦτό γε ἐπιστάμεθα, ὅτι πολλαπλησίη ἐστὶ τῷ Μήδῳ δύναμις ἤπερ ἡμῖν, ὥστε οὐδὲν δεῖ τοῦτό γε ὀνειδίζειν. Ἀλλ' ὅμως ἐλευθερίης γλιχόμενοι ἀμυνεύμεθα οὕτω, ὅκως ἂν καὶ δυνώμεθα. Ὁμολογῆσαι δὲ τῷ βαρβάρῳ μήτε σὺ ἡμέας πειρῶ ἀναπείθειν οὔτε ἡμεῖς πεισόμεθα. Νῦν δὲ ἀπάγγελλε Μαρδονίῳ, ὡς Ἀθηναῖοι λέγουσι, ἔστ' ἂν ὁ ἥλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἴῃ, τῇ καὶ νῦν ἔρχεται, μήκοτε ὁμολογήσειν ἡμέας Ξέρξῃ· ἀλλὰ θεοῖσί τε συμμάχοισι πίσυνοί μιν ἐπέξιμεν ἀμυνόμενοι καὶ τοῖσι ἥρωσι, τῶν ἐκεῖνος οὐδεμίαν ὄπιν ἔχων ἐνέπρησε τούς τε οἴκους καὶ τὰ ἀγάλματα. Σύ τε τοῦ λοιποῦ λόγους ἔχων τοιούσδε μὴ ἐπιφαίνεο Ἀθηναίοισι, μηδὲ δοκέων χρηστὰ ὑπουργέειν ἀθέμιτα ἔρδειν παραίνεε. Οὐ γάρ σε βουλόμεθα οὐδὲν ἄχαρι πρὸς Ἀθηναίων παθεῖν, ἐόντα πρόξεινόν τε καὶ φίλον ».

144 Πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον ταῦτα ὑπεκρίναντο, πρὸς δὲ τοὺς ἀπὸ Σπάρτης ἀγγέλους τάδε. « Τὸ μὲν δεῖσαι Λακεδαιμονίους, μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ βαρβάρῳ, κάρτα ἀνθρωπήϊον ἦν. Ἀτὰρ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

αἰσχρῶς γε οἴκατε ἐξεπιστάμενοι τὸ Ἀθηναίων φρόνημα ἀρρωδῆσαι, ὅτι οὔτε χρυσός ἐστι γῆς οὐδαμόθι τοσοῦτος οὔτε χώρη κάλλεϊ καὶ ἀρετῇ μέγα ὑπερφέρουσα, τὰ ἡμεῖς δεξάμενοι ἐθέλοιμεν ἂν μηδίσαντες καταδουλῶσαι τὴν Ἑλλάδα. Πολλά τε γὰρ καὶ μεγάλα ἐστὶ τὰ διακωλύοντα ταῦτα μὴ ποιέειν, μηδ' ἢν ἐθέλωμεν· πρῶτα μὲν καὶ μέγιστα τῶν θεῶν τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ οἰκήματα ἐμπεπρησμένα τε καὶ συγκεχωσμένα, τοῖσι ἡμέας ἀναγκαίως ἔχει τιμωρέειν ἐς τὰ μέγιστα μᾶλλον ἤπερ ὁμολογέειν τῷ ταῦτα ἐργασαμένῳ, αὖτις δὲ τὸ Ἑλληνικὸν ἐὸν ὅμαιμόν τε καὶ ὁμόγλωσσον, καὶ θεῶν ἱδρύματά τε κοινὰ καὶ θυσίαι ἤθεά τε ὁμότροπα, τῶν προδότας γενέσθαι Ἀθηναίους οὐκ ἂν εὖ ἔχοι. Ἐπίστασθέ τε οὕτω, εἰ μὴ πρότερον ἐτυγχάνετε ἐπιστάμενοι, ἔστ' ἂν καὶ εἷς περιῇ Ἀθηναίων, μηδαμὰ ὁμολογήσαντας ἡμέας Ξέρξῃ.

»Ὑμέων μέντοι ἀγάμεθα τὴν πρόνοιαν τὴν πρὸς ἡμέας ἐοῦσαν, ὅτι προείδετε ἡμέων οἰκοφθορημένων οὕτω, ὥστε ἐπιθρέψαι ἐθέλειν ἡμέων τοὺς οἰκέτας. Καὶ ὑμῖν μὲν ἡ χάρις ἐκπεπλήρωται, ἡμεῖς μέντοι λιπαρήσομεν οὕτω, ὅκως ἂν ἔχωμεν, οὐδὲν λυπέοντες ὑμέας.

» Νῦν δέ, ὡς οὕτω ἐχόντων, στρατιὴν ὡς τάχιστα ἐκπέμπετε. Ὡς γὰρ ἡμεῖς εἰκάζομεν, οὐκ ἑκὰς χρόνου παρέσται ὁ βάρβαρος ἐσβαλὼν ἐς τὴν ἡμετέρην, ἀλλ' ἐπεὰν τάχιστα πύθηται τὴν ἀγγελίην, ὅτι οὐδὲν ποιήσομεν, τῶν ἐκεῖνος ἡμέων προσεδέετο. Πρὶν ὦν παρεῖναι ἐς τὴν Ἀττικήν, ἡμέας καιρός ἐστι προβωθῆσαι ἐς τὴν Βοιωτίην». Ταῦτα ὑποκριναμένων Ἀθηναίων οἱ ἀπὸ Σπάρτης ἄγγελοι ἀπαλλάσσοντο ἐς Σπάρτην.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΡΟΣ Β΄

I. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΩΝΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ
II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

I. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΩΝΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

ΑΙ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΤΗΣ ΙΩΝΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Α΄. ΦΩΝΗΕΝΤΑ

Ἀνταλλαγὴ φωνηέντων.

α΄) Παρ᾽ Ἡροδότῳ ὑπάρχει η ἀντὶ τῶν παρ᾽ Ἀττικοῖς ᾱ καὶ ᾰ καὶ ἀντιστρόφως: **σοφίη, θεήσομαι, ἠήρ, πρήσσω, Θρῆιξ, τριηκόσιοι, πέρην, νηός, νηῦς, νηυσί.—πρῴρη, ἀληθείη.—μεσαβρίη.**—α ἀντὶ ο ὑπάρχει ἐν τοῖς **ἀρρωδία, ἀρρωδέω.**

β΄) **ε** ἀντὶ **α** καὶ **ει** καὶ ἀντιστρόφως: **τέσσερες.—κρέσσων, μέζων, ἔργω, ἐδέχθην, δεδέχθαι** (τοῦ ῥ. δείκνυμι), **ἔωθα,** (εἰς τὰ θηλυκὰ τῶν εἰς **υς** ἐπιθέτων) **θήλεα, ταχέα.—τράπω, τάμνω.—κεινός, ξεῖνος, στεινός, εἰρωτάω, εἵνεκεν, εἰρύω, εἰρέσθαι.**

γ΄) **ω** ἀντὶ **αυ, ου, οη: τρῶμα, θῶμα, θωμάζω.—ὦν, γῶν** (= οὖν, γοῦν).— **ὀγδώκοντα, ἔβωσα, βωθέω.—ωυ** ἀντὶ **αυ: ἐμεωυτοῦ, σεωυτοῦ, ἑωυτοῦ.**

δ΄) **ου** ἀντὶ **ο: μοῦνος** (=μόνος), **νοῦσος, οὖρος** (=ὅρος), **οὔνομα, οὐνομάζω.**

Συναίρεσις.

Ἡ συναίρεσις παραλείπεται συχνάκις παρ᾽ Ἡροδότῳ καὶ ἐν τῇ κλίσει καὶ ἐν τῇ ῥίζῃ: **πλόος, χρύσεος, βασιλέι, βασιλέες, ῥίγεϊ, γένεος, ἀληθέα, Θεμιστοκλέης.—μενέομεν, ἀποβαλέεις, φαίνεαι, πείθεο, φανέωσι, ποιέω, ποιέεις, ποίεε.—ἔαρ, ὀϊστός, δηιόω, ῥηίδιος, βασιληίη, ἀνθρωπήιος, οἰκηίη, ἀνδρήιος, ἄεθλος** κλπ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Χασμωδία, ἔκθλιψις, κρᾶσις.

Ἡ χασμωδία εἶναι συνηθεστάτη· ὅθεν

1) ἐλλείπει

α΄) τὸ εὐφωνικὸν **ν**.

β΄) τὸ ς ἐν τοῖς **ἄχρι**, **μέχρι**, **οὕτω**·

2) τὸ **οὐ** εὑρίσκεται πρὸ φωνήεντος καὶ ἄνευ τοῦ **κ**.

Ἡ δ' ἔκθλιψις καὶ ἡ κρᾶσις εἶναι σπανία παρ' Ἡροδότῳ· ἰδιάζουσα παρ' αὐτῷ εἶναι ἡ κρᾶσις τοῦ **ο - α** εἰς **ω**· **ὡνήρ**, **ωὑτός**, **τωὐτό**.

Β΄. ΣΥΜΦΩΝΑ

α΄) Ἀντὶ **π** ὑπάρχει **κ** εἰς ὅλα τὰ ἀντωνυμικὰ ἐπίθετα καὶ ἐπιρρήματα τὰ σχηματιζόμενα ἐκ θέματος **πο**: **κοῖος**, **ὁκοῖος**, **κόσοι**, **κότερος**, **κῇ**, **κότε**, **κοῦ**, **ὅκως** κτλ.—ἀλλὰ **ὁποδαπός**.

β΄) Ἀντὶ **χ** ὑπάρχει **κ**: **δέκομαι**, **οὐκί**.

γ΄) Ἀντὶ **σ** ὑπάρχει **δ**: **ὀδμή**, **ἴδμεν**.

δ΄) Ἀντὶ **θ** ὑπάρχει **τ**: ἐν τῷ **αὖτις**.

ε΄) Μετάθεσις τοῦ δασέος γίνεται ἐν τοῖς: **ἐνθεῦτεν** (=ἐντεῦθεν), **ἐνθαῦτα** (=ἐνταῦθα), **κιθὼν** (=χιτών).

ς΄) Τὰ ψιλὰ πρὸ δασυνομένου φωνήεντος δὲν τρέπονται εἰς δασέα οὔτε ἐν τῷ μέσῳ οὔτε ἐν τέλει λέξεως: **ἐπεξῆς**, **αὐτημερόν**, **ἀπικνέομαι**, **ἀπῆκε**, **μετίημι**.—**ἀπ' οὗ**, **μετ' οὗ**, **οὐκ ἕτερος**.

Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς ἐλλείπει καὶ ἐν τοῖς ὀνόμασι καὶ ἐν τοῖς ῥήμασι.

Γ΄. ΚΛΙΣΕΙΣ

Πρώτη κλίσις.

α΄) Ἡ ἑνικὴ γενικ. τῶν εἰς **-ης** λήγει εἰς **-εω** τῶν εἰς **-εης** εἰς **-εω**: Πέρσης, γενκ. **Πέρσεω**, Ξέρξης-**Ξέρξεω**, πολιήτης-**πολιήτεω**.—βορέης, γενκ. **βορέω**, Ἑρμέης - **Ἑρμέω**.

β΄) Ἡ ἑνικὴ αἰτ. πολλῶν κυρίων ὀνομάτων εἰς **-ης** λήγει ἄλλοτε μὲν εἰς **-ην**: **Ξέρξην**, **Λεωνίδην**, ἄλλοτε δὲ εἰς **-εα**: **Ξέρξεα**, **Λεωνίδεα**.

γ΄) Ἡ γενκ. πληθ. λήγει εἰς **-έων**: **γνωμέων**, **πολιητέων**, **λοιπέων**, **πολλέων**, **αὐτέων**, **ἐουσέων**.

Ἐξαίρεσις: Ἐξαιροῦνται τὰ θηλυκὰ τῶν βαρυτόνων ἐπιθέτων, μετοχῶν καὶ ἀντωνυμιῶν εἰς **-ος**, **-η**, **-ον**, τῶν ὁποίων ἡ γενκ. πληθ. εἶναι ὁμοία τῇ τῶν ἀρσενικῶν: **ἄλλων**, **φίλων**, **ἐκείνων**, **ἁλισκομένων**, **τούτων**.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δ') Ἡ δοτκ. πληθ. λήγει εἰς **-ῃσι (-ῇσι)**: **γνώμῃσι, τιμῇσι, λοιπῇσι, αὐτῇσι.**

Δευτέρα κλίσις.

Ἡ δοτκ. πληθ. εἰς **-οισι (-οῖσι)**: **λόγοισι, θεοῖσι.**

Τὰ οὐσιαστικὰ καὶ τὰ ἐπίθετα εἰς **-οος, -εος** δὲν συναιροῦνται: **πλόος, ἁπλόος, διπλόος, διπλόη, χρύσεος, χρυσέη, ὀστέον.**

Σημ. Κατὰ τὴν δευτέραν Ἀττικὴν κλίσιν ὀλίγα ὀνόματα κλίνονται:
α) Τὰ κύρια ὀνόματα τὰ καταλήγοντα εἰς **-λεως. Μενέλεως, Χαρίλεως, Ἀρκεσίλεως, Θρασύλεως**, β') τὰ **Μίνως, Ἄθως, Ἀμφιάρεως.** Ἀντὶ δὲ τῶν **λεώς, νεώς κάλως, λαγὼς** μεταχειρίζεται ὁ Ἡρ. τοὺς Ἰωνικοὺς τύπους: **ληός, νηός, κάλος, λαγός·** καὶ ἀντὶ τῶν ἐπιθέτων **πλέως, ἵλεως, ἀξιόχρεως** τοὺς Ἰωνικοὺς τύπους **πλέος, η, ον, -ἵλεος, ον, -ἀξιόχρεος, ον.**

Τρίτη κλίσις.

α') Τὰ κύρια ὀνόματα εἰς **-κλέης** κλίνονται οὕτω: **Θεμιστοκλέης, -κλέος, -κλέι, -κλέα, -κλεες.**

β') Τὰ εἰς **-ις** λήγοντα ὀνόματα κλίνονται οὕτω: **πόλις, πόλιος, πόλι, πόλιν· πόλιες, πολίων, πόλισι, πόλις** ἢ **πόλιας.**

γ') Τὰ οὐσιαστικὰ εἰς **-εὺς** κλίνονται οὕτω: **βασιλεύς, βασιλέος, βασιλέι, βασιλέα, βασιλεῦ· -έες, -έων, -εῦσι, -έας.**

δ') Τὸ **κέρας** κλίνεται οὕτω: **κέρας, κέρεος κέρεϊ, κέρεα, κερέων.**

ε') Τὸ **νηῦς** (=ἀττ. ναῦς) κλίνεται οὕτω: **νηῦς, νεός, νηί, νέα· νέες, νεῶν, νηυσί, νέας.**

Ἐπίθετα, παραθετικά, ἀριθμητικά.

α') Ἀντὶ τοῦ **πολὺς** ὑπάρχει πολλάκις **πολλός·** τὸ δὲ οὐδέτερον εἶναι **πολλὸν** καὶ **πολύ.**

β') Ἐπίθετα εἰς **-εος** καὶ **-ηιος** (=ἀττ. -εῖος) διατηροῦν ἐν τοῖς παραθετικοῖς τὸ **ο** καὶ προηγουμένης βραχείας συλλαβῆς: **ἐπιτηδεότερος, -ότατος** (διότι = ἀττ. ἐπιτηδειότατος), **ἀνδρηιότερος, οἰκηιότερος** (διότι τὸ **ηι** θεωρητέον ὡς δίφθογγος).

γ') Τὸ **ταχὺς** συγκριτικὸν **ταχύτερος** καὶ **θάσσων·** ὑπερθ. **τάχιστος.**

δ') Τὸ **πολλὸς** ἐν τῇ ὀνομ. τοῦ συγκριτ. ἔχει **πλέων, πλέον** καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πλεῦν, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις πτώσεσι: **πλέονι, πλέονα (πλέω), πλεόνων, πλέοσι**, ἀλλὰ καί: **πλεῦνος, πλεῦνα, πλεῦνες, πλεύνων, πλεῦνας.**

ε΄) Τὸ ἀριθμ. **δύο** ἄλλοτε μὲν εἶναι ἄκλιτον, ἄλλοτε δὲ κλίνεται: **δύο, δυῶν, δυοῖσι, δύο.**

Ἀντὶ τοῦ δώδεκα λέγει ὁ Ἡρ. **δυώδεκα**, ἀντὶ τοῦ τέσσαρες, **τέσσερες**, ὡσαύτως **τεσσερεσκαίδεκα.**

Ἀντωνυμίαι.

α΄) Ἀντὶ τῆς γενικ. ἐμοῦ, σοῦ, ἀπαντοῦν οἱ τύποι **ἐμέο** ἢ **ἐμεῦ, σέο** ἢ **σεῦ.**

Ἡ δοτκ. τῆς προσωπικῆς ἀντων. τοῦ β΄ προσ. ἀπαντᾷ **σοὶ** ὀρθοτονουμένη καὶ **τοι** ἐγκλιτική. Ἡ αἰτ. τοῦ γ΄ προσ. ἀπαντᾷ **μιν** (ἐγκλιτικὴ) ἀντὶ αὐτόν, αὐτὴν καὶ ἑαυτόν, ἑαυτήν, ἡ δὲ δοτκ. πληθ. **σφίσι** ἀντὶ ἑαυτοῖς, ἑαυταῖς, καὶ **σφι** (ἐγκλ.) ἀντὶ αὐτοῖς, αὐταῖς. Ἐκτὸς τούτου ὁ Ἡρ. ἔχει καὶ οὐδ. πληθ. **σφέα**=αὐτά.

β΄) Τῶν ἀναφορικῶν ἀντων. σχηματίζονται, πλὴν τῶν ὀνομαστικῶν **ὅς, ἥ, οἵ, αἵ**, ἐν πάσαις ταῖς πτώσεσι τύποι ἀπὸ **τ** ἀρχόμενοι: **τοῦ, τῆς, τῶν, τά.**

Μετὰ τὰς προθέσεις ὅμως ἐκθλιβομένας κεῖνται οἱ ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενοι τύποι: **ἀντ' ὧν, ἀπ' οὗ, μετ' ἧς** κτλ.

Ὡσαύτως ἐν χρονικαῖς ἐκφράσεσιν οὐδέποτε ἀπαντοῦν οἱ ἀπὸ **τ** ἀρχόμενοι τύποι: **ἐν ᾧ, ἐξ οὗ, ἐς ὅ, ἕως οὗ.**

γ΄) Ἡ **ὅστις** σχηματίζει τοὺς ἑξῆς τύπους: ἐν τῇ γενικ. τοῦ ἑνικοῦ **ὅτευ**, ἐν τῇ δοτκ. **ὅτεῳ**· ἐν τῇ πληθυντ. γενικ. **ὅτεων**, δοτκ. **ὀτέοισι**· οὐδ. πληθ. **ἅσσα.**

δ΄) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία **τίς** ἔχει γενικ. **τεῦ**, δοτκ. **τέῳ** καὶ **τίνι**· πληθ. **τέων**, δοτκ. **τέοισι**· τοὺς αὐτοὺς τύπους (ἀλλ' ἐγκλιτικοὺς) ἔχει καὶ ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία.

Δ΄ ΡΗΜΑΤΑ

Αὔξησις

α΄) Οἱ παρατατικοὶ εἰς **-σκον** καὶ **-σκόμην** τῶν θαμιστικῶν ῥημάτων δὲν λαμβάνουν αὔξησιν οὔτε συλλαβικὴν οὔτε χρονικήν: **φεύ-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γεσκον, ἄγεσκον, ποιέεσκον, ὀδυρέσκετο· καὶ ἐν τῷ ὑπερσυντλ. ἐλλείπει πολλάκις ἡ συλλαβικὴ αὔξησις: **δέδοκτο, καταλέλειπτο.**

Τὰ ῥήματα **βούλομαι, δύναμαι** καὶ **μέλλω** ἔχουν ε.

β΄) Ἡ χρονικὴ αὔξησις παρά τισι ῥήμασιν ἐλλείπει πάντοτε, ὡς **ἀγινέω, ἀμείβομαι** κ.ἄλ., ἰδίως παρὰ πᾶσι τοῖς ἀπὸ **αι, αυ, ει, ευ** καὶ **οι** ἀρχομένοις ῥήμασι.

γ΄) Ὁ παρατατικὸς τοῦ **ὁρέω** (=ὁράω) ἀπαντᾷ **ὥρων.**

Καταλήξεις.

α΄) Μένουσιν ἀσυναίρετοι αἱ καταλήξεις **-αο, -εαι, -εο** (ἡ τελευταία συναιρεῖται μόνον εἰς **-ευ**) : **ἐργάσαο, οἴχεαι, ἐγένεο.** Ὡσαύτως ἡ **-εω** ἐν τῇ ὑποτακτικῇ τοῦ παθ. ἀορίστου (**αἱρεθέω, αἱρεθέωμεν**) καὶ τοῦ ἀορ. β΄ ἐνεργ. (**θέω, θέωμεν** κτλ.)· ὁμοίως ἡ **-εω** καὶ **-εομεν** ἐν τῷ μέλλοντι τῶν ὑγρολήκτων ῥημάτων (**σημανέω, σημανέομεν**).

β΄) Ὁ ἐνεργ. ὑπερσυντ. ἔχει τὰς καταλήξεις **-εα, -εας, -εε, -εατε: ἐώθεα, ἐώθεας, ἐώθεε, ἐωθέατε.**

γ΄) Ἀντὶ τῶν καταλήξεων **-νται** καὶ **-ντο** ἀπαντοῦν **-αται** καὶ **-ατο** 1) ἐν τῷ παθ. παρακμ. καὶ ὑπερσυντ. (**ἀπίκατο** = ἀφιγμένοι ἦσαν), **ἐτετάχατο, τετύφαται, ἐσκευάδαται, δεδέχαται**)· 2) ἐν τῇ ὁριστικῇ τοῦ παθ. ἐνεστῶτος καὶ παρατκ. τῶν εἰς- **μι** ῥημάτων (**τιθέαται, ἱστέαται, δυνέαται, ἐδεικνύατο,** ἐκέατο)· 3) ἐν τῇ εὐκτικῇ (**γενοίατο, ἀγοίατο, τεισαίατο**).

Συνῃρημένα.

α΄) Τὰ εἰς **-εω** μένουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀσυναίρετα: **καλέω, καλέεις, καλέῃς, καλέοιμι, κάλεε, καλέειν** κτλ. Ἀλλὰ καὶ **δεῖ, δεῖν**, παρατκ. ὅμως **ἔδεε.**

Πολλάκις τὸ **-εο** συναιρεῖται εἰς **-ευ: ποιεῦσι, ποιεύμενος, ἐποιεῦντο.**

Ἡ κατάληξις τῆς προστακτικῆς **-εεο** βραχύνεται εἰς **-εο: ἡγέο, λυπέο, ποιέο** καὶ ἡ **-εεαι** εἰς **-εαι: φοβέαι.**

β΄) Τὰ εἰς **-αω** συναιροῦνται ὡς ἐν τῇ ἀττικῇ διαλέκτῳ· εἴς τινα ὅμως ῥήματα εἰς **-αω** τὸ **α** πρὸ ἑπομένου **ο** ἐξασθενοῦται εἰς **ε: ὁρέω, ὁρέων, φοιτέω, εἰρωτέω,** ὁρέομεν κτλ. Εἰς τὸ **χράομαι** τὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

-αω πανταχοῦ γίνεται **-εω** (**χρέωνται, χρεώμενος**), τὸ δὲ **-αε, -αη**, τοὐναντίον εἰς **ᾱ** (**χρᾶται, χρᾶσθαι**). Ἀλλὰ **χρεὸν** ἀντὶ **χρεών**.

γ') Καὶ τὰ εἰς **-οω** συναιροῦνται ὡς ἐν τῇ Ἀττικῇ, διαφέρουν μόνον ὅτι ἀντὶ τοῦ **-ου** ἔχουν καὶ **-ευ** (**ἐδικαίευ, ἀξιεῦμεν, ἀξιεῦσι**).

Ῥήματα εἰς -μι.

Τὰ εἰς **-μι** ῥήματα ἔχουν τύπους τινὰς κατ' ἀναλογίαν τῶν εἰς **-αω, -εω, -οω**, καὶ **-υω: τιθεῖ, ἐξιεῖ, ὑποθέοιτο, διδοῖ, ἐδείκνυε**. Τὸ γ' πληθ. πρόσ. τοῦ τίθημι ἀπαντᾷ **τιθεῖσι**, ὁ παρατκ. **ἐτίθεα, ἐτίθεις, ἐτίθει**.

Τοῦ **εἰμὶ** τὸ β' ἑν. πρόσ. εἶναι **εἶς**, τὸ α' πληθ. **εἰμέν**· ἡ ὑποτακτ. **ἔω, ἦς, ἦ** καὶ **ἔωσι**, ἡ μτχ. **ἐών, ἐοῦσα, ἐόν**· ὁ παρατκ. **ἔα** καὶ **ἔατε**, πολλάκις **ἔσκε, ἔσκον** καὶ **ἦν**.

Τὸ **εἶμι** σχηματίζει τὸν παρατκ. **ἤια, ἤιε** καὶ **ἤισαν**· οὕτω καὶ τὰ σύνθετα.

Ἀνώμαλά τινα ῥήματα παρ' Ἡροδότῳ.

1. **αἱρέω**, παρακμ. **ἀραίρηκα, ἀραίρημαι**.
2. **εἶπα**, ἀπαρέμφ. **εἶπαι**, μτχ. **εἴπας**· **εἴπασθαι**. Παθ. ἀόρ. α' **εἰρέθην**, μτχ. **ῥηθείς**· μέλλ. παθ. **εἰρήσεται** (ἀντὶ **ῥηθήσεται**).
3. **ἵημι**, ἐκ τοῦ **ἀπίημι: ἀπίεσαν, ἀπειμένος, ἀπεῖτο, ἀπείθη**· ἐκ τοῦ **ἀνίημι: ἀνειμένος**· ἐκ τοῦ **μετίημι: μεμετιμένος, μετείθη**.
4. **λαγχάνω**, μέλλ. **λάξομαι**, παρακμ. β' **λέλογχα**.
5. **λαμβάνω**, μέλλ. **λάμψομαι**, παρακμ. **λελάβηκα, λέλαμμαι** (**διαλελαμμένος**), **ἐλάμφθην**.
6. **οἶδα, οἶδας, οἶδε, ἴδμεν** (καὶ **οἴδαμεν**), **ἴστε, οἴδασι** (καὶ **ἴσασι**). Ὑποτ. **εἰδέω**, εὐκτ. **εἰδείην**, παρτκ. **ᾔδεα, ᾔδεε-ᾐδέατε, ᾔδεσαν**. Μέλλ. **εἰδήσω**.
7. **οἶκα**, (ἀττ. ἔοικα), **οἶκε, οἴκασι, οἰκώς, οἰκός**.
8. **ὁράω, ὄπωπα, ὀπώπειν**. Παρτκ. **ὥρων**.
9. **φέρω, ἤνεικα, ἐνεῖκαι, ἠνεικάμην, ἐνήνειγμαι, ἠνείχθην** (**ἐνειχθείς**).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Κεφ. 1. ἱστορίη=ἀττικῶς **ἱστορία,** ἔρευνα.—**ἀπόδεξις** = ἀττ ἀπόδειξις ἔκθεσις· **Ἡροδότου ἱστορίης ἀπόδεξις ἥδε.** (δηλ. **ἐστὶ** ὁ Ἡρόδοτος ἐκθέτει ἐδῶ τὰς ἐρεύνας του.—**ὡς,** τελκ. —**τὰ γενόμενα ἐξ**=**τὰ ποιηθέντα ὑπό.**—**ἐξίτηλος γίνομαι** λησμονοῦμαι.—**θωμαστὰ**=ἀττ. **θαυμαστά.**—**Ἕλλησι-βαρβάροισι,** δοτ. ποιητικοῦ αἰτίου εἰς τὸ **ἀποδεχθέντα** (=ἀττ. **ἀποδειχθέντα)** πραχθέντα.—**ἀκλεῆς γίνομαι** παραμένω ἄδοξος, δὲν ἐξυμνοῦμαι.—**δι' ἣν αἰτίην**=**τὴν αἰτίην, δι' ἥν. τά τε ἄλλα καὶ τὴν αἰτίην,** αἰτ. τῆς ἀναφορᾶς=καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα καὶ ὡς πρὸς τὴν αἰτίαν.

νυν=ἀττ. **τοίνυν.**—**διαφορὰ** διένεξις, ἔχθρα.—**ἐπὶ τήνδε τὴν θ.,** δηλ. τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.—**τὸν** =ἀττ. **ὅν.**—**ναυτιλίη** τὸ ταξιδεύειν μὲ πλοῖα, θαλασσοπλοΐα.—**ἐπιθέσθαι,** ἐκ τοῦ **φασί· ἐπιτίθεμαί τινι** ἐπιδίδομαι εἴς τι, ἐπιχειρῶ τι.—**ἀπαγινέω** ἐξάγω, μετακομίζω.—**φορτία** ἐμπορεύματα.—**τῇ ἄλλῃ** ἀλλαχοῦ, εἰς ἄλλα μέρη.—**καὶ δὴ καὶ** καὶ προσέτι.— **ἅπασι** εἰς ὅλα, καθ' ὅλα.— **πολίων**=ἀττ. **πόλεων.**

διατίθεσθαι, τὸ ἀπρμφ. τοῦτο—καθὼς καὶ τὰ ἑπόμενα — ἐκ τοῦ **φασί· διατίθεμαι** ἐκθέτω πρὸς πώλησιν, πωλῶ.—**ὁ φόρτος**=**τὰ φορτία.**—**ἐξεμπόλημαι** (=ἀττ. **ἐξημπόλημαι**) πθτκ. πρκμ. τοῦ **ἐξεμπολῶ** πωλῶ ἐντελῶς, ξεπουλῶ.—**σφι** (=ἀττ. **σφίσι**), δτκ. τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου.— **οἱ**=**αὐτῇ.**— **Ἰοῦν**=ἀττ. **Ἰώ.**— **τῶν**=ἀττ. **ὧν.** — **θυμὸς μοί ἐστί τινος** ἐπιθυμῶ τι, μοῦ ἀρέσει τι.—**διακελεύονται** ἐνθαρρύνει ὁ εἷς τὸν ἄλλον.— **πλεῦνες**=ἀττ. **πλέονες.** —**ἐσβαλομένους** ἀφοῦ ἔβαλαν (οἱ Φοίνικες αὐτὰς) μέσα.— **νέα**=ἀττ. **ναῦν.**—**ἐπ' Αἰγύπτου** πρὸς (κατὰ) τὴν Αἴγυπτον.

Κεφ. 2. ἄρχω τινὸς κάμνω ἀρχήν τινος.—**οὐκ ἔχω** (μετ'

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀπρμφ.) δὲν ἠξεύρω νά.—**φασί**, οἱ Πέρσαι.—**προσέχω** προσεγγίζω εἴς τινα τόπον, ἀράζω.—**καταπλώσαντας**=ἀττ. **καταπλεύσαντας**.—**μακραὶ νῆες** ἐκαλοῦντο τὰ πολεμικὰ πλοῖα, ἐν ἀντιθέσει πρὸ τὰς **στρογγύλας ναῦς** (τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα).—**Αἶα**, τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τῆς Κολχίδος, χώρας τῆς Μ. Ἀσίας κατὰ τὰ ἀνατολικὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου.—**Φᾶσις ποταμὸς** ὁ σημερινὸς **Ῥιὸν** ἐν Καυκάσῳ.—**ἐνθεῦτεν**=ἀττ. **ἐντεῦθεν**.—**εἵνεκεν** = ἀττ. **ἕνεκεν** ἢ **ἕνεκα**. — **ἀπίκατο** = ἀττ. **ἀφιγμένοι ἦσαν**.—**τἆλλα**, δηλ. τὴν ἁρπαγὴν τοῦ χρυσομάλλου δέρατος.—**δίκη** (ἢ **δίκαι**) ἱκανοποίησις.—**ὑποκρίνομαι**=ἀττ. **ἀποκρίνομαι**.—**.ὦν**=ἀττ. **οὖν**.

Κεφ. 3. δευτέρῃ γενεῇ, τρεῖς γενεαὶ ἀποτελοῦν ἑκατὸν ἔτη.—**Ἀλέξανδρος**, τιμητικὸν ὄνομα τοῦ Πάριδος.—**ἐπίσταμαι**, παρ' Ἡροδότῳ πολλάκις: νομίζω, φρονῶ.—**τοὺς δέ**, δηλ. **τοὺς Τρῶας**.—**προϊσχομένων**, δηλ. **αὐτῶν, τῶν ἀγγέλων· προΐσχομαι** προβάλλω, ἰσχυρίζομαι.—**προσφέρω τι ὡς** ἀναφέρω τι καὶ λέγω ὅτι.—**ἐκδόντες**, δηλ. **τὴν Μήδειαν· ἐκδίδωμι** παραδίδω.—**ἀπαιτεόντων**, δηλ. **τῶν Κόλχων**.—**βουλοίατο**=ἀττ. **βούλοιντο**.

Κεφ. 4. εἶναι, ἐκ τοῦ **λέγουσι (Πέρσαι)**.—**αἰτίους**, δηλ. **τῆς διαφορῆς**.—**σφέας**, δηλ. **τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίης**.

Κεφ. 5. ἐοῦσαν=ἀττ. **οὖσαν**.—**ἐρέων** =ἀττ. **ἐρῶν**.—**κως** =ἀττ. **πως**.—**ὑπάρχω** (μετὰ γνκ.) κάμνω ἀρχήν τινος, ἀρχίζω τι. — **προβαίνω ἐς τὸ πρόσω τοῦ λόγου** προχωρῶ εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τῆς διηγήσεώς μου.—**ἐπεξέρχομαί τι** ἐξετάζω τι ἐν λεπτομερείᾳ διηγοῦμαι περί τινος.—**ἐπ' ἐμεῦ** ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου.—**οὐδαμὰ** οὐδόλως, οὐδέποτε.—**μένω ἐν τωὐτῷ (=ἐν τῷ αὐτῷ)** διαμένω εἰς τὴν ἰδίαν κατάστασιν.—**ἐπιμιμνῄσκομαι** (μετὰ γνκ.) κάμνω μνείαν τινός.

Κεφ. 6. Ἀλυάττεω, ὁ Ἀλυάττης ἐβασίλευσε των Λυδῶν ἀπὸ τοῦ 617 - 560 π.Χ.—**ἐντος Ἅλυος** ἐντεῦθεν τοῦ Ἅλυος (ὅταν παρατηρῇ τις ἐκ τῆς Ἰωνίας)· ἑπομένως: πρὸς Δ τοῦ Ἅλυος.—**ἐξιεῖ**= ἀττ. **ἐξίησι** ἐκβάλλει.—**τῶν**, καθ' ἕλξιν ἀντί: **τοὺς**=ἀττ. **οὕς**.—**ἴδμεν** = ἀττ. **ἴσμεν** (τοῦ **οἶδα**). **καταστρέφομαι** ὑποτάσσω.—

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀπαγωγὴ πληρωμή· **ἐς φόρου ἀπαγωγὴν** ὥστε νὰ πληρώνουν φόρον.—**προσποιοῦμαι** καθιστῶ, κάμνω.

Κεφ. 28 - 29. ἐπιγίνομαι, ἐπὶ χρόνου: παρέρχομαι.—**οἴκημαι** (πθτκ. πρκμ.)=**οἰκῶ.—ὑπ' ἑωυτῷ** ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του.—**σοφιστὴς** σοφός.—**ὡς ἕκαστος αὐτῶν ἀπικνέοιτο,** νὰ συναφθῇ μὲ τὸ **ἀπικνέομαι** (ἱστρκ. ἐνεστῶς): ἦλθον, ὁποτεδήποτε καὶ δι' οἱανδήποτε αἰτίαν ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἤρχετο· κατ' ἔννοιαν: ἦλθον κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ διὰ διαφόρους αἰτίας.—**κατὰ πρόφασιν θεωρίης** μὲ τὴν πρόφασιν νὰ ἴδῃ (ἐπισκεφθῇ) διαφόρους τόπους.—**ἵνα δὴ** πράγματι ὅμως ἵνα. — **τῶν,** καθ' ἕλξιν ἀντί: **τούς.—(τὸ) ὅρκιον** ὅρκος.

Κεφ. 30. ὦν=ἀττ. **οὖν.—Ἄμασιν,** βασιλέα τῆς Αἰγύπτου (570 - 526).—**τὰ βασίλεια** τὰ ἀνάκτορα.—**μετὰ δὲ** (ἐπιρρ.) μετὰ δὲ ταῦτα.—**ὄλβιος,** ἐπὶ προσ.: εὐδαίμων, εὐτυχής· ἐπὶ πραγμ. κατ' οὐδ. γένος ἐν τῷ πληθ.: **ὄλβια** πρόξενα εὐδαιμονίας.—**μιν=αὐτόν.** —**σκεψάμενον,** τοῦ **σκοπῶ** παρατηρῶ.—**ὡς,** αἰτλγκ.—**οἱ=αὐτῷ.**— **κατὰ καιρόν ἐστι** εἶναι εὐκαιρία.— **εἴρετο** = ἀττ. **ἤρετο.** — **λόγος** φήμη. — **πολλὸς** = ἀττ. **πολύς.** — **πλάνη** περιπλάνησις, περιήγησις.—**φιλοσοφῶ** ἐπιδιώκω τὴν κτῆσιν γνώσεων: ἐπιθυμῶ νὰ πλουτίσω τὰς γνώσεις μου.—**ἐπέρχομαι γῆν πολλὴν** ἐπισκέπτομαι πολλὰ μέρη. — **ἵμερος** ἐπιθυμία.—**ἐπειρέσθαι = ἐρέσθαι.**

ὑποθωπεύω κολακεύω.—**τὸ ἐὸν** (=ἀττ. **τὸ ὂν**) ἡ ἀλήθεια.— **ἀποθαυμάζω τι** ἐκπλήττομαι διά τι.—**ἐπιστρεφέως**=ἀττ. **ἐπιστρεφῶς** μὲ ζωηρότητα.—**κοίῃ**=ἀττ. **ποίᾳ** (ὡς ἐπίρρ.) πῶς.— **τοῦτο μέν. . . τοῦτο δὲ** ἀφ' ἑνὸς μέν... ἀφ' ἑτέρου δέ.—**εὖ ἥκω** εἶμαι καλά, ἀκμάζω.—**ἐκγίνομαι** (μετὰ δτκ.) γεννῶμαι εἴς τινα.—**εὖ ἥκω τοῦ βίου (=τοῦ βιότου, τῶν χρημάτων)** καλῶς ἔχω ὡς πρὸς τὴν περιουσίαν, ἔχω σημαντικὴν περιουσίαν, εὐπορῶ.—**ὡς τὰ παρ' ἡμῖν** (δηλ. **ἐστι**) σχετικῶς πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν· κατ' ἔννοιαν: τοὐλάχιστον κατὰ τὴν ἰδικήν μας ἀντίληψιν.—**πρὸς τοὺς ἀστυγ.,** πιθανῶς τοὺς Μεγαρεῖς.— **κάλλιστα** ἐνδόξως.— **αὐτοῦ, τῇ** (= ἀττ. **ᾗ**) ἐκεῖ, ὅπου.

Κεφ. 31. εἶπας=ἀττ. **εἰπών.—προετρέψατο τὸν Κ.,** δηλ. **εἰρωτᾶν.—ἐπειρώτα,** ὑποκμ.: ὁ Κροῖσος.—**πάγχυ** = ἀττ. **πάνυ**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πάντως, χωρὶς ἄλλο.—**δευτερεῖα φέρω** λαμβάνω τὴν δευτέραν θέσιν (τῆς εὐδαιμονίας).—**γῶν**=ἀττ. **γοῦν** τοὐλάχιστον.

βίος=**βίοτος** (κεφ. 30).—**ὑπῆν**=**ὑπῆρχε**.—**ἀεθλοφόρος** ὁ ἀποκομίζων τὸ βραβεῖον, νικητὴς (εἰς ἀγῶνα).—**ὁρτὴ**=ἀττ. **ἑορτή**.—**ζεῦγος** ἅμαξα συρομένη ὑπὸ δύο βοῶν.—**ἱρὸν**=ἀττ. **ἱερόν**.—**ἐν ὥρῃ** ἐγκαίρως.—**ἐκκλῄομαι** ἐμποδίζομαι· **ἐκκληιόμενοι τῇ ὥρῃ** (δηλ. **τοῦ ἐπισχεῖν**) ἐπειδὴ δὲν εἶχον πλέον καιρὸν νὰ περιμένουν.—**ζεύγλη** τὸ καμπύλον μέρος τοῦ ζυγοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον ἐμβαίνει ὁ τράχηλος τοῦ ζῴου.—**σφι** ὑπ' αὐτῶν.—**διακομίζω** μεταφέρω.

διέδεξε=ἀττ. **διέδειξε· διαδείκνυμι** δεικνύω φανερά.—**ἐν τούτοισι** διὰ τούτων: διὰ τούτου, τὸ ὁποῖον συνέβη εἰς αὐτούς.—**ζώειν**=ἀττ. **ζῆν**.—**μακαρίζω τινός τι** μακαρίζω τινὰ διά τι.—**οἵων τέκνων** = **ὅτι τοιούτων τέκνων**.—**ἐκύρησε**,, τοῦ **κυρέω** τυγχάνω.—**φήμη** ἐπαινετικοὶ λόγοι.—**ἀντίον** ἀπέναντι.—**μιν** αὐτήν. — **ἐν τέλεϊ τούτῳ** (δηλ. **τοῦ βίου**) **ἔσχοντο** προσεκολλήθησαν (ἔμειναν) εἰς τοῦτο τὸ τέλος τῆς ζωῆς των: εὗρον τοῦτο τὸ τέλος τῆς ζωῆς των.

Κεφ. 32. σπερχθεὶς ὀργισθείς· τοῦ **σπέρχομαι**.—**τοι**=ἀττ. **σοι** (δτκ. τοῦ ποιητκ. αἰτίου).—**ἀπορρίπτω ἐς τὸ μηδὲν** θεωρῶ ὡς μηδαμινὸν πρᾶγμα, περιφρονῶ.—**ποιῶ τινα ἄξιόν τινος** θεωρῶ τινα ἄξιον νὰ συγκριθῇ μέ τινα.—**ταραχώδης** ἀγαπῶν νὰ ταράττῃ.—**οὖρος**=ἀττ. **ὅρος** ὅριον.—**ζόη**=ἀττ. **ζωή**.—**προτίθημι** θέτω.—**ἡ ἑτέρη τῇ ἑτέρῃ** ἡ μία τὴν ἄλλην.—**τὸ παράπαν** παντελῶς· συχνὰ μετ' ἀρνήσεως: **τὸ παράπαν οὐδὲν** οὐδόλως.

πᾶν ἐστι ἄνθρωπος συμφορὴ ἐξ ὁλοκλήρου ὁ ἄνθρωπος εἶναι τύχη (παίγνιον τῆς τύχης): πᾶν ὅ,τι εἶναι, ἔχει καὶ πράττει ὁ ἄνθρωπος, ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς τύχης.—**μέγα** (ἐπίρρ.) πολύ, ὑπερβολικά.—**ἐκεῖνο, τὸ εἴρεό** (=ἀττ. ἤρου) **με**=**τὸ ὄλβιον εἶναι**.—**οὔκω**= ἀττ. **οὔπω**.—**αἰὼν** βίος.—**οὐ...τι** οὐδόλως.—**ὁ ἐπ' ἡμέρην ἔχων** ὁ ἔχων τὸ καθημερινόν του.—**εἰ μὴ οἱ** (=**αὐτῷ**) **ἡ τύχη ἐπίσποιτο** ἐκτὸς ἐὰν ἤθελεν ἔχει τὴν τύχην (κυρ.: ἤθελε τὸν παρακολουθήσει ἡ τύχη).—**τελευτῶ εὖ τὸν βίον** τελειώνω καλὰ τὴν ζωήν μου.—**χρῆμα** πρᾶγμα.—**κῇ** =ἀττ. **πῇ** πῶς.—**ὑποδείκνυμι ὄλβον** δεικνύω μικράν τινα ἀκτῖνα εὐτυχίας.—**πρόρριζος** ἐκ τῆς ῥίζης, καθ' ὁλοκληρίαν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κεφ. 33. οὔ κως (=ἀττ. **οὔ πως**) κατ' οὐδένα τρόπον, οὐδόλως.—**χαρίζομαί τινι** λέγω εὐάρεστον εἴς τινα, εὐχαριστῶ τινα.—**οὐδενός λόγου ποιοῦμαί τινα** θεωρῶ τινα ἀνάξιον λόγου, περιφρονῶ τινα.—**ἀποπέμπομαι** ἀπομακρύνω ἀπὸ πλησίον μου.—**κάρτα** λίαν, πολύ.—**ἀμαθὴς** ἀνόητος.—**μετεὶς** (=ἀττ. **μεθείς,**) τοῦ **μεθίημι** ἀφήνω κατὰ μέρος, παραβλέπω.

Κεφ. 86. ἔσχον κατέλαβον, ἐκυρίευσαν (548).—**ἄρξαντα ἔτεα τ.,** δηλ. ἀπὸ τοῦ 560 - 546 π.Χ.—**χρηστήριον** χρησμός· εἰς τὸν Κροῖσον πρὸ τῆς ἐκστρατείας του κατὰ τοῦ Κύρου εἶχε δοθῆ ἀπὸ τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν ὁ ἑξῆς διφορούμενος χρησμός: **ἢν στρατεύηται ἐπὶ Πέρσας, μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει.**—**καταπαύω** καταλύω.—**συννήσας,** τοῦ **συννέω** συσσωρεύω.—**πυρὴ** ξύλα διὰ πυράν,—**πέδαι** δεσμά.—**ἀκροθίνια** (κτγρμ.) ὡς ἀπαρχὰς τῶν λαφύρων.—**ταῦτα,** καθ' ἕλξιν ἀντί: **τούτους** (δηλ. τοὺς 14 Λυδοὺς καὶ τὸν Κροῖσον).—**καταγίζω** (=ἀττ. **καθαγίζω**) ἀφιερώνω.—**ὅτεῳ**=ἀττ. **ὅτῳ· ὅστις δὴ** ἕνας οἱοσδήποτε.—**ἐπιτελῶ εὐχὴν** ἐκπληρῶ τάξιμον.—**δαίμων** θεός.—**ῥύομαί τινά τινος** λυτρώνω, σῴζω τινὰ ἀπό τι. **ἐσέρχεταί τινί τι** ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν τινος κατιτί. — **οἱ** ὑπ' αὐτοῦ (τοῦ Σόλ.).—**σὺν θεῷ** κατὰ θείαν ἔμπνευσιν.—**ἄρα** λοιπόν.— **προσίσταταί τινά τι = ἐσέρχεταί τινί τι.**— **ὡς -μιν προσστῆναι,** ἐν πλαγίῳ λόγῳ κεῖται οὐχὶ σπανίως παρ' Ἡροδότῳ μετὰ χρονικὸν σύνδεσμον ἀπαρέμφατον: καθὼς τοῦ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν.—**ἀνενειχάμενον** = ἀττ. **ἀνενεγκάμενον· ἀναφέρομαι** βαθειὰ ἀναπνέω.—**ἐκ,** ἐδῶ κεῖται χρονκ.: ὕστερα ἀπό.—**τίνα τοῦτον=τὶς οὗτος εἴη, ὅν.**—**καὶ τοὺς=καὶ τούτους.**—**τέως** ἐπί τινα χρόνον.—**μετὰ δέ,** βλ. κεφ. 30.—**ὡς,** αἰτλγκ.—**τὸν ἂν... ἐλθεῖν=(τοῦτον ἐπικαλέομαι), τὸν (=ὅν) πᾶσι τυράννοισι ἐς λόγους ἐλθεῖν προετίμησα ἂν μεγάλων χρημάτων** ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου μίαν συνδιάλεξιν μὲ ὅλους τοὺς βασιλεῖς ἤθελον θεωρήσει ὑπερτέραν πολλῶν χρημάτων.—**ἄσημος** ἀσαφής, ἀκατανόητος.—**τὰ λεγόμενα** τί ἐσήμαινον οἱ λόγοι του.—**λιπαρῶ** ἐπιμόνως, παρακαλῶ.—**ὄχλος** ἐνόχλησις.—**ἀρχὴν** (ἐπίρρ.) κάποτε.—**ἀποφλαυρίζω** ἐξευτελίζω, περιφρονῶ.—**οἷα δὴ εἴπας=εἴπας οἷα δὴ εἶπεν** ἀφοῦ εἶπεν, ὅ,τι εἶπεν (δηλ.; βλ. κεφ. 32).—**ὥς τε=καὶ ὡς·** ἐκ τοῦ **ἔλεγε.**—**τῇ** (= ἀττ. **ᾗ**) ὅπως, καθώς.— **οὐδέν τι** οὐδόλως.—**ἐς ἑωυτὸν** ἀναφορικῶς πρὸς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

αὐτὸν (δηλ. τὸν Κροῖσον).—**λέγων**, ὁ Σόλων.—**παρὰ σφίσι αὐτοῖσι** κατὰ τὴν κρίσιν των.

ἀμμένης (= ἀττ. **ἡμμένης**), παθτκ. πρκμ. μτχ. τοῦ **ἅπτω**. — **τὰ περιέσχατα** τὰ πέριξ κάτω μέρη. — **μεταγινώσκω** μεταβάλλω γνώμην, μετανοῶ. — **ἐννώσαντα** = ἀττ. **ἐννοήσαντα· ἐννοῶ** σκέπτομαι. — **τίσις** τιμωρία, ἐκδίκησις (τῶν θεῶν). — **ἐπιλέγομαι** ἀναλογίζομαι.— **ἔστι ἀσφαλέως ἔχον** = **ἀσφαλέως ἔχει** = **ἀσφαλές ἐστι**.— **τὴν ταχίστην (ὁδόν)** τάχιστα. — **καὶ τοὺς π.** = **καὶ τούτους π.**

Κεφ. 87. ὥρα = ἀττ. **ἑώρα**. — **καταλαμβάνω** «σταματῶ», ἐμποδίζω. — **ἐπιβώσασθαι** (= ἀττ. **ἐπιβοήσασθαι**), τοῦ **ἐπιβοῶ**.— **κεχαρισμένος** εὐάρεστος, εὐπρόσδεκτος. — **τὸν μὲν** = **τοῦτον μέν**. — **ἐκ**, χρονικῶς· πρβλ. κεφ. 86 «**ἐκ πολλῆς ἡσυχίης**». — **συντρέχω** συναθροίζω, συσσωρεύομαι. — **ἐξαπίνης** ἔξαφνα.— **καταρρήγνυται χειμὼν** γίνεται μεγάλη κακοκαιρία. — **λάβρος** ὁρμητικός. — **ὗει ὕδατι** πίπτει βροχή. — **ἀνέγνωσα** (ἀόρ. α' τοῦ **ἀναγινώσκω**) ἔπεισα. — **αἴτιος ὁ Ἑλλ. θεός**, ὑπαινίσσεται τὸν χρησμόν, περὶ τοῦ ὁποίου βλ. κεφ. 86. — **ἐπαείρας** = ἀττ. **ἐπάρας· ἐπαίρω** παρακινῶ, προτρέπω. — **κου** = **που** ἴσως.

Κεφ. 88. κάτισε = ἀττ. **καθῖσε** (τοῦ **καθίζω**). — **ἐν πολλῇ προμηθίῃ ἔχω τινὰ** ἐν μεγάλῃ ὑπολήψει ἔχω τινά, σέβομαι, ἐκτιμῶ τινα.

Κεφ. 93. θώματα (= **θαύματα**) ἀξιοθαύμαστα πράγματα.— **οὐ μάλα** οὐδαμῶς, οὐδόλως..— **πάρεξ** (μετὰ γνκ.) ἐκτός, πλήν, ἐξαιρέσει τινός. — **Τμῶλος** ὄρος ἐν Λυδίᾳ. — **καταφέρομαι** φέρομαι πρὸς τὰ κάτω. — **ψῆγμα** (χρυσοῦ) κόνις χρυσοῦ. — **πολλὸν** = ἀττ. **πολύ**. — **παρέχομαι** ἔχω. — **χωρὶς** = **πάρεξ**. — **Ἀλυάττεω**, βλ. κεφ. 6.— **σῆμα** τάφος, μνημεῖον. — **κρηπὶς** βάσις, θεμέλιον. — **τὸ ἄλλο** τὸ λοιπὸν μέρος.

Κεφ. 94. νόμος συνήθεια, ἔθιμον. — **χρέωνται** = ἀττ. **χρῶνται**. — **τῶν ἴδμεν**, βλ. κεφ. 6. — **κάπηλος** μικρέμπορος, μεταπράτης. — **παίγνια** παιγνίδιον. — **κατεστεώσας** (= ἀττ. **καθεστώσας**) συνήθεις, ἐν χρήσει. — **ἐξεύρημα** ἐφεύρεσις. — **Τυρσηνία** = **Τυρρη-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νία· αὔτη — καλουμένη καὶ Ἐτρουρία — χώρα κατὰ τὰ δυτικὰ τῆς μέσης Ἰταλίας ἀνταποκρινομένη περίπου πρὸς τὴν σημερινὴν Τοσκάνην.

Μάνεω, ὁ Μάνης καὶ ὁ Ἄτυς μυθικοὶ βασιλεῖς τῶν Λυδῶν.— **τέως,** βλ. κεφ. 86 (ἐν σελ. 227). — **διάγω λιπαρῶν** ζῶ μὲ ὑπομονήν, ὑπομένω. — **ὡς οὐ παύεσθαι** ἀφοῦ δὲν ἔπαυεν· περὶ τοῦ ἀπρμφ. μετὰ τὸν σύνδεσμον **ὡς** βλ. κεφ. 86 **« ὡς -μιν προσστῆναι ». — ἄκος, εος (τὸ)** θεραπεία. — **δίζημαι** ζητῶ. — **ἐπιμηχανῶμαι** μηχανῶμαι. ἐπινοῶ σχέδια ἐναντίον τινός.— **εἴδεα** = ἀττ. **εἴδη. — πεσσὸς** ψῆφος ᾠοειδής, στρογγύλου ἢ ἄλλου σχήματος (κν. πέτρα, βόλι, πούλι).— **οἰκηιεῦνται** = ἀττ. **οἰκειοῦνται· οἰκειοῦμαι** οἰκειοποιοῦμαι. — **ἡ μὲν ἑτέρη... ἡ δὲ ἑτέρη** ἡ μὲν μία... ἡ δὲ ἄλλη. — **σιτία** τροφαί.— **δυῶν** (= ἀττ. **δυοῖν**) **δέοντα** πλὴν δύο.

ἐπείτε (= ἀττ. **ἐπεὶ**) **δὲ οὐκ ἀνιέναι - ἀλλ᾽...βιάζεσθαι,** βλ. ἀνωτέρω **« ὡς οὐ παύεσθαι ».** — **ἀνίημι** μετριάζω, παύω. — **βιάζομαι** στενοχωρῶ, πιέζω. — **διαιρῶ δύο μοίρας Λυδῶν πάντων** χωρίζω ὅλους τοὺς Λυδοὺς εἰς δύο μοίρας (μέρη). — **ἐπὶ μονῇ** διὰ νὰ μένῃ (ἐν Λυδίᾳ). — **ἐπὶ τῇ λαγχανούσῃ τῶν μοιρέων = ἐπὶ ταύτῃ τῶν μοιρέων, ἣ ἐλάγχανε.** — **ἡ μοῖρα λαγχάνει μένειν** πίπτει ὁ κλῆρος εἰς τὴν μοῖραν νὰ μένῃ. — **προστάσσω ἐμαυτὸν ἐπί τινι** τάσσω τὸν ἑαυτόν μου νὰ εἶναι ἀρχηγὸς (ἐπί) τινος. — **ἐπὶ δὲ τῇ... = ἐπὶ δὲ τῇ λαγχανούσῃ τῶν μοιρέων ἀπαλλάσσεσθαι τὸν βασιλέα προστάσσειν τὸν ἑωυτοῦ παῖδα· ἀπαλλάσσομαι** ἀναχωρῶ.— **ἐξιέναι,** ἐκ τοῦ **λαχόντας.** — **μηχανῶμαι** κατασκευάζω. — **χρηστὸς** χρήσιμος. — **ἔπιπλα** σκεύη .— **κατὰ ζήτησιν** διὰ νὰ ζητήσουν.— **βίος** πόρος ζωῆς. — **ἐς ὃ** ἕως ὅτου. — **παραμείβομαι** παραπλέω —**Ὀμβρικοὶ** ἢ **Ὄμβροι** λαὸς τῆς Ἰταλίας κατὰ τὰ βόρεια τοῦ Ἀπεννίνου ὄρους. — **τὸ μέχρι τοῦδε** μέχρι σήμερον. — **ἐπὶ τοῦ παιδός** ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ. — **ἀνάγω** φέρω (διὰ θαλάσσης εἴς τινα τόπον). — **ποιεῦμαι τὴν ἐπωνυμίαν** λαμβάνω τὸ ὄνομα.

Κεφ. 131. ἐν νόμῳ ποιεῦμαι θεωρῶ (ὡς) νόμιμον, συνηθίζω. — **νηοὺς** = ἀττ. **ναούς.** — **μωρίην ἐπιφέρω τινὶ** ἀποδίδω μωρίαν εἴς τινα, θεωρῶ τινα μωρόν. — **ὡς μὲν (= γε) ἐμοὶ δοκέειν,** τὸ ἀπαρέμφ. ἀπολύτως: καθὼς ἐγὼ τοὐλάχιστον νομίζω. — **ἀνθρωποφυής** ἀνθρωπόμορφος. — **κατά περ** = ἀττ. **καθ᾽ ἅπερ** ἀκριβῶς ὡς (ὅπως).— **νομίζω** ἔχω τὴν συνήθειαν. — **ἔρδω** πράττω· **ἔρδω θυσίας** προσ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φέρω θυσίας. — **Δία**, ὑπὸ τὸν Δία ἐννοεῖ ὁ Ἡροδ. τὸν ὑπέρτατον θεὸν τοῦ φωτὸς παρὰ τοῖς Πέρσαις Ἄχουρα Μασδά. — **ἡλίῳ**, δηλ. τῷ Μίθρᾳ. — **ἐπιμανθάνω** μανθάνω μετὰ ταῦτα. — **Οὐρανίη**, ἐπώνυμον τῆς Ἀφροδίτης· τὸ περσικὸν ὄνομα τῆς θεᾶς ἦτο Ἀναΐτις.

Κεφ. 132. ἥδε κατέστηκε εἶναι τοιαύτη, γίνεται ὡς ἑξῆς. — **ἀνακαίουσι** ἀνάπτουν (δηλ. ἐπὶ τῶν βωμῶν).— **οὐ σπονδῇ... οὐλῇσι**, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς Ἕλληνας. — **στέμματα** στέφανοι. — **ὀλαὶ** χονδροαλεσμέναι κριθαὶ (διὰ τῶν ὁποίων ἐπασπαλίζετο — παρ' Ἕλλησιν — ἡ κεφαλὴ τοῦ θύματος πρὸ τῆς θυσίας). — **τῶν δέ... = ὡς ἂν (= ὅταν) θέλῃ τις θύειν ἑκάστῳ τούτων (τῶν θεῶν)**. — **καλῶ** ἐπικαλοῦμαι. — **ὁ τιήρης = ὁ τιάρας** ἢ **ἡ τιάρα** (κάλυμμα τῆς κεφαλῆς φερόμενον παρὰ τῶν ἀρχαίων Περσῶν εἰς ἐπισήμους ἰδίᾳ περιστάσεις. — **ἐστεφανωμένος τὸν τιήρην μυρσ. μ.**, κατὰ ταῦτα παρὰ Πέρσας μόνον ὁ θυσιάζων ἔφερε στέφανον καὶ τοῦτον ὄχι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς γυμνῆς. — ὡς ἐφέρετο παρ' Ἕλλησιν — , ἀλλὰ περὶ τὴν τιάραν. — **οὔ οἱ = οὐκ οἱ (= αὐτῷ)**. — **ἐγγίνεται** (ἀπρόσ.) ἐπιτρέπεται.—**ἑωυτῷ... ἰδίῃ=ἀρᾶσθαι ἀγαθὰ ἰδίῃ ἑωυτῷ μούνῳ· ἀρῶμαι** εὔχομαι. — **ὁ δὲ = ἀλλά**. — **γίνομαι ἐν** περιέχομαι (περιλαμβάνομαι)εἰς. —**ἐπεὰν** = ἀττ. **ἐπάν**. — **διαμιστύλλω κατὰ μέρη** κόπτω εἰς τεμάχια. — **ἱρήιον** = ἀττ. **ἱερεῖον**. — **ἕψω** βράζω. — **ὑποπάσσω** πάσσω (σκορπίζω, στρώνω) ὑποκάτω. — **ποίη** = ἀττ. **πόα** χλόη, χόρτον.— **ἁπαλὸς** τρυφερός.—**τρίφυλλον**, τὸ νῦν λεγόμενον « **τριφύλλι**». — **ἔθηκε** (γνωμικ. ἀόρ.) **ὦν**, ὁ Ἡρόδ. πολλάκις συνδέει τὸν γνωμικὸν ἀόρ. μετὰ τοῦ **ὦν** (= **οὖν**), ὅταν θέλῃ νὰ δηλώσῃ τὴν ἐνέργειαν ὡς ταχέως ἐπακολουθοῦσαν : ἔπειτα θέτει. — **διατίθημι** διευθετῶ. — **μάγος**, οὕτω παρὰ τοῖς Πέρσαις ἐκαλεῖτο ὁ ἱερεύς. — **ἐπαείδω** (= ἀττ. **ἐπᾴδω**) ψάλλω. — **ἐπαοιδὴ** (= ἀττ. **ἐπῳδὴ**) ὕμνος, προσευχή.— **οἵην.. τὴν ἐπαοιδήν**, κατ' ἔννοιαν : ὅπως ὀνομάζουν ἐκεῖνοι τὸν ὕμνον (αὐτὸν)· ἐν τούτῳ τῷ ὕμνῳ, δηλ. **τῇ θεογονίῃ**, ἐγίνετο ἐπίκλησις ὅλων τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν πνευμάτων. — **ἐπέχω** περιμένω. — **ἀποφέρομαι** λαμβάνω μαζί μου. — **χρᾶται (αὐτοῖς) ὅ τι μιν λόγος αἱρέει** μεταχειρίζεται αὐτὰς εἰς ὅ,τι θέλει (κυρ. : εἰς ὅ,τι τὸν πείσῃ εἷς οἱοσδήποτε λόγος).

Κεφ. 133. τῇ (= ἀττ. ᾗ), δτκ. χρονκ.— **πλέω** = ἀττ. **πλείω**.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

—**δαίς, δαιτὸς** φαγητόν, γεῦμα. — **τῶν ἄλλων** = **ἢ ἐν τῇσι ἄλλῃσι ἡμέρῃσι**. — **δικαιῶ** κρίνω δίκαιον. — **εὐδαίμων** πλούσιος.—**προτιθέαται** = ἀττ. **προτίθενται**. — **ὅλος** ὁλόκληρος, ἀκέραιος. — **ὀπτὸς** ψητός.— **τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων** τὰ μικρὰ ζῷα, δηλ. πρόβατα καὶ αἶγες (κν.: γιδοπρόβατα). — **σῖτος** (ἐν τῇ πληθ.: **τὰ σῖτα**) τροφή, φαγητόν. — **ἐπιφορήματα** πρόσθετα ἐδέσματα, τραγήματα μετὰ τὸ δεῖπνον (γλυκύσματα, καρύδια, ἀμύγδαλα, σῦκα κ.τ.τ.). — **ἁλὴς** εἰς ἓν ὅλον ἠθροισμένος, διὰ μιᾶς· ἐν τῷ πληθ. **ἁλέα** (οὐδ.)= ὅλα διὰ μιᾶς. — **σιτεομένους πεινῶντας παύεσθαι** ὅτι τρώγοντες (φαγητὰ) παύουν μόνον νὰ πεινοῦν (δὲν χορταίνουν). — **ἀπὸ δείπνου** μετὰ τὸ δεῖπνον. —**παραφορῶ**=**παραφέρω** φέρω καὶ θέτω ἐμπρός τινος, παραθέτω.— **ἐσθίοντας...** = **οὐκ ἂν παύεσθαι ἐσθίοντας**. — **κάρτα**, βλ. κεφ. 33. — **προσκέαται** = **πρόσκεινται· πρόσκειμαι οἴνῳ** εἶμαι ἔκδοτος εἰς τὸν οἶνον. — **ἅδῃ**, ἀόρ. τοῦ **ἁνδάνω** ἀρέσκω. — **νήφω** εἶμαι νηφάλιος, δὲν ἔχω πίει οἶνον. — **προτιθεῖ** = ἀττ. **προτίθησι**. — **στέγαρχος** οἰκοδεσπότης.— **ἐν τοῦ** = **οὗ ἐν τῷ οἴκω**. — **μετιεῖσι**= ἀττ. **μεθιᾶσι· μεθίημι** ἀφήνω κατὰ μέρος, ἀπορρίπτω. — **προβουλεύομαι** συζητῶ, συσκέπτομαι. — **ἐπιδιαγινώσκω** ἐκ νέου κρίνω, ἐξετάζω.

Κεφ. 134. διαγινώσκω τινὶ διακρίνω ἀπό τι. — **ὅμοιοι** τῆς αὐτῆς (κοινωνικῆς) θέσεως ἢ τάξεως.— **προσαγορεύω** χαιρετίζω.— **οὕτερος**=**ὁ ἕτερος**.— **ἀγεννὴς** ὁ ἐκ ταπεινῆς καταγωγῆς.

Κεφ. 135. ἐκ πάντων ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀνθρώπους. — **ἄγχι** πλησίον. — **τοὺς δευτέρους**, δηλ. τοὺς γείτονας τῶν πλησιέστατα οἰκούντων. — **κατὰ λόγον** κατ' ἀναλογίαν (τῆς ἀποστάσεώς των). — **προβαίνω** προχωρῶ. — **οἴκημαι**, βλ. κεφ. 28. — **ἑκαστάτω**, ἐπίρρ. ὑπερθκ. τοῦ **ἑκὰς** μακράν. — **μακρῷ** = **πολύ**.— **ἀντέχομαι τῆς ἀρετῆς** = **μετέχω τῆς ἀρετῆς**. — **νόμαια** = **νόμιμα** (ἔθιμα).— **προσίεμαι** (παρα) δέχομαι. — **ἀνδρῶν μάλιστα** = **ἐκ πάντων**.

Κεφ. 136 - 137. ἀπὸ πενταέτεος (δηλ. **παιδός**), κατ' ἔννοιαν: ἀπὸ τοῦ πέμπτου ἔτους τῆς ἡλικίας. — **ἀληθίζομαι** = **ἀληθεύω** λέγω τὴν ἀλήθειαν. — **δίαιταν ἔχει** = **διαιτᾶται**. — **ἄση**, κυρ.: **κόρος** ἀηδία· ἐδῶ: λύπη. — **προσβάλλω** προξενῶ. — **νυν** = **τοίνυν**.— **νόμος** συνήθεια.— **ἔρδω τινά ἀνήκεστον πάθος** πράττω εἴς τινα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πρᾶξιν, ἡ ὁποία εἶναι ἀνεπανόρθωτος βλάβη : φονεύω τινά.— **ὑπούργημα** ὑπηρεσία, ἐκδούλευσις.

Κεφ. 138. **ἅσσα** = **ἅτινα.** — **νενόμισμαι** θεωροῦμαι. —**ἀναγκαίη**=**ἀνάγκη.** — **ἐναπονίζω** (μέσ. **ἐναπονίζομαι**) **τι** ἀπονίπτω, ἐκπλύνω τι μέσα εἴς τι. — **περιορῶ** ἐπιτρέπω, ἀνέχομαι.

Κεφ. 140. **ἀτρεκέως** μετὰ βεβαιότητος.— **ὡς κρυπτόμενα** ὡς μυστικά.— **σαφηνέως** = **σαφῶς.** — **νέκυς** = **νεκρός.** — **ὄρνις** ὄρνεον. — **ἕλκω** σπαράσσω. — **κατακηρῶ** (**- όω**) περικαλύπτω (περιαλείφω) μὲ κηρόν .— **δὲ ὦν** ἐν πάσῃ περιπτώσει.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Κεφ. 1. **τῆς** = ἀττ. **ἧς.** — **προεῖπε,** ἀόρ. β′ τοῦ **προαγορεύω** δημοσίᾳ παραγγέλλω, διατάσσω.— **νομίζω ὡς** θεωρῶ ὡς .— **στρατηλασίη** = **στρατεία.** — **ἐπικρατῶ τινος** εἶμαι κύριός τινος.

Κεφ. 2. **Ψαμμήτιχος** ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 663 - 609 π.Χ.— **γενοίατο** = ἀττ. **γένοιντο.** — **ἀπὸ τούτου** (**τοῦ χρόνου**) ἀπὸ τότε, ἔκτοτε. — **πόρον τούτου ἀνευρεῖν** ν' ἀνεύρῃ μέσον, διὰ νὰ μάθῃ τοῦτο (δηλ. τίνες ἦσαν οἱ πρῶτοι τῶν ἀνθρώπων). — **ἐπιτεχνῶμαί τι** μηχανῶμαι, ἐπινοῶ τι. — **ὁ ἐπιτυχὼν** ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον ἀπαντᾷ τις: ὁ τυχών.— **ἀντίον** (μετὰ γενκ.) ἐνώπιόν τινος. — **ἵημι ἢ ῥήγνυμι φωνὴν** ἐκβάλλω φωνήν. — **στέγη** τόπος κεκαλυμμένος διὰ στέγης, δωμάτιον.— **ἐπ' ἑωυτῶν** καθ' ἑαυτά, μόνα.— **τὴν ὥρην** κατὰ τὸν ὡρισμένον χρόνον.— **ἐπαγινέειν,** ὑποκ.: **τὸν ποιμένα· ἐπαγινέω** κομίζω.— **πλήσαντα,** ὑποκμ. **τὸν ποιμένα·** τοῦ **πίμπλημι.**— **τἆλλα διαπρήσσεσθαι** νὰ ἐκτελῇ τὰς ἄλλας του ἐργασίας. — **ἄσημος** ἄναρθρος, ἀκατάληπτος.— **κνύζημα** φωνή, κλαυθμυρισμὸς (νηπίου).

ὀρέγω ἐκτείνω.— **ἥσυχος ἦν** δὲν εἶπε τίποτε. — **πολλὸν** (= ἀττ. **πολὺ**) συχνάκις ἐπαναλαμβανόμενον. — **ἔπος** λέξις. — **σημαίνω** φανερώνω. — **ἐς ὄψιν** ἐνώπιον. — **πρῆγμα,** ἐδῶ: ἀπόπειρα, δοκιμή.—

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σταθμῶμαί τινι συμπεραίνω ἀπό τι. — **συγχωρῶ** συναινῶ, παραδέχομαι. — **γενέσθαι** ὅτι ἔγινε τὸ πρᾶγμα.— **ἱερέων** = ἀττ. **ἱερέων**.— **τοῦ Ἡφαίστου**, οἱ Ἕλλ. πρὸς τὸν Ἥφαιστον ἐταύτιζον τὸν θεὸν τῶν Αἰγυπτίων **Φθά**.— **μάταιος** ἀπερίσκεπτος, ἀνόητος. — **ἐκτάμνω** (= ἀττ. **ἐκτέμνω**) ἀποκόπτω. — **ποιεῦμαι τὴν δίαιταν τῶν παιδίων** διατάσσω νὰ ζοῦν τὰ παιδία.

Κεφ. 4 - 5. ἔλεγον, οἱ Αἰγύπτιοι ἱερεῖς. — **Μὶν** ἢ **Μήνης** ἐβασίλευσε περὶ τὸ 3400 π.Χ. πρὸ τοῦ Μήνη ἐβασίλευον θεοί. — **νομοῦ**, ὅλη ἡ Αἴγ. ἦτο διῃρημένη εἰς νομούς, οἱ ὁποῖοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὡρίζοντο διὰ διωρύγων· **Θηβαϊκὸς νομὸς** = ἡ ἄνω Αἴγυπτος. — **ὑπερέχον ἐστὶ** εἶναι ὑπὲρ τὸ ὕδωρ.— **ἔνερθε** κάτωθεν. — **Μοῖρις** (- **ιος** καὶ - **ιδος**) **λίμνη**, βλ. χάρτ. τῆς Αἰγύπτου (ἐν τέλει τοῦ βιβλ. πίν. IV).— **ἀνὰ τὸν ποταμὸν** διὰ τοῦ ποταμοῦ (δηλ. τοῦ Νείλου). — **δῆλα** = **δῆλόν (ἐστι)**. — **Αἴγυπτος**, ἐδῶ: τὸ μέρος τῆς Αἰγύπτου· νοεῖται τὸ Δέλτα τοῦ Νείλου. — **ναυτίλλομαι** ταξιδεύω διὰ θαλάσσης.— **ἐπίκτητος γῆ** νεωστὶ κτηθεῖσα γῆ, γῆ δηλ. ἥτις ἦτο πρότερον ὑπὸ τὸ ὕδωρ. — **καὶ τὰ κατύπερθε ἔτι** ἀκόμη καὶ ἡ χώρα ἡ ὑπεράνω. — **ἕτερον τοιοῦτο** παρόμοιόν τι (δηλ. **ἐπίκτητος γῆ καὶ δῶρον τοῦ Νείλου**). — **χώρα** ἔδαφος. — **ἡμέρης δρόμος** ὅσον δύναταί τις νὰ τρέξῃ ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας (περὶ τὰ 1300 στάδια). — **κατεὶς** (= ἀττ. **καθεὶς**) ἂν ρίψῃς· τοῦ **καθίημι**. — **καταπειρητηρίη** ὄργανον ναυτικόν, μὲ τὸ ὁποῖον τὸ βάθος τῆς θαλάσσης εὑρίσκουν καὶ μετροῦν βυθίζοντες αὐτό, δηλ. ἡ βολίς. — **ἀνοίσεις**, μέλλ. τοῦ **ἀναφέρω** φέρω ἐπάνω, ἐκβάλλω. — **ἐν ἕνδεκα ὀργυιῇσι** εἰς βάθος ἕνδεκα ὀργυιῶν· **ἡ ὀργυιὰ** = 2 μέτρα (περίπου). — **πρόχυσις τῆς γῆς** ἡ γῆ ἡ σχηματισθεῖσα ἐκ προσχώσεως.— **ἐπὶ τοσοῦτό ἐστι** ἕως τόσον ἐκτείνεται.

Κεφ. 10. κατά περ, βλ. I, 131 (σελ. 229). — **Ἴλιον** πόλις τῆς Τρωϊκῆς χώρας, μεταξὺ τῶν δύο ποταμῶν Σιμόεντος καὶ Σκαμάνδρου. — **Τευθρανία** πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τὸν Κάϊκον ποταμόν. — **Ἔφεσος** πόλις τῆς Ἰωνίας παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Καΰστρου ποταμοῦ. — **Μαιάνδρου πεδίον** ἡ παρὰ τὸν Μαίανδρον — ποταμὸν τῆς Μ. Ἀσίας — πεδιάς.— **ὡς εἶναι** ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατόν.— **συμβάλλω** παραβάλλω, συγκρίνω.— **οἱ προσχώσαντες ποταμοὶ ταῦτα τὰ**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χ. οἱ ποταμοί, οἱ ὁποῖοι ἐσχημάτισαν τοὺς τόπους αὐτοὺς διὰ τῆς καταθέσεως ἰλύος, νοοῦνται οἱ ποταμοὶ Σιμόεις (Σκάμανδρος), Κάϊκος, Κάϋστρος, Μαίανδρος. — **πλήθεος πέρι** ὡς πρὸς τὴν ἀφθονίαν τῶν ὑδάτων.

Κεφ. **11. τῆς Ἀραβίης χ. κόλπος,** ἐννοεῖται ὁ Ἀραβικὸς κόλπος (ὁ κόλπος τοῦ Σουέζ)· βλ. χάρτ. τῆς Αἰγύπτου. — **πρόσω** μακράν. — **ἐσέχω** ἐκτείνομαι. — **ἕτερος τοιοῦτος,** βλ. κεφ. 5 **« ἕτερον τοιοῦτο ».** — **δοκέω κου** ὑποθέτω. — **γενέσθαι** ὅτι ὑπῆρξε κάποτε.— **ὁ μέν,** δηλ. ὁ Αἰγυπτιακὸς κόλπος.— **ἐκ τῆς βορηίης θ.,** δηλ. τῆς Μεσογείου. — **ἐκ τῆς νοτίης,** δηλ. τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.— **φέρω ἐπὶ** εἰσχωρῶ εἰς. — **μιν** αὐτὸν (δηλ. τὸν Ἀραβικὸν κόλπον). — **τούτου,** δηλ. τοῦ Νείλου. — **(ἐκ) χώννυμαι** πληροῦμαι διὰ τῆς ἰλύος ποταμοῦ, ἀποχερσοῦμαι. — **ἔλπομαι** νομίζω, ὑποθέτω. — **κοῦ γε δὴ** πῶς λοιπόν.— **προαναισιμόω** προαναλίσκω· **προαναισιμωμένος χρόνος** παρελθὼν χρόνος. — **τούτου,** δηλ. τοῦ Αἰγυπτιακοῦ. — **ἐργατικοῦ,** καλεῖ ὁ Ἡρόδ. τὸν Νεῖλον **ἐργατικὸν** ἕνεκα τῆς ἐπενεργείας του πρὸς καρποφορίαν καὶ κατοίκησιν τῆς Αἰγύπτου.

Κεφ. **12. τὰ περὶ** Αἴγυπτον ὡς πρὸς ὅσα ἀνέφερα περὶ τῆς Αἰγ. — **ἡ Αἴγυπτος πρόκειται τῆς ἐχομένης γῆς** ἡ Αἴγ. ἐξέχει πρὸς Β. περισσότερον ἢ ἡ γειτονική της γῆ (δηλ. ἡ Λιβύη). — **ἅλμη** ἅρμη, ἅλας,.— **ἐπανθεῖ** ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας (αὐτῶν, τῶν ὀρέων) ἀναβλαστάνει ὡς ἄνθος, ἀναφαίνεται. — **δηλέομαι** βλάπτω. — **πρὸς δὲ** πρὸς τούτοις δέ. — **τῇ χώρῃ** ὡς πρὸς τὴν γῆν, ὡς πρὸς τὸ ἔδαφος. — **πρόσουρος** γειτονικός. — **προσείκελος** κάπως ὅμοιος. — **οὐ μὲν** (= **μὴν**) **οὐδὲ** οὐδὲ βέβαια. — **νέμομαι** κατοικῶ. — **μελάγγαιος καὶ καταρρηγνυμμένη** ἔχουσα ἔδαφος μέλαν καὶ εὐκόλως διαρρηγνυόμενον (ἔχον χαράδρας καὶ ῥήγματα). — **ὥστε ἐοῦσαν** (= **ἅτε οὖσαν**) **ἰλὺν** ἀκριβῶς διότι αὐτὸ (τὸ ἔδαφος) εἶναι λάσπη, ἔχει σχηματισθῆ ἀπὸ λάσπην. — **πρόχυσις** χώματα. — **κατενηνειγμένην,** τοῦ **καταφέρομαι** (βλ. I, 93). — **ὑποψαμμοτέρη** κάπως ἀμμώδης. — **ἀργιλωδεστέρη** μᾶλλον ἀργιλώδης (λευκὴ καὶ καθαρά). — **ὑπόπετρος** ὀλίγον πετρώδης.

Κεφ. **35. θωμάσια = θώματα** (βλ. I, 93). — **παρέχομαι** δεικνύω. — **πρὸς** ἐν συγκρίσει πρός.— **εἰρήσεται** =ῥηθήσεται.—ἅμα τῷ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οὐρανῷ... ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὁ οὐρανός, καθὼς ὁ οὐρανός...—**ἑτεροῖος** διαφορετικός. — **τὰ πολλὰ πάντα** ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅλως. — **ἔμπαλίν τινι** τὸ ἐναντίον πρός τινα, διαφορετικὰ ἀπό τινα. — **ἵσταμαι** καθιστῶ.— **νόμος** ἔθιμον. — **ἐν τοῖσι** παρ' αὐτοῖς (δηλ. τοῖς Αἰγυπτίοις). — **ἀγοράζω** εἶμαι ἐν τῇ ἀγορᾷ. — **καπηλεύω** κάμνω μικρεμπόριον, λιανοπουλῶ.— **κρόκη** ὑφάδιον. — **ἄχθος** βάρος, φορτίον. — **φορῶ** φέρω.

Κεφ. 36. τῇ ἄλλῃ (χώρῃ) εἰς ἄλλα μέρη, ἀλλαχοῦ.— **κομῶ** ἀφήνω τὴν κόμην μακράν. — **ἅμα κήδεϊ** ἐν πένθει, ὅταν πενθοῦν. — **κέκαρμαι τὴν κεφαλὴν** κουρεύομαι. — **ἱκνέεται (κεκάρθαι)** ἁρμόζει (εἶναι πρέπον) νὰ κουρεύωνται. — **ὑπὸ τοὺς θανάτους** ὅταν ἀποθάνῃ τις (ἐκ τῶν συγγενῶν). — **ἀνίημι** ἀφήνω. — **τέως** ἕως τότε. — **τοῖς ἄλλοις ἡ δίαιτα ἀποκέκριται χωρὶς** οἱ ἄλλοι ζοῦν ὅλως χωριστά. — **θηρία** τὰ (κατοικίδια) ζῷα. — **πυρὸς** σῖτος. — **ὦλλοι= οἱ ἄλλοι.** — **ποιεῦμαι τὴν ζόην** ζῶ.— **σιτία** ἄρτος.—**τὰς = ἅς.**— **ζειαὶ** εἶδος σιτηροῦ, πιθ. τὸ ἀ σ π ρ ο σ ῖ τ ι. — **μετεξέτεροι = ἔνιοι.**— **φυρῶ** ζυμώνω. — **τὸ σταῖς** (γνκ. **σταιτὸς**) ζύμη. — **εἷμα** ἔνδυμα.— **ἔχει** φορεῖ. — **κάλος** (= ἀττ. **κάλως**) σχοινίον πρὸς ἀνέλκυσιν ἢ καθέλκυσιν τῶν ἱστίων. — **ψήφοις λογίζομαι** ἀριθμῶ διὰ λιθαρίων. — **διφάσιος** διπλοῦς. — **ἱρά**, ἐννοοῦνται τὰ ἱερογλυφικὰ γράμματα (τὰ ὁποῖα μετεχειρίζοντο οἱ ἱερεῖς) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ **δημοτικά**, τὰ ὁποῖα μετεχειρίζετο ὁ λαός.

Κεφ. 78. συνουσία συναναστροφή, συμπόσιον. — **εὐδαίμων** πλούσιος. — **ἀπὸ δείπνου γίνομαι** τελειώνω τὸ δεῖπνον. — **(ἡ) σορὸς** θήκη, φέρετρον. — **μεμιμημένον**, πρκμ. ἐν πθτκ. σημασίᾳ τοῦ **μιμοῦμαι.** — **ἐς τὰ μάλιστα** κατὰ τὸ πλεῖστον : κατὰ τὸ δυνατόν.— **γραφῇ καὶ ἔργῳ** διὰ τῆς ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς,. — **ὅσον τε** (= ἀττ. **ὅσον**) περίπου.

Κεφ. 80. ἐπικτῶμαι κτῶμαι πρὸς τούτοις, ἀποδέχομαι. — **συμφέρομαί τινι** συμφωνῶ μέ τινα. — **τόδε**, αἰτ. τοῦ κατά τι. — **εἴκω τινὶ τῆς ὁδοῦ** ἀποσύρομαι ἐκ τῆς ὁδοῦ πρός τινος. — **ἐκτράπομαι** τρέπομαι ἔξω τῆς πορείας μου, πρὸς ἄλλο μέρος. — **τοῖς πρεσβυτέροις ἐξ ἕδρης ὑπανίσταμαι** σηκώνομαι ἐκ τῆς θέσεώς μου καὶ παραχωρῶ αὐτὴν εἰς τοὺς πρεσβυτέρους. — **ἄλλοισι οὐδαμοῖσι = οὐ-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δενὶ ἄλλῳ (λαῷ τῶν Ἑλλ.). — **προσαγορεύω**, βλ. I, 134 (σελ. 231). — **καθίημι** καταβιβάζω.

Κεφ. 177. τότε, ὁ Ἄμασις ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 570 - 526 π.Χ. — **καὶ τὰ** καὶ ὡς πρὸς τά. — **ποταμοῦ**, δηλ. τοῦ Νείλου. — **πᾶς τις** ἕκαστος. — **βιοῦμαι** πορίζομαι τὰ πρὸς τὸ ζῆν. — **ἀποφαίνω δικαίην ζόην** ἀποδεικνύω (φέρω ἐνδείξεις) ὅτι ζῶ δικαίως (νομίμως). — **ἰθύνομαι** (= ἀττ. **εὐθύνομαι**), ἐδῶ: τιμωροῦμαι.

Κεφ. 178. μετεξέτεροι, βλ. κεφ. 36. — **ἀποδείκνυμαι** κάμνω.— **ναυτίλλομαι**, βλ. κεφ. 5. — **τέμενος χρησιμώτατον** ἱερὸν πολὺ συχναζόμενον. — **Φάσηλις** ἀρχαία πόλις ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς Λυκίας καὶ Παμφυλίας. — **προστάται** ἐπιμεληταί. — **μεταποιεῦνται**, δηλ. **τοῦ τεμένεος· μεταποιοῦμαι** ἰδιοποιοῦμαι, οἰκειοποιοῦμαι.— **οὐδέν σφι** (θηλ.) **μέτεστι** οὐδὲν δικαίωμα ἔχουν αὐταὶ (αἱ πόλεις). — **ἐπὶ ἑωυτῶν** δι' ἑαυτούς.

Κεφ. 179. ἐμπόριον πόλις ἐμπορική.— **μὲν** = **μὴν** βεβαίως.— **ἀπόμνυμι** ὁρκίζομαι ὅτι δὲν ἔπραξά τι, ἀρνοῦμαι δι' ὅρκου. — **ἐς τὸ Κανωβικὸν (στόμα)** εἰς τὸ στόμιον τοῦ Κανωβικοῦ βραχίονος τοῦ Νείλου.— **οἷά τέ ἐστι** = **οἷόν τέ ἐστι**. — **πρὸς ἀντίους** δι' ἐναντίους. — **βᾶρις, - ιδος** (Ἰων. **-ιος**) μικρὸν ποταμόπλοιον. — **Κυρηναῖοι** κάτοικοι τῆς Κυρήνης, ἀρχαίας ἑλληνικῆς πόλεως τῆς βορείου Ἀφρικῆς. — **φιλότητα συντίθεμαί τινι** συνάπτω (κάμνω) φιλίαν μέ τινα.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Κεφ. 14. τεῖχος φρούριον. — **διαπειρῶμαί τινος** δοκιμάζω τι. — **ψυχὴ** γενναιότης ψυχῆς, γενναιοψυχία. — **στέλλω** ἐνδύω.—**ὑδρεῖον** στάμνα. — **ἀπολέγω** ἐκλέγω. — **παρέρχομαι παρά τινα** διέρχομαι, περνῶ πλησίον (ἔμπροσθέν) τινος. — **ἀντικλαίω** κλαίω ἀκούων ἄλλον κλαίοντα. — **κακῶ (- όω)** ταπεινώνω, ἐξευτελίζω. — **προορῶ** βλέπω ἐμπρός μου. — **μανθάνω** ἐδῶ: ἀναγνωρίζω.

δεύτερα (ἐπίρρ.) δεύτερον, μετὰ ταῦτα. — **τὰ στόματα ἐγκεχαλινωμένοι** ἔχοντες χαλινὸν εἰς τὸ στόμα. — **τίνω ποινήν τινι** πλη-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρώνω ποινήν, λαμβάνω τὰ ἀντίποινα, ἀντιτιμωροῦμαι διά τινα. — **τοῖσι ἀπολομ.**, ὁ Καμβύσης μετὰ τὴν ἧτταν τῶν Αἰγυπτίων παρὰ τὸ Πηλούσιον καὶ τὴν καταφυγήν των εἰς τὴν Μέμφιν εἶχε στείλει εἰς αὐτὴν Μυτιληναίαν ναῦν μὲ κήρυκα Πέρσην, διὰ νὰ προτείνῃ εἰς τοὺς Αἰγυπτίους νὰ παραδοθοῦν μὲ συνθήκας· οἱ Αἰγύπτιοι ὅμως, ὅτε εἶδον τὴν ναῦν, ἐπελθόντες καὶ αὐτὴν κατέστρεψαν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ ἄνδρας, 200 τὸν ἀριθμόν, ἐφόνευσαν. — **δεινὰ ποιῶ** «τὸ παίρνω βαρειά», ἀγανακτῶ.

συνήνεικε = ἀττ. **συνήνεγκε· συμφέρει ὥστε** (μετ' ἀπρμφ.) συμβαίνει νά. — **ἀπῆλιξ** (ἀττ. = **ἀφῆλιξ**) ὁ ὑπερβὰς τὴν μέσην ἡλικίαν κλίνων πρὸς τὸ γῆρας. **ἀπηλικέστερος** ἀρκετὰ ἡλικιωμένος. — **ἐκπίπτω ἔκ τινος** χάνω τι. — **τὰ ἐόντα** ἡ περιουσία.— **προσαιτῶ τινα** ζητῶ μὲ παρακλήσεις ἐλεημοσύνην παρά τινος. — **πλήττομαι τὴν κεφαλὴν** κτυπῶ τὴν κεφαλήν μου. — **ἄρα** βέβαια, φυσικά. — **ἐπ' ἑκάστῃ ἐξόδῳ** εἰς κάθε πέρασμα.

διότι δὴ διατὶ ἄραγε. — **στείχω** βαδίζω. — **ἀνέβωσας** = ἀττ. **ἀνεβόησας**. — **προσήκω τινὶ** συγγενεύω, ἔχω συγγένειαν μέ τινα.— **οἰκεῖα κακὰ** οἰκογενειακαί μου δυστυχίαι. — **πένθος** δυστυχία. — **πολλά τε καὶ εὐδαίμονα** (ἓν διὰ δυοῖν) πολλὰ πλούτη, μεγάλη περιουσία. — **ἐπὶ γήραος οὐδῷ** εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ γήρατος.— **ἀποφέρω** ἀναφέρω.— **εὖ**, εἰς τὸ **εἰρῆσθαι**. — **ἐτετεύχεε** = ἀττ. **ἐτετυχήκει**. — **ἐφέπομαί τινι** ἀκολουθῶ τινα.— **οἱ ἀπολλύμενοι** οἱ καταδικασμένοι εἰς θάνατον.

Κεφ. 15. οἱ μετιόντες οἱ μεταβάντες (διὰ νὰ φέρουν αὐτόν).— **περιεὼν** ζῶν. — **ἔχων** πάσχων.

Κεφ. 39. ἐπαναστὰς κατὰ τῆς ὀλιγαρχίας τῶν εὐγενῶν τὸ 532 π.Χ. — **ἴσχων**, δηλ. τὴν Σάμον· **ἴσχω** ἔχω ὑπὸ τὴν κατοχήν μου.— **τὰ πρήγματα** ἡ δύναμις. — **βεβωμένος** (= ἀττ. **βεβοημένος**) **εἰμὶ** γίνομαι περιβόητος. διαφημίζομαι. — **ἰθύω στρατεύεσθαι** ἐπιχειρῶ ἐκστρατείαν. — **ἔκτητο** = ἀττ. **ἐκέκτητο**. — **πεντηκόντερος (νηῦς)** πλοῖον μὲ 50 κουπιά. — **διακρίνων οὐδένα** χωρὶς νὰ κάμῃ διάκρισιν (μεταξὺ φίλων καὶ ἐχθρῶν): ὁμοίως. — **χαρίζομαί τινι** κάμνω χάριν εἴς τινα, ὑποχρεώνω τινά. — **ἀρχὴν μηδὲ** οὐδόλως, καθόλου δέν.—

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀραιρήκεε = ἀττ. **ἡρήκει**. — **ἐν δὲ δὴ** μεταξὺ δὲ αὐτῶν. — **δεδεμένοι** ὡς αἰχμάλωτοι.

Κεφ. 40. κως, κυρίως: κάπως· ἐδῶ: φυσικά.— **ἐπιμελὲς** ἀντικείμενον φροντίδος. — **βιβλίον** ἐπιστολή. — **ἐπιστέλλω** στέλλω.— **βούλομαι**, ἑπομένου τοῦ **ἢ** = **μᾶλλον βούλομαι** προτιμῶ. — **τῶν ἂν κήδωμαι** = **τούτους, ὧν ἂν κήδωμαι**.— **προσπταίω** ἀποτυγχάνω, δυστυχῶ. — **διαφέρω τὸν αἰῶνα** περνῶ τὴν ζωήν μου. — **ἐναλλὰξ πρήσσων** = **τοτὲ μὲν εὖ, τοτὲ δὲ κακῶς πρήσσων**.—**εὐτυχῶ τὰ πάντα** εὐτυχῶ εἰς ὅλα, εὐτυχῶ διαρκῶς. — **λόγῳ (= ἀκοῇ) οἶδα ἀκούσας** γνωρίζω ἐξ ἀκοῆς. — **πρόρριζος**, βλ. I, 32· **πρόρριζος κακῶς** κάκιστα. — **φροντίζω** σκέπτομαι. — **ἀλγῶ** θλίβομαι, λυποῦμαι. — **ἀποβάλλω τι** ῥίπτω, κάμνω νὰ χαθῇ τι. — **ὅκως μηκέτι ἥξει** ὥστε νὰ μὴ φανῇ πλέον. — **τὠπὸ τούτου** = **τὸ ἀπὸ τούτου** εἰς τὸ ἑξῆς. — **προσπίπτει τί τινι** συμβαίνει τι εἴς τινα. — **πάθη** πάθημα, δυστυχία,— **ὑπόκειμαι** (πθτκ.) ὑποδεικνύομαι, ὑποδηλοῦμαι.— **ἀκέο (= ἀκέεο)**, πρστκ. τοῦ **ἀκέομαι (τὰς εὐτυχίας)** θεραπεύω (ἐξοικονομῶ) τὰς εὐτυχίας.

Κεφ. 41. ἐπιλέγομαι ἀναγινώσκω. — **νόῳ λαμβάνω** λαμβάνω διὰ τοῦ νοῦ, ἐννοῶ. — **ὑποτίθεμαι** συμβουλεύω. — **δίζημαι** ἀναζητῶ.— **ἀσάομαι (ἄση)**, κυρ.: αἰσθάνομαι ἀηδίαν· ἐδῶ = **ἀλγῶ**. — **σφρηγίς**, ἐδῶ: σφραγιδόλιθος· κατωτέρω (**περιελόμενος** καὶ ἐν κεφ. 42): δακτυλίδιον (μετὰ σφραγιδολίθου). — **Θεόδωρος** καλλιτέχνης, διαπρέψας εἰς διαφόρους κλάδους τῆς τέχνης· ἤκμασε κατὰ τὸν στ´ π.Χ. αἰῶνα. — **περιαιροῦμαι τὴν σφρ.** ἀφαιρῶ, βγάλλω τὸ δακτυλίδι μου. — **τὰ οἰκία** ἡ οἰκία. — **συμφορῇ ἐχρᾶτο**, δηλ. **τῇ ἀπολομένῃ σφρηγῖδι· συμφορᾷ χρῶμαί τινι** θεωρῶ τι ὡς συμφοράν, λυποῦμαι διά τι.

Κεφ. 42. συμφέρει συμβαίνει. — **ἀξιῶ** κρίνω καλόν. — **θύραι** ἀνάκτορα. — **Πολυκράτεϊ**, εἰς τό: **ἐλθεῖν ἐς ὄψιν· ἔρχομαί τινι ἐς ὄψιν** ἔρχομαι ἐνώπιόν τινος. — **χωρεῖ τί μοι** ἀποβαίνει τι καλῶς εἰς ἐμέ, ἐπιτυγχάνω τι. — **δικαιῶ** = **ἀξιῶ**. — **ἀποχειροβίοτος** ὁ ζῶν διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἰδίων του χειρῶν. — **μέγα ποιεῦμαι** θεωρῶ μεγάλην τιμήν. — **νηδὺς** κοιλία. — **ὡς τάχιστα** εὐθὺς ὡς. — **κεχαρη-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κὼς = χαίρων. — ἐσέρχεταί τινα ἐπέρχεται εἴς τινα (εἰς τὸν νοῦν τινος). — **καταλαμβάνει τί με** συμβαίνει εἰς ἐμέ τι.

Κεφ. 43. ἐκκομίζω, κυρ.: ἔξω κομίζω (εἰς ἀσφαλῆ τόπον)· ἐδῶ : σῴζω, ἀπαλλάσσω. — **συντυχία** σύμπτωσις, τύχη· ἐδῶ: δυστυχία.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Κεφ. 49. ἐς λόγους ἔρχομαί τινι ἔρχομαι εἰς συνομιλίαν μὲ τινα. — **περίοδος** περιφέρεια. — **ἐντέμνω** ἐγχαράττω.

ἀπιξιος = ἀττ. **ἀφίξεως. — τὰ κατήκοντα** (= ἀττ. **τὰ καθήκοντα**) = **τὰ παρόντα** ἡ παροῦσα κατάστασις. — **ἄλγος** λύπη.—**ὅσῳ** καθόσον, διότι. — **ῥύομαι** ἀπολυτρώνω, σῴζω. — **ὁμαίμων** ὁ ἐκ τοῦ αὐτοῦ αἵματος, συγγενὴς ἐξ αἵματος. — **εὐπετέως** = ἀττ. **εὐπετῶς· εὐπετὴς** εὔκολος. — **οἷά τέ ἐστι = οἷόν τέ ἐστι. — χωρεῖ τί μοι,** βλ. III, 42. — **ἄλκιμος** γενναῖος. — **ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκω ἀρετῆς πέρι** ἔχω φθάσει εἰς τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα τῆς ἀνδρείας (κυρ. : ὡς πρὸς τὴν ἀνδρείαν). — **ἡ μάχη,** ἐδῶ: ὁ τρόπος τῆς μάχης. — **βραχέα** = ἀττ. **βραχεῖα. — ἀναξυρὶς** περισκελίς.— **κυβαρσίη** περσικὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς (τιάρα, σαρίκι).

νέμομαι κατοικῶ. — **βούλομαι θυμῷ** κυρ. : ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἐπιθυμῶ· ἔπειτα : ἐπιθυμῶ. — **κατοίκημαι** (πθτκ. πρκμ.) = **κατοικῶ. — ἔχομαί τινος** εἶμαι πλησίον τινός, συνορεύω μέ τινα. — **ἀγαθὴ** εὔφορος. — **πολυάργυρος** πλούσιος εἰς ἄργυρον. — **ἠὼς** ἀνατολή. — **πρόσουρός τινι** ὁ γειτνιάζων, ὁ συνορεύων μέ τινα. — **καθήκω ἐπὶ** φθάνω (ἐκτείνομαι) ἕως. — **τάλαντα,** δηλ. βαβυλωνιακά· τὸ βαβυλωνιακὸν τάλαντον ἰσοδυνάμει πρὸς 78 ἀττικὰς μνᾶς ἢ πρὸς 7.800 ἀττικὰς δραχμάς. — **ἐπέτεος** = ἀττ. **ἐπέτειος** ἐτήσιος. — **ἐπιτελῶ** πληρώνω.—**Ματιανοὶ** λαὸς ἐν τῇ ΒΔ Μηδίᾳ (ἡ χώρα : Ματιανὴ).— **δίαιταν ποιοῦμαι** διέρχομαι τὴν ζωήν μου. — **Διὶ ἐρίζετε** (θὰ) δύνασθε νὰ διαγωνίζεσθε (νὰ μετριέσθε) μὲ τὸν Δία.

οὖροι = ἀττ. **ὅροι** σύνορα. — **ἰσοπαλὴς** ἰσόπαλος (ἐν μάχῃ).— **χρυσοῦ ἐχόμενον οὐδὲν = χρυσὸς οὐδείς. — ἐνάγω** παρακινῶ. — **παρέχον** (δηλ. **ὑμῖν**), αἰτ. ἀπόλυτος· **παρέχει μοι=ἔξεστί μοι.— αἱροῦμαι** προτιμῶ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κεφ. 50. ὑποκρίνομαι = ἀττ. **ἀποκρίνομαι. — ἐς τοσοῦτο ἐλαύνω** ἕως αὐτοῦ προχωρῶ. — **ἐπείτε** = ἀττ. **ἐπεί. — κύριος**, ἐπὶ χρόνου : ὡρισμένος. — **συγκείμενον (χωρίον)** συμφωνημένος τόπος. — **σοφὸς** πονηρός. — **διαβάλλω** ἀπατῶ διὰ ψευδῶν πληροφοριῶν: ἐξαπατῶ. — **εὖ** ἐπιδεξίως. — **χρεὸν** ἐνῷ ἔπρεπε. — **τὸ ἐὸν** τὸ ἀληθές.— **δ' ὦν** ὅμως, μολαταῦτα, — **φὰς** = ἀττ. **φάσκων. — ὑφαρπάζω** ἀποτόμως διακόπτω. — **ὥρμητο λέγειν** εἶχε κατὰ νοῦν νὰ εἴπῃ. — **ἀπαλλάσσομαι** ἀπέρχομαι, ἀναχωρῶ. — **εὐεπὴς** καλῶς λαληθείς: συνετός, λογικός.

Κεφ. 51. τὰ οἰκία, βλ. III, 41. — **ἱκετηρία (ῥάβδος)** κλάδος ἐλαίας, τὸν ὁποῖον ὁ ἱκέτης ἐκράτει ὡς σύμβολον τῆς καταστάσεώς του. — **ἐς τοῦ Κλεομ.**, δηλ. **οἶκον. — ἅτε ἱκετεύων** ὡς ἱκέτης.— **προσίσταμαί τινι** ἵσταμαι πλησίον τινός. — **ἐπέχω** (ἀμτβ.) ἐμποδίζομαι. — **ἀνανεύω** κινῶ τὴν κεφαλήν μου πρὸς τὰ ὀπίσω ὡς σημεῖον ἀρνήσεως : ἀρνοῦμαι. — **τοῖς χρήμασι ὑπερβάλλω** προσφέρω περισσότερα χρήματα. — **ἐς ὃ** ἕως ὅτου. — **ὑποδέχομαι=ὑπισχνοῦμαι. — αὐδάζομαι** φωνάζω. — **ἢν μὴ ἀποστὰς ἴῃς** = **ἢν μὴ ταχέως ἀποστῇς· ἀφίσταμαι** ἀπομακρύνομαι, φεύγω, — **τὸ παράπαν** παντελῶς. — **ἐκγίνεται** = **ἔξεστι. — ἐπὶ πλέον σημαίνω** διεξοδικώτερον λέγω.

Κεφ. 97. ἀπελαύνω ἐκδιώκω. — **δυναστεύω** ἔχω ἰσχύν, δύναμιν. — **ἐπέρχομαι ἐπὶ τὸν δῆμον** παρουσιάζομαι εἰς τὸν δῆμον.— **νομίζω τι**, ἐδῶ: μεταχειρίζομαί τι. — **ἄποικοι**, ὁ Νηλεύς, ὁ υἱὸς τοῦ Κόδρου, εἶχεν ἱδρύσει τὴν Μίλητον. — **οἰκὸς** = ἀττ. **εἰκός. — σοφέας**, τοὺς Μιλησίους. — **δυναμένους**, τοὺς Ἀθηναίους. — **οὐδέν**, δηλ. **ἦν.— ὑπίσχομαι** = ἀττ. **ὑπισχνοῦμαι.— οἷα** = **ἅτε.—οἶκε** = **ἔοικε** φαίνεται. — **διαβάλλω**, βλ. κεφ. 50. — **ἀποδείκνυμι** διορίζω.— **δόκιμος** εὐυπόληπτος.

Κεφ. 99. ἀπίκοντο, εἰς Μίλητον, ὅπου εὑρίσκετο καὶ ὁ Ἀριστ. ἐπιστρέψας ἐξ Ἀθηνῶν. — **ἅμα ἀγόμενοι** φέροντες (ἔχοντες) μαζί των.

Κεφ. 100. Κορησσὸς προάστειον τῆς Ἐφέσου, παρὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ ὁμωνύμου ὄρους, ἔχον λιμένα. — **χείρ**, ἐδῶ: πλῆθος στρατιω-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῶν: δυνάμεις στρατιωτικαί. — **ἡγεμὼν** ὁδηγός. — **ἀντιωθέντος**= ἀττ. **ἐναντιωθέντος**.—**ῥύομαι** φυλάττω, ὑποστηρίζω.— **᾿Αρταφέρνης** ἀδελφὸς τοῦ Δαρείου, διοικητὴς τῶν Σάρδεων.

Κεφ. 101. ἔσχε=ἐκώλυσε.— τὸ πῦρ ἐπινέμεται τὸ ἄστυ τὸ πῦρ ἐκτείνεται (ἐξαπλοῦται) εἰς τὴν πόλιν. — **ἀπολαμφθέντες**= ἀττ. **ἀποληφθέντες· ἀπολαμβάνομαι** ἀποκλείομαι. — **ὥστε** (μετὰ μτχ.)= **ἅτε** (μετὰ μτχ.). — **νέμομαι** ἐπὶ τοῦ πυρός : κατατρώγω, κατακαίω. — **τὰ περιέσχατα** τὰ πέριξ ἔσχατα μέρη (τῆς πόλεως).— **ἐξήλυσις** ἔξοδος. — **ψῆγμα** κόνις. — **καταφορέω** = **καταφέρω** φέρω κάτω, καταβιβάζω. — **ἐκδίδωμι**, ἐπὶ ποταμῶν : ἐκβάλλω. — **προσφέρομαι** ἐφορμῶ. — **ἐξαναχωρῶ** ὑποχωρῶ, ἀποσύρομαι.

Κεφ. 102. ἐπιχώριος ἐγχώριος. — **Κυβήβη** (ἡ Κυβέλη) μεγάλη καὶ ἀρχαιοτάτη θεὰ λατρευομένη εἰς ὅλην σχεδὸν τὴν Μ. ᾿Ασίαν, ἰδίως εἰς τὴν Λυδίαν καὶ τὴν Φρυγίαν. — **σκήπτομαί τι** μεταχειρίζομαί τι ὡς πρόφασιν. — **ἀντεμπίμπρημι** πυρπολῶ καὶ ἐγὼ πρὸς ἀντεκδίκησιν. — **ἐντὸς ῞Αλυος**, βλ. I, 6 (σελ. 224). — **νομός**, ἐδῶ : κατοικία. — **συναλίζομαι** συναθροίζομαι. — **καί κως** (= **πως**) καὶ φυσικά. — **στίβος** ἴχνη. — **αἱρῶ**, ἐδῶ = **καταλαμβάνω** προφθάνω. — **συμβάλλω** (ἀμτβ.) συμπλέκομαι. — **πολλὸν** = ἀττ. **πολὺ** ὁλοσχερῶς παντελῶς. — **ἑσσοῦμαι** = ἀττ. **ἡττῶμαι**. — **ἐν δὲ δή**, βλ. III, 39.— **ἀναραιρηκότα** = ἀττ. **ἀνῃρηκότα· ἀναιρῶ στεφανηφόρους ἀγῶνας** κερδίζω νίκας εἰς ἀγῶνας, εἰς τοὺς ὁποίους τὸ ἆθλον εἶναι στέφανος. — **Σιμωνίδης ὁ Κεῖος** διάσημος λυρικὸς ποιητὴς τῆς ἀρχαίας ῾Ελλάδος (556 - 468 π.Χ.) — **αἰνέομαι** ἐπαινοῦμαι, ἐξυμνοῦμαι.

Κεφ. 103. τὸ παράπαν, βλ. κεφ. 51. — **τιμωρῶ τινι** βοηθῶ τινα. — **γάρ**, ἐδῶ = **ἐπεί**. — **ὑπῆρχε** = **ἦν**.—**ἕσσον** =ἀττ. **ἧσσον**.— **ταύτῃ** ἐκεῖ. — **ἐκπλέω τὸν ῾Ελλ. ἔξω** ἐκπλέω (ἐξέρχομαι) ἐκ τοῦ ῾Ελλ. ἔξω. — **Καῦνος** ἀρχαία πόλις κατὰ τὴν ΒΔ ἀκτὴν τῆς Καρίας ἀπέναντι τῆς ῾Ρόδου. — **προσγίγνομαί τι** προσχωρῶ εἴς τινα (ὡς σύμμαχος).— **᾿Αμαθούσιοι** κάτοικοι τῆς ᾿Αμαθοῦντος, ἀρχαίας πόλεως τῆς Κύπρου.

Κεφ. 105. συλλογὴ συνάθροισις τῶν στρατευμάτων. — **συνυφαί-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νω μηχανορραφῶ, δολίως παρασκευάζω. — **οὐδένα λόγον ποιοῦμαί τινος** καθόλου δὲν φροντίζω διά τινα. — **καταπροΐξομαι,** μέλλ. ἄνευ ἐνεστ.: θὰ κάμω τι ἀτιμωρητί· **οὐ καταπροΐξονται ἀποστάντες** δὲν θὰ μείνουν ἀτιμώρητοι διὰ τὴν ἀποστασίαν των. — **ὀϊστὸς** βέλος. — **μιν** = **αὐτὸν** (δηλ. **τὸν ὀϊστόν**). — **Ζεῦ,** βλ. Ι, 131 (**Δία**). — **ἐκγενέσθαι μοι,** τὸ ἀπαρφμ. εἰς δήλωσιν εὐχῆς: εἴθε νὰ μοῦ ἐπιτραπῇ: εἴθε νὰ ἀξιωθῶ. — **τείσασθαι,** ἀόρ. ἀπρμφ. τοῦ **τίνομαι** ἐκδικοῦμαι. — **μέμνεο** = ἀττ. **μέμνησο.**

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Κεφ. 6 - 7. συστρέφομαι συναθροίζω τὰ στρατεύματά μου. — **στρατόπεδον** στρατός, στράτευμα. — **πόλισμα** = **πόλις.** — **περὶ ἐλάσσονος ποιοῦμαί τι** ὀλιγώτερον φροντίζω περί τινος. — **ἀντίξοος** = **ἐναντίος.** — **ὑπολείπομαί τι** ἀφήνω τι ὀπίσω μου. — **προναυμαχῶ τινος** ναυμαχῶ ὑπέρ τινος.

Κεφ. 18, 20 - 21. ὑπορύσσω σκάπτω ὑποκάτω. — **μηχανάς,** δηλ. πολιορκητικάς. — **προσφέρω** φέρω πρός τι, χρησιμοποιῶ. — **κατ' ἄκρης,** κυρ.: ἀπὸ κορυφῆς μέχρι θεμελίων· ἐδῶ: ἐξ ὁλοκλήρου. — **ἕκτῳ ἔτεϊ,** ἡ ἀποστασία τῆς Μιλήτου ἐγένετο τὸ 500 π.Χ. — **Ἐρυθρῇ θαλάσσῃ,** ἐννοεῖ τὸν Περσικὸν κόλπον. — **ἐξίημι** ἐκβάλλω. — **ὑπεράχθομαί τινι** πολὺ λυποῦμαι διά τι. — **ἄλλῃ πολλαχῇ** κατὰ πολλοὺς ἄλλους τρόπους. — **Φρύνιχος** Ἀθηναῖος δραματικὸς ποιητὴς (511 π.Χ.). — **διδάσκω δρᾶμα,** ἐπὶ τῶν δραματικῶν ποιητῶν: διδάσκω τοὺς ὑποκριτὰς τὰ μέρη των καὶ ἐπιστατῶ κατὰ τὴν παράστασιν τοῦ δράματος: ἀναβιβάζω τὸ δρᾶμα ἐπὶ τῆς σκηνῆς. — **πίπτω ἐς δάκρυα** ἀναλύομαι εἰς δάκρυα. — **οἰκεῖα κακὰ** οἰκιακαὶ συμφοραί.

Κεφ. 31 - 32. χειμερίζω διαχειμάζω. — **τῷ δ. ἔτεϊ** τὸ ἑπόμενον ἔτος (493). — **ἀναπλέω** πλέω πρὸς τὰ ἄνω, ἀποπλέω. — **Ἰάδες** Ἰωνικαί. — **ὑπὸ Λυδῶν,** δηλ. ὑπὸ τοῦ Κροίσου (περὶ τὸ 560 π.Χ.). — **δίς,** τὴν μίαν φορὰν ὑπὸ τοῦ Κύρου (549) καὶ τὴν ἄλλην τώρα ὑπὸ τοῦ Δαρείου. — **ἐφεξῆς** κατὰ συνέχειαν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κεφ. 33. ἐσπλέοντι ὡς πρὸς ἕνα ποὺ εἰσπλέει. — **ἦν γεγονότα** = **ἐγεγόνει.** — **ὑποχείριος γίνομαί τινι** ὑποτάσσομαι ὑπό τινος.— **χῶραι** τόποι, μέρη. — **συχναὶ** πολλαί.— **τεῖχος** ὠχυρωμένος τόπος, φρούριον.

Κεφ. 42. ὕπαρχος διοικητής. — **σφίσι αὐτοῖς** = **ἀλλήλοις.**— **δωσίδικος** ὁ παραδίδων ἑαυτόν εἰς τὸν νόμον, εἰς τὸ δικαστήριον· **ἵνα δωσίδικοι εἶεν καὶ μή... ἄγοιεν,** κατ' ἔννοιαν : διὰ νὰ λύουν τὰς μεταξύ των διαφορὰς μὲ τὸ δικαστήριον καὶ ὄχι μὲ βιαιοπραγίας. — **τοὺς καθὼς.**— **τὰ τριήκοντα στ.** τὸ διάστημα τῶν τρ. σταδίων. — **κατὰ χώρην** εἰς τὴν θέσιν των: ἀμετάβλητοι. — **διατελῶ ἔχων** (= **ὢν**) ἐξακολουθῶ νὰ εἶμαι. — **ἐς ἐμὲ** ἕως τὴν ἐποχήν μου. — **κατὰ ταὐτά, τὰ** ὁμοίως ὡς.— **εἶχον** = **ἦσαν.**— **εἰρηναῖα** εἰρηνικὰ (μέτρα)

Κεφ. 43. ἅμα τῷ ἔαρι, τοῦ 492. — **καταλύομαι** καθαιροῦμαι, ἀπολύομαι. — **κάρτα πολλὸν** παρὰ πολύν, πολυάριθμον. — **ἅμα ἀγόμενος,** βλ. V 99. — **ναυτικὸς (στρατὸς)** στρατὸς προωρισμένος διὰ τὰ πλοῖα. — **γίγνομαι ἐν** φθάνω εἰς. — **κομίζομαι** ταξιδεύω, πλέω.— **καταπαύω** καταβιβάζω ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν, καθαιρῶ.— **καθίστημι** ἱδρύω. — **ἐπείγομαι** σπεύδω. — **χρῆμα** πλῆθος.

Κεφ. 44. πρόσχημα πρόφασις. — **στόλος** ἐκστρατεία. —**ἀτὰρ** δέ, ὅμως,— **καταστρέφομαι** ὑποτάσσω. — **τοῦτο μέν... τοῦτο δὲ** ἀφ' ἑνὸς μέν... ἀφ' ἑτέρου δέ,.— **ἀνταειραμένους**=ἀττ. **ἀνταραμένους** (δηλ. **αὐτοῖς**)· **χεῖρας ἀνταίρομαί τινι** σηκώνω χεῖρας ἐναντίον τινός, ἀνθίσταμαι κατά τινος. — **ἐντὸς** ἐντεῦθεν, δηλ. ἀνατολικῶς τῆς Μακεδονίας (ἐὰν παρατηρῇ τις ἀπὸ τῆς Περσίδος). — **ἦν γεγονότα,** βλ. κεφ. 33.—**ὑποχείριος γίνομαί τινι,** βλ. κεφ. 33.— **διαβάλλω** (ἀμτβ.) διαβιβάζομαι. — **Ἄκανθος** πόλις ἐπὶ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου.— **περιβάλλω** = **περιπλέω.**— **ἄνεμος ἄπορος** ἄνεμος, κατὰ τοῦ ὁποίου οὐδεμία ἀντίστασις δύναται νὰ ἔχῃ ἀποτελέσματα: ἀκαταμάχητος, ἀκατανίκητος. — **τρηχέως περιέπω (τινὰ)** κακοποιῶ, βλάπτω τινά.— **κατὰ** μετ' αἰτ. = ἀττ. **εἰς** ἢ **περὶ** μετ' αἰτ.— **ὥστε** (μετὰ μτχ.) = **ἅτε** (μετὰ μτχ.). — **θηριώδης** πλήρης ἀγρίων θηρίων (ἁρπακτικῶν ἰχθύων). — **ἡ πέτρα** ὁ βράχος. — **ἀράσσω** κτυπῶ, κατασυντρίβω,— **νέω** κολυμβῶ. — **ἠπιστέατο** = ἀττ. **ἠπίσταντο.** — **κατὰ τοῦτο** διὰ τοῦτο, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κεφ. 45. οὕτω πρήσσω τοιαύτην τύχην ἔχω.— **Βρύγοι** λαὸς θρακικὸς κατοικῶν πλησίον τῆς Μακεδονίας.— **ἐπιχειρῶ τινι** προσβάλλω τινά, ἐπιτίθεμαι κατά τινος,— **ἀπανίσταμαι** ἀποσύρομαι, ἀποχωρῶ. — **στόλος** στρατός.

Κεφ. 94. δευτέρῳ ἔτεϊ τούτων τὸ δεύτερον ἔτος μετὰ ταῦτα.— **φλαύρως (= φαύλως) πρήσσω τινὶ** ἀτυχῶ μέ τι. — **παραλύω** ἀπολύω, παύω. — **ἀποδείκνυμι** διορίζω. —**ἀδελφιδοῦς** ἀνεψιός. — **ἐντειλάμενος** ἀπέπεμπε=ἀπέπεμπεν (**αὐτοὺς**) **ἐντειλάμενος (αὐτοῖς)**. — **ἄγω τινὶ ἐς ὄψιν** φέρω ἐνώπιόν τινος.

Κεφ. 95. πεζὸν στρ. πολλόν, αἱ δυνάμεις τῶν Περσῶν ἀνήρχοντο πιθανῶς εἰς 100.000 πεζικοῦ στρατοῦ, 10.000 ἱππικοῦ καὶ 600 πλοῖα ἐκτὸς τῶν ἱππαγωγῶν. — **ἐπέρχομαι** ἔρχομαι αἴφνης. — **προεῖπε = ἐκέλευσε.** — **ἔχω τὰς ναῦς** διευθύνω τὰς ναῦς. — **ἰθὺ** (= ἀττ. **εὐθὺ**) μετὰ γνκ. : κατ' εὐθεῖαν εἰς. — **διὰ νήσων**, δηλ. τοῦ Αἰγαίου πελάγους.— **ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν**, βλ. I, 131 (σελ. 229).— **τρίτῳ πρότερον ἔτεϊ** πρὸ δύο ἐδῶν. — **ποιοῦμαι τὴν κομιδὴν = κομίζομαι** (κεφ. 43). — **ταύτῃ** ἐκεῖ (δηλ. περὶ τὸν Ἄθων). —**πρὸς δὲ** (ἐπίρρ.) πρὸς τούτοις δέ.— **οὐκ ἁλοῦσα**, οἱ Πέρσαι πρὸ 9 ἐτῶν (τὸ 499 π.Χ.) ὑπὸ τὸν Ἀρισταγόραν εἶχον ἀποπειραθῆ νὰ ὑποτάξουν τὴν Νάξον· ἡ ἀπόπειρά των ὅμως ἀπέτυχε.

Κεφ. 96. προσφέρομαι πλέω. — **προσμείγνυμι τῇ Νάξῳ** ἀγκυροβολῶ, ἀποβιβάζομαι εἰς Ν.— **ἐπέχω (τὸν νοῦν)** ἔχω κατὰ νοῦν, διανοοῦμαι. — **τῶν πρότερον**, δηλ. τῆς ἀποτυχούσης ἐκστρατείας τοῦ Ἀρισταγόρου. — **καταλαμβάνω** προφθάνω.

Κεφ. 97. Ῥήναια, νῆσος μικρά, 4 στάδια μακρὰν τῆς Δήλου (νῦν Μεγάλη Δῆλος). — **ἵνα** ποῦ. — **ἱροί**, ὡς κάτοικοι ἱερᾶς χώρας· διότι ἡ Δῆλος ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν.— **οὐκ ἐπιτήδεια καταγινώσκω κατά τινος** κρίνω περί τινος οὐχὶ ὅπως πρέπει: ἀδίκως ὑποπτεύω τινά.— **ἐπὶ τοσοῦτό γε φρονέω** εἶμαι βεβαίως ἀρκετὰ νοήμων. — **ὧδε ἐπέσταλται** ἔχει δοθῆ τοιαύτη ἐντολή. — **ἐν τῇ = ἐν ᾗ.** — **σίνομαι** βλάπτω.— **ἄπιτε** ἐπανέλθετε (δηλ. ἐκ Τήνου). — **νέμομαι** κατοικῶ. — **ἐπικηρυκεύομαι** διὰ κή-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρυκος παραγγέλλω.—**μετὰ δέ,** ἐπίρρ.—**τάλαντα,** τὸ **τάλαντον** ἐδῶ μέτρον βάρους ἴσον μὲ 26 περίπου χιλιόγρ.· τὸ δὲ χιλιόγρ.=312 1/2 δράμια.—**κατανέω** συσσωρεύω.—**θυμιάω** καίω ὡς θυμίαμα, ὡς προσφοράν.

Κεφ. 100. ἀπείπαντο=ἀττ. **ἀπεῖπον** ἠρνήθησαν.—**κληρουχῶ** ὡς κληροῦχος κατέχω, κατοικῶ· οἱ Ἀθην. τὸ 506 π.Χ. νικήσαντες τοὺς Χαλκιδεῖς τῆς Εὐβοίας διήρεσαν τὴν χώραν αὐτῶν εἰς 4.000 **κλήρους,** τοὺς ὁποίους ἔδωκαν ὡς κατοχὴν εἰς τοὺς ἀπόρους συμπολίτας των· οὗτοι δὲ ὡς λαβόντες τοὺς **κλήρους** τούτους (δηλ. τὰ κληρωθέντα εἰς αὐτοὺς κτήματα) ἐκαλοῦντο **κληροῦχοι.**—**ἱπποβόται** ἐκαλοῦντο οἱ πλούσιοι Χαλκιδεῖς, οἱ ἀριστοκρατικοί.—**τιμωρὸς** βοηθός. — **ἄρα** ὡς κατόπιν ἐδείχθη. — **ὑγιὲς βούλευμα** συνετὴ ἀπόφασις.—**διφασίας ἰδέας ἐφρόνεον** διαφοροτρόπως ἐσκέπτοντο: ἐσκέπτοντο δύο τρόπους ἐνεργείας.—**ἐκλιπεῖν τὴν π. ἐς**=**ἐκλιπεῖν τὴν π. καὶ φυγεῖν ἐς.**—**τὸ ἄκρον** ἡ κορυφὴ (ὄρους).—**προσδέχομαι** ἐλπίζω.—**ἴδια κέρδεα φέρομαι** ἐπιτυγχάνω ἰδιαίτερα ὠφελήματα.—**ὁ Πέρσης**=**ὁ Περσέων βασιλεύς.**—**ἑκάτερα**=**ἑκάτερον.** —**τὰ πρῶτα** ἕνας ἀπὸ τοὺς πρώτους.—**προσδέομαι**=**δέομαι.**—**προσαπόλλυμαι** χάνομαι καὶ ἐγὼ (μαζὶ μὲ ἄλλους).

Κεφ. 101. κατέχω (τὰς νέας) κατά τι ἢ **ἔς τι** ἀγκυροβολῶ πλησίον εἴς τι.—**χωρίον** τόπος.—**προσφέρομαί τινι** ἐπιτίθεμαι κατά τινος.—**ἐποιεῦντο βουλὴν**=**ἐβουλεύοντο.** — **μέλει τινὶ περί τινος** φροντίζει τις περί τινος.—**νικᾷ (ἡ γνώμη)** μετ᾽ ἀπρμφ.: ἀποφασίζεται νά.—**ἀστὸς** πολίτης.—**δόκιμος** ἔγκριτος, εὐυπόληπτος.—**τοῦτο μέν... τοῦτο δέ,** βλ. κεφ. 44.—**ἀποτίνυμαί τινος** λαμβάνω ἐκδίκησιν διά τι.—**τῶν κατακ. ἱρῶν,** περὶ τοῦ πράγμ. βλ. βιβλ. V. κεφ. 102 (ἐν σελ. κειμ. 164).

Κεφ. 102 - 103. χειροῦμαι ὑποτάσσω.—**ἐπέχω** διαμένω.—**κατεπείγω** σπεύδω, βιάζομαι.—**γὰρ**=**ἐπεί.**—**ἐνιππεύω** ἱππεύω,, (κάμνω χρῆσιν τοῦ ἱππικοῦ) ἔν τινι τόπῳ.—**ἀγχοτάτω,** ἐπίρρ. ὑπερθτκ. τοῦ **ἀγχοῦ** πλησίον.—**καθηγοῦμαί τινι** ὁδηγῶ τινα.—**καταλαμβάνει** (ἀπροσ.) συμβαίνει.—**φεύγω τινὰ** ἐξορίζομαι ὑπό τινος.—**ἥκων,** μετ᾽ ἀπουσίαν 20 ἐτῶν.—**ἐκ τῆς Χερσ.,** τῆς θρακικῆς, ὅπου ἕως τώρα ἔζη μακρὰν τῆς πατρίδος του ὡς ἡγεμών.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κεφ. 105. ἄλλως κατὰ τὰ ἄλλα.—**ἡμεροδρόμος** ὁ τρέχων καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ὁ ταχυδρόμος, ὁ ἀγγελιαφόρος.—**τοῦτο,** δηλ. **τὸ ἡμεροδρομεῖν.**—**μελετῶν τι** ἔχω τι ὡς ἐπάγγελμα.—**ἀφικνοῦμαι ἐπί τινα** φθάνω καὶ προυσιάζομαι ἐνώπιόν τινος.—**λόγιμος** ἀξιόλογος.

Κεφ. 106 - 107. ἔαδε, ἀόρ. β' τοῦ **ἁνδάνω** ἀρέσκω.—**τὸ παραυτίκα** ἀμέσως.—**ἱσταμένου=ἀρχομένου.** — **ἐξελεύσεσθαι=** ἀττ. **ἐξιέναι.** — **τοῦ κύκλου,** δηλ. τῆς σελήνης.—**ἐν τεμένεϊ Ἡρ.,** πλησίον τοῦ Μαραθῶνος· **τέμενος** ἱερόν.—**ἐπέρχομαι,** βλ. κεφ. 95.—**ἐδεδώκεσαν σφέας,** τοῦτο εἶχε γίνει τὸ 519, ὅτε οἱ Θηβαῖοι ἐπίεζον τοὺς Πλαταιεῖς ὡς μὴ ἀναγνωρίζοντας τὴν κυριαρχίαν των.—**συχνὸς** πολύς.— **ἀναραιρέατο** = ἀττ. **ἀνῄρηντο· ἀναιροῦμαι** ἀναλαμβάνω.

Κεφ. 108. γίνομαι δίχα διαιροῦμαι (εἰς δύο μέρη), διχάζομαι.—**συμβάλλῳ** συμπλέκομαι.—**ὀλίγους,** ἡ ὅλη δύναμις τῶν Ἀθην. μετὰ τῶν 1.000 Πλαταιέων συνεποσοῦτο εἰς 11.000.—**γὰρ=ἐπεί.**—**ψηφιδοφόρος** ψηφοφόρος.— **ὁ τῷ κυάμῳ λαχὼν** ὅποιος ἐτύχαινε διὰ τοῦ κυάμου (κλήρου).—**ὁμόψηφος** ὁ ἔχων ἴσον δικαίωμα νὰ δώσῃ ψῆφον.—**Ἀφιδναῖος** ὁ ἐκ τῶν **Ἀφιδνῶν,** πόλεως πλησίον τῆς Δεκελείας.

Κεφ. 109. ἐν σοί ἐστι εἰς τὰς χεῖράς σου κεῖται: ἀπὸ σὲ ἐξαρτᾶται.—**μνημόσυνον** μνημεῖον, ἐνθύμημα.—**δὴ** ὡς γνωστόν.—**δέδεκται**=ἀττ. **δέδεικται.**—**περιγίνομαι** ὑπερτερῶ, νικῶ.—**οἷός τέ εἰμι** δύναμαι.—**ἐς σέ τοι ἀνήκει** ἀπὸ σὲ ἀκριβῶς ἐξαρτᾶται.—**τὸ κῦρος ἔχει περί τινος** ἀποφασίζω ὁριστικῶς περί τινος.—**ἔλπομαι,** ἐδῶ: φοβοῦμαι.—**μετεξέτεροι=ἔνιοι.**—**σαθρόν τι ἐγγίνεταί τινι** νοσηρά τις σκέψις ἐπέρχεται εἴς τινα (ἐδῶ: ἡ τῆς προδοσίας).—**συμβολὴ** μάχη.—**τείνει τι ἔς τι** ἀπόκειταί τι εἴς τι.—**ἀρτῶ (-άω)** ἐξαρτῶ.—**τοι**=ἀττ. **σοι.**—**ἀποσπεύδω** προσπαθῶ μὲ κάθε τρόπον νὰ ἐμποδίσω, ἀποτρέπω.—**προσκτῶμαι** λαμβάνω μὲ τὸ μέρος μου.—**προσγίνομαι** προστίθεμαι.—**κυρῶ** ἀποφασίζω.

Κεφ. 110 - 111. ἡ γνώμη ἔφερε (μετ' ἀπρμφ.) ἡ γνώμη ἔκλινεν εἰς τὸ νά.—**πρυτανηίη,** ἐδῶ: ἡγεμονία, ἀρχιστρατηγία (τὴν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὁποίαν ἕκαστος τῶν δέκα στρατηγῶν ἐναλλὰξ ἐπὶ μίαν ἡμέραν εἶχε).— **οὔτι κω**=**οὔπω τι** οὐδόλως ἀκόμη.—**εξεδέκοντο** ἠκολούθουν.— **ὡς ἠριθμέοντο** καθὼς ἠριθμοῦντο, δηλ. κατὰ τὴν σειράν των, ἡ ὁποία διὰ κλήρου ὡρίζετο.—**ἐχόμεναι ἀλλ.** ἡ μία πλησίον τῆς ἄλλης.— **ἀνάγω** φέρω ἐπάνω (εἰς τὴν Ἀκρόπολιν).—**πανηγύριας**, ἐννοοῦνται τὰ μεγάλα Παναθήναια.—**ἐν τῇσι πεντετηρίσι** κατὰ πᾶν πέμπτον ἔτος.—**στρατόπεδον**, βλ. κεφ. 6.—**ἐπὶ τάξις ὀλίγας** κατὰ βάθος εἰς ὀλίγας τάξεις. εἶχε βάθος παρατάξεως ὀλίγων ἀνδρῶν (πιθανῶς τριῶν).—**ταύτῃ** ἐκεῖ, ἐν τῷ μέσῳ.—**ἔρρωτο**, τοῦ **ῥώννυμι** κάμνω ἰσχυρόν, ἐνισχύω.

Κεφ. 112. διετέτακτο (ἀπροσ.) ἡ παράταξις εἶχε γίνει.—**ἀπείθησαν**=ἀττ. **ἀφείθησαν**· τοῦ **ἀφίημι.**—**δρόμῳ** τροχάδην.— **ἵεμαι** ὁρμῶ.—**τὸ μεταίχμιον** τὸ μεταξὺ (τῶν δύο στρατῶν) διάστημα.— **ἐπιφέρω** ἀποδίδω.—**πάγχυ**=**πάνυ.**—**ἡ ἵππος** τὸ ἱππικόν.— **τοξεύματα**=**τοξόται.**—**κατεικάζω** συμπεραίνω.—**προσμείγνυμί τινι** πλησιάζω τινά.—**τῶν ἴδμεν**, βλ. 1, 6 (σελ. 224).—**ἐσθημένος**, πρκμ. ἀχρήστου τινὸς ῥ., τοῦ **ἐσθέω (ἐσθής)** ἐνδύω.—**τέως** ἕως τότε.

Κεφ. 113 - 114. τῇ (ἀττ. **ᾗ**) ἐκεῖ ὅπου.—**Σάκαι** λαὸς κατοικῶν εἰς τὰ ΒΑ τῆς ἐν Ἀσίᾳ Βακτριανῆς· ἐθεωροῦντο ὡς ἀνδρειότεροι καὶ καλύτεροι στρατιῶται τοῦ περσικοῦ στρατοῦ.—**ἐτετάχατο**=**τεταγμένοι ἦσαν.**—**ῥήγνυμι** διαρρηγνύω, διασπῶ.—**συνάγω** συνενῶ, συνάπτω.—**ἐς ὃ** ἕως ὅτου.—**ἐπιλαμβάνομαι** πιάνω.—**τοῦτο μέν... τοῦτο δέ... τοῦτο δὲ** πρῶτον μέν, ἔπειτα δέ, πρὸς τούτοις δέ.—**πόνος** μάχη.—**ἀπό δ' ἔθανε**, τμῆσις=**ἀπέθανε δέ.** — **τὰ ἄφλαστα** τὰ κατὰ τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου κοσμήματα· ταῦτα ἦσαν συνήθως εἰκόνες θεῶν ἢ ἡρώων.

Κεφ. 115 - 117. ἐπικρατῶ τινος γίνομαι κύριός τινος.—**ἐξανακρούσομαι** ἀποσύρομαι, ἀποπλέω.—**ἐκ τῆς νήσου**, δηλ. τῆς Αἰγιλείας (μεταξὺ Εὐβοίας καὶ Ἀττικῆς).—**φθάνω τινὰ ἀφικόμενος** φθάνω πρωτύτερα ἀπό τινα.—**αἰτίη ἔσχε** ἐπεκράτησε (διεδόθη) ἡ κατηγορία.—**Ἀλκμαιωνίδαι**, ὀνομαστὴ οἰκογένεια ἐν Ἀθήναις.— **μηχανὴ** μηχανορραφία, σκευωρία.— **ἐπινοηθῆναι** = **ἐπινοῆσαι.**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

συντίθεμαί τινι συμφωνῶ μετά τινος.—**ἀναδείκνυμι ἀσπίδα** ἀνυψῶ ἀσπίδα ὡς σημεῖον.—**ὡς ποδῶν ἔχει** μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῶν ποδῶν του: ὅσον ταχέως δύναται.—**Κυνόσαργες** γυμνάσιον ἐν Ἀθήναις παρὰ τὴν εἰς Φάληρον ὁδὸν (παρὰ τὴν σημερινὴν Γαργαρέταν).—**ὑπεραιωροῦμαι Φαλήρου** ἐμφανίζομαι εἰς τὸ πέλαγος (στ' ἀνοικτὰ) ἀντικρὺ τοῦ Φαλήρου.—**ὑπὲρ τούτου** πρὸ τούτου.—**ἀνακωχεύω** κρατῶ ἐπ' ὀλίγον στὰ πανιά.

Κεφ. 119. προσέχω ἐς προσορμίζομαι εἰς.—**ἐνέχω χόλον τινὶ** ἔχω μέσα μου ὀργήν, ὀργίζομαι κατά τινος.—**οἷα=ἅτε.**—**σταθμὸς** κτῆμα.—**μέχρι ἐμέο** ἕως τὸν καιρόν μου.

Κεφ. 120. καταλαμβάνω (προ)φθάνω.—**ἱμείρομαι** ἐπιθυμῶ.—**τοὺς Μήδους,** δηλ. τοὺς ἐν Μαραθῶνι πεσόντας Πέρσας.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Κεφ. 100. διατάσσω παρατάσσω.—**διεξελαύνω** διέρχομαι.—**θεῶμαι** ἐπιθεωρῶ.—**ἀπογράφω** καταγράφω ἐν καταλόγῳ.—**γραμματιστὴς** γραμματεύς.—**ἐξ ἐσχάτων ἐς ἔσχατα** ἀπὸ τὸ ἓν ἄκρον ἕως τὸ ἄλλο.—**μετεκβαίνω** μεταβαίνω ἀπὸ τὸ ἓν εἰς ἄλλο.—**Σιδώνιος** ὁ ἐκ Σιδῶνος πόλεως τῆς Φοινίκης.—**ἵζομαι** κάθημαι.—**ἀπογράφομαι** διατάσσω νὰ καταγράφουν.—**ἀνάγω** φέρω εἰς τὸ πέλαγος.—**ὅσον τε** περίπου.—**ἀνακωχεύω,** βλ. VI, 115-117 (ἐν τῇ αὐτῇ σελ.).—**μετωπηδὸν** ἐν πυκνῷ μετώπῳ.—**ἐπιβάται** οἱ ἐπὶ τοῦ πλοίου πολεμισταὶ στρατιῶται (κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς ἐρέτας καὶ λοιποὺς ναύτας).—**ἐντὸς** μεταξύ.

Κεφ. 101. διεκπλέω διέρχομαι πλέων.—**Δημάρατος,** ὁ ἐξόριστος βασιλεὺς τῆς Σπάρτης.—**εἷς=ἀττ. εἶ.**—**πυνθάνομαί τινος** μανθάνω ἀπό τινα.—**ὑπομένω** μετὰ μτχ. ἀναφερομένης εἰς τὸ ὑποκμ.: τολμῶ νά.—**χεῖρας ἀνταίρομαί τινι,** βλ. VI, 44 (ἐν σελ. 243).—**πρὸς ἑσπέρης** πρὸς δυσμάς.—**ἀξιόμαχος** (μετ' ἀπρμφ.): **ὑπομένω τινὰ ἐπιόντα** περιμένω τὴν ἐπίθεσίν τινος.—**ἄρθμιος** ἡνωμένος.—

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὸ ἀπὸ σεῦ τὴν γνώμην σου.—**ὑπολαμβάνω** λαμβάνω τὸν λόγον.— **χρῶμαι ἀληθείᾳ** λέγω τὴν ἀλήθειαν.— **χρῶμαι ἡδονῇ** ὁμιλῶ πρὸς εὐχαρίστησιν.—**ἀηδὴς** δυσάρεστος.—**ἔσεσθαι**, ὑπκμ. **αὐτόν**.

Κεφ. 102. ἁλίσκομαι ψευδόμενός τι πιάνομαι ψεύστης εἴς τι.—**αἰεί κοτε** ἀνέκαθεν.—**σύντροφός εἰμί τινι** εἶμαι ἀναθρεμμένος μαζὶ μέ τινα.—**ἔπακτός ἐστι** δὲν εἶναι ἔμφυτος.—**κατείργασται** (ἐν πθτκ. σημ.) ἔχει ἀποκτηθῆ.—**σοφίη** νοημοσύνη.—**διαχρῶμαί τινι** μεταχειρίζομαι (ἔχω) τι πάντοτε.—**ἀπαμύνομαι** ἀποκρούω.— **δεσποσύνη** δεσποτισμός.—**οἴκημαι=οἰκῶ**.—**οὐκ ἔστι ὅκως κοτὲ** οὐδέποτε.—**λόγοι** προτάσεις.—**αὖτις δὲ** ἔπειτα δέ.—**ἀντιοῦμαι =ἐναντιοῦμαι**.—**φρονῶ τά τινος** ἔχω τὰ αὐτὰ φρονήματα, τὰ ὁποῖα ἔχει καὶ ἄλλος τις: εἶμαι μὲ τὸ μέρος τινός.

Κεφ. 103. φθέγγομαι λέγω, ἐκστομίζω.—**ἔπος** λόγος.—**δυναίατο**=ἀττ. **δύναιντο**.—**γίνονται περὶ ἕνα ἕκαστον** ἀναλογοῦν εἰς τὸν καθένα.—**γενοίατο**=ἀττ. **γένοιντο**.—**δειμαίνω** φοβοῦμαι. —**ἀνειμένος (ἀνίημι)** ἀφειμένος.—**ἀνισῶ** ἐξισῶ.

Κεφ. 104. τὰ κατήκοντα Σπαρτ. τὰ ἀφορῶντα τοὺς Σπαρτ.— **τὰ νῦν τάδε** (ἐπίρρ.): ἀκριβῶς τώρα.—**ἔστοργα**, ὁ πρκμ. μὲ σημ. ἐνεστ.=**στέργω** ἀγαπῶ.—**ἐξεπίσταμαι** γνωρίζω καλῶς.—**τιμὴ** βασιλικὸν ἀξίωμα.—**γέρεα** προνόμια (ἀποδιδόμενα εἰς βασιλεῖς).—**βίος** τὰ μέσα πρὸς ζωήν.—**οἶκος** κατοικία.—**οἰκὸς**=ἀττ. **εἰκός**.—**φαινομένη** φανερά.—**διωθοῦμαι** ἀποκρούω.—**κατὰ ἕνα** εἷς πρὸς ἕνα. —**οὐδαμὸς**=ἀττ. **οὐδείς**.—**κακίων** ὀλιγώτερον ἀνδρεῖος. — **ἁλέες** ὅλοι ὁμοῦ.—**ἔπειμί τινι** προΐσταμαί τινος.—**ὑποδειμαίνω** φοβοῦμαι.—**γῶν**=ἀττ. **γοῦν**.—**ἄνωγα** διατάσσω.—**φεύγω** ἀποφεύγω. — **ἐπικρατῶ** νικῶ.—**τὸ λοιπὸν** εἰς τὸ ἑξῆς. —**κατὰ νόον τοι** κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σου.

Κεφ. 105. ἐς γέλωτα τρέπω (τό πρᾶγμα) τὸ γυρίζω στὸ γέλιο.—**ποιοῦμαι ὀργὴν** ὀργίζομαι.

Κεφ. 201. ἡ δίοδος τὸ στενόν.—**ἐπιχώριος** ἐντόπιος.—**τὰ ἔχοντα ἢ φέροντα πρὸς** τὰ ἐκτεινόμενα μέρη πρός.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κεφ. 202 - 203. ὑπομένω περιμένω.—**ὁ Πέρσης**, βλ. VI, 100.—**ἐπίκλητος γίνομαι** προσκαλοῦμαι.—**Λοκροὶ Ὀπούντιοι** οἱ κάτοικοι τῆς Ἀν. Λοκρίδος ἐκ τῆς ἐκεῖ πρωτευούσης Ὀποῦντος.—**πρόδρομος** ὁ τρέχων ἐμπρός τινος, ὁ προπορευόμενος, ἡ πρωτοπορία.— **προσδόκιμός εἰμι** περιμένομαι.—**ἐν φυλακῇ εἰμι** φυλάσσομαι.—**τῷ=ᾧ**.—**ἐξ ἀρχῆς γινομένῳ** εὐθὺς ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του.—**κακὸν οὐ συνεμείχθη** (δηλ. **τοῖσι ἀγαθοῖσι**) μὲ τὴν εὐτυχίαν δὲν ἀνεμείχθη κάποια δυστυχία.—**μέγιστα**, δηλ. **κακὰ συνεμείχθη**.—**πίπτω ἀπὸ τῆς δόξης** ἀποτυγχάνω εἰς τὴν ἰδέαν μου (εἰς τὴν προσδοκίαν μου).

Κεφ. 204 - 205. ἑκάστων, ἐκ τοῦ **στρατηγοί**.—**ἐξ ἀπροσδοκήτου** ἀπροσδοκήτως, παρ' ἐλπίδα· ὁ Λεωνίδας ὡς ἔχων δύο ἀδελφοὺς μεγαλυτέρους, τὸν Κλεομένην καὶ τὸν Δωριέα, οὐδέποτε ἤλπιζε νὰ γίνῃ βασιλεύς. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Κλεομένης ἀπέθανεν ἄνευ τέκνου ἄρρενος, ὁ δὲ Δωριεὺς δὲν ὑπῆρχε πλέον, ἀλλ' εἶχεν ἀποθάνει καὶ αὐτός, ἡ βασιλεία περιῆλθεν εἰς τὸν Λεωνίδαν.—**ἐπιλέγομαι** ἐκλέγω διὰ τὸν ἑαυτόν μου.—**οἱ κατεστεῶτες** οἱ (διὰ νόμου) ὡρισμένοι· ἐννοοῦνται οἱ κατ' ἐκλογὴν ὑπὸ τοῦ βασιλέως προσλαμβανόμενοι τριακόσιοι εἰς ἐπικινδύνους ἐπιχειρήσεις.—**ἐς τὸν ἀριθμὸν λογίζομαι** ἀπαριθμῶ.—**σπουδὴν ποιοῦμαι** (μετ. ἀπρμφ.) φροντίζω νά.—**κατηγορεῖται** (ἀπρσ.) **τινὸς** (μετ' ἀπρμφ.) φέρεται κατηγορία κατά τινος ὅτι.—**παρακαλῶ** προσκαλῶ.—**ἀπερέουσι**, μέλλ. τοῦ **ἀπαγορεύω** ἀρνοῦμαι.—**ἐκ τοῦ ἐμφανέος** φανερά.

Κεφ. 206. ὑπερβάλλομαι ἀναβάλλω. — **γὰρ** ἐπειδή. — **Κάρνεια** ἑορτὴ τελουμένη ἐν Σπάρτῃ κατ' ἔτος πρὸς τιμὴν τοῦ Καρνείου Ἀπόλλωνος καὶ διαρκοῦσα ἐννέα ἡμέρας.—**κατὰ τάχος=ταχέως**.—**πανδημεὶ=πανστρατιῇ**.—**ὡς=οὕτως**. — **ἐνένωντο** = ἀττ. **ἐνενόηντο**· τοῦ **νοοῦμαι** σκέπτομαι.—**ἦν συμπεσοῦσα=συνέπεσε**.—**κατὰ τὠὐτὸ** κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον.—**Ὀλυμπιὰς** οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες.—**κατὰ τάχος οὕτω=οὕτω ταχέως**.—**διακρίνεται ὁ πόλεμος** τελειώνει ὁ πόλεμος.

Κεφ. 207. διενένωντο, βλ. ἀνωτέρω **ἐνένωντο** (κεφ. 206).—**πέλας** (μετὰ γνκ.) πλησίον τινός.—**ἐσβολὴ** δίοδος, στενόν.—**κα-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ταρρωδῶ=κατορρωδῶ πολὺ φοβοῦμαι.—**ἀπαλλαγὴ** ἀναχώρησις.— **περισπέρχομαί τινι** πολὺ δυσαρεστοῦμαι (ὀργίζομαι) διά τι.— **ἀλέξασθαι**, μέσ. ἀόρ. τοῦ **ἀλέξω** ἀποκρούω.

Κεφ. 208. ἰδέσθαι=ἰδεῖν. — **ἀκηκόεε=ἠκηκόει.**—**ἁλίζομαι** συναθροίζομαι.—**ταύτῃ** αὐτοῦ.—**προσελαύνω** (ἔφιππος) πλησιάζω.— **κατώρα**=ἀττ. **καθεώρα· καθορῶ** βλέπω καλῶς.—**ἔσω τοῦ τείχεος**, τοῦτο τὸ τεῖχος εἶχον κτίσει πρὸ πολλῶν ἐτῶν οἱ Φωκεῖς, διὰ νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ τὰς προσβολὰς τῶν Θεσσαλῶν, τῶν ἀσπόνδων ἐχθρῶν των.—**ἀνορθώσαντες**, διότι τὸ πλεῖστον μέρος αὐτοῦ ὡς ἐκ τῆς πολυκαιρίας εἶχε καταπέσει.—**οἷά τε ἦν=οἷόν τε ἦν.**— **ὁ δὲ= ἀλλά.** — **μανθάνω**, ἐδῶ: παρατηρῶ.— **τοῖσι (=οἷς) τὰ ὅπλα ἔκειτο** οἱ ὁποῖοι εἶχον στρατοπεδεύσει.—**ἀτρεκέως** ἀκριβῶς.— **ἀλογίη** ἀδιαφορία, καταφρόνησις.—**κυρέω=τυγχάνω.** — **ὄπωπα**, πρκμ. τοῦ **ὁρῶ.**

Κεφ. 209. ἔχω (μετ' ἀπρμφ.) δύναμαι.—**συμβάλλομαι** ἐννοῶ.—**τὸ ἐὸν** τὸ ἀληθές.—**ἀλλὰ - γὰρ** ἀλλ' ἐπειδή.—**μευ**=ἀττ. **μοῦ.** —**καὶ πρότερον**, περὶ τοῦ πράγμ. βλ. κεφ. 101 - 104 (ἐν σελ. κειμ. 171 - 172)—**εὖτε**=ἀττ. **ὅτε.**—**γέλωτα τίθεμαί τινα** περιγελῶ τινα. — **τῇ** (= ἀττ. **ᾗ**) πῶς. — **ἀγὼν** ἔργον, καθῆκον. —**ἀντία σεῦ** ἐνώπιόν σου. —**ἀπίκαται**=ἀττ. **ἀφιγμένοι εἰσί.** —**ἔσοδος=ἐσβολὴ** (κεφ. 207).—**νόμος** συνήθεια.—**ἔχων ἐστὶ=ἔχει.**— **ἐπεὰν**= ἀττ. **ἐπάν.** — **ψυχὴ** ζωή.—**τὸ ὑπομένον** = οἱ **ὑπομένοντες· ὑπομένω** μένω ὀπίσω. — **ὑπομένω** (μετὰ μτχ. ἀναφερομένης εἰς τὸ ὑποκμ.), βλ. κεφ. 101 (ἐν σελ. 248).—**χεῖρας ἀνταίρομαί τιτα ἢ τινι**, βλ. VI, 44 (ἐν σελ. 243).—**βασιλήιος**=ἀττ. **βασίλειος** βασιλικός.—**προσφέρομαι πρός τινα** ἐπέρχομαι ἐναντίον τινός. —**κάρτα=λίαν.**—**χρᾶσθαι**, τὸ ἀπρμφ. ἀντὶ προστακτ.=**χρῶ.** — **τοι**=ἀττ. **σοι.**—**ταύτῃ... τῇ** οὕτω... ὅπως.

Κεφ. 210. παρεξῆκε, τοῦ **παρεξίημι** ἀφήνω νὰ περάσῃ.— **ἀβουλία** ἀπερισκεψία.—**διαχρῶμαι=χρῶμαι.**—**Κίσσιοι** κάτοικοι τῆς Κισσίας, χώρας περσικῆς, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἔκειντο τὰ Σοῦσα.—**ἐς ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ** ἐνώπιόν του.—**φερόμενοι** μὲ ὁρμήν.—**ἐπεσήισαν**= ἀττ. **ἐπεισῇσαν** εἰσήρχοντο εἰς τὰς τάξεις τῶν πιπτόντων.—**προ-**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σπταίω βλάπτομαι, ὑφίσταμαι ἀπωλείας.— **τέῳ** = ἀττ. **τῷ, τινι.**—**πᾶς τις** ἕκαστος.—**συμβολὴ** μάχη.—**δι' ἡμέρης** (καθ') ὅλην τὴν ἡμέραν.

Κεφ. 211. **τρηχέως περιέπω** κακοποιῶ, βλάπτω.—**ὑπεξέρχομαι** ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀποσύρομαι.—**ἐκδέχομαι** διαδέχομαι.—**ἀθάνατοι**, σῶμα ἐκ δεκακισχιλίων ἐπιλέκτων στρατιωτῶν τῆς περσικῆς βασιλικῆς φρουρᾶς· ὠνομάζετο οὕτω, διότι ἀντικαθίσταντο πάντοτε οἱ ὑπὸ νόσου ἀποθνῄσκοντες ἢ οἱ φονευόμενοι, ὥστε νὰ μένῃ πάντοτε πλήρης ὁ ἀριθμός.— **ὡς κατεργασόμενοι** (**αὐτούς**, δηλ. τοὺς Ἕλλ.) μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ τοὺς νικήσουν.—**εὐπετέως** εὐκόλως.—**συμμίσγω=συμμείγνυμι** ἔρχομαι εἰς χεῖρας.—**πλέον φέρομαι** περισσότερον κατορθώνω.—**στεινόπορος** στενός. — **ἤπερ** = ἀττ. ἢ (συγκρτκ.).—**ἄλλα** εἰς ἄλλα.—**ἐξεπίσταμαι** γνωρίζω καλῶς.—**ὅκως=ὁπότε** ὁσάκις.—**ἁλὴς** εἰς ἓν ὅλον ἠθροισμένος, συνηνωμένος.—**φεύγεσκον=ἔφευγον.**—**δῆθεν** κατὰ τὸ φαινόμενον.—**πάταγος** κρότος (τῶν ὅπλων).—**καταλαμβάνω** προφθάνω.—**ἂν ὑπέστρεφον**, ἐδῶ ὁ **ἂν** μετὰ τοῦ παρτκ. δηλοῖ τὸ κατ' ἐπανάληψιν συμβαῖνον εἰς τὸ παρελθόν: ἔστρεφον ὀπίσω.—**ἀντίοι** ἀντιμέτωποι.—**μεταστρέφομαι** στρέφομαι ὀπίσω.—**καταβάλλω=ἀποκτείνω.** πθτκ. τούτου **πίπτω.**—**ἐδυνέατο**=ἀττ. **ἠδύναντο.** — **οὐδέν,** ἐπίρρ.—**παραλαμβάνω τῆς ἐσόδου** καταλαμβάνω τὴν εἴσοδον: γίνομαι κύριος τῆς εἰσόδου.—**τέλος** σῶμα στρατοῦ, τάγμα.—**παντοίως** κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους.

Κεφ. 212. **πρόσοδοι τῆς μάχης** ἐπιθέσεις, ἔφοδοι.—**ἀνατρέχω** ἀναπηδῶ.—**ἀεθλέω**=ἀττ. **ἀθλῶ** μάχομαι.—**ἐόντων**, δηλ. **τῶν Ἑλλήνων.**—**συμβάλλω** ἔρχομαι εἰς χεῖρας συμπλέκομαι.—**κεκοσμημένοι** τεταγμένοι.—**ἐν μέρεϊ** μὲ τὴν σειράν, διαδοχικῶς.—**ἐς τὸ οὖρος**, δηλ. τὸ Καλλίδρομον.—**ἀλλοῖος** διαφορετικός.—**ἐνώρων**=ἀττ. **ἐνεώρων**· ὁ πρτκ. ἐδῶ μὲ σημ. ὑπερσυντλκ. **ἐνορῶ** παρατηρῶ.

Κεφ. 213. **ὅ τι χρήσηται τῷ π. πρήγμ.** πῶς νὰ μεταχειρισθῇ τὴν παροῦσαν περίστασιν: τί νὰ κάμῃ εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν.—**φέρομαι** λαμβάνω (ὡς ἀνταμοιβήν).—**διὰ τοῦ οὔρεος** (δηλ. τοῦ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καλλιδρόμου) **φέρουσαν**, βλ. σχ. τῆς ἐνΘερμοπύλαις μάχης ἐν τέλει τοῦ βιβλίου (πίν. I).—**ταύτῃ** ἐδῶ (δηλ. ἐν Θερμοπ.).—**ὑπομένω** μένω.—**ὕστερον**, ὅτε δηλ. οἱ Πέρσαι ἀφῆκαν τὴν Ἑλλάδα.—**Πυλαγόροι** οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν 12 ἑλλ. φύλων, οἱ ὁποῖοι μετεῖχον τοῦ ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου· συνήρχοντο δὶς τοῦ ἔτους, τὸ μὲν ἔαρ ἐν Δελφοῖς, τὸ δὲ φθινόπωρον ἐν Ἀνθήλῃ παρὰ τὰς Θερμοπύλας.—**Πυλαίη** (δηλ. **σύνοδος**) ἡ συνέλευσις ἐν Πύλαις (ἢ μᾶλλον ἐν Ἀνθήλῃ παρὰ τὰς Πύλας).—**ἐπικηρύσσω ἀργύριόν τινι** ὁρίζω χρηματικὴν ἀμοιβὴν διὰ τὴν κεφαλήν τινος.—**κατέρχομαι** ἐπανέρχομαι.—**Ἀντικύρη** πόλις παρὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ἡ πατρὶς τοῦ Ἐφιάλτου.

Κεφ. 215. **κατεργάζομαι** κατορθώνω.—**ὡρμέατο**=ἀττ. **ὥρμηντο· ὁρμῶμαι** ξεκινῶ.—**περὶ λύχνων ἁφὰς** περὶ τὴν ὥραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνάπτονται οἱ λύχνοι, δηλ. ὅταν ἀρχίζῃ νὰ νυκτώνῃ.—**καθηγοῦμαι** ὁδηγῶ.—**ὅτε οἱ Φωκεῖς** κτλ., περὶ τοῦ πράγμ. βλ. κεφ. 208 (ἐν σελ. 251).—**ἐν σκέπῃ εἰμί τινος** προφυλάσσομαι ἀπό τι.—**ἐκ τόσου**, δηλ. **χρόνου**.—**κατεδέδεκτο**=ἀττ. **κατεδέδεικτο**.—**χρηστὸς** χρήσιμος.

Κεφ. 216 - 217. **διασφάξ, γος** χαράδρα.—**Ἀσωπός - Ἀνόπαια**, βλ. σχ. τῆς ἐν Θερμοπύλαις μάχης ἐν πίν. I.—**τείνω** ἐκτείνομαι.—**πρὸς τῶν Μηλιέων** (ὡς πρὸς τὸν ἐρχόμενον) ἀπὸ τὴν χώραν ῶν Μαλιέων.—**ἠὼς** (=ἀττ. **ἕως**) **διαφαίνει** ἀρχίζει νὰ φαίνεται ἡ αὐγη: ἀρχίζει νὰ γλυκοχαράζῃ.—**καὶ οἳ** καὶ οὗτοι.—**γίνομαι ἐπί τινι** φθάνω εἴς τι.—**ἀκρωτήριον** κορυφή.—**ῥύομαι** ὑπερασπίζω.—**ἡ κάτω ἐσβολὴ** τὸ κάτω κείμενον στενόν.—**ὑπὸ τῶν εἴρηται**=**ὑπὸ τούτων, ὑφ' ὧν αὐτὴν φυλάσσεσθαι πρότερόν μοι εἴρηται** (βλ. κεφ. 202).—**ὑποδέχομαι** ἀναλαμβάνω, ὑπόσχομαι.

Κεφ. 218. **ἐπίπλεος**=ἀττ. **ἐπίπλεως** γεμάτος.—**ψόφος** θόρυβος.—**οἰκὸς**=ἀττ. **εἰκός**.—**φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τ.π.** διότι φύλλα εἶχον πέσει (ἐκ τῶν δένδρων) καὶ εἶχον σκορπισθῆ ὑπὸ τοὺς πόδας των.—**ἀνὰ - ἔδραμον**, τμῆσις: **ἀνέδραμον· ἀνατρέχω**, βλ. κεφ. 212.—**ἐνδύνω**=**ἐνδύομαι**.—**ἐν θώματι γίνομαι** ἐκπλήττομαι. — **ἔλπομαι** ἐλπίζω. — **ἀντίξοος** ἐναντίος, ἐχθρικός. — **ἐγκυρέω** (ἀόρ. **ἐνεκύρησα**) συναντῶ.—**ὁποδαπὸς** ἐκ τίνος χώρας.—

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

διατάσσω θέτω ἐν τάξει, παρατάσσω.—**βάλλω** κτυπῶ.—**τόξευμα** βέλος.—**κόρυμβος** κορυφή.—**ἐπίσταμαι**, ἐδῶ: εἶμαι βέβαιος, πιστεύω.—**ἀρχὴν** (ἐπίρρ.) ἀρχικῶς, κυρίως.—**παρεσκευάδατο**=ἀττ. **παρεσκευασμένοι ἦσαν**.—**οὐδένα λόγον ποιοῦμαί τινος** καθόλου δὲν λογαριάζω τινα.—**οἱ δὲ**=**ἀλλά**.

Κεφ. 219. τὰ ἱρὰ τὰ σφάγια, τὰ σπλάγχνα τῶν σφαγίων.—**ἅμα ἠοῖ** (=ἀττ. **ἅμ' ἕῳ**) κατὰ τὴν αὐγὴν (τῆς ἑπομένης ἡμέρας).—**ἔπι δὲ** (ἐπίρρ.) ὕστερον δέ.—**περίοδος** περικύκλωσις.—**σημαίνω** εἰδοποιῶ.—**ἡμεροσκόπος** φρουρὸς ἐν καιρῷ ἡμέρας.—**τὸ ἄκρον** ἡ κορυφή.—**διαφαίνει ἡμέρη** ἀρχίζει νὰ ξημερώνῃ.—**σχίζομαι** διαιροῦμαι.—**ἔων**=ἀττ. **εἴων**.—**διακρίνομαι** διαλύομαι, χωρίζομαι.

Κεφ. 220. κήδομαι μεριμνῶ, ἐνδιαφέρομαι.—**εὐπρεπέως ἔχει**=**πρέπει** ἁρμόζει.—**ἀρχήν**, βλ. κεφ. 218.—**ταύτῃ τῇ γνώμῃ πλεῖστός εἰμι** εἰς ταύτην τὴν γνώμην κατὰ τὸ πλεῖστον ἀποκλίνω· μὲ αὐτὴν τὴν γνώμην καθ' ὁλοκληρίαν συμφωνῶ.—**καλῶς ἔχει** εἶναι ἔντιμον.—**ἐκέχρηστο**, πθτκ. ὑπερσυντλκ. τοῦ **χρῶ** δίδω χρησμόν.—**χρῶμαι (χρηστηρίῳ ἡ Πυθίᾳ)** ἐρωτῶ τὸ μαντεῖον.—**αὐτίκα κατ' ἀρχὰς** εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς.—**ἀνάστατος γίνομαι** καταστρέφομαι.—**ἐπιλέγομαι** σκέπτομαι.—**κατατίθεμαι δόξαν** θησαυρίζω δόξαν.—**διαφέρομαι γνώμῃ** ἔχω διάφορον γνώμην, διαφωνῶ.—**ἀκόσμως** ἀπρεπῶς.

Κεφ. 221. τὰ ἀνέκαθεν ἐκ καταγωγῆς.—**Μελάμπους** περίφημος μάντις κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους.

Κεφ. 222. ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιοῦμαι θεωρῶ ὡς ὁμήρους.

Κεφ. 223. ἐπέχω περιμένω.—**ἐς** ἕως, μέχρι.—**κου μάλιστα** περίπου.—**ἀγορᾶς πληθώρη**=**ἀγορὰ πλήθουσα** ὁ χρόνος ἀπὸ 9-11 1/2 π.μ. περίπου.—**ἐπέσταλτο οὕτω** εἶχε δοθῆ τοιαύτη παραγγελία.—**χῶρος** ἀπόστασις.—**πολλὸν** πολύ.—**ἤπερ**=ἀττ. **ἤ**.— **ἡ περίοδος**, ἐδῶ: ἡ (περὶ τὸ ὄρος) κυκλοτερὴς ὁδός.—**κατ' ἀρχὰς** πρότερον.—**αὐχὴν** στενόν.—**ἔρυμα** ὀχύρωμα.—**ὑπεξέρχομαι** προφυλακτικῶς ἐξέρχομαι. —**συμμίσγοντες**, οἱ Ἕλλ. —**τέλος**, βλ. κεφ. 211.—**ῥαπίζω** μαστιγώνω.—**ζωὸς** ζωντανός.—**οὐδεὶς λόγος ἐστὶ**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τινος οὐδεὶς φροντίζει περί τινος.—**τὸ ἀπολλύμενον=οἱ ἀπολλύμενοι.**—**ἀποδείκνυμαι** ἐπιδεικνύω.—**ῥώμης ὅσον εἶχον μέγιστον** τὴν μεγίστην δύναμιν ποὺ εἶχον.—**παραχρεώμενοι** μαχόμενοι ἄνευ σκέψεως περὶ τῆς ζωῆς των, ἀψηφοῦντες τὴν ζωήν των.—**ἀτέων** παράφορος, ἔξω φρενῶν.—**κατάγνυμι** θραύω· ὁ πρκμ. **κατέαγα** εἶμαι θραυσμένος.—**διεργάζομαι** φονεύω.

Κεφ. 224. πόνος μάχη.—**ἐν δὲ δὴ** πρὸς τούτοις δέ.

Κεφ. 225. ὠθισμός, ἐπὶ τῶν μαχομένων ἐν συμπλοκῇ: σπρώξιμον.—**ἐς ὃ** ἕως ὅτου.—**ἀρετὴ** ἀνδρεία.—**ὑπεξερύω** ἀποσύρω, ἀποσπῶ.—**τοῦτο συνεστήκεε** οὗτος ὁ ἀγὼν διήρκεσε.—**ἑτεροιοῦμαι** μεταβάλλομαι, ἀλλάσσω μορφήν.— **τὸ νεῖκος** ὁ ἀγών.— **ἀναχωρῶ ὀπίσω** ὑποχωρῶ.—**παραμείβομαι** ὑπερβαίνω.—**κολωνὸς** λόφος.—**ἀλής,** βλ. κεφ. 211 (σελ. 252).—**ἐπὶ Λεωνίδῃ** πρὸς τιμὴν τοῦ Λ.——**ἀλέξομαι** ὑπερασπίζομαι.—**περίειμι** ὑπολείπομαι, ἀπομένω. —**καταχώννυμι** χώνω βαθέως, κατακαλύπτω, θάπτω.—**ἐξ ἐναντίης** ἐκ τῶν ἔμπροσθεν.—**ἐφέπομαι** ἐπιτίθεμαι. —**συγχώννυμι** μεταβάλλω εἰς σωρὸν ἐρειπίων, κατακρημνίζω.—**περιέχομαι** περικυκλώνω.—**περισταδὸν** σταθέντες ὁλόγυρα.

Κεφ. 226 - 227. εἶπαι=ἀττ. **εἰπεῖν.**—**τὸ ἔπος** ὁ λόγος.—**πρός τευ** παρά τινος.—**ἀπιέωσι**=ἀττ. **ἀφιῶσι· ἀφίημι** ῥίπτω.—**ὀϊστὸς** βέλος.—**ἐν ἀλογίῃ ποιοῦμαί τι** δὲν λογαριάζω τι, ἀδιαφορῶ διά τι.—**τοιουτότροπος** παρόμοιος.—**μνημόσυνον,** βλ. VI, 109 (ἐν σελ. 246).

Κεφ. 228. θαφθεῖσι=ἀττ. **ταφεῖσι.**—**αὐτοῦ ταύτῃ** ἐδῶ ἐν αὐτῇ τῇ θέσει.—**τῇ περ** ὅπου ἀκριβῶς.—**ἤ,** μετὰ τὸ **πρότερον=πρίν.**—**γράμματα** ἐπίγραμμα.—**τῇδε** ἐδῶ.—**Πελοποννάσου,** δωρικὸς τύπος.—**τέτορες,** δωρικὸς τύπος=**τέσσαρες.**—**ἀγγέλλειν,** ἀντὶ προστκτ. =**ἄγγελλε.** —**ῥῆμα** νόμος.—**κλεινὸς** ἔνδοξος.—**ἀμείβομαι** διαβαίνω.—**κήρ, κηρὸς,** συνήθως ἐν τῷ πληθ. **κῆρες** θάνατος.—**σάφα** σαφῶς.—**οὐκ ἔτλη** (ἀόρ. β′ τοῦ ἀχρ. ἐνεστ. **τλάω**) δὲν ὑπέμεινε, δὲν ἠθέλησε.—**προλείπω** καταλείπω.—**ἔξω ἢ=πλήν.**—**ἐπικοσμῶ** τιμῶ.—**κατὰ ξεινίην,** ἡ **κατὰ** ἕνεκα.—**Σιμωνίδης,** περὶ τούτου βλ. V, 102 (ἐν σελ. 241).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κεφ. 40. κατίσχω τὰς νέας διευθύνω τὰ πλοῖα.—**προσδέομαι=δέομαι.—σχεῖν=κατασχεῖν· κατέχω** προσορμίζομαι, ἀράζω.—**ὑπεξάγομαι** φέρω (τοὺς ἰδικούς μου) εἰς ἀσφαλῆ τόπον.—**τὸ**=ἀττ. **ὅ.—τὰ κατήκοντα πρήγματα=τὰ παρεόντα πρήγματα** ἡ παροῦσα κατάστασις τῶν πραγμάτων: αἱ παροῦσαι περιστάσεις.—**βουλὴν ποιοῦμαι=βουλεύομαι.—ἐψευσμένοι γνώμης** ἀπατηθέντες εἰς τὰς ἐλπίδας των.—**ὑποκάθημαί τινα** ἐνεδρεύω τινά.—**οἱ δὲ=ἀλλά.—τειχέω=τειχίζω.—περίειμι** σώζομαι. — **περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι** πολὺ φροντίζω.—**ἀπιέναι**=ἀττ. **ἀφιέναι·** ἐκ τοῦ **ἐπυνθάνοντο.**

Κεφ. 41. τῇ (=ᾗ) τις ὅπου ἕκαστος.—**οἰκέται** ὅλοι ἐν οἱ τῇ οἰκίᾳ, ἡ οἰκογένεια· ἐδῶ: γυναῖκες καὶ δοῦλοι.—**ὑπεκτίθεμαι=ὑπεξάγομαι** (κεφ. 40).—**χρηστήριον** χρησμός· οἱ Ἀθηναῖοι ἀφότου ἔμαθον, ὅτι ὁ Ξέρξης θὰ ἐπέλθῃ κατὰ τῆς Ἑλλάδος, εἶχον ζητήσει ἀπὸ τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν χρησμόν. Ὁ Ἀπόλλων τοὺς ἀπεκρίθη ὅτι μεγάλη καταστροφὴ τοὺς περιμένει καὶ ὅτι μόνον τὰ ξύλινα τείχη θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ τοὺς σώσουν. Ὁ Θεμιστοκλῆς ἀπὸ τότε ἐξήγησε τὸν χρησμόν, ὅτι ὁ θεὸς μὲ τὰ ξύλινα τείχη ἐννοεῖ τὰ πλοῖα.—**ὑπηρετῶ τινι** προσφέρω ὑπηρεσίαν εἴς τινα, ὑπακούω εἴς τινα.—**ἐνδιαιτῶμαι** κατοικῶ, διαμένω.—**ἐν τῷ ἱρῷ,** δηλ. τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς.—**ὡς ἐόντι** ὡς ἐὰν ἀληθῶς ὑπῆρχεν (ὁ ὄφις).—**ἐπιμήνια (ἱερὰ)** μηνιαῖαι προσφοραὶ ἢ θυσίαι.—**προτίθημι** παραθέτω— **μελιτόεσσα** (=**μελιτοῦττα,** δηλ. **μᾶζα**) μελόπητα.—**ἀναισιμῶ (-όω)** καταναλίσκω, κατατρώγω.—**τῆς θεοῦ,** δηλ. τῆς Ἀθηνᾶς, εἰς τὴν ὁποίαν ἱερὸς ἦτο ὁ ὄφις.—**ὑπέκκειμαι** (πθτκ.) ἔχω μεταφερθῆ εἰς μέρος ἀσφαλές.—**στρατόπεδον** στόλος.

Κεφ. 42. ὠὑτὸς=ὁ αὐτός.—πάρεξ ἐκτός, πλήν.—**πεντηκόντερος,** βλ. III, 39 (ἐν σελ. 237.).

Κεφ. 49. προτίθημι προτείνω.—**ὅκου... τῶν...=ὅκου τούτων τῶν χωρέων, τῶν αὐτοὶ ἐγκρατέες εἰσί.—ἐγκρατὴς** κύριος.—**ἐπιτήδειος** κατάλληλος.—**ἀπεῖτο**=ἀττ. **ἀφεῖτο·** πθτκ. ὑπερσυντλκ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῦ **ἀφίημι**.—**συνεκπίπτω** εἶμαι σύμφωνος, συμφωνῶ.—**ἐπιλέγω** λέγω προσέτι.—**πολιορκήσονται**, ἐν πθτκ. σημασίᾳ.—**ἵνα**, τοπκ.= ὅπου.—**τιμωρίη** βοήθεια.—**ἐκφέρομαι** (μέλλ. **ἐξοίσομαι**) ἐξερχόμενος ἀπὸ τὸ πλοῖον καταφεύγω.

Κεφ. 50. ἐπιλέγονται συσκέπτονται, συζητοῦν. — **τρέπομαι** πορεύομαι.— **ἐκλείπω ἐς** = **ἐκλείπω καὶ φεύγω ἐς**. — **Καλλ. ἄρχοντος ᾿Αθ.**, δηλ. τὸ 480 π.Χ.

Κεφ. 51. ἐν τῷ ἱρῷ, δηλ. τῆς Πολιάδος ᾿Αθηνᾶς ἐν τῇ ᾿Ακροπόλει. — **ταμίας τοῦ ἱροῦ**, οὗτοι ἦσαν δέκα καὶ ἐφύλαττον τὰ κειμήλια καὶ τὰ χρήματα τῆς θεᾶς ᾿Αθηνᾶς καὶ καθόλου φαίνεται, ὅτι εἶχον τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐποπτείαν ὅλων τῶν ἐν τῇ ᾿Ακροπόλει. —. **θύρα** σανίς. — **ἅμα μὲν - πρὸς δὲ** ἀφ᾿ ἑνὸς μὲν — πρὸς τούτοις δέ. — **ἀσθένεια βίου** πενία. — **ἐκχωρῶ** ἀπέρχομαι, ἀναχωρῶ. — **αὐτοὶ** αὐτοὶ μόνον.— **τὸ μαντήιον**, ἐδῶ: τὴν ἔννοιαν (τὴν σημασίαν) τοῦ χρησμοῦ.— **χρῶ (-άω)** χρησμοδοτῶ. — **ἀνάλωτος** ἀκυρίευτος, ἀπόρθητος. — **κρησφύγετον** καταφύγιον.

Κεφ. 52. ἵζομαι, ἐπὶ στρατεύματος: λαμβάνω θέσιν, στρατοπεδεύω. — **καταντίον** ἀπέναντι. — **ὄχθος** ὕψωμα, λόφος. — **ὅκως**= **ὁπότε** ὁσάκις. — **ἅπτω** ἀνάπτω. — **τὸ ἔσχατον τοῦ κακοῦ** τὰ ἔσχατα δεινά. — **προδίδωμι** (ἀμτβ.) ἐκλείπω, γίνομαι ἄχρηστος. — **λόγοι** προτάσεις. — **τῶν Πεισιστρατιδέων**, δηλ. τοῦ ῾Ιππίου καὶ τῶν ὀπαδῶν του, οἱ ὁποῖοι εὑρίσκοντο ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Ξέρξου. — **ὁμολογία** συνθήκη. — **ὀλοίτροχος** στραγγυλὸς λίθος.—**ἀπορίῃσι ἐνέχομαι** εὑρίσκομαι εἰς ἀμηχανίαν.

Κεφ. 53. τὰ ἄπορα αἱ ἀπορίαι, ἡ ἀμηχανία. — **ἔξοδος** διέξοδος. — **ἔδεε** ἦτο προωρισμένον. — **θεοπρόπιον** χρησμός. — **γίνομαι ὑπό τινι** περιέρχομαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός. — **ἐλπίζω** μὴ φοβοῦμαι μήπως. — **κατὰ ταῦτα** ἀπ᾿ αὐτοῦ. — **ταύτῃ** ἀπὸ αὐτὸ τὸ μέρος.— **κατὰ τοῦ τείχεος κάτω** ἀπὸ τὸ τεῖχος κάτω. — **ἐς τὸ μέγαρον**, δηλ. τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος ᾿Αθηνᾶς· **μέγαρον** δὲ τὸ ἐσώτατον καὶ ἱερώτατον μέρος τοῦ ναοῦ, τὸ ἄδυτον· ἐν αὐτῷ εὑρίσκετο τὸ ἄγαλμα τῆς θεᾶς. — **τὰς πύλας**, δηλ. τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος ᾿Αθηνᾶς. — **κατέστρωντο**, πθτκ. ὑπερστνλ. τοῦ **καταστρώννυμι** φονεύω.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κεφ. 54. **Ἀρταβάνῳ,** τοῦτον ὁ Ξέρξης εἶχεν ἀφήσει εἰς τὰ Σοῦσα ὡς διοικητὴν τοῦ κράτους του. — **εὐπρηξίη** εὐτυχία, ἐπιτυχία.— **τοὺς φυγάδας,** δηλ. τὸν Ἱππίαν καὶ τοὺς ὀπαδούς αὐτοῦ.— **τὰ ἱρὰ** τὰς συνήθεις θυσίας. — **ὄψις ἐνυπνίου** ὅραμα εἰς τὸν ὕπνον. — **ἐνθύμιόν μοι γίνεται ποιήσαντι** αἰσθάνομαι βάρος εἰς τὴν ψυχήν μου (μὲ τύπτει ἡ συνείδησίς μου), δι' ὅ,τι ἔκαμα.

Κεφ. 55. **ἐπιμιμνήσκομαί τινος** μνημονεύω τι.— **γηγενὴς** ὁ ἐκ τῆς γῆς γεννηθείς. — **θάλασσα** πηγὴ ἁλμυροῦ ὕδατος. — **ἔνι= ἔνεστι.**—**λόγος (ἐστὶ)** λέγεται. — **μαρτύριον** μαρτυρία, ἀπόδειξις.— **καταλαμβάνει** (ἀπροσ.) συμβαίνει. — **ὥρων** = ἀττ. **ἑώρων.**—**στέλεχος** κορμός. — **ὅσον τε** περίπου. — **ἀνατρέχω,** ἐδῶ: βλαστάνω, μεγαλώνω.

Κεφ. 56. **θόρυβος** ταραχή. — **μένω** περιμένω. — **κυρῶ (-όω)** ἐπικυρώνω, λαμβάνω ἀπόφασιν. — **τὸ προκείμενον πρῆγμα** τὸ θέμα τῆς συνδιασκέψεως, τῆς συζητήσεως (τὸ ὁποῖον εἶχε προταθῆ ὑπὸ τοῦ Εὐρυβιάδου· βλ. κεφ. 49). — **ἐσπίπτω** πίπτω ἐντὸς μὲ ὁρμὴν (μὲ βίον), εἰσορμῶ. — **ἀείρω** = ἀττ. **αἴρω.** — **ἀποθευσόμενοι,** τοῦ **ἀποθέω** ταχέως ἀπέρχομαι.— **τοῖσί τε ὑπολ.,** δτκ. τοῦ ποιητκ. αἰτίου.— **καὶ οἳ** καὶ οὗτοι.

Κεφ. 57. **Μνησίφιλος,** πατρικὸς φίλος τοῦ Θεμιστ.— **σφι,** δτκ. τοῦ ποιητκ. αἰτίου. — **βεβούλευται** ἔχει ἀποφασισθῆ. — **δέδοκται= βεβούλευται.** — **τοι** βεβαίως. — **ἀπαίρω τὰς νεῦς** κινῶ τὸν στόλον, ἀποπλέω. — **ἀβουλία** ἀπερισκεψία.— **μηχανὴ** τρόπος. — **διαχέαι,** ἀπαρφ. ἀορ. τοῦ **διαχέω** διαλύω, ματαιώνω.— **ἀνέγνωσα** (ἀόρ. α' τοῦ **ἀναγιγνώσκω**) ἔπεισα.— **μεταβουλεύομαι** μεταβάλλω γνώμην.

Κεφ. 58. **ὑποθήκη** συμβουλή. — **κοινὸν πρῆγμα** ὑπόθεσις κοινῆς φροντίδος: ὑπόθεσις δημοσία. — **συμμείγνυμί τινί τι** ἀνακοινῶ τι. εἴς τινα. — **παρίζομαί τινι** κάθημαι πλησίον τινός.— **καταλέγω** διηγοῦμαι, ἐκθέτω.— **ἐμαυτοῦ ποιοῦμαί τι** οἰκειοποιοῦμαί τι.—**ἐς ὃ** ἕως ὅτου .— **χρηΐζω** παρακαλῶ.

Κεφ. 59. **προτίθημι** ἐκθέτω, ἀνακοινώνω. — **τῶν εἵνεκεν** ἀντί: **τοῦ εἵνεκεν** = **οὗ** (δηλ. λόγου) **ἕνεκα.** — **πολλός εἰμι ἐν τοῖσι**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λόγοισι ὁμιλῶ πολλά. — **οἷα = ἅτε.** — **κάρτα δέομαι** ἔχω μεγάλην ἀνάγκην. — **προεξανίσταμαι,** ἐν ἀγῶνι: ξεκινῶ πρὶν δοθῇ τὸ σύνθημα. — **ῥαπίζω** ῥαβδίζω, δέρω. — **ἀπολύομαι** ἀπολογοῦμαι. — **ἐγκαταλείπομαι** ἐν ἀγῶνι δρόμου: μένω ὀπίσω.

Κεφ. 60. διαδιδρήσκω = ἀποδιδράσκω. — **κόσμον φέρει τινὶ** φέρει τιμὴν εἴς τινα. — **ὁ δὲ = ἀλλά.** — **ἄλλου λόγου ἔχομαι** πιάνομαι ἀπὸ ἄλλον λόγον: κάμνω χρῆσιν ἄλλου λόγου.

α) **ἐν σοί ἐστι,** βλ. VI, 109 (ἐν σελ. 246). — **ἀναζεύγνυμι τὰς ναῦς** φέρω τὰ πλοῖα. — **ἀνατίθημι** ἀντιπαραβάλλω, συγκρίνω. — **συμβάλλω** συμπλέκομαι. — **ἀναπεπταμένος** ἀνοικτός. — **τὸ** = ἀττ. **ὅ.** — **τοῦτο δὲ** ἀφ' ἑτέρου δέ. — **κινδυνεύω τινὶ** κινδυνεύω μέ τινα: ἐκθέτω τινὰ εἰς κίνδυνον.

β) **χρηστὰ** ὠφέλειαι. — **τὰ οἰκότα ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνει** ὁ πόλεμος λαμβάνει ἔκβασιν, ὁποίαν πρέπει. — **πολλόν κρατῶ** κερδίζω μεγάλην νίκην. — **πρός τινος** πρὸς τὸ συμφέρον τινός. — **αὖτις δὲ** πρὸς τούτοις δέ. — **περιγίνομαι** σῴζομαι. — **ὑπέκκειμαι** ἔχω μεταφερθῆ χάριν ἀσφαλείας. — **ἐν αὐτοῖσι,** δηλ. **ἐν τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις.** — **περιέχομαί τινος** προσκολλῶμαι εἴς τι: ἐπιδιώκω τι. — **προναυμαχῶ τινος** ναυμαχῶ ὑπέρ τινος. — **καί,** μετὰ τὸ **ὁμοίως** καθὼς καί. — **σφέας,** τοὺς Πέρσας.

γ) **ἑκαστέρω,** συγκριτ. ἐπίρρ. τοῦ **ἑκὰς** μακράν. — **κόσμος** τάξις. — **κερδαίνω τινὶ περιεόντι** ἔχω τὸ κέρδος, ὅτι σῴζεταί τις. — **λόγιον** χρησμός. — **κατύπερθε γίνομαί τινος** γίνομαι ὑπέρτερός τινος: νικῶ τινα. — **οἰκότα** ὀρθά, λογικά. — **ὡς τὸ ἐπίπαν** ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. — **ἐθέλει,** ὡς ὑποκμ.: **τὰ βεβουλευμένα· ἐθέλω,** ἐδῶ: συνηθίζω. — **εὖ γίνομαι** ἀποβαίνω καλῶς, ἐπιτυγχάνω. — **προσχωρῶ πρός τινα** ὑποστηρίζω, βοηθῶ τινα.

Κεφ. 61. ἐπιφέρομαί (τινι) διὰ λόγου καταφέρομαι κατά τινος. — **ἐπιψηφίζω τινὶ** δίδω δικαίωμα ψήφου εἴς τινα. — **παρέχομαι** παρουσιάζω, ἔχω. — **γνώμας συμβάλλομαι** προσθέτω τὴν γνώμην μου εἰς τὰς γνώμας τῶν ἄλλων: δίδω τὴν γνώμην μου, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι. — **προσφέρω τί τινι** ἐπιρρίπτω τι (ὄνειδος) κατά τινος. — **ἑωυτοῖσι,** δηλ.: **ἑωυτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις 'Αθ.** — **ἤπερ**=ἀττ. **ἤ.** — **ἔστε** ἐφόσον. — **οὐδαμὸς = οὐδείς.**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κεφ. 62. διαβαίνω ἔς τινα στρέφομαι πρός τινα. — **λόγοι ἐπεστραμμένοι** λόγοι ἔντονοι, σφοδροί.— **τὸ πᾶν τοῦ πολέμου** τὴν ὅλην κρίσιν τοῦ πολέμου. — **ὡς ἔχομεν** ὅπως εἴμεθα: εὐθύς, ἀμέσως. — **ἀναλαμβάνω** ἐμβιβάζω εἰς τὰ πλοῖα. — **κομίζομαι** πλέω. — **ἐκ παλαιοῦ ἔτι** ἤδη ἐκ παλαιοῦ χρόνου. — **κτίζω** ἱδρύω, ἀποικίζω, κατοικίζω. — **μονοῦμαί τινος** ἐγκαταλείπομαι ἀπό τινα.

Κεφ. 63 - 64. ἀναδιδάσκομαι μεταβάλλω γνώμην. — **δοκέειν μοι,** τὸ ἀπαρμφ. ἀπολύτως: κατὰ τὴν γνώμην μου. — **ἀρρωδῶ** = **ὀρρωδῶ** φοβοῦμαι. — **διαναυμαχῶ** συγκροτῶ ναυμαχίαν.— **ἀκροβολίζομαι,** κυρ.: ἀψιμαχῶ· **ἀκροβολίζομαι ἔπεσι** λογομαχῶ.— **ἐπὶ Αἰακὸν** διὰ τὸν Αἰακόν : διὰ νὰ φέρῃ τὸν Αἰακὸν (τὸ ἄγαλμα δηλ. αὐτοῦ)· ὁ Αἰακὸς ἦτο κατὰ τὸν μῦθον υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς νύμφης Αἰγίνης· ἀπόγονοι τούτου (**Αἰακίδαι**) ἦσαν ὁ Πηλεύς, ὁ Τελαμών, ὁ Φῶκος, ὁ Ἀχιλλεύς, ὁ Αἴας καὶ ὁ Τεῦκρος. Εἰς τὰ ἀγάλματα τῶν Αἰακιδῶν ἀπεδίδετο ἡ ἰδιότης ἰσχυρῶν βοηθῶν κατὰ τὰς μάχας.

Κεφ. 70. παρήγγειλε, ὁ Ξέρξης. — **παρεκρίθησαν διαταχθέντες** παρετάχθησαν κατὰ σειρὰν καὶ τάξιν. — **ἐξέχρησε,** τοῦ **ἐκχρῶ (- άω)** ἐξαρκῶ. — **οἱ δὲ = ἀλλά.** — **πολιορκήσονται,** ἐν πθτκ. σημασίᾳ. — **ἀπολαμφθέντες** = ἀττ. **ἀποληφθέντες· ἀπολαμβάνω** ἀποκλείω.

Κεφ. 71. ἐμεμηχάνητο, ὑπερσυντλ. ἐν παθτκ. σημασίᾳ τοῦ **μηχανῶμαι** ἐπινοῶ. - **ὡς τάχιστα** εὐθὺς ὡς.—**ἵζομαι** στρατοπεδεύω. — **συγχῶ (- όω)** σκεπάζω (φράζω) μὲ χώματα.—**Σκειρωνὶς ὁδός,** ἡ ἄγουσα ἀπὸ τῆς Κορίνθου εἰς τὰ Μέγαρα καὶ Ἀττικὴν παρὰ τὴν θάλασσαν ἐπὶ ἀποτόμων βράχων. — **ἄνω=ἀνύω** περατῶ. — **φορμὸς** κοφίνι. — **ἐσφορέω** εἰσκομίζω. — **ἐλινύω** (μετὰ μτχ.) παύω νά.

Κεφ. 72. ὑπεραρρωδῶ τινι ὑπερβολικὰ φοβοῦμαι διά τινα.— **οὐδὲν μέλει τινὶ** καθόλου δὲν ἐνδιαφέρεταί τις.— **Κάρνεια,** βλ. VII, 206 (ἐν σελ. 250). — **παροιχώκεε,** ὑπερσυντλ. τοῦ **παροίχομαι** ἔχω παρέλθει.

Κεφ. 74. πόνος ἐπίπονος ἐργασία.— **συνίσταμαί τινι,** ἐδῶ: καταπονοῦμαι μέ τι. — **τὸν περὶ τοῦ παντὸς δρόμον θέω** διαγω-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νίζομαι, διακινδυνεύω περὶ τῶν ὅλων. — **ἐλλάμπομαι** διακρίνομαι· ἐδῶ: κερδίζω τὴν νίκην. — **οὐκ οὕτω - ὡς** ὄχι τόσον - ὅσον. — **δειμαίνω περί τινι** φοβοῦμαι διά τινα. — **τέως** ἐπί τινα χρόνον. — **σιγῇ** μὲ χαμηλὴν τὴν φωνήν. — **θῶμα ποιεῦμαι** θαυμάζω. — **ἐξερράγη** (ἀπροσ.) ἡ ἀγανάκτησίς των ἐξέσπασε. — **ἐς τὸ μέσον** φανερά. — **δοριάλωτος** κυριευμένος.

Κεφ. 75. ἑσσοῦμαι = ἀττ. **ἡττῶμαι**. — **χρεόν**, δηλ. **ἐστί**. — **ἐπιδέχομαι** δέχομαι προσέτι, δέχομαι νέους (πολίτας). — **ὄλβιος** πλούσιος. — **κατύπερθε γίνομαι** ὑπερισχύω. — **δρησμὸς (δρασμὸς - διδράσκω)** φυγή. — **παρέχει** (ἀπρόσ.) = **πάρεστι** ἢ **ἔξεστι**. — **περιορῶ** (μετὰ μτχ.) ἐπιτρέπω, ἀφήνω νά. — **πρὸς ἑαυτοὺς** = **πρὸς ἀλλήλους**. — **ἐκποδὼν ἀπαλλάσσομαι** ἀπέρχομαι.

Κεφ. 76. τοῦτο μέν.. τοῦτο δέ, βλ. VI, 44 (ἐν σελ. 243). — **ἀνῆγον** (ἀμτβ.) **τὸ ἀπ' ἑσπέρης κέρας** ἐπροχώρουν μὲ τὸ δυτικὸν κέρας. — **κυκλοῦμαι** = **κυκλῶ**. — **Κέος - Κυνόσουρα**, ἀκρωτήρια εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς Σαλαμῖνος. — **Μουνιχίη**, χερσόνησος τῆς Ἀττικῆς μὲ ὁμώνυμον λιμένα κείμενον μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Φαλήρου. — **ἀπολαμφθέντες**, βλ. κεφ. 70. — **τίσιν δίδωμί τινος** τιμωροῦμαι διά τι. — **ἀγώνισμα** πολεμικὸν κατόρθωμα. — **τῶν Περσέων**, δηλ. **τινάς**. — **ἐκφέρομαι** (μέλλ. **ἐξοίσομαι**) φέρομαι ἔξω (ἐκ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ξηράν). — **πόρος τῆς ναυμαχίης τῆς μελλ. ἔσ.** τὸ μέρος, ὅπου ἔμελλε νὰ γίνῃ ἡ ναυμαχία. — **περιποιῶ** διασῴζω. — **πυνθανοίατο** = ἀττ. **πυνθάνοιντο**. — **παραρτέομαί τι** παρασκευάζω τι.

Κεφ. 78 - 79. ὠθισμὸς λόγων λογομαχία. — **οἱ στρατηγοὶ συνίστανται** οἱ στρατηγοὶ διαφωνοῦν. — **κατὰ χώρην εἰμὶ** εἶμαι εἰς τὴν θέσιν μου. — **τρόπος** χαρακτήρ. — **συνέδριον** τόπος τοῦ συνεδρίου. — **ἐκκαλοῦμαι** φωνάζω ἔξω. — **ὑπὸ** ἕνεκα. — **λήθην ποιοῦμαι** = **ἐπιλανθάνομαι**. — **συμμείγνυμί τινι** ὁμιλῶ μέ τινα. — **στασιάζω** φιλονικῶ. — **τοι** = ἀττ. **σοι**. — **ἶσον Πελοποννησίοισι** τὸ **αὐτὸ** (ἀνωφελὲς) διὰ τοὺς Πελοπ.

Κεφ. 80 - 81. χρηστὰ ὠφέλιμα. — **διακελεύομαι** συμβουλεύω — **τὰ ἐγὼ ἐδεόμην** κλπ. = **αὐτόπτης γενόμενος (τούτων), τὰ**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γενέσθαι ἐγὼ ἐδεόμην. — **ἐξ ἐμέο** (δηλ. **ἐόντα**) ὅτι ἐκ μέρους μου προέρχονται: ὅτι εἰς τὰς ἐνεργείας μου ὀφείλονται. — **παρίσταμαι** φέρω πρὸς τὸ μέρος μου διὰ τῆς βίας, ἀναγκάζω. — **πλάσσω** ἐπινοῶ. — **ὡς οὐ ποιεύντων τῶν β. ταῦτα** διότι κατὰ τὴν γνώμην των (δηλ. τὴν γνώμην τῶν λοιπῶν στρατηγῶν) οἱ βάρβαροι δὲν πράττουν ταῦτα. — **παρέρχομαι** εἰσέρχομαι. — **μόγις** μόλις, μετὰ δυσκολίας. — **ἐφορμῶ (- έω)** μένω ἠγκυροβολημένος ἔν τινι τόπῳ: ἐκτελῶ ἀποκλεισμόν. — **παραρτέομαι** γίνομαι ἕτοιμος, παρασκευάζομαι. —**ἀλέξομαι** (καὶ μέσ. μέλλ. **ἀλεξήσομαι**) = **ἀμύνομαι.** — **μεθίσταμαι** ἀποχωρῶ. — **ἀμφισβασίη** φιλονικία· **λόγων ἀμφισβασίη** λογομαχία.

Κεφ. 82. ἐν τοῖσι, ἤ **ἐν** μεταξύ. — **καθαιρῶ** καταβάλλω, νικῶ. — **ἐς τὸν τρίποδα,** τὸν ὁποῖον οἱ Ἕλλ. μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην ἀφιέρωσαν εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνα· ὁ τρίπους οὗτος ἦτο χρυσοῦς καὶ ἐστηρίζετο ἐπάνω εἰς τὰς κεφαλὰς τριῶν χαλκῶν ὄφεων, τῶν ὁποίων τὰ σώματα περιπλεκόμενα ἀπετέλουν σπειροειδῆ στήλην· ἐπὶ τῶν σπειρῶν τῶν ὄφεων οἱ Ἑλλ. ἐχάραξαν τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων, ὅσαι ἔλαβον μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας κατὰ τῶν Περσῶν (βλ. πίν. ΙΙΙ ἐν τέλει τοῦ βιβλίου).

Κεφ. 83. ῥῆμα λόγος. — **ἠὼς διαφαίνει,** βλ. VII, 216. — **καὶ οἳ** καὶ οὗτοι (δηλ. οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλ.). — **ἐπιβάται,** βλ. VII κεφ. 100. — **προαγορεύω** ὁμιλῶ ἐνώπιον ὅλων. — **εὖ ἔχοντα** ὡραῖα εὔστοχα. — **ἐκ πάντων** ὑπὲρ πάντας. — **τὰ ἔπεα ἦν ἀντιτιθέμενα,** κατ' ἔννοιαν : εἰς τὸν λόγον του (ὁ Θεμ.) παρέβαλε. — **πάντα τὰ κρέσσω τοῖσι ἕσσοσι** ὅλα τὰ εὐγενέστερα πρὸς τὰ χειρότερα (δηλ. τὴν ἀνδρείαν πρὸς τὴν δειλίαν, τὴν ἐλευθερίαν πρὸς τὴν δουλείαν, τὴν δόξαν πρὸς τὴν καταισχύνην).— **ἐγγίνομαι** ὑπάρχω. — **καταπλέκω τὴν ῥῆσιν** τελειώνω τὸν λόγον. — **κατὰ τοὺς Αἰακίδας = ἐπὶ τοὺς Αἰακίδας** (βλ. κεφ. 64). — **ἀποδημῶ** ἀπέρχομαι, ἀποπλέω.

Κεφ. 84. ἐπεκέατο = ἐπέκειντο· ἐπίκειμαι ἐπιτίθεμαι.—. **πρύμνην ἀνακρούομαι** ὑποχωρῶ μὲ τὴν πρύμναν. — **ὤκελλον,** πρτκ. ἀποπειρτκ.: **ὀκέλλω τὰς νέας** ῥίπτω τὰ πλοῖα εἰς τὴν ξηράν. — **Παλληνεύς,** ὁ ἐκ τοῦ Ἀττικοῦ δήμου Παλλήνης (νῦν Χαρ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βάτι). — **ἐξανάγομαι** ὁρμῶ ἔξω ἀπὸ τὴν γραμμήν. — **ἐμβάλλω νη** ἐπιπίπτω ἐναντίον πλοίου (ἐχθρικοῦ). — **συμμίσγω** συμπλέκομαι.— **δαιμόνιος** κακότυχος.

Κεφ. 85. κατὰ ἀπέναντι.— **πρὸς Ἐλευσῖνος** πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἐλευσ. — **ἐθελοκακῶ** μὲ τὴν θέλησίν μου δεικνύομαι δειλός. — **κατὰ τὰς Θεμ. ἐντολάς,** ὁ Θεμιστ. κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἑλλ. στόλου ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου εἶχε χαράξει ἐπὶ βράχων αὐτοῦ συμβουλὰς πρὸς τοὺς μετὰ τοῦ Ξέρξου ἐκστρατεύσαντας Ἴωνας, ὅπως ἀποστατήσουν ἀπὸ τοὺς Πέρσας ἢ τουλάχιστον δειχθοῦν ἑκουσίως δειλοὶ εἰς μέλλοντας ἀγῶνας. — **καταλέγω** ἀπαριθμῶ. — **μέμνημαι,** ἐδῶ: ἀναφέρω. — **καθίστημι** διορίζω.

Κεφ. 86. κεραΐζω καταβυθίζω. — **σὺν κόσμῳ** κανονικῶς.—**σὺν νόῳ** μετὰ περισκέψεως. — **συμφέρομαι,** ἐπὶ γεγονότων : συμ-- βαίνω ,γίνομαι. — **μακρῷ** πολὺ (ἐπίρρ.). — **ἀμείνονες αὐτοὶ ἑωυτῶν** ἀνδρειότεροι παρ' ὅ,τι ἦσαν ἄλλοτε. — **βασιλέα,** ὑποκμ. τοῦ **θεήσασθαι·** ὁ Ξέρξης καθήμενος ἐπὶ ἀργυρόποδος θρόνου εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Αἰγάλεω — ὄρους τῆς Ἀττικῆς ἀπέναντι τῆς Σαλαμῖνος -- ἐπεσκόπει τὴν ναυμαχίαν μετὰ γραμματέων, οἱ ὁποῖοι ἐσημείωνον τὴν δρᾶσιν ἑνὸς ἑκάστου.

Κεφ. 87. κατὰ τοὺς ἄλλους ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους.— **ἀτρεκέως** ἀκριβῶς. — **εὐδοκιμῶ** ἔχω ὑπόληψιν — **θόρυβος** ἀταξία. — **καὶ ἣ** καὶ αὕτη. — **μάλιστα πρός τινος** πολὺ πλησίον τινός. — **συνήνεικε,** ἀόρ. τοῦ **συμφέρω** φέρω καλὸν ἀποτέλεσμα, ὠφελῶ. — **φέρουσα** μὲ ὁρμήν. — **Καλυνδεῖς** οἱ ἐκ τῆς Καλύνδης, πόλεως ἐν Καρίᾳ. — **εἰ μὲν καὶ** ἂν καὶ πράγματι. — **νεῖκος** φιλονικία. — **μέντοι** ὅμως. —**ἐκ προνοίης** ἐπίτηδες. — **συγκυρέω** (μετὰ μτχ.) συμπίπτω νά. — **παραπίπτω** συναντῶ. — **ἀμύνω τινὶ** βοηθῶ τινα. — **ἀποστρέφω** (ἀμτβτ.) στρέφομαι ὀπίσω.

Κεφ. 88. τοῦτο μὲν... τοῦτο δε, βλ. κεφ. 76. — **συνήνεικε,** ἐδῶ, ὅπως καὶ κατωτέρω συνέβη. — **μανθάνω** (μετὰ μτχ.) παρατηρῶ ὅτι. — **φημὶ** λέγω ναί, διαβεβαιώνω. — **τὸ ἐπίσημον** τὸ σῆμα τοῦ πλοίου. — **ἠπιστέατο** = ἀττ. **ἠπίσταντο· ἐπίσταμαι** ἐδῶ: πιστεύω, νομίζω.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κεφ. 89. πόνος μάχη. — **ἀπὸ μὲν ἔθανε - ἀπὸ δὲ (ἔθανον),** τμῆσις.—**νέω** κολυμβῶ. —**χειρῶν νόμος** συμπλοκὴ μάχη.— **διανέω ἐς** κολυμβῶν διαπεραιοῦμαι εἰς. — **ἐς τὸ πρόσθε παρέρχομαι** περνῶ ἐμπρός.— **ἀποδεξόμενοι**=ἀττ. **ἀποδειξόμενοι· ἀποδείκνυμαι** (ἐπι) δεικνύω. — **περιπίπτω τινὶ** πίπτω ἐπάνω εἴς τινα.

Κεφ. 90. διεφθάρατο = ἀττ. **διεφθαρμέναι ἦσαν. — ἀπολοίατο** = ἀττ. **ἀπόλοιντο. — ὡς προδόντων,** δηλ. αὐτῶν (τῶν Ἰώνων). — **ἐπιφέρομαι** ἐπέρχομαι μὲ ὁρμήν. — **Σαμοθρήικες** οἱ ἐκ τῆς Σαμοθρᾴκης, νήσου παρὰ τὰ παράλια τῆς Θρᾴκης, ἀνήκοντες εἰς τοὺς Ἴωνας. — **ἀπαράσσω** ἐξολοθρεύω, ξεπαστρεύω, . — **ῥύομαι** σῴζω.—**οἷα** (μετὰ μτχ.)= **ἅτε** (μετὰ μτχ.).—**ὑπερλυποῦμαι** ἀγανακτῶ πολύ. — **κακὸς** δειλός. — **ὅκως** = **ὁπότε** ὁσάκις. — **ὑπὸ τῷ οὔρεϊ** εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους. — **ἀντίον** ἀπέναντι. — **ἀναπυνθάνομαί τινι** ζητῶ πληροφορίας περί τινος.— **γραμματιστὴς** γραμματεύς. — **πατρόθεν** μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πατρός.

Κεφ. 91. ὑφίσταμαι ἐνεδρεύω. — **ἐν τῷ πορθμῷ,** τῷ μεταξὺ τῆς νήσου **Ψυτταλείας** καὶ Ἀττικῆς. — **κεραΐζω,** βλ. κεφ. 86. — **ὅκως** βλ. κεφ. 90. — **φέρομαι** φεύγω μὲ σπουδήν.

Κεφ. 92. συγκυρέω συναντῶμαι. — **σημήιον** = **ἐπίσημον** (κεφ. 88.). — **βώσας** = ἀττ. **βοήσας. — ἐπικερτομῶ τινα ὀνειδίζων** εἰρωνεύομαί τινα μὲ πειρακτικοὺς λόγους. — **ἐς τὸν μηδισμὸν** ὡς πρὸς τὸν μηδισμόν· οἱ Ἀθην. πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἶχον κατηγορήσει τοὺς Αἰγινήτας ἐπὶ μηδισμῷ καὶ τὸν πατέρα τοῦ Πολυκρίτου, τὸν Κριόν, εἶχον φυλακίσει. Ταύτην τὴν ἄδικον κατηγορίαν ὑπαινίσσεται ἐδῶ ὁ Πολύκριτος. — **ἀπορρίπτω (ὀνείδη) ἔς τινα** ἐξακοντίζω πειρακτικοὺς λόγους κατά τινος. — **περιγίνομαι** σῴζομαι. — **ὑπὸ** ὑπὸ τὴν προστασίαν.

Κεφ. 93. ἄριστα ἀκούω παρὰ πολὺ ἐπαινοῦμαι. — **ἐπὶ δὲ** μετὰ τούτους. — **Ἀναγυράσιος** ὁ ἐκ τοῦ Ἀναγυροῦντος, δήμου τῆς Ἀττικῆς, κειμένου νοτίως τοῦ Ὑμηττοῦ κατὰ τὴν θέσιν τῆς σημερινῆς Βάρης. — **ἐπιδιώκω** καταδιώκω. — **ἐν ταύτῃ,** δηλ. **τῇ νηί. — ἧλω,** τοῦ **ἁλίσκομαι** συλλαμβάνομαι. — **παρεκεκέλευστο** (πθτκ.) εἶχε δο-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θῆ διαταγὴ (νὰ συλλάβουν δηλ. τὴν 'Αρτ.). — **ποιοῦμαι δεινὸν** θεωρῶ βαρὺ πρᾶγμα: τὸ παίρνω βαρειά.

Κεφ. 95 - 96. τούτων, ἐκ τοῦ **πρότερον. — ἐπιμιμνήσκομαί τινος** κάμνω μνείαν τινός. — **ἀπέβησα** (ἀόρ. α' τοῦ **ἀποβαίνω**) ἀπεβίβασα. — **κατειρύω = κατερύω** καθέλκω, σύρω. — **ταύτῃ** εἰς τοῦτο τὸ μέρος. — **ἐλπίζω** ὑποθέτω, νομίζω. — **πάρειμι** ὑπάρχω, ὑπολείπομαι.

Κεφ. 140. α) **ἁμαρτὰς = ἁμάρτημα** σφάλμα. — **τὰς γενομένας ἐξ = τὰς ποιηθείσας ὑπό. — μετίημι** συγχωρῶ. — **ὁμολογῶ τινι** ἔρχομαι εἰς συνεννόησιν μέ τινα: συμβιβάζομαι μέ τινα.

τούτων, ἐξ ὀνομαστικῆς **ταῦτα** αὗται αἱ διαταγαί. — **ἀναγκαίως ἔχει μοι** ἀναγκάζομαι. — **τὸ ὑμέτερον ἀντίον γίνεται = ὑμεῖς ἐναντιοῦσθε. — ἀνταειρόμενοι** = ἀττ. **ἀνταιρόμενοι· ἀνταίρομαί τινι πόλεμον** κινῶ πόλεμον κατά τινος. — **ὑπερβάλλομαι** ὑπερτερῶ, ὑπερισχύω. — **στρατηλασίη,** ἐδῶ: στρατός. — **παρισοῦμαί τινι** ἐξισοῦμαι μέ τινα. — **θέω περὶ ἐμαυτοῦ** διακινδυνεύω τὴν ζωήν μου. — **καταλύσασθε,** δηλ. **βασιλεῖ· καταλύομαί τινι** κάμνω εἰρήνην μὲ τινα. — **παρέχει = ἔξεστι. — κάλλιστα** μὲ τοὺς ἐντιμοτέρους ὅρους. — **ταύτῃ ὥρμημαι** τοιουτοτρόπως σκέπτομαι: τοῦτο ἐπιθυμῶ. — **ὁμαιχμίην συντίθεμαί τινι** συνάπτω συμμαχίαν μετά τινος.

β) **προσχρηΐζω τινὸς = δέομαί τινος. — λόγοι** προτάσεις. — **ἡ βασιλέως χεὶρ ὑπερμήκης ἐστὶ** εἶναι πολὺ μακρά: φθάνει εἰς μεγάλην ἀπόστασιν. — **προτεινόντων,** δηλ. **τῶν Περσῶν· μεγάλα προτείνω ἐπ' οἷσι** προτείνω εὐνοϊκοὺς ὅρους, μὲ τοὺς ὁποίους. — **δειμαίνω** φοβοῦμαι. — **τρίβος** μεγάλη ὁδός, λεωφόρος. **οἴκημαι = οἰκῶ. — μάλιστα,** νὰ συναφθῇ μὲ τό: **συμμάχων πάντων. — ἐξαίρετόν τι... = τὴν γῆν, ἣ ἐξαίρετόν τι μεταίχμιόν ἐστι· μεταίχμιον,** ἐδῶ: διαμφισβητουμένη μεθόριος χώρα, ἀμφισβητούμενα σύνορα. — **ἔκτημαι = κέκτημαι.**

Κεφ. 141. ὁμολογίη συνεννόησις, συμβιβασμός. — **λόγιον** χρησμός. — **χρεόν ἐστι = χρὴ** εἶναι ὡρισμένον (πεπρωμένον). — **ἐκπίπτω** ἐκδιώκομαι. — **συνέπιπτε** συνέβη. — **ὁμοῦ** συγχρόνως. — **σφεων** δηλ. τοῦ 'Αλεξ. καὶ τῶν Λακεδ. πρέσβεων. — **κατάστασις** παρου-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σίασις (ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου). — **ἐπαναμένω** περιμένω ἐπὶ πλέον. — **διατρίβω** ἀργοπορῶ. — **ἐνδεικνύμενοι** θέλοντες νὰ δείξουν.

Κεφ. 142. διαδέχομαι (τὸν λόγον) λαμβάνω τὸν λόγον. — **νεώτερον** ἐπὶ πολιτικῶν μεταβολῶν : νεωτερισμός. — **ἐνδέχομαι** ἀποδέχομαι. — **κόσμον φέρον** (δηλ. **ἐστὶ**) = **κόσμον φέρει** (βλ. κεφ. 60). — **οὐδαμὸς** = **οὐδείς**. — **διὰ πάντων** μεταξὺ πάντων. — **πολλῶν εἵνεκεν** διὰ πολλὰς αἰτίας. — **οὐδὲν** (ἐπίρρ.) εἰς τὸ **βουλομένων**. — **φέρω ἐς** ἐκτείνομαι εἰς. — **ἄλλως τε** καὶ πρὸς τούτοις· νὰ συναφθῇ μέ τό: **οὐδαμῶς ἀνασχετὸν (ἐστι)· ἀνασχετὸς** ὑποφερτός. — **τούτων ἁπάντων... δουλοσύνης** = **τούτων ἁπάντων αἰτίους (γενομένους) αἰτίους γενέσθαι δουλοσύνης**. — **τὸ πάλαι** ἐκ παλαιῶν χρόνων.

συνάχθομαί τινι συλλυποῦμαί τινα. — **διξὸς** = ἀττ. **δισσός· καρποὶ δισσοὶ** παραγωγὴ δύο ἐτῶν (δηλ. τοῦ 480 καὶ 479). — **οἰκοφθόρημαι**, πρκμ. τοῦ **οἰκοφθορέομαι** χάνω τὴν περιουσίαν μου, καταστρέφομαι, χάνομαι. — **τὰ οἰκετέων ἐχόμενα** = **τοὺς οἰκέτας· οἰκέται** μέλη οἰκογενείας (ἐδῶ: παῖδες καὶ δοῦλοι). — **ἐπιτρέφω** τρέφω. — **ἔστ' ἂν συνεστήκῃ** ἐφόσον διαρκεῖ. — **ἀνέγνωσα** (ἀόρ. α' τοῦ **ἀναγινώσκω**) ἔπεισα. — **λεήνας**, ἀόρ. τοῦ **λεαίνω** μετριάζω. — **συγκατεργάζομαί τινι** βοηθῶ τινα.

Κεφ. 143. ὑποκρίνομαι = ἀττ. **ἀποκρίνομαι**. — **ἤπερ** = ἀττ.. ἢ (συγκριτκ.). — **ὀνειδίζειν**, δηλ. **ἡμῖν· ὀνειδίζω τινί τι** κατηγορῶ τινα διά τι. — **γλίχομαί τινος** ποθῶ, σφοδρῶς ἐπιθυμῶ τι. — **πίσυνοί μιν...** = **ἐπέξιμεν, ἀμυνόμενοί μιν, πίσυνοι θεοῖσί τε καὶ ἥρωσι συμμάχοισι· ἐπεξέρχομαι** ἐξέρχομαι ἐναντίον τινός· **πίσυνος** πεποιθώς, ἔχων πεποίθησιν· **θ. τε καὶ ἥρ. συμμάχοισι** (κτγρμ.): εἰς τὴν συμμαχίαν θεῶν καὶ ἡρώων. — **ὄπις** θρησκευτικός φόβος, σεβασμός· **ὄπιν ἔχω τινὸς** ἔχω σεβασμὸν πρός τινα. — **οἶκος**, ἐδῶ: ναός. — **ἐπιφαίνομαι** παρουσιάζομαι. — **χρηστὰ ὑπουργῶ (τοῖς Ἀθηναίοις)** παρέχω ὠφελίμους ἐκδουλεύσεις εἰς τοὺς Ἀθ. — **ἀθέμιτος** παράνομος,. — **ἔρδω** πράττω. — **ἄχαρις** δυσάρεστος.

Κεφ. 144. ἀτὰρ δέ, ὅμως. — **αἰσχρῶς... οἴκατε...** = **οἴκατε. αἰσχρῶς ἀρρωδῆσαι ἐξεπιστάμενοι τὸ φρόνημα τῶν Ἀθηναίων**,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

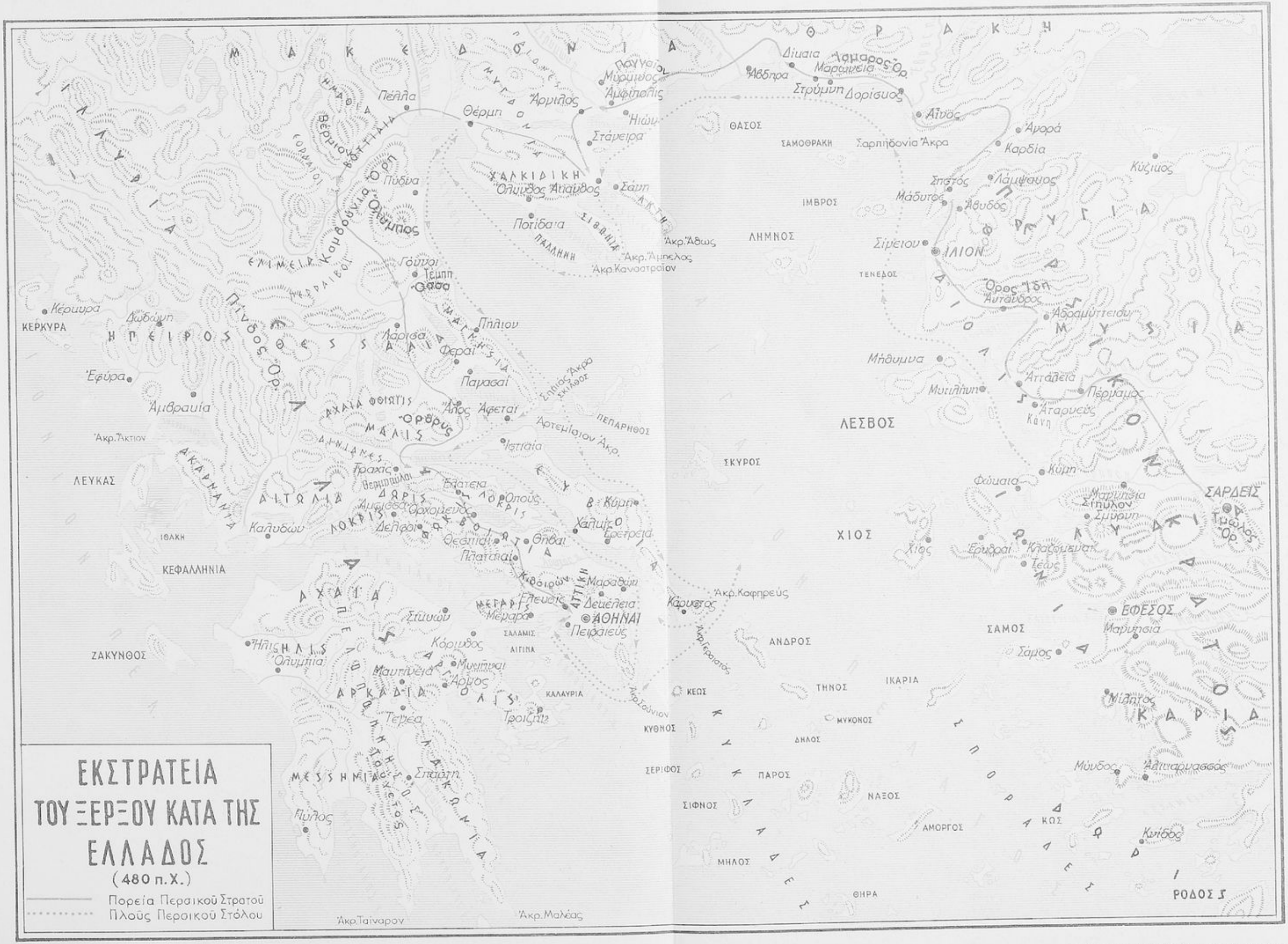

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΞΕΡΞΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

(480 π.Χ.)

Πορεία Περσικοῦ Στρατοῦ

Πλοῦς Περσικοῦ Στόλου

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὅτι· οἴκατε = ἀττ. **ἐοίκατε· ἀρρωδῶ** = ἀττ. **ὀρρωδῶ** φοβοῦμαι· **ἐξεπίσταμαι** γνωρίζω καλῶς· **φρόνημα** ὑψηλὸν καὶ εὐγενὲς φρόνημα: μεγαλοφροσύνη. — **οὐδαμόθι γῆς** εἰς οὐδὲν μέρος τῆς γῆς.— **ἀρετή,** ἐδῶ: εὐφορία. — **(οὕτω) μέγα** τόσον πολύ. — **ὑπερφέρω** ὑπερέχω , ὑπερτερῶ. — **συγκεχωσμένα,** πθτκ. πρκμ. τοῦ **συγχώννυμι** μεταβάλλω εἰς σωρὸν ἐρειπίων.— **ἀναγκαίως ἔχει=ἀνάγκη (ἐστί).** — **τιμωρῶ τινι** λαμβάνω ἐκδίκησιν διά τι. — **αὖτις δὲ** ἔπειτα δέ.— **τὸ Ἑλληνικὸν** οἱ Ἕλληνες.— **ἵδρυμα** ναός, ἱερόν. — **ὁμότροπος** ὅμοιος.— **περίειμι** ἐπιζῶ, ὑπάρχω ἐν τῇ ζωῇ.— **μηδαμὰ** κατ' οὐδένα τρόπον.

ἄγαμαι θαυμάζω, ἐκτιμῶ. — **ἡ πρόνοια ἡ πρὸς ἡμέας ἐοῦσα** ἡ πρόνοια ἡ ἀφορῶσα ἡμᾶς : ἡ πρόνοια δι' ἡμᾶς.— **προορῶ τινος** προνοῶ διά τινα.— **ὑμῖν** , δοτκ. τοῦ ποιητ. αἰτίου.— **λιπαρῶ** ἐμμένω, ἐγκαρτερῶ. — **ἔχωμεν,** δηλ. **λιπαρεῖν· ἔχω** μετ' ἀπαρμφ. = ;— **λυπῶ τινα** ἐνοχλῶ τινα, γίνομαι βάρος εἴς τινα.

ὡς οὕτω ἐχόντων ἀφοῦ τοιουτοτρόπως ἔχουν τὰ πράγματα.— **οὐκ ἑκὰς χρόνου** οὐχὶ ἐν μακρῷ χρόνῳ.— **ἐπεὰν τάχιστα** εὐθὺς ὡς.— **τῶν = τούτων, ἅ** .— **προσδέομαί τινός τι** ζητῶ τι παρά τινος. — **καιρὸς** κατάλληλος περίστασις.— **προβοηθῶ** σπεύδω εἰς βοήθειαν πρότερον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

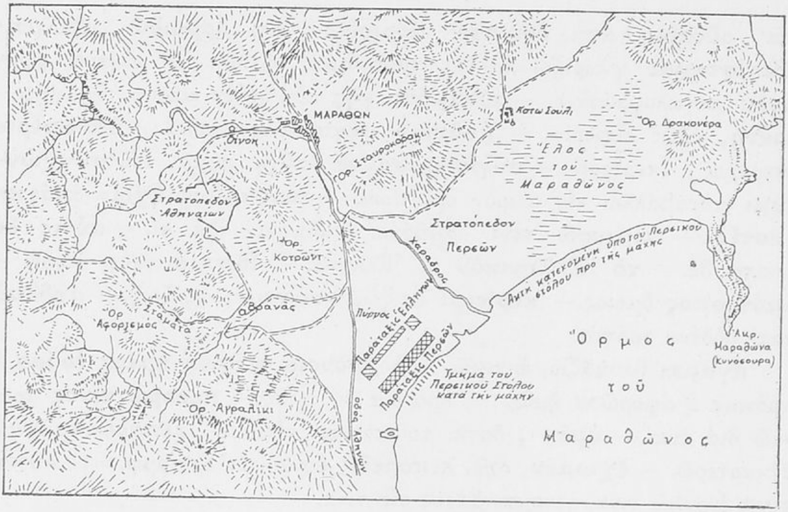

Σχέδιον τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης.

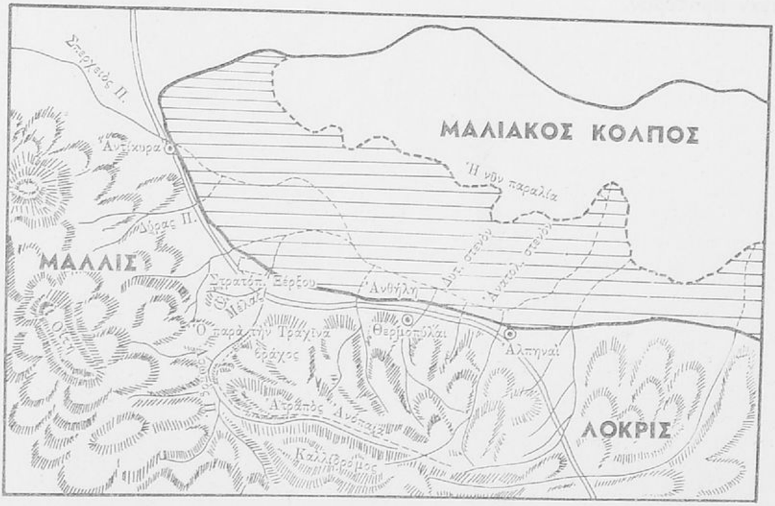

Σχέδιον τῆς ἐν Θερμοπύλαις μάχης

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

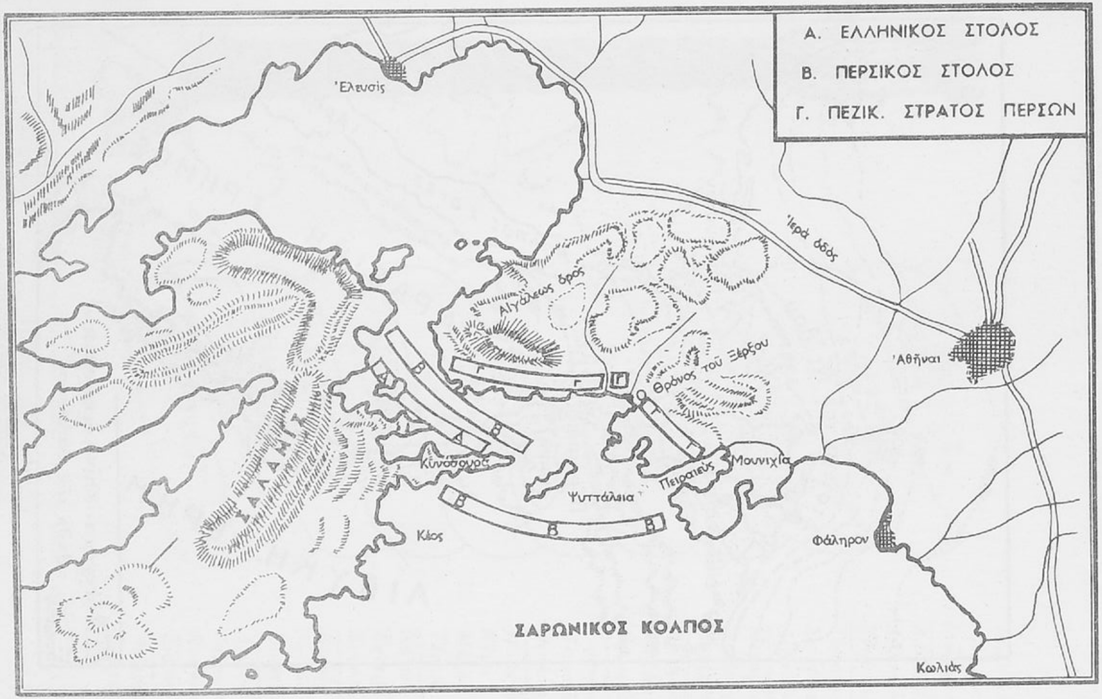

Σχέδιον τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

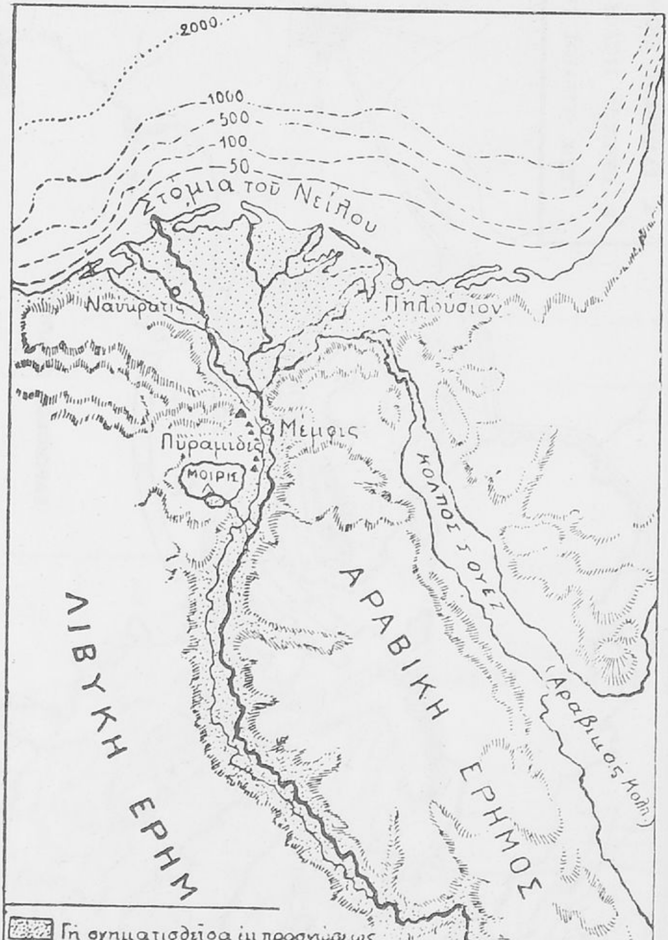

Χάρτης τῆς Αἰγύπτου.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

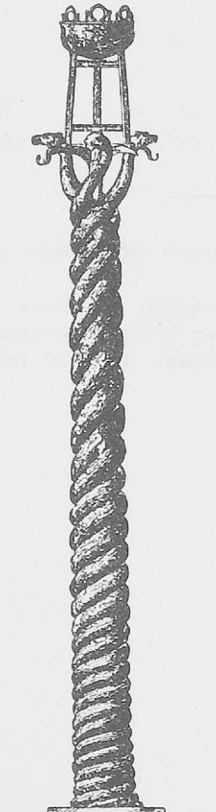

Ὁ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀφιερωθεὶς εἰς τὸν Ἀπόλλωνα τρίπους.

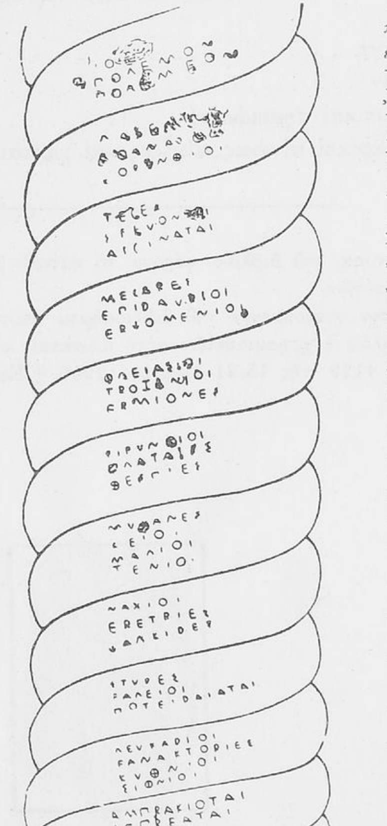

Ἡ ἐπὶ τῶν σπειρῶν τῶν ὄφεων ἐπιγραφή.

Τοῖδε τὸν
πόλεμον
ἐπολέμεον

Λακεδαιμόνιοι
Ἀθαναῖοι
Κορίνθιοι

Τεγεᾶται
Σικυώνιοι
Αἰγινᾶται

Μεγαρῆς
Ἐπιδαύριοι
Ἐρχομένιοι

Φλειάσιοι
Τροζάνιοι
Ἑρμιονῆς

Τιρύνθιοι
Πλαταιῆς
Θεσπιῆς

Μυκανῆς
Κεῖοι
Μάλιοι
Τήνιοι

Νάξιοι
Ἐρετριῆς
Χαλκιδῆς

Στυρῆς
Ϝαλεῖοι
Ποτειδαιᾶται

Λευκάδιοι
Ϝανακτοριῆς
Κύθνιοι
Σίφνιοι

Ἀμπρακιῶται
Λεπρεᾶται

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

1. Εἰσαγωγὴ 5
2. Κείμενον 9
3. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις 97
4. Τοπογραφικοὶ πίνακες, εἰκόνες καὶ χάρται 142

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιόσημον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιῶν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφημ. Κυβερν. 1946, Α΄ 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΗ΄ 1969 (VI) ΑΝΤ. 77..000 ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ 1817/20-5-69—1918/13-6-69

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ Ι. ΔΙΚΑΙΟΣ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ : Ι. ΚΑΜΠΑΝΑ Ο.Ε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

f10

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΟΕ
ΔΒ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής